IDUNS ROMANBIBLIOTEK. V.

VACKLANDE GRUND

SKILDRINGAR UR ETT KONSTNÄRSLIF AF FRANS HEDBERG

STOCKHOLM IDUNS REDAKTION

STOCKHOLM, IDUNS TRYCKERI AKTIEBOLAG, 1894.

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna bok från 1894 digitaliserades våren 2018 av Göteborgs universitetsbibliotek, varifrån de scannade bilderna och OCR-texten i juli 2018 kopierades till Projekt Runeberg för att kunna korrekturläsas. Ett exemplar av boken är sammanbunden med ***Skattepenningen*** som ingår i samma romanbibliotek.

Sidnumreringen gör ett hopp mellan 328 och 333, men detta förekommer i flera exemplar och inget av texten saknas.

FÖRSTA AFDELNINGEN. »Barfota-Lasse». I. eken var i full gång nere i parken till öfverste v. Verners vackra landtgods vid en aide djupt inskärande östersjövikarne i det natursköna Tjust i norra delen af Småland. Parken var stor och väl- vårdad och sträckte sig nästan ända ner till stranden af den inåt sig vidgande fjärden och där nedifrån såg. man en skymt af fasaden på den slottslika byggnaden, som stack fram ur en grupp af lummiga ekar och lindar, medan synkretsen där bakom begränsades af en mörk barrskogsrand, som i vågiga bukter bildade en allvarlig ram till den leende taflan. Leken var i full gång mellan öfverstens bägge barn, den nära fjortonåriga Otto samt den åttaåriga Signe och stattorparen Bloms son Lars, som var nästan jämnårig med öfverstens.4 De tre barnen voro ännu vid den lyckliga åldern, då ståndsskillnaden inte utgör något hinder för att kunna leka tillsammans, och om också Otto någon gång satte sig på sina höga hästar och ville visa, att han kände skillnaden mellan öfverstens son och stat- torpans, så var däremot Signe så mycket gladare åt sin raske och liflige lekkamrat, som tåligt uthär- dade alla hennes nycker och gjorde allt hvad hon ville. Isynnerhet tyckte hon, att han var utmärkt som häst, och hon skrek af förtjusning, när hon fick sitta grensle på hans axlar och rida i fullt fyrsprång ge- nom gångarna i parken, hållande sig fast i hans ljusa, lockiga hår, som stod liksom en yfvig man omkring lians högröda kinder och ibland föll i en stor, gun- gande lugg ända ned öfver de muntra, blå ögon, dem han snart genom ett hastigt kast på hufvudet gjorde fria igen och med hvilka han tittade upp på sin ri- dande lilla tyrann. På det sättet hade han nu sprungit en lång stund gång upp och gång ned med sin lätta börda på ax- lame och med sina solbrynta händer om de små mjuka benen, för att ryttarinnan inte skulle falla af, då Otto, som ville leka fästning vid en stor sandhög nere vid stranden, helt morskt ropade åt honom, just när han galopperade förbi Och gjorde en sväng för att springa uppåt igen: »Hör du Lasse, sätt ner Signe och kom hit, så ska vi leka röfvare.» »Nej, lilla fröken vill inte!» ropade Lasse och fortsatte språnget uppåt parken. »Vill du genast komma hit, säger jag dig» ropade Otto förargad; »annars tar jag och klår dej.» »Bry dej inte om honom,» hviskade Signe och5 sporrade honom i sidorna med sina små hälar, »han törs inte göra dej något för mamma.» »Asch ja! inte rår han på mig heller ! » skrattade Lasse och tog ett språng, så att lilla Signe både hiss- nade och skrek af förtjusning. Men nu blef Otto ond på fullt allvar och började springa efter dem i full fart. »Vill du genast sätta ner henne, säger jag!» ro- pade han, flåsande af det häftiga språnget, »och du Signe, säg genast åt honom, att han stannar.»

»Jäg kan inte,» skrek Signe tillbaka och vände på hufvudet, »vi leker, att han skenar.» Och Lasse satte af, barfotad som han var, i fullt sken uppåt den breda gången, och när han märkte, att Otto kom litet närmare, än han ville, vek han tvärs af från vägen och sprang midt öfver en stor gräsplan och in ibland buskarne och träden på andra sidan. »Ja, vänta du, tills jag får tag i dej, så ska' jag- ge dej för att springa i gräset, jag.» Och så vek han af in på en sidogång för att genskjuta den skenande hästen. Men när han kom fram till buskarne, hade Lars redan svängt af åt motsatta sidan och var nu långt borta utom synhåll för den"uppretade Otto, hvars vrede inte stillades, af att han hörde systerns muntra skratt och glada för- tjusningsrop långt bort på andra sidan. »Vänta ni,» skrek han så mycket han orkade, »jag ska klå er båda två, bara jag får tag i er! Eller också går jag opp och talar om för pappa, att ni springer i gräset, fast han har förbjudit oss det.» »Skvallerbytta bingbong,» hörde han systerns röst på närmare håll, och när Otto nu ämnade göra allvar af sin hotelse och gå upp och skvallra för fadern6 gensköts han af systern och hennes häst vid midten af allén. »Släpp ner mej, så får jag tala med Otto,» sade den lilla flickan med bestämd ton, i det hon luggade sin tålige häst i den ljusgula manen. »Ja bara han inte flyger på lilla fröken,» svarade Lars tvekande och saktade farten. »Han skulle bara understå sig,» svarade Signe och hoppade ner från axlarne på Lars, som hade lagt sig på knä, för att hon skulle ha det bekvämare att komma ur sadeln. När hon såg Otto komma emot dem med knutna händer och alldeles blodröd i an- siktet af ilska, ställde hon sig helt modigt framför sin svettdrypande häst och ropade: »Om du understår dig att röra Lars, så klöser jag dig.» »Du?» ropade brodern föraktligt och närmade sig hastigt, »akta du dig, att jag inte klår dej med, du.» »Det törs du inte för mamma.» »Törs jag inte? Det ska du få se! Det är du, som sätter opp honom, och det ska du ha för.» Men nu var det Lars, som kastade sig framför Signe och ropade, i det han knöt händerna vid sidorna: »Rör inte lilla fröken, för då ä' de' jag som lappar te' dej, du!» »Du för dej?» fräste Otto alldeles utom sig af förargelse, »vet du inte, hvem jag är, och hvem du är, så ska' jag lära dig, jag, barfota lasse.» Det blixtrade till i ögonen på den ljushåriga torparpojken, och innan Otto hann draga sig tillbaka eller lilïa Signe hann kasta sig framför brodern, tog Lars ett språng och slog Otto rätt öfver högra ögat7 med sin knytnäfye, medan han med den vänstra trum- fade på honom i hufvudet hvar han kom åt. Otto slog igen på måfå och träffade inte, och när han efter några ögonblick fick ännu ett väl måttaclt slag öfver vänstra kindbenet, satte han till att stortjuta, gjorde helt om och sprang sin väg, blödande om näsan och med misshandladt öga, i det han vrålade, som om knifven suttit i honom. »Vänta du! Det här ska pappa få se, och han ska' nog lära dej, han.» Lars ville sätta efter honom, ty ännu var inte vreden öfver, då Signe hastigt fattade tag i honom och hviskade: »Be honom om förlåtelse, Lars, så springer han inte och skvallrar för pappa.» »Nej, det gör jag inte,» svarade torparpojken trotsigt, »hvarför skulle han skälla mig för barfota- lasse.» »Det mente han inte något med. Du slog honom på ögat, du; dä kan det vara kvitt! Skynda dig nu och spring efter honom.» »Nej jag vill inte.» »Ja, men pappa är ond på dig förut. .. och Ottos informator. Alla människor äro onda på dig, utom jag. Men om du inte springer efter Otto nu, så blir jag ond på dig med.» »Jag har inte gjort dem något,» svarade Lars ännu morskt, fast mindre trotsigt än förut; »det har jag inte.» »Joho, du har ritat ner pappas nya vagnshus, du. Du har ritat af informatorn på dörren, med bockhorn, du, och mi'11 guvernant som en höna, du borde rik- tigt skämmas, Lars.» »Ja, så såg di ut, när di satt nere på trädgårds-bänken,» svarade Lars och fick ett leende i ena mungipan. »Nog var de roliga, alltid, men du skulle inte gjort det ändå! Och så grisen, som du ritade på ena vagnsdörren! Hvad skulle det tjäna till?» »Jag hade inte nå' anna' te' rita på,» förklarade Lars trovärdigt, »och det va' ju bara me' krita, så kusken kunne tvätta hortet.» »Men det var orätt i alla fall. Och vore du inte så bra häst, så skulle jag inte bry mig om dig.» »Bara inte fröken blir ond, så ska' jag springa efter'o och be'n om förlåtelse,» sade Lars ångerfullt, sedan sinnet hade lagt sig. »Det är så dags, det. Nu är han för längesedan oppe,» förklarade Signe gammalförståndigt. »Det är bäst att du springer och gömmer dig, så går jag opp och ber mamma, att hon lägger sig ut för dig.» Därmed sprang Signe uppåt hufvudbyggnaden, och Lars stod kvar och såg efter henne, till dess hon försvann mellan trädgrupperna. Hon var bra söt och rar, tyckte han, och han ville gärna vara hennes häst hela lifvet igenom ; men Otto kunde han inte tåla, därför att han alltid visade sig så stursk och sä karaktig inför lekkamraten. Och det där, att han skällde honom för barfota-lasse, det! Sedan han stått och funderat en stund, gjorde han det vanliga kastet pa hufvudet och mumlade för sig själf : »Blir di för svåra, sa rymmer jag min väg, jag! Jag ska' visa dom, att jag inte är ledsen.» Och därmed satte lian af i full fart uppför par- ken och bortåt andra sidan, där statbyggningen var belägen,Se sid. IS.

Vacklande grund. 11 II. Ofverste von Verner satt klädd i full uniform, och iförd alla sina ordnar, inne i sitt bibliotek vid ett skulpteradt ekbord, fullt med böcker och papper' af alla slag. Han var en ståtlig, femtio års man, med ett vackert, fastän något härjadt ansikte, uppstruket, gråsprängdt hår och stora mustacher, hvilkas oblan-dadt mörka färg väckte misstankar om att vara på- verkade af något främmande ämne, för att kunna vara fria från den snö, som hade stannat i håret. Han satt rak och uppsträckt, och såg rätt framför sig mot den skulpterade bokhyllan, medan ena armen låg stödd mot bordet oeh den andra höll en uppslagen bok, i hvilken han likväl inte läste. Något åt sidan fram- för honom, åt fönstret till, satt en ung man framför ett stort staffli och höll på med ett porträtt af öfversten, hvars ena fot rörde sig nervöst med alla tecken af en växande otålighet. Den unge mannen var tämligen undersätsig, med ett blekt, själfullt ansikte, omgifvet af mörkt, yfvigt hår och med ett par skarpa, djupt liggande ögon, hvilka litet emellan mätte öfversten med en mönstrande blick, för att sedan flyttas från honom till tafian och så tillbaka igen, medan han ibland satte hufvudet på sned och kisade, som målare pläga, när de vilja söka återge uttrycket i ett ansikte så troget som möjligt. »Får jag inte hvila mig snart?» frågade öfversten med irriteradt tonfall i den tämligen sträfva stämman, »det är ju en evighet, sen jag var uppe och rörde på benen. »Ett par ögonblick till, så är det nog för i dag,» svarade artisten.12 »Hade jag vetat, att det varit ett sådant hund-göra att sitta,» fortsatte öfversten ännu sträfvare, »så skulle väl sju tusan samtyckt att låta måla sitt porträtt. » »Det hade väl varit bra ovänligt mot officerskå- ren, som vill ha' öfversten i sitt samlingsrum.» »Och mot er, som i så fall gått miste om en beställning. Är det inte så ni menar egentligen?» »Både det ena och det andra,» svarade artisten helt öppenhjärtigt med ett lätt smålöje; »beställnin- gar kan man väl möjligen få en och annan; men att få måla ett sådant där ansikte ...» »Åh, gå för tusan, herre! Är det meningen att stryka mig om mund, för att jag skall sitta stilla?» »Nej, jag menar hvad jag säger.» »Bah! Då skulle herrn ha sett mig för en tjugu år sen! Innan jag var nere i Algeriet och fick den där fördömda kulan i benet! Då påstodo åtminstone fruntimren, att jag var en vacker karl — men nu.» »Jag tycker öfversten har ingenting att klaga öfver, » fortfor artisten, i det han bättrade på ögon- brynen på porträttet, »hvad ansiktet möjligen har för- lorat i friskhet har det vunnit i karaktär i stället.» »I skrynklor, menar herrn väl?» svarade öfver- sten, och tilläde efter en stund med en suck, under det han gjorde en otålig rörelse med armen på bordet, »åhå, det är ett elände att man skall bli gammal.» »Seså, herr öfverste! Nu kan vi sluta för i dag!» sade den unge artisten och gjorde sig i ordning att lägga bort paletten. »Nå, det var förbaskadt väl det,» ropade öfvér- sten och sträckte på sig, hvarpå han steg upp, gick ett par slag öfver golfvet och kom sedan fram tillIB staffliet, i det han frågade; »nå, får jag se på det nu eller är herrn lika snål om det som förut.» »Nej, nu får öftersten gärna titta,» svarade ar- tisten leende, »nu är det så pass färdigt, att man kan se, hvad det skall bli af det.» Öfversten ställde sig bakom målarens stol, lade hufvudet på sned, satte den ena handen hålig fram- för ögat och såg på sitt konterfej med kännarmin, funderade en stund, sträckte på sig och utropade: »Förbannadt likt, det måste jag säga. Mycket bra! Men hör nu, högra ögonbrynet ...» »Det är inte. färdigt än.» »Jaså, det kan så vara! Och kommendörkorset här, skulle det inte kunna synas litet mera utaf ban- det här under kragen.» »Jo, men då får öfversten lof att knäppa upp uniformen. »Nej fan, det går inte an. Det är ju som kom-menderande öfverste man vill ha mig porträtterad! Herrn lean gärna låta det sticka fram litet mera, fast rocken är knäppt. »Ja, om öfversten nödvändigt vill, » inföll artisten med samma halft omärkliga leende som förut. »Herrn förstår väl, att jag inte personligen fäster mig vid sådana småsaker — men officerskåren ser ni. Får jag ropa in min hustru och låta henne se det? Fruntimmersögon har utmärkt skärpa för sånt där, och jag vill bra gärna höra, om hon tycker det är likt.» »Det skulle vara nyttigt för mig också, att få höra öfverstinnans mening. » »Nå, så mycket bättre,» svarade öfversten förnöjd och vände hufvudet på sned på olika sätt; »och vet herrn, herrn är ta mej tusan en ganska ovanlig ,ar-14 tist. Herrn är inte så där egenkär och envis som de biuka vara; man kan tala med herrn, och herrn sät- tei sig inte på sina höga hästar för det och kommer med en massa prat om konstens uppgift och artistens värdighet och tocke där skräp.» »Ahnej, det har jag fått vänja mig af med,» in- föll den unge mannen och kramade ur litet mera gult ur en färgtub, för att bättra på svärdsordensban- det omkring öfverstens hals. »Jag är inte profes- sor, jag.» »Blir väl, blir väl, om herrn får lefva!» ropade Öfversten skrattande och klappade honom på en gång vänligt och nedlåtande på axeln, gick sedan med hastiga steg till dörren i andra ändan af rummet och ropade utåt den utanför liggande salongen : »Constance! Är du där, min ängel.» »Vill du något, Fabian lilla?» svarade en vällju- dande fruntimmersröst utifrån rummet, och man hörde med detsamma

ljudet af en dörr, som stängdes igen. »Ja, har du tid, sa kom in och se på porträttet ett tag. \i önskade höra din mening om likheten, både herr Hörner och jag. »Jag kommer genast,» svarade rösten utifrån. »Na, det skall bli förbannadt roligt att få höra livad hon säger,» fortfor öfversten, i det han kom tillbaka till stalfliet och kastade en hastig blick på ordensbandet, som redan hade kommit fram litet mera, »så där ja!» ropade han förtjust med hufvudet på sned, »ser herrn själf nu hvad det gör godt. Och den där vattringen är förbannadt bra gjord, ja se, kläderna och tocke där, det tycker jag ändå ska' vara det- svåraste. Hvasa?» »Ahnej, » svarade artisten och såg på honom litet spefullt, »de ha ju alltid samma uttryck, då ansiktet15 däremot byter om karaktär allt efter sinnesrörelserna och de tillfälliga omständigheterna.» Öfversten ämnade svara någonting mycket djup- sinnigt, då dörren därnere i detsamma öppnades och öfverstinnan trädde in i rummet. Hon var ett högväxt, vackert fruntimmer om några och trettio år, med ett blekt, fint ansikte och ett uttryck af godhet, blandadt med en viss skygghet, öfver hela sin personlighet. Öfversten .gick emot henne med en viss kavaljersmäs- sig artighet, tog hennes arm under sin och förde henne fram till stafiliet, där hon vänligt hälsade på artisten, som stigit upp och bugande drog sig litet åt sidan, i det han artigt flyttade fram en stol litet längre bort från taflan. »Nå, få nu se, hvad du säger om din gamle gubbe, Constançe lilla!» sade öfversten med en min, som om han väntat en motsägelse i fråga om åldern; »tycker du att det är riktigt likt?» »Om du tillåter, så sätter jag mig först,» svarade öfverstinnan, och tog med en artig böjning på hufvu- det plats på den af Hörner framsatta stolen, »jag kan aldrig stå och se på tatior, det tröttar mig så fasligt.» »Nå, nu sen du satt dig, hvad säger du nu?» »Jo, det är mycket likt — utmärkt likt,» sva- rade öfverstinnan långsamt, i det hon lutade hufvudet tillbaka och kisade lätt med de något närsynta ögo- nen; »det är bara en sak, som jag skulle vilja — ja, inte anmärka,» fortfor hon och vände sig till ar- tisten, »endast fråga om.» »Nå, hvad skulle det vara då,» afbröt öfversten otåligt. »Jo, det ar själfva uttrycket,» återtog öfverstin- nan långsamt, »jag vet inte — men jag tycker inte jag känner igen dig riktigt. Du ser ju så sträng ut.»16 »Det är den min, öfversten har när han sitter,» anmärkte Hörner med en bugning. »Ja, men herr Hörner får inte misstycka, det är inte hans vanliga. Den som han har här hemma.» »lior jag förbannadt väl!» utropade öfversten och rätade på sin ståtliga figur, »det är ju heller inte något familjeporträtt, utan är bestämdt för officera- rnessen. Så där ser jag ut, när jag kommenderar, och det är ju regimentschefen de vilja ha porträt- terad, inte familjefadern.» »Visserligen, men du har ju alltid varit som en far för dina yngre officerare.» _ »Det har jag också sagt öfversten,» inföll Hörner försiktigt, »och det hade varit mycket tacksammare för mig. ». »Det hade väl sa fan heller,» svarade öfversten häftigt, »ett sådant porträtt kan herrn få måla en annan gang, ifall min hustru vill ha ett, men här är det öfversten, så att säga, den officielle mannen som — och hvad det beträffar att vara en far för de där unga gloparne, så har jag nog försökt det, men det har visst varit en sträng far skall jag ha den äran att säga,» här sträckte han på sig ännu mera, »inte en beskedlig pappa, som lägger fingrarne emellan.» »Ja, men jag tycker ändå,» fortsatte öfverstinnan helt saktmodigt, då hon hastigt afbröts af mannen, som med en afgjord öfverlägsenhet i tonen svarade: »Kära barn, det begriper du inte. Inom den militäriska världen — men hvad tusan nu? Hvad vill det här säga?» Det var ett ihållande tjut utifrån salongen, som afbröt öfverstens uttalande om den militäriska världens behof af sträng disciplin, och ögonblicket därpå slogs dörren till salongen upp, och Otto kom inrusande med1? blödande näsa och handen framför sitt igenmurade öga, i det han mera arg än gråtande ropade: »Han har slagit mej! Uh-hu! Han har slagit mej!» Öfver,stinnan sprang upp, som drifven i vädret af en fjäder, skyndade fram till sonen, slog armarne om honom och frågade ångestfullt, under det hon drog- honom ned med sig i öfverstens skrifstol: »Hvad är det, Otto? Så du ser ut!» »Hvem har slagit dig!» röt öfversten och tog ett språng fram till skrifbordet; »svara genast, pojke, men tjut inte. Hvcm är det, som har slagit dig?» »Det är torpar-Lars,» ropade Otto jämrande och tittade upp med ena ögat, »han Hög på mig nere i parken ! » »Nå, så ska väl sju hundra millioner,» skrek öfversten ursinnig, och ämnade sig åt dörren, då han häjdades på halfva vägen genom ett utrop från öfver- stinnan : »Fabian! Hvart skall du ta vägen?» »Ut och ta' reda på den rackarpojken och ...» »För guds skull. Låt oss först höra, hur det gick till. Säg nu Otto, retade du honom inte? Lekte ni inte, och så under leken — vänta, så får jag torka af dig med min näsduk — tag bort handen, så att vi få se på ögat.» »Nej, jag vill inte. Det gör så ondt så. Uhu, det svider och värker.» »Kom hit Otto, skrek öfversten häftigt och öpp- nade locket till en stor lavoir, »kom hit, så får jag blöta på dig med vatten. Han ska' inte förlora något på att vänta, den lymmeln.» »Nej,» skrek Otto och slog med den lediga han- den, »jag vill inte ha' vatten, då svider det

bara mycket värre.»IS »Seså Otto, kom nu och var snäll,» sade ölver- stinnan och drog honom med sig till lavoirn, där hon och öfversten med förenade krafter spolade rent hans ansikte, trots hans häftiga motstånd. När det var gjordt, sâgo de, att det inte var någon fara med nä- san, men att ögat däremot var mycket svullet och rödt, och att han hade en skråma på ena kindbenet, som efter en hvass nagel, en lång skråma, som gick iinda ner åt mungipan. »Lyft på ögonlocket, så får jag se, hur det ai- med ögat,» kommenderade öfversten barskt. »Jag kan inte, pappa. Uhu!» grinade Otto. »Åhjo, försök, Otto lilla,» bad modern; »nej, han kan verkligen inte, Fabian! Vänta, skall jag blöta handduken, så får du hålla den på. Så där ja, var det inte skönt att få på det kalla?» »Nej, det svider,» skrek Otto, och stampade med bägge fotterna. »Kom nu och lägg dig på pappas soffa, så skall jag gå ut och säga till om en kompress. Men först får du lof att säga oss, hur det gick till.» »Han flög på mig och slog mig, utan att jag- visste ordet af.» »Den förbaskade galgfågeln,» ropade öfversten och gick häftigt fram och tillbaka mellan soffan och skrif- bordet; »hur kunde han understå sig.» »Gjorde du honom ingenting, Otto?» frågade nu modern på en gång allvarligt och mildt, »retade du honom inte först? Säg nu sanningen, min gosse, kom ihåg att ...» »Nej, jag bara kalla’ honom för barfota-lasse, för det ä’ han ju, vet jag.» »Ja, och en förbaskad tjufpojke till på köpet,» utbrast öfversten förargad, »som inte gör annat änlit otyg. Ritade han inte ner min nya vagnsdörr här om dagen, Nej, smörj ska’ han ha- och sen ska’ han köras bort, det skall bli min sak.» »Men snälla Fabian.» invände öfverstinnan sakt- modigt, »inte var det väl ändå rätt at Otto att kalla honom . . .» »Barfota-lasse? Hvad tusan är han annat, om jag får lof att fråga. Hvad duger han till? Hvad har en sån där statunge att vara stursk öfver? Men det är ditt fel, Constançe, det är du som skämt bort honom, genom att låta honom leka med barnen.» »Signe tycker sä mycket om honom, och mot henne har han ju alltid varit så snäll,» invände öf- verstinnan saktmodigt som förut,» — och hur skulle du väl kunna ha’ hjärta att köra bort honom, när föräldrarne ...» »De kunna gärna få göra sällskap, hela traspac- ket, > fortfor öfversten häftigt, »fadern duger inte mycket till, och modern är ju sjuk jämnt och stän- digt, heter det. Fast jag tror då egentligen att hon är lat.» »Nu gör du dem orätt, Fabian lilla.» »Ja, och du håller med dem efter vanligheten. 1 dag har han slagit sönder son min, i morgon tän- der han kanske på stallet eller ladugården. Man kan ' inte veta, hvad en sådan elak lymmel tar sig till.» »Det var inte han som började,» hördes nu en klar, fastän något darrande barnstämma från dörren, och när både öfversten och hans fru vände sina huf- vuden ditåt, sågo de Signe som kommit in, varm och flåsande af språnget; »det var Otto som ville att han skulle leka röfvare med honom, när han förut var häst åt mig. Och när han då inte ville gå ifrån mig,bief Otto ond på oss båda två och ville först flyga på och slå mig.» »Det är inte sant,» skrek Otto och rusade upp från soffan, »det var han som flög på mig.» »Jaha, sen du kallat honom för barfota-lasse, ja.» »Nå, ser du där, Fabian,» inföll nu öfverstinnan, »jag kunde väl tro, att . . . och det var mycket illa gjordt af Otto, att inte tala sanning.» »Joho, det var som jag säger,» upprepade Otto envist, »det var han ...» »Nehej, det vår du, var det,» fortfor Signe med bestämd ton, i det hon kom fram och ställde sig bredvid modern; »och sen blef han så ledsen och ville be Otto om förlåtelse, men då hade han redan sprun- git sin väg.» »Hvem svarar mig för, att inte Signe är den som narras?» sade öfversten förargad, »hon vill naturligtvis rädda honom från ett välförtjänt kok stryk, den där tjufpojkeii, som gör tjänst som hennes häst, men smörj skall han ha, det kan han gläda sig åt. Men där ser du nu följden af din ömsinthet för statar- packet,» fortfor han, vändande sig till öfverstinnan, »och din demokratiska idé, gudbevars, att våra barn ska’ vara kamrater med deras ungar.» »Ja, men snälla Fabian, de äro ju människor sa väl som vi, och här finns ju inte några andra barn att leka med.» »Signe narras inte, pappa. Signe talar sanning,» sade den lilla flickan och såg på fadern med sina stora, ärliga ögon, medan modern klappade henne på hufvudet och sedan slöt henne intill sig, sägande helt tyst: »Pappa tror dig, Signe lilla, och Otto ångrar nog21 också, att han har narrats, när han får tänka närmare på saken.» »Nehej,» det var som jag sa’,» fortfor Otto en- vist, »det var-han som flög på jnig först.» »Ja, låt det nu vara slut på det här,» utbrast öfversten kärft, »och tag dem med dig in till dig, Constance. Herr Hörner lär sannerligen inte ha’ något nöje af att höra på allt det här bråket, och se’n få vi talas vid om hvad som är att göra med torpar- lymmeln.» Öfverstinnan svarade ingenting, men hon kastade en mildt förebrående blick på sin sträfve herre och man, böjde sakta på hufvudet för den bugande arti- sten och lämnade rummet följd af de båda barnen. »Nå hur är det. Vill herrn fortsätta nu,» frågade öfversten tämligen snäsigt, sedan de blifvit ensamma. »Nej, nu tror jag inte att det vore lämpligt,» svarade artisten tämligen kort, i det han strök af sina penslar och lade in dem i färgskrinet, »nu är

nog öfversten för upprörd för att kunna ha’ ro att sitta längre. » »Ja, jag frågar bara, kan man inte bli topptun- nor rasande?» ropade öfversten, i det han men långa, hastiga steg mätte rummets bredd, »en sådan sakra- menskad lymmel, förgripa sig på min son.» »Nå, den som ger sig in i leken, så får han leken tåla,» svarade Hörner helt lugnt, »och hvad nu den där pojken beträffar, så . . .» »Jaså, herrn håller med honom? Herrn är väl också en sådan där demokrat, kan jag tro, som anser att packets ungar ska’ ha’ rättighet att ...» »Nej för allt i världen, herr öfverste, det anser jag visst inte . . . men att den ena pojken ger- den andra ett glåpord och får ett blått öga för besväret,det har nu händt, så länge världen stått. Och för resten är det en kvick och lustig pojke, den där »Kvick i fingrarne och på sattyg, ja. Men jag skall minsann lära honom.» . »Han har artistanlag den där pojken. Har öiver- sten sett, hur han ritar?» »Ahja, . det har jag alldeles tillräckligt. Ritade han inte här om dagen en gris på min nya vagns- dörr?» »Ja, men den där grisen var helt enkelt briljant ! r]’ill den grad lefvande, och det af en, som aldrig lärt sig rita, till på köpet. » »Nå och informatorn på vagnshusdörren med bockhorn på hufvudet.» »Som stod och bockade sig inför guvernanten i hönsgestalt, ja. Vet öfversten, det var inte alls illa gjordt. » »Nå ja, det kan jag medge, hon i synnerhet, sjåpet; men i alla fall är det oanständigt att en sådan där traspojke skall understå sig att . . . och när nu måttet är rågadt genom det här attentatet mot Otto, så skall jag minsann göra slag i saken och det or- dentligt. » »Jag tycker, att öfversten borde låta nåd gå för lätt. Det är synd om pojken. Han har godt hufvud, och det kunde bli något af honom med tiden, om bara någon tog sig af honom i_ tid. » . »Jag ska’ nog ta’ mig af honom, så att han åt- minstone inte skall bli någon fästningskandidat i brist på upptuktelse!» utbrast öfversten med ännu barskare min än förut, »och är det så, att herr Hörner slutat nu för i dag?» »Ja, och i morgon hoppas jag, att porträttet skall23 vara färdigt,» svarade artisten och gjorde en hastig, något kort bugning och lämnade rummet. »Stursk herre, den där,» tänkte öfversten för sig själf, i det han gick af och an i sitt rum, »kommer han och säger, att han tycker och han tycker, ja, det är som jag sagt, packet håller på och växer oss öfver axeln. Men här ska’ jag åtminstone försöka stäfja växten så mycket jag förmår. Och smörj ska pojken ha’ och det, så att han minns det.» III. Den unge artisten Erlafid Hörner var själf från början en stackars pojke, som fått arbeta sig fram under tryckande fattigdom och många försakelser. Hos många naturer alstrar detta ett hat och ett för- akt för just de omgifningar, i hvilka en torftig och sorglig ungdom tillbringats; hos andra återigen föder det ett aldrig slocknande intresse och en lefvande medkänsla för alla som haft det lika svårt och blif- vit lika tidigt pröfvade. Så var det med Hörner. Han trifdes bäst bland det egentliga folket, och fast hans nu allt mera erkända skicklighet som porträtt- målare förde honom i beröring med de finare kret- sarne, var det dock hans största nöje att studera de ringares lif och villkor och att i, på resor och vandrin- upp,snappade bilder ur deras tillvaro göra utkast till skisser och studier, dem han sedermera ämnade ut- föra till taflor. Under sitt vistande på öfverstens gods hade han lagt märke till den raska och muntra torparpojken, han hade under sina ströftåg i trakten tagit honom med sig för att bära hans fällstol och studieparaply, och när han slog sig ned för att taga 23 vara färdigt,» svarade artisten och gjorde en hastig, något kort bugning och lämnade rummet. »Stursk herre, den där,» tänkte öfversten för sig själf, i det han gick af och an i sitt rum, »kommer han och säger, att han tycker och han tycker, ja, det är som jag sagt, packet håller på och växer oss öfver axeln. Men här ska’ jag åtminstone försöka stäfja växten så mycket jag förmår. Och smörj ska pojken ha’ och det, så att han minns det.» III. Den unge artisten Erlafid Hörner var själf från början en stackars pojke, som fått arbeta sig fram under tryckande fattigdom och många försakelser. Hos många naturer alstrar detta ett hat och ett för- akt för just de omgifningar, i hvilka en torftig och sorglig ungdom tillbringats; hos andra återigen föder det ett aldrig slocknande intresse och en lefvande medkänsla för alla som haft det lika svårt och blif- vit lika tidigt pröfvade. Så var det med Hörner. Han trifdes bäst bland det egentliga folket, och fast hans nu allt mera erkända skicklighet som porträtt- målare förde honom i beröring med de finare kret- sarne, var det dock hans största nöje att studera de ringares lif och villkor och att i, på resor och vandrin- upp,snappade bilder ur deras tillvaro göra utkast till skisser och studier, dem han sedermera ämnade ut- föra till taflor. Under sitt vistande på öfverstens gods hade han lagt märke till den raska och muntra torparpojken, han hade under sina ströftåg i trakten tagit honom med sig för att bära hans fällstol och studieparaply, och när han slog sig ned för att taga24 en landskapsskiss eller för att måla af några lekande barnungar framför en torparstuga, eller några betande hästar ooli kor på en väg eller i en björkbevuxen hage, hade det alltid roat honom att se, hur den an- nars så ostyrige pojken stod där bakom honom, tyst och stilla, utan att röra ens ett finger. Hvar gång- han

helt plötsligt vände på hufvudet, såg han de stora, blå ögonen riktade på sitt arbete med ett uttryck af på en gång förvåning och barnslig beundran, och ju mera bilden på studien tog form och uttryck, desto större blef glädjen hos den ljushårige betraktaren. Slutligen blef han så van vid att hafva honom med sig, att han tyckte att arbetet gick trögare, om pojken antingen var borta i skolan,, eller också genom att leka med öfverstens barn hindrades att följa honom som bärare af en del af hans målarattiralj. Hörner hade nog också lagt märke till pojkens omogna och barnsliga försök att teckna af hvad han såg — och huru klumpiga de än voro, visade de likväl anlag, som förvånade honom. Genom att söka efter Lars, då han ville hafva honom med sig ut, hade han lärt känna pojkens för- äldrar, hvilka voro slöa och utpinade af arbete och umbäranden. Stattorpare ha det ju i allmänhet inte så särdeles fett, och hur mycket öfverstinnan sökte på allt sätt mildra deras tunga lott, så var det likväl hvarken något latmansgöra eller någon särdeles lycka att vara statare hos öfverste v. Verner. Denne befattade sig inte själf med godsets skötsel, han var militär och ingenting annat och lämnade vården af landtbruket och egendomen åt en förvaltare, som skodde sig helt oförsynt på allt, och icke minst på staten, som skulle utbetalas åt arbetarne på gården. Modern hade tjänat som husa på ett af grann-godsen och fadern -hade varit dräng på samma ställe. Sonen i huset, en ung baron, påstods hafva sett den vackra Lisa med mycket vänliga ögon, och när dot gamla, friherrliga paret började frukta, att den vänlig- heten skulle gå lite för långt, skickades sonen bort på utländska resor, och Lisa fick tillsägelse att se sig om efter en annan tjänst. Den unge drängen Lars hade nog också haft svårt att låta bli och titta på vackra Liea; men så länge hon var huspiga uppe på herrgården, hade hon inte brytt sig om att se igen: nu när unga baron var borta och hon blef uppsagd ur tjänsten, började hon så småningom lägga märke till, att han fanns till. Och när han så kom och talade om, att han kunde bli statare hos öfversten, och att de kunde gifta sig, när hon ville det, så tog Lisa honom på orden, och. de gingo några veckor efteråt till prästen och läto viga sig. Men Lisa var en redbar flicka, och hon hade förut talat om för sin blifvande man, hur det var fatt med henne, och att vänskapen med baronen hade haft sina följder. Lars åter, som var en mycket enkel och litet finkänslig natur, tyckte att det gjorde ingen- ting, så mycket mera som Lisas förnäme vän, innan han reste, lämnat henne hundra riksdaler, som hon satt in på sparbanken hos klockarn, för hvilken hon talat om, att hon hade sparat ihop summan på sin lön. De hundra riksdalerna gjorde slag i saken, och som han på sitt vis tyckte bra om Lisa, blundade han på det ena ögat och såg endast pengarne med det andra. Dyra månader efter giftermålet föddes sonen; men det fäster man sig inte mycket vid ute på landet, där ;sådana händelser långt ifrån äro sällsynta, Den Varklanik grund. &26 äldre Lars hade ingenting att invända mot det tidiga faderskapet, utom det att han på inga villkor ville att pojken skulle heta Fritz, som modern höll på, utan Lars, som han hette själf. »Begriper du inte det!» sade han till hustrun, »att om en kristnar pojken te' Fritz, så kommer di att schasa om dig och unga baron; men kallar vi'n Lasse, som jag, så får di allt hålla truten på sej både på herrgåln och i sockna. » Lisa funderade på saken, och när hon funderat, så tyckte hon att Lars hade rätt, och så fick då poj- ken heta Lars, sedan hon för att trösta sig, fått man- nen att gå in på, att han skulle få heta Lars Fredrik, så att det ändå påminde litet om den tiden, då hon tjänade hos baronens. Allt det där visste man af på Vernersnäs, som öfverstens egendom hette, och särskildt var det för- valtaren som talat om det för Hörner, hvilken hade fått ett af gästrummen nere i förvaltarflygeln. »Det är väl därifrån han fått ritanlagena, kan jag tro!» hade förvaltaren sagt; »för si unga baron var ju litet artist han'också, fast han inte behöfde måla för , förtjänstens skull.» »Tror inte förvaltaren att folkets barn kan ha' sådana anlag af sig självfva då?» frågade Hörner, som visste, att hans far varit snickare och att hans mor inte haft några fina bekantskaper i sin ungdom. »Det kan väl hända!» svarade förvaltaren, som var född skeptiker; »men hvem tusan kan veta så noga utaf hvad för slags folk man är kommen? Det är bara mödrarna som kan säga det, och de tiga nog, det kan man vara lugn för. Emellertid har han allt fått åtskilligt utaf adoptivfadern också, för lat är han och en lymmel är han och inte begriper jag hvad27 öfversten tänker på, som låter honom leka med sina hyggliga barn!» »Det kan väl inte ta' någon skada på dem, om de lära sig umgås med andra än sina likar!» svarade Hörner helt kort; »de kunna nog bli ensidiga ändå.» »Herm är naturligtvis rabulist som hvar och en annan artist!» sade förvaltaren tämligen föraktfullt. »Ja och herrn tycks vara en sådan där mellan- haltare som hvar och en annan förvaltare, efter som det promt skall vara rim,» genmälde Hörner, hvarpå de skildes åt utan några vidare sympatier för hvar- andras personligheter. Äktenskapet mellan' Lars föräldrar hade blifvit hvarken bättre eller sämre än andra dylika, ingångna under liknande omständigheter.

Hade de lefvat under lyckligare förhållanden, skulle de nog ha' fördragit hvarandra bättre än de gjorde; men nu gjorde arbets- bördan sitt till att göra dem bittra och oresonliga mot hvarandra. Flera barn komma till och gjorde fattig- domen större och bördorna tyngre; de dogo visser- ligen den ena efter den andra, och nu fanns det, utom Lars, endast en pojke kvar, som var tre år och som var faderns gullgosse och kanske just därför moderns, om inte afsky, så åtminstone ständiga förargelseklippa. »Den där ser då ut som folk åtminstone!» bru- kade fadern säga, när han om söndagarne satt och gungade honom på knä't; »för han är lik mej, han! Den andra vet en inte om han ä' fågel eller fisk — men hva' han ä', så inte ä' han nå'n bondunge, inte!» »Han kan fäll få lefva för det!» svarade då mo- dern, »och du kunne tacka din gud, om din såg så iolklik ut! Det ä' bara synd att han ska' gå här, och om jag bara visste, hur jag skulle få bort 'en, så vet jag inte hva' jag ville ge!»\ »Du kan ju höra åt borta hos gamla barons!» slängde Lars fram, satte ifrån sig pojken, kastade mössan pä sig och gick ut till de ogifta drängarne, dem han sedan följde på söndagsbesök hos bekanta i grannstugorna, därifrån de längre fram på kvällen kommo hem med omtöcknade hufvuden och ving- lande ben. Och sedan satt Lisa där ensam och grät öfver sina korsade framtidsdrömmar, som hägrat så vackert och slutat så dystert. Hon såg på sin förstföddes ljusa, burriga hår, där han satt och ritade underliga, formlösa figurer på det ripiga bordet, och hon mindes ett annat ljust, burrigt hår som hon fått ruska om uti under några korta, för längese'n flyktade stunder och då kunde hon springa upp och rusa fram till bordet, trycka det okammade barnhufvudet till sin barm och gråta öfver det, medan sonen tittade upp på henne med stora, förvånade ögon och helt häpet frågade henne : »A, mor, hvad går det åt dej? nu förstörde du katten för mej, som jag höll på te å rita åf!» Och då kunde hon släppa honom tvärt, springa bort och kasta sig ned vid spisen med hufvudet mot de hvassa tegelstenarna och tänka under strömmande tårar: »Du har förstört mycke' mera för mej du, där- för att du kom till världen.» Men så slöade hon till igen, gick där i sina dag- liga sysslor inne och ute, fick uppbära den druckne mannens pikar och slängar och förföll allt mera, så att af den förr så vackra Lisa, fanns numera endast en ruin öfrig —- en bruten, gammal, utpinad kvinna, som endast önskade att hvar dag hade varit den sista. Det enda som lefvat kvar hos henne, var kärleken tillsonen, sonen som hade hennes felsteg att tacka för lifvet, hennes kärleks och hennes ungdomliga lyckas barn. Och för hvar gång han skickades efter för att leka med öfverstens barn, sken hon upp, som om hen- nes egen förlorade ungdom vändt tillbaka, och hon kände sig stolt öfver att vara hans mor, och hon började hysa obestämda, men just därför så mycket kärare förhoppningar på, att han skulle bli något stort, att han skulle brås på sin far. När därför Lars efter den så våldsamt slutade leken kom nedspringande till stattorparbyggningen och kilade in genom farstudörren som en skrämd katt med hundarna i hälarne på sig och andlös rusade in i det smutsiga, oordnade rummet, där modern stod vid spiseln och rörde i en vällinggryta, ropade hon förskräckt, då hon fick syn på hans blossande och svettiga ansikte: »Hvad ä' det me' dej Lars? Hva' ä' de du springer så omänskligt för?» »Jag har lagt Otto på ögat, och nu ä' det allt så godt att jag ger mej åf, mor,» ropade Lars pus- tande och tittade sig om mot dörren, som om någon varit efter honom. »Hvad i herrans namn säger du, gosse? Har du slagit unga herrn?» »Ja det har jag,» svarade Lars utan tvekan, »för han skällde mej för barfota-lasse » »Då ä' vi väl evigt olyckliga,» ropade modern utom sig, »och öftersten slår dig väl fördärfvad, han som a så ilsken, när han sätter te.» »Får jag därför andra jackan och skorna, mor, så ger jag mej åf, innan di får tag i mej,» fortfor Lars och ville fram till en gammal, sned byrå, som30 stod vid ena väggen framme vid spiseln, »jag sätter äf ner till Sjötorpet, så får di inte tag i mej.» »Nej, det går inte an, Lars, då blir herrskape' mycket värre onda än förut. Stanna här hemma du och göm dej oppe på vind, så kastar jag en halsduk på mig och springer opp och lagar, att jag får tala med öfverstinnan. Hon ä' så rar och go', så hon ska' nog lägga sej ut för dig.» Men innan Lisa hann bli färdig, hördes tunga steg. i farstun, och strax därpå rycktes dörren opp och mannen klef in i rummet, lerig och nedsmord som lian kom från dikningen borta på trädesåkrarna. Hans rödbrusiga ansikte såg upphettadt och förvridet ut, och när han fick se hustrun, som stod vid fönstret och strök upp det okammade håret framför en spe- gelbit, som hängde där, ropade han häftigt: »Hvart ska' du ta' vägen?» »Jag ska' opp och försöka få tala ve' öfver- stinnan. » »Hvad om då? om den där raekarpojken,» frå- gade han och pekade på Lars, som krupit in i spi- selvrån, när han såg titulärfadern träda in, »det behöfs inte, nu följer han me' mej, för öfversten själf vill tala me'n, så mycke' du vet det.» »Tänker han slå honom?» ropade nu modern förskräckt och sprang bort till Lars, som hon slog armarne omkring. »Ja, det vill jag hoppas han tänker, » skrek man- nen med ett rått skratt, »men först ska' han få sej lite

på hand utåf mej. Kom hit du, så ska' jag lappa om tjufkötte' på dej.» Och han tog ett steg fram för att fatta tag i pojken, då modern rusade emot honom med utsträckta händer och spända fingrar, skrikande:»Understå dej och rör'en, så klöser jag ögona ur dej, din usling.» »Jaså, säger du det?» ropade mannen hånfullt, i det han höjde armen för att slå till henne, »han ä' väl för rar och fin att ta' i, ungen din? Men jag ska' visa både dej och honom ...» Längre hann han inte, förrän hustrun, utom sig af raseri, kastade sig öfver honom och gjorde allvar af sin hotelse. Anfallet var så häftigt och så öfver- raskande, att den grofva, kraftiga karlen ramlade bak- länges mot väggen och föll hufvudstupa öfver en af de gamla trästolarne, som brakade sönder under hans tyngd, hvarefter han tungt rullade omkull på golfvet öfver spillrorna, medan den ena svordomen efter den andra haglade fram öfver hans läppar, som hustrun klöst med sina naglar. Och innan han hunnit resa sig upp, hade hust- run fattat Lars vid armen och drog honom med sig ut, i det hon med hånfull blick på mannen ropade mellan de af vreden sammanbitna tänderna: »Ja där kan du gärna ligga, ditt leda kräk; nu tar jag pojken med mig och går själf till öfversten, och jag vill väl se, om de ska' våga röra honom, så länge jag finns breve' honom.» Därmed slog hon igen dörren, så att det skrällde i de trasiga fönsterrutorna, och när hon väl var borta, kraflade den förbluffade mannen sig upp från golfvet, torkade sig om munnen med sin leriga, afviga hand, som han sedan knöt efter henne mumlande: »Ja vänta du. Det där ska' du allt ha' igen, när du kommer te' baks. Och intresse ska' du få på't, det kan du lugna dig för.» Men nu började treåringen, som hela tiden suttit på golfvet i en vrå och med förskrämda ögon sett på32 det våldsamma uppträdet, att storskrika af fövskäckelse, och med en hastig öfvergång till fadersömhet gick statarn fram till honom, tog honom på armen och försökte tysta honom genom att jollra så godt han kunde. »Tyst du, lilla Olle. Skrik inte, min kyttare lilla. Du ä' min, du, och dej ska' di akta sig för att komma ve' med så mycke' som ett lillfinger. Den där andra bortbytingen, den! Om di bara ville klå honom or- dentligt, så att han fick för både henne och sej.» IV. Under tiden hade öfversten beslutat sig för att torparpojken skalle få en ordentlig afstraffning, som skulle taga upprorsandan ur honom för all framtid och lära honom, att om han fick leka med husbon- dens barn, så var det för att i leken vara deras dräng och inte försöka att spela h'erre. Alla,, öfverstinnans böner voro fåfänga, all Signes gråt och jämmer tjä- nade ingenting till — så fort öfversten kastade en blick på sönens svullna och blårandiga öga, stegrades hans vrede allt mera, och sedan han befallt kusken att göra sig i ordning för att med piskan afstraffa pojken, hade han tillsagt förvaltaren att skicka fadern från arbetet på åkern för att hämta brottslingen till herrgården. Nyheten därom hade spridit sig och de andra torparbarnen hade, nyfikna och darrande både af vän- tan och förskräckelse, sprungit till för att se hvad det skulle bli af. Man såg deras lurfviga ooh okammade hufvuden sticka fram här och där bakom knutarne på stallgården, och några af drängarne hade också 32 det våldsamma uppträdet, att storskrika af fövskäckelse, och med en hastig öfvergång till fadersömhet gick statarn fram till honom, tog honom på armen och försökte tysta honom genom att jollra så godt han kunde. »Tyst du, lilla Olle. Skrik inte, min kyttare lilla. Du ä' min, du, och dej ska' di akta sig för att komma ve' med så mycke' som ett lillfinger. Den där andra bortbytingen, den! Om di bara ville klå honom or- dentligt, så att han fick för både henne och sej.» IV. Under tiden hade öfversten beslutat sig för att torparpojken skalle få en ordentlig afstraffning, som skulle taga upprorsandan ur honom för all framtid och lära honom, att om han fick leka med husbon- dens barn, så var det för att i leken vara deras dräng och inte försöka att spela h'erre. Alla,, öfverstinnans böner voro fåfänga, all Signes gråt och jämmer tjä- nade ingenting till — så fort öfversten kastade en blick på sönens svullna och blårandiga öga, stegrades hans vrede allt mera, och sedan han befallt kusken att göra sig i ordning för att med piskan afstraffa pojken, hade han tillsagt förvaltaren att skicka fadern från arbetet på åkern för att hämta brottslingen till herrgården. Nyheten därom hade spridit sig och de andra torparbarnen hade, nyfikna och darrande både af vän- tan och förskräckelse, sprungit till för att se hvad det skulle bli af. Man såg deras lurfviga ooh okammade hufvuden sticka fram här och där bakom knutarne på stallgården, och några af drängarne hade också:rr •• v:-- J.CA Se aid. 3S . * S53WÉB Ä'ä ' : : . ' Æ& ^ -. •.35 gjort sig ärende att stanna hemma för att fä vara med om den afstraffning, som de alla sä hjärtligt unnade »den tjufpojken Lars», som de kallade honom. Ku- sken, som haft ett fasligt besvär med att utplåna hans ritningar från vagnsdörrar och stallväggar, hade lofvat dem, att han inte skulle lägga fingrarne emel- lan, och de visste mer än väl, att han skulle hålla ord, ty han var inte känd för att vara särdeles öm- sint, varç sig i fråga om människor eller kreatur. Medan öfversten gick otålig fram och tillbaka i sitt rum och, vid hvarje slag han gjorde, stannade framme vid fönstret för

att se, om inte statdrängen skulle komma släpande med delinkventen, gjorde öf- verstinnan ett sista försök att beveka sin man. Hon begärde inte, att Lars skulle bli helt och hållet ostraf- fad, ty hon tyckte nog också själf, att han förtjänade någon näpst, för sitt tilltag; men hon ville, att öfver- sten skulle antingen tukta honom själf eller lämna det åt Ottos informator, bara inte släppa honom i den råa kuskens händer. »Tror du, att jag vill smutsa mina händer med att smörja upp den där lymmeln?» utfor öfversten häftigt mot henne, »det kan inte hända mig. Nej, Karlson är just den rätta mannen. Han har tillräck- ligt med horn i sidan mot honom för att ta' i med hårdhandskarne. » »Ja, men det har ju också informatorn,» invände öfverstinnan, »och om lian i stället ...» »Han som läser på teologiekandidaten? Nej min söta vän, det passar sig inte.» »Men om Otto ber för den stackars gossen?» »Han? En sådan ynkrygg vill jag väl hoppas, att inte min son är. Han vill ju bli militär, och då duger det inte att krusa med slöddret.»»Fabian! Fabian! Är det sådana lärdomar du skall ge din son? Hvad blir det för en framtid du på det sättet skaffar honom?» »Sörj du inte för det. Det svarar jag för. Öfver- ste von Verners son får inte bli någon mes— det är alldeles nog att du uppfostrar flickungen till en senti mental gås. Men à la bonheur. För att göra dig till viljes, kan vi ju fråga Otto. Tycker hån det är roligt att ligga med ett blått öga, och vill han be' för ho- nom, så kan han ju få slippa med ett par örfilar i stället.» I glädje öfver ett sådant medgifvande omfamnade öfverstinnan sin stränge herre och man, och skyndade före honom in i Ottos rum, där denne låg med bly- vattenskompress öfver ögat och gjorde våldsamma an- strängningar för att rycka lös sin ena hand ur feignes bägge, där hon låg på knä framför soffan och grät och bad för sin raska häst, som hon tyckte så myc- ket om. »Söta, snälla Otto,» bad hon snyftande, »om du bara säger ett ord åt pappa, så slipper han stryk. Du ska' få alla mina vackra dockor och böcker, som jag fick på min födelsedag, om du bara lofvar mig. •.» »Nej det gör jag inte,» svarade brodern envist, »han har klått mig och därför kan han gärna få känna på själf, hur det smakar.» »Ja men när du blir bra i ögat, så kan du ju slå honom igen, för då kan han åtminstone för- svara sig.» »Tack' ska du ha. Och kanske ge mej ett blått öga till? Nej du, så dum ä' jag inte.» »Men om han ber dig om förlåtelse — och jag med — jag ska gärna säga: söta, goda Otto, förlåtmig, att jag ville ha' honom till häst, och förlåt honom. » »Låt mig vara i fred,» snäste Otto, ryckte lös sina händer och vände sig vresigt åt väggen. »Där hör du nu själf Constance,» sade öfversten, som efter sin hustru kommit in i rummet, där de båda osedda åhört Signes fåfänga försök att beveka brodern, »där ser du nu.» »Ja tyvärr,» suckade den bedröfvade modern, »jag både hör och ser, att allt hvad jag försöker för att mildra hans genstörtiga lynne, det motverkas helt och hållet af . , .». »Tänk på hvad du säger,» hviskade öfversten hastigt och sträft, i det. han hårdt tryckte hennes hand, släppte den sedan hastigt och gick fram till soffan, lade smekande sin hand på Ottos hufvud och frågade : »Hur är det nu, Otto? Vill du att vi ska' låta nåd gå för rätt?» »Hu-uh! Det gör så ondt i mitt öga,» ropade Otto med gråten i halsen, »jag bryr mig inte om något annat än mitt öga.» »Jaha, jag förstår,» fortfor öfversten med hemlig förnöjelse, i det han kantade en stolt blick pä mo- dern, »och så tänker du: öga för öga och tand för tand. Du håller på den gamla vedergällningsrätten, nå ja, så godt kan det vara.» Och öfversten vände sig om på klacken och äm- nade just lämna rummet, då betjänten i detsamma kom i dörren och anmälde: »Stattorparhustrnn är därute med pojken, herr ofverste. » »Hvad för slag? Hustrun?» ropade öfversten med tydligt missnöje, i. det_han tog några stfeg mpt.be»38 tjänten, »jag befallde ju, att fadern skulle komma hit med honom.» »Ja, jag vet inte,» stammade betjänten, »men nog är det hon alltid.» »Säg åt henne, att hpn går sin väg, och tag du hand om pojken, till dess jag kommer ut.» »Men Fabian,» afbröt öfverstinnan med bönfal- lande röst, »du kan väl . . .» »Gör som jag säger,» befallde öfversten barskt, och betjänten skyndade ut och drog igen dörren om sig så fort han kunde. »Det kan väl inte vara din mening att inte först höra hvad den stackars modern har att säga,» fortfor öfverstinnan, sedan dörren blifvit stängd, »och jag ber dig, Fabian.» »Hvad hon har att säga?» afbröt öfversten snäsigt, »hon vill naturligtvis be' för pojken, men jag har alldeles nog af kvinnopjunk här inne, och med henne vill jag inte byta några ord.» »Nå, så vill jag göra det i ditt ställe,» utbrast öfverstinnan mycket blek, men lika mycket bestämd, »ingen skall säga att någon af vårt folk blifvit bort- skickad, utan att få säga sitt ärende.» »Constançe! jag förbehåller mig ...» »Förbehåll dig allt hvad du vill, men jag förbe- håller mig att få utöfva min rätt som husmor oför- kränkt,» svarade öfverstinnnan lugnt, i det hon tog Signe vid handen och gick förbi den förbluffade öf- versten ut i tamburen, där Lisa stod vid dörren med Lars; hon darrande och nedtryckt, men gossen upp- rätt och frimodig, som om ingenting af allt detta egent- ligen kom honom vid. »Kära, söta, nådiga öfverstinnan, hjälp oss

fat- tiga stackare,» ropade stattorparhustrun, i det hon39 släpade sig fram och var nära att falla på knä, när hon böjde sig ner att få fatt i kanten på öfverstin- nans klädning, som hon ville kyssa, »låt dem inte slå gossen fördärfvad för mig. Han har burit sej illa åt, det vet jag nog, och han vill gärna be' unga nådig herrn om förlåtelse, bara han ...» »Ja, det vill jag visst det, fast han skällde mej för barfota-lasse, » tilläde Lars och såg sä trovärdigt och varmt på öfverstinnan, att hon kände sitt hjärta vekna ännu mera. »Gå nu in i köket och vänta där,» sade hon vän- ligt till hustrun, »så kommer Lars in med mig till öfversten, och om han ber riktigt vackert, så slipper han nog med en förmaning att nästa gång inte vara så snarsticken. » »Gu' välsigna nådig öfverstinnan,» ropade stat- hustrun och kysste hennes händer, innan hon kunde hindra det, och när öfverstinnan öppnade dörren till förstugan, slog hon armen om gossen, kysste honom och snyftade: »Nu är det ingen fara me' dej, Lars, när nådig öfverstinnan lägger sig ut för dej,» och med djupa nigningar drog hon sig tillbaka genom dörren, medan öfverstinnan lämnade barnen kvar därute och gick tillbaka in till sin herre, och man, som under tiden svärjande mätte rummet med stora, häftiga steg. »Be' nu riktigt vackert när du kommer in,» hvi- skade Signe till Lars, så fort de blifvit ensamma i tamburen. , »Ja då, hvad jag det ska',» hviskade han till- baka, »men för resten kan di gärna få slå mig — och han kan få skälla på mig, så mycket han vill —- för lilla frökens skull.» »Nej, de få inte slå dig, för det var mitt fel,»40 ropade flickan, och med barnets lyckliga glömska af all ståndsskillnad slog hon sina små armar om gos- sens hals, »om de vill slå dig, så springer jag emellan.» »Nej, si det får då lilla fröken inte, men det här glömmer jag aldrig, och när jag blir stor, ska' lilla fröken ha' igen'et.» »Nå, hvad är det hon vill, det där stycket?» frå- gade öfversten hånfullt, när hans hustru koin in i rummet igen, »du har väl sagt henne, att jag inte vill ha' med henne att göra, — att jag ...» »Jag har skickat bort henne ut i köket,» svarade öfverstinna lugnt, fast litet darrande pä rösten, »och jag har lofvat henne ...» »Det var rätt, Constance,» ropade öfversten med samma ton som förut, »du har naturligtvis lofvat henne, att pojken skulle slippa undan?» »Ja, det har jag.» »Nå, det kunde jag väl tro. Men jag har lofvat, att han skall ha' smörj — och nu beror det på hvil- ketdera löftet som är starkare, ditt eller mitt.» »Fabian, jag hoppas . . .» »Hoppas du, bäst du behagar. Men när jag lof- vat en sak, så håller jag den •— det torde du kanske veta. Emellertid var det förbannadt bra, att du skickade bort käringen. Nu skall saken snart vara expedierad.» Därmed rusade öfversten ut i tamburen, fick där se Signe, som ännu höll sina armar om torparpojkens hals, och itnnu mera ursinnig vid denna oväntade an- blick, uppgaf han ett rytande af vrede, fattade tag i Lars med ett våldsamt grepp om hans handled och rusade bort med honom genom förstugan och ut på gården. öfverstinnan skyndade efter honom och ville ut,41 men hejdades af Signe, soin med ett förtvifladt skrik kastade sig i hennes armar och ropade alldeles utom sig: »Mamma, mamma. Jag vill inte att de ska' slå honom, jag vill inte.» Och medan modern sökte lugna den häftigt upp- rörda flickan, hade Otto därinne i rummet skyndat upp från soffan, sprungit fram till fönstret med blyvattenskluten framför det skadade ögat och ifrigt sett utåt gården med det friska. Det blixtrade till af skadeglädje, när han såg fadern med stora steg stvra kosan ner åt stallgården, dragande med sig den för- skrämda Lars, som måste springa sä mycket han orkade, för att kunna följa med. »Nu får han, nu får han,» ropade den elake och bortskämde herremanssonen för sig själf, och när han inte kunde se dem längre, gick han tillbaka till soffan och lade sig, och tyckte att ögat värkte myc- ket mindre nu, när han visste, att han skulle få hämnd för livad han lidit. Att han själf utmanat den andra och således var skulden till sitt missöde, det tänkte han inte på. Och var det så underligt af en bortskämd och egen- sinnig pojke, då så många mogna män, som borde veta bättre, tänka och handla lika oförsvarligt som han? När öfversten kom ner på stallgården, stod den rödbrusige kusken redan i ordning med piskan bakom ryggen; de sysslolösa drängarne hade samlat sig i en klunga nere vid vagnshuset, hvars dörr stod öppen, och nyfikna barnungar stucko fram sina hufvuden i » alla vinklar och vrår. Själfva förvaltaren hade skaffat sig något att syssla med ute i spanmålsboden, där han stod i den öppna dörren och låtsade syna några säckar, medan hans ögon sneglade åt öfversten, som 4 Vacklande grand.42 med ett våldsamt ryck slängde den darrande pojken fram emot kusken, i det han ropade: »Ge honom nu en portion, så han känner det, och lägg inte fingrarne emellan.» »Neej, det ska' inte fallera,» svarade kusken med ett grin, kastade den blårandiga stalljackan utaf sig och såg med en ilsken blick på Lars. som nu stod där gråtande och med sänkt hufvud framför honom och som han inom sig lofvade att han skulle betala för alla nödtvungna tvättningar af vagns- och uthus- dörrar. »Herr öfverste,» hördes i detsamma en häftig, förebrående ståmma, och den unge artisten stod bred- vid den uppretade egendomsherren; »det är

barbariskt att lämna ett stackars barn i händerna på den där suputen.» »Det angår er inte, herre,» röt öfversten. »Suputen?» skrek kusken ursinnig, »nå så måtte — » »Tig karl!» ropade öfversten åt kusken, »här är det jag som talar, inte du. Sköt ni edra penslar, herre,» ropade han, i det han vände sig till Hörner, »det här sköter jag.» »Afstår ni inte från att utdela den där bestraff- ningen, så målar jag inte ett drag mer i ert gemena bulldoggsansikte,» svarade artisten utom sig och tog ett steg framåt för att rycka piskan ifrån den ursin- nige kusken. Öfversten tog häpen och ursinnig fatt i den unge mannens arm och kastade honom åt sidan, kusken fattade tag i Lars, höjde piskan och . . . I samma ögonblick hördes ett genomträngande, gällt skrik af en bäfvande, barnslig stämma och med blixtens snabbhet kastade Signe sig framför Lars, piskan föll, förd af kuskens kraftiga hand med ett smällande ljud,43 Samt slog ned öfver hennes ansikte, och med ett ännu mera genomträngande rop störtade den lilla handlöst till marken, innan den förtviflade modern, som skyn- dat efter henne, hann att ta emot henne i sina armar. Öfversten raglade tillbaka som en drucken, hela hans ursinniga vrede förvandlades i ett ögonblick till den mest ohejdade förfäran, han skyndade fram, skuffade undan den af häpnad nästan förlamade ku- sken, kastade sig ned framför dottern, tog upp henne i sina armar och stönade mod fört- villan i den nu brutna rösten: »Herre min gud! Jag har dödat mitt barn.» Och medan den lilla låg där sanslös, med den blodröda strimman midt öfver sin hvita, barnsligt rena panna, skingrades de skräckslagna åskådarne till den brutala scenen som agnar för en häftig vindstöt; den halfdruckna kusken skyndade att gömma sitt nu nästan bleka ansikte innanför stalldörrens skymundan, och under den allmänna villervallan kände den af häpnad och förskräckelse halft förlamade gossen, hur en på samma gång mild och stark hand fattade hans, och hur den hastigt drog honom med sig bort, under det en vänlig, upprörd stämma hviskade i hans öra: »Kom med mig du, min gosse. Här är inte rådligt att stanna hvarken för dig eller mig.» När de kommit några steg bort, ville gossen slita sig lös och skynda tillbaka. »Tänk om lilla fröken ä’ dö!» hviskade han, »och det för att hon ville freda mej. Släpp mig, di må gärna slå mej, men jag vill si . . .» »Var lugn du. Ser du, nu bär fadern upp henne, ser du inte, att hon rör på hufvudet — kom nu44 bara, innan de hinna lugna sig och fä klorna i dig pä nytt. » »Släpp mej — — släpp mej — — jag frågar inte efter —» »Frågar du inte efter att få följa med mig i stället för att stanna här?» Och nu gjorde Lars ett högt språng af glädje, och lätt tröstad som man är vid hans ålder, glömde han det närvarande för de strålande framtidsutsikter, som de orden öppnade för honom. Men lilla fröken och hennes modiga uppoffring glömde han inte. För henne lofvade han inom sig, att lian skulle gå i döden — när han blef stor. V. Det var med öfverste v. Verner som med en hel mängd andra egenmäktiga och våldsamma potentater här i världen: när besinningen hade återkommit efter ett häftigt vredesutbrott, var han spakheten och älsk- värdheten själf, ända till dess han nästa gång förgick sig på samma sätt som förut. Han gick då omkring, antingen inne i rummen eller ute på egorna med långsamma, tysta, nästan smygande steg, och det annars så rakt burna hufvu- det lutade nu så tankfullt och begrundande framåt, den trotsiga, krökta näsan såg betänkligt tunn och snipig ut, och när han talade till de sina eller till tjänstfolket, så öfverflödade hans tal utaf »söta du» och »kära ni», så att man kunde tro honom vara den blidaste och mjukaste människa under solen. Hade då till på köpet någoDting skrämt upp honom, så som nu 44 bara, innan de hinna lugna sig och fä klorna i dig pä nytt. » »Släpp mej — — släpp mej — — jag frågar inte efter —» »Frågar du inte efter att få följa med mig i stället för att stanna här?» Och nu gjorde Lars ett högt språng af glädje, och lätt tröstad som man är vid hans ålder, glömde han det närvarande för de strålande framtidsutsikter, som de orden öppnade för honom. Men lilla fröken och hennes modiga uppoffring glömde han inte. För henne lofvade han inom sig, att lian skulle gå i döden — när han blef stor. V. Det var med öfverste v. Verner som med en hel mängd andra egenmäktiga och våldsamma potentater här i världen: när besinningen hade återkommit efter ett häftigt vredesutbrott, var han spakheten och älsk- värdheten själf, ända till dess han nästa gång förgick sig på samma sätt som förut. Han gick då omkring, antingen inne i rummen eller ute på egorna med långsamma, tysta, nästan smygande steg, och det annars så rakt burna hufvu- det lutade nu så tankfullt och begrundande framåt, den trotsiga, krökta näsan såg betänkligt tunn och snipig ut, och när han talade till de sina eller till tjänstfolket, så öfverflödade hans tal utaf »söta du» och »kära ni», så att man kunde tro honom vara den blidaste och mjukaste människa under solen. Hade då till på köpet någoDting skrämt upp honom, så som nuvar fallet, så var han ändå lenare och mörare än an- nars, och hade han särskildt varit stram mot sin hustru eller något af barnen, så visste han sedan inte hur han skulle klema och pjåska med dem nog, för

att få dem att glömma det. Så var det också nu, och hur förtörnad än öf- verstinnan, och det med rätta, var öfver hans oreson- liga och lågsinnade vrede, så kunde hon inte låta bli att tycka synd om honom, där han gick emellan henne och Signe, som med ombunden panna och mer af sinnesskakningen än slaget orsakad feber låg inne i moderns rum, samt Otto, som med alldeles igensvullet öga låg och jämrade sig på soffan inne i faderns rum, dit han flyttats på kvällen samma dag som den stora uppståndelsen ägt rum. Om det ännu fanns någon vrede kvar hos den myndige öfversten, så hade den nu vändt sig mot sonen i stället, och han hade på morgonen hållit cn lång föreläsning för honom om det orätta i att för- söka kujonera dem, som stodo under en själf; egen- domliga ord i den stränge herr öfverstens mun — han som aldrig gjort annat i hela sitt lif. Och om han äfven inom sig skämdes öfver det sätt, hvarpå han bemött sin hustru så skämdes han ännu mera öfver sin häftighet mot den unge artisten — ty denne stod ju utanför familjen och skulle säkert inte tiga med det tydliga prof på bristande självbe- härskning som visats af en så pass högställd person, med ett von framför sitt namn. Men på samma gång- kunde han inte annat än tycka, att det var mycket ledsamt med det ofullbordade porträttet, som skulle föreviga hans drag åt en beundrande eftervärld — och sedan han länge kämpat med sig själf, sväljde han så godt lian kunde det framslungade »bulldoggs-46 ansiktet» och skickade på morgonen dagen därpå sin betjänt till artisten och sade att han önskade ett samtal. Hörner, som själf tyckte, att han också i sin upp- brusning gått något för långt, infann sig således efter en kvart i öfverstens skrifrum, där denne låtsade som om ingenting passerat, utan gick emot honom med ögonen fastade på något annat föremål i rummet, i det han yttrade helt vårdslöst, som om det fallit af sig själf: »Det vore bra, om herr Hörner kunde sluta por- trättet i dag, för jag får lof att fara bort i efter- middag — en angelägen sak gör, att jag måste ge mig af till staden.» Det var nämligen också en af öfverstens egen- heter, att hvar gång han förgått sig hemma, passade han på och for till staden, och han hade alltid någon helande balsam med sig hem för att lägga på de sår han tillfogat sin omgifning, medan han var under inflytande af berserkalynnet. »Jag tror inte, att öfversten behöfver sitta mera,» svarade artisten i samma ton, »det som nu fattas är bara några få detaljer, som jag kan måla ur minnet.» »Ja, annars, om herr Hörner vill, så har jag ett par timmar på mig.» »Nej, jag tackar, det behöfs inte. Men tillåt mig att fråga, hur är det med lilla fröken Signe?» »Jo tack, det är ingen fara med henne,» svarade öfversten, i det han gick till fönstret och trummade på rutan. Det bief en paus med ömsesidig förlägen- het. Öfversten tyckte likväl, att han borde säga någonting urskuldande, och fortfor därför efter några ögonblick, i det han vände sig om: »De här välsignade barnungarne, dem skall man47 då alltid ha’ bekymmer och förargelse för. Den där satans torparpojken — —» »Ja, livad honom beträffar,» svarade Hörner lugnt, »så skall öfversten inte längre behöfva ha’ någon förargelse af honom.» »Hur så då? Hvad menar herrn?» frågade öf- versten förvånad och spände ögonen i honom. »Jag tar honom med mig härifrån,» fortfor Hörner, »jag har redan talat med föräldrarne, och de gå in på, att han får följa med mig.» »Har herrn råd till det?» ämnade öfversten fråga, men ändrade sig i sista stunden till ett sväfvande: »Är det rådligt, att herrn tar den där tjufpojken med sig?» »Anser öfversten kanske att det är rådligare, att låta honom stanna kvar här då?» frågade Hörner tillbaka. »Nej, det vill jag just inte påstå, men — hvad ska’ herrn göra med honom?» »Jag skall lära honom rita, ty det har han ut- märkta anlag för.» »Jaså, herrn tänker kanske göra honom till ar- tist?» fortfor öfversten med hån i tonen, »hör du Otto,» här vände han sig till sonen, som låg och surmulade i solfan, »din barfota-lasse ska’ bli artist, du. Då är det allt du, som får be’ honom om för- låtelse!» »Det kan nog hända, det,» återtog Hörner med en viss skärpa, »sådana där barfota-lassar har det blifvit karlar af en gång förr. Då däremot vissa bort- klemade ungdomar — —» »Herrn behöfver således ingen sittning mera,» afbröt öfversten högdraget, »herrn kommer kanske ihåg bulldoggsansiktet ändå?»48 »Jag tror det,» sade Hörner med en ironisk bug- ning, ty för den högdragna tonens skull glömde han alla sina föresatser att uppträda försonligt, »och om inte annat, skall jag påminna mig scenen i går. Far- väl, herr öfverste.» Och därmed gick han, utan att kasta en blick på den förargade Otto, som räckte lång näsa efter honom, när han väl kommit utom dörren. »Stursk herre, det där,» mumlade öfversten och såg efter honom med hemlig förargelse, »förbannadt dumt att officerskåren redan betalat halfva arvodet i förskott, annars skulle jag inhibera hela porträttet.» »Nej, det vore skada, pappa,» inföll Otto, »för du ser så vådligt stilig ut, så.» »Jaså, du tycker det?» frågade fadern och kastade en belåten blick i spegeln, »det är synd, att du skall ha det där förbaskade svullna ögat, annars skulle du få följa med mig till stan i eftermiddag. »Ajo, får jag det, pappa,» ropade Otto glad och sprang upp från soffan, »det gör ingenting, och så

kan jag få gå till doktorn med detsamma.» »Jaja, lugna dig nu — lägg dig igen och håll dig stilla, jag skall tala med mamma.» Och när öfversten kom in till sin hustru, som satt bredvid Signes bädd, sade han, sedan han först gjort sig underrättad om flickans tillstånd: »Na hvad säger du, Constançe. Den här tokiga artisten, Hörner, tänker ta' torparpojken med sig, när han reser Han skall lära honom rita, säger han. Jo, det måtte bli snyggt.» »Nå, gudskelof att han kommer härifrån,» utro- pade öfverstinnan af fullaste öfvertygelse. »Ja det samma säger jag,» fortfor öfversten och gick eft slag öfver golfvet, »han liar gjort alldelesmms. JF.. -#*éà Se sid. S3.51 nog med förargelse, den galgfågeln. Och fast han väl egentligen borde fråga mig om tillstånd, efter som det är min stattorparepojke, så bryr jag mig inte om att bråka. Han må gärna ta honom — han kunde gärna ta' föräldrarne med, så vore man af med packet.» »Har du hört, hur snart han ämnar resa?» frågade öfverstinnan, sedan hon kastat en blick på Signe, som vändt hufvudet åt väggen, men hvars små händer darrade utanpå täcket. »Nej, och inte bryr jag mig om det heller,» sva- rade öfversten och återtog genast, som om han kom- mit ihåg någonting helt likgiltigt, »apropos det, så far jag till stan i eftermiddag och tar Otto med mig. Han kan behöfva komma upp till någon läkare, i fall ögat skulle — och så kan jag med detsamma fråga honom till råds om Signe.» »Signe sköter jag nog om själf, » svarade öfvei- stinnan och såg på honom med en förebrående blick, »men det är snällt af dig, att du ändå kommer ihåg henne —» Hon uttalade ordet ändå med särskild tonvikt, och den tonvikten förargade öfversten — kanske mest därför att den slog hufvudet på spiken. Han behär- skade sig likväl, strök Signe lätt öfver håret och sade skämtande : »En annan gång springer man inte emellan rätt- visan och — — men det är detsamma, det. Jäg skall nog komma ihåg Signe med någonting vackert, när jag kommer till stan. Och dig också, Constançe lilla, dig också.» Därmed svängde herr öfversten sig om på klacken och gick sin väg med den stolta öfvertygelsen, att han var en make och en far som man finge leta efter like till. Herregud, att han inte pjåskade, det kunde52 väl ändå ingen förnuftig människa klandra hos en gam- mal militär. När fadern hade stängt dörren, reste Signe sig upp i bädden och hviskade med en bedjande blick på modern, i det hon sträckte bägge händerna emot henne: »Mamma. Då får jag ta afsked af Lars. Far jag inte det, mamma lilla?» »Ja men kära barn,» sade modern tveksamt, »jag vet inte om — om det går an. Du skulle bara bli så upprörd, och det skulle göra febern värre.» »Jo mamma lilla,» bail hon allt mera bevekande, »du får lof att låta honom komma hit. Jag vill säga adjö åt min snälla häst, jag vill ge' honom något, du mamma.» »Hvad vill du då ge' honom, kära harn?» »Min vackra färglåda och den där ritboken med djuren i. Jag får ju det mamma? Och sedan när Lars blir stor och blir lika skicklig som herr Hörner, så kommer han hit och målar af mig, mamma, och den tafian ska' du få.» »Mitt kära barn,» hviskade modern och drog hennes hufvud mot sitt bröst, »du ska få säga adjö åt honom — i eftermiddag, när pappa har rest —- men då skall du vara mycket snäll och stilla och för- söka sofva. » »Ja mamma,» — och hon slöt ögonen med ett lycksaligt leende på de nu så bleka läpparne, och som om det gifna löftet hade varit ett rogifvande läkeme- del, somnade hon lugnt och stilla med moderns hand i sina, och öfverstinnan satt kvar vid bädden i djupa, på en gång sorgfulla och glada tankar. Sorgfulla öfver sonen, hvars trotsiga lynne tydde på faderns, och glada öfver att den lilla, som slumrade där, visade drag af enmildhet och ett saktmod, som lofvadc att hon skulle bli en hjärtegod, om också vek kvinna — icke en af dessa mellanting mellan kvinna och man, hvarpå den tiden redan började visa några frånstötande exempel. Och fram emot kvällen, sedan öfversten farit och tagit Otto med sig i den halftäckta landån, fick Lars, som den nu genom Hörners löfte genomlyckliga mo- dern gjort sitt bästa att göra riktigt fin och presen- tabel, komma in till sin lilla lekkamrat, som redan befann sig bättre och satt upprätt i sin bädd. Medan öfverstinnan gick bort till modern vid dörren för att sticka en sedel i hennes hand, ifall gossen behöfde något för sin utrustning — kom Lars fram till bäd- den, där Signe låg, och när han fick syn på det röda strecket öfver hennes ansikte, brast han i gråt och kastade sig ner med hufvudet på täcket, snyftande som om hans unga hjärta velat brista. »Var inte ledsen, Lars,» hviskade Signe och lade sin ena hand på hans ljusa hår, »det svider bara nu, och det blir snart alldeles bra.» »Hvarför slog han inte mej hellre?» snyftade gossen och såg upp på henne med strömmande tårar, »hellre än lilla fröken ?» »Nu ska' han inte slå dig mera,» fortfor Signe, : nu får du komma bort, och fast jag mister min vackra häst, så är jag ändå så glad. Och se här, Lars, här har du min färglåda och min ritbok. Lofva mig, att du blir en riktigt bra målare, hör du det!» »Ja då, det lofvar jag. Och det här ska' jag aldri' glömma — aldri', aldri'.» »Jäg glömmer inte dig heller,» hviskade flickan och slog bägge armarne om hans hals — »och när du blir stör -—» »Då kommer jag te baks och blir häst

åt lilla54 frökna igen,» sade Lars, som inte tyckte sig kunna lofva något bättre. Och så skildes de åt, sedan den vänliga öfver- stinnan klappat honom på hufvudet och önskat honom lycka samt uppmanat honom att alltid vara lydig och snäll och att aldrig slå någon mera. »Nej då, åtminstone aldri' på ögona,» försäkrade Lars och följde modern hem på en gång lycklig och bedröfvad. Lycklig öfver att fa komma ut i världen och få lära sig rita; — bedröfvad öfver att nödgas skiljas från »lilla frökna» — en af de fa ljusa punk- terna i hans tämligen glädjelösa barndomslif. Och när morgondagen kom och han fick lämna det torftiga, fridlösa hemmet, där hans barnsliga känsla sade honom, att han var ett störande element, och där misshälligheterna emellan man och hustru växte till allt större och råare utbrott, tyckte han nog att det var synd om modern, som skulle vara kvar. När hon därför klädt på honom till affärden och gråtande slog sina armar om honom till afsked, försökte han hålla sig rak och sade, i det han klappade henne på den magra och håliga kinden: »Gråt inte mor, när jag blir stor och utlärd så kommer jag och hämtar bort dej från far, och ä han då inte snäll mot dig, så får han aldri' se oss mera.» »Gu' ,nå mej, kära barn, jag får fäll aldri' si dej mer — men skräp me' mej. Jag får fäll dras met, som jag har ct och som jag ställt mej, bara du blir en karl och det går dej väl på jorden. Tappa inte femriksdalern som öfverstinnan — gu' signe henne 1 — gaf dig, och när ni kommer fram dit där du ska' vara, så skrit te' mej. så jag får veta hur du haret.» »Ja inor — men hvar ä' lilla Olle? — jag ville så gärna ta adjö utåf lilla Olle.»55 »Honom tog far me' sej, när han gick, han skulle lämna honom till rättarmor tes du hade fari. Han ä' ond på både dej och mej, för att han inte fick följa me' i går opp te' nådi' öfversten —» »Och för att I, 'mor, bussa te' honom, så han ramla' i golfve,» inföll Lars och småskrattade vid tanken på kullerbyttan, som fadern hade gjort, »bara han nu inte torfvar te' er, när han kommer hem.» »Å, han aktar sej allt. Men sir du, nu kommer skjutsen med din husbonde. Kom ihåg, att du ä' lydig och snäll mot honom, Lars — si här har du knytet med strumporna och skjortan — adjös, adjös, gu' signe dej min gosse.» »Nå är du i ordning nu?» ropade Hörner mun- tert från trillan, som han fått låna af förvaltaren, och som skulle föra honom till nästa järnvägsstation, — »så skynda dig och sätt dig opp.» »Usch ja, nu kommer jag,» ropade Lars och tänkte sätta sig på baksätet bredvid drängpojken, som skulle föra hem hösten och åkdonet, men Hörner slog upp fotsacken och pekade på platsen bredvid sig. »Nej här ska' du sitta, Lars. Seså, krusa inte nu, pojke, utan kom bara.» »Jesses välsigna herrn som ä' så vänlig och snäll mot min gosse,» ropade modern, där hon stod nigande brodvid åkdonet med förklädet för ögonen, »och gud gifve herrn finge nån glädje åf honom, när han kom- mer sig för en gång.» »Hoppas vi ska få glädje af honom båda,» sade Hörner och manade på hästen, — »adjö nu och var inte ledsen, jag skall nog se efter honom, lita på det.» > Adjös mor, hälsa lilla frökna,» ropade Lars, just som hästen satte sig i gång och det bar af utåt den breda och solbelysta landsvägen, bakom hvars krök-56 ning han tyckte, att hela den vida, vida världen öpp- nade sig för honom. Och den stackars modern stod ensam kvar och såg med både stolta och förtviHade blickar efter sitt käraste barn — det barn som påminde henne på en gång om hennes flyktiga lycka och hela hennes föl- jande elände och förnedring. Hennes enda stadiga tanke var den, som tusende mödrar före henne tänkt, som många tusende efter henne skola trösta sig med: »Stor sak i mig. Min gosse skall få det bättre än jag.» Och han, som nu i frisk fart skyndade ut emot ett kommande ungdomslif, han, som kämpade emot sin gråt och saknad, och som nästan blygdes öfver, att han ändå i all sin bedröfvelse kunde känna sig så glad, så förhoppningsfull, han drömde om och om igen barndomens segervissa, väntansfulla, aldrig hvi- lande, aldrig tröttnande jubeldröm: »Vänta bara till dess jag blir stor!»ANDRA AFDELNINGEN. Vid badorten. I. B et var en kvällstund i början af augusti månad, och västkustens ljumma sommarvind, mättad af de salta ångorna från det af solstrålarne uppvärmda liafvet, svepte inåt land för en lindrig västlig bris, som på dagen hade varit frisk, men som nu mojnade allt mera ju lägre solen sänkte sig mot den klara vattenspegeln därute, hvilken tycktes flyta ihop med luften i en blådisig, solröksskymd rand. På verandan till socictetshuset vid en af de fah- sionablaste badorterna var ett gladt och tämligen hög- ljudt sällskap församladt omkring tvänne sammanställda bord, fyllda af kaffekoppar, glas och buteljer af olika storlekar och fasoner, från den högresta konjaksbu- teljen med sina fem stjärnor på bröstet, till den lilla hoptryckta ock puckliga munklikörsflaskan och det Vacklande grund58 rödlätta Curaeaokruset, h:ir och där flankerade af hvita punschbuteljer med granna etiketter och gröna half- flaskor med porlande Vichy och Apollinaris. En stor cigarrlåda och några smärre askar med cigaretter stodo på flyglarne och rundt omkring de båda borden sutto eller halflågo i vårdslösa ställningar fem à sex yngre och äldre manliga badgäster, som att

döma af det högröstade samtalet hade från en god middag slagit sig ner härute för att låta blåsa af sig det gamla ruset efter de fina vinerna, så att det kunde gifva plats för det nya från tillbehören vid kaffebordet. Verandan vette utåt viken, som skar in ute från hafvet, och promenaden där nedanför var ännu nästan tom från besökande, hvilka först en och annan timme sednare plägade komma i långa rader för att fortsätta dagens sysslolösa flanerande — något som enligt den medgörlige badläkarens recept utgjorde hufvudsumman af badkuren. På själfva verandan var det också tomt, och endast inne i läsrummet där bredvid sutto några äldre herrar och studerade tidningarna, under det de gjorde en och annan förargad åtbörd, när de glada kamra- terna därute blefvo allt för bullersamma. Men detta brydde de sig inte om ; de talade i munnen på hvar- anu, skrattade åt anekdoter, kastade fram små skval- lerhistorier om den eller den flickan eller frun, som väckt litet mer uppseende än de öfriga, och höllo längre och kortare tal, fulla af vitzar, men tämligen fattiga på innehåll för öfrigt, så som talen ofta blifva när stämningen är hög och lynnena upphettade. Det var i synnerhet en af de kring bordet sit- tande, som oupphörligt klingade med ett glas mot ett annat eller bultade i bordet med sin käpp, men som omöjligt kunde lyckas att fä gehör, så skreks det och5!) skrattades rundt omkring. Slutligen tycktes en af de andra, en lång och siratlig person, ined militäriskt utseende och med en mångfärgad bandrosett i vänstra knapphålet på sin uppkastade rock, förbarma sig öfver den talträngdc, han såg sig omkring med ett spefullt drag öfver det tämligen utlefvade ansiktet och ropade: »Kan ni inte vara tysta ett ögonblick, gossar. Ser ni inte att vår vän konsuln håller på att förgås, därför att han inte får ordet.» »Jag?» svarade den utpekade med förolämpad min, under det hans ögon, hans ansikte och lilla tigur spratt af begär att fä tala, — jag har inte haft den aflägsnaste tanke på — nej, gå på ni, jag hör hellre — i synnerhet när jag är tillsammans med så kvicka karlar som ni.» »Jaha, det är du väl inte van vid uppe pä bör- sen,» framkastade en undersätsig, mörklagd kamrat bredvid honom, i det han slängde upp den på bröstet hängande pinçenén öfver näsan och stjälpte sig bakut i stolen, »där finns väl inte mycket af den varan, kan jag tänka.» »Du tror väl, att det är lika ondt efter dem där, som det är uppe i hofrätten,» genmälde kamraten spet- sigt och smuttade på sitt likörglas. »Kvickheten är tunnsådd öfverallt i våra dagar,» inföll en liten ljuslett, ung man, som satt gränsle öfver sin stol och såg melankolisk ut, »det vet den bäst, som skall recensera den moderna literaturen.» »Hvarför skrifver du inte själf då, i stället för att kalfatra andra?» frågade juristen och riktade nu sina beväpnade ögon på kritikern, »det tycker jag vore ett sätt.» »Tror du kanske, att det skulle förbättra saken?» frågade den militäriske, i det han blåste ut en rök-60 hvirfvel sorn tog formen at' en svängande ring, »jag har annars hört, att ingen dabbar sig värre än en re- censent, när han själf skall skaka något eget ur armen. » »Nej fy fan, ryttmästare,» inföll den ljuslette med släpande ton och drog ena handen genom sitt ljusa hår, »det är väl inte meningen, att vi ska’ bli tråkiga. Tala om något trefligt — säg någonting om skönheterna på platsen, — ni som är hela badortens oemotståndliga Don Juan.» »Skönheterna på platsen?» svarade ryttmästarcn och strök sina mustascher med själbelåten min, »det skulle jag gärna göra, om jag bara hade sett till någon. Men det är förbannadt tunnsådt med den varan, för att tala i konsulns stil. Eller hur, Bagge, har du sett någon sådan nyligen?» »Det skulle kunna hända, det,» svarade konsuln och såg mystisk ut, »eller hvad säger du, Skog? Finns här inte åtskilliga, som skulle kunna stå modell till en ny Kleopatra åt dig?» Den tilltalade var en ung, högrest man på tju- gufyra, tjugufem år, och han hade hittills inte deltagit i samtalet, annat än med ett eller par enstaka ord. Han hade ett tämligen rödlett, friskt ansikte med stora blå ögon, en hög, hvälfd panna, omgifven af ett rakt uppstruket, yfvigt ljusbrunt hår, som oupphörligt ville falla tillbaka ner i pannan, men som då genast släng- des tillbaka upp med en energisk kastning på lnifvu- det. Klädseln var elegant, men vårdslös, ljus till fär- gen och den korta kavajen tillbakakastad, så att skjortärmarne lyste fram ; västen till hälften uppknäppt och halsen till hälften bar, med nedvikt skjortkrage och utan halsduk. Vårdslöst tillbakalutad som han satt, med hufvudet stödt mot väggen till societetssa-61 longen, säg han ut att hafva tagit grundligt till bästa vid middagen, och det sätt hvarpå han förde cigarren till munnen eller sträckte ut handen efter det fram- för honom stående punschglaset, visade att han fattats af denna halft förlamande lojhet, som ett första sta- dium af rus ofta meddelar åt vissa naturer, under det att andra åter just under inflytandet af detta bli ändå mera lifiiga än annars. »Jag har ju sagt er, att jag inte gör någonting för närvarande,» mumlade han nästan otydligt, »jag hvilar mig, och då bryr jag mig inte om att titta efter nya modeller.» »Han hvilar på sina lagrar,» skrek juristen, »be- griper ni inte det. Nåja, det förvånar mig inte. Efter en sådan succès som du gjorde med din Cleopatra — apropos det. Hvar fan hade du fått tag i den char-

manta modellen till »the gipsy queen» — det var en utaf de grannaste kvinnofigurer jag har sett på länge.» »Kan ni inte tala om någonting annat?» afbröt den unge artisten med en gäspning, som han inte brydde sig om att kväfva, »jag ger Cleopatra tusan. När jag målat en tafla färdig, så är den borta för mig — den är som den aldrig funnits till -— och model- len?’ Hvem tror ni bryr sig om en modell? När jag tagit henne, så är det med henne som med taflan — adjö.» Och därmed slog han ut med handen, som om han velat kasta bort någonting — tog det påfyllda punschglaset och tömde det i ett drag, hvarpå han satte det tillbaka på bordet så häftigt, att foten gick af. »Så skall det vara!» inföll den melankoliske kriti- kern. »Skog är en af de utvalda naturerna. Hvarje konstnär -— han må nu vara målare, skulptör, skrift-ställare oller musiker — måste kasta det fulländade bakom sig — annars skapar han aldrig något nytt. » »Hvem tusan gör inte det?» frågade konsuln och sträckte benen ifrån sig; — så är det med affärs- männen också! Ny affär, nytt sätt. Inte trampa i de gamla hjulspåren. Det kan vara lagom för jurister, de hålla på och bylta med romerska rätten ännu i dag. Nåja, därför är rättvisan därefter också. Men hör ni, gossar, i fråga om skönheter, så har jag sett en förbannadt vacker Hicka, ni — en riktigt vacker ändå — som kom i går eller i förgår —- och när ni får se henne —» »Vi lita inte på din smak, annat än när det är fråga om kolonialvoror,» ropade häradshöfdingen, som ville hämnas den romerska rätten. »Skulle Bagge mena fröken v. Verner, som kom hit med sin mor i går morse, så medger jag att han har rätt,» inföll ryttmästaren med kännarmin och ton, — »det är verkligen den vackraste flicka jag sett på länge.» ».Jäkligt stilig,» utbrast nu en af de närvarande, som hittills suttit och halfslumrat på sin stol. Det var en några och trettio års karl, liten, rund och treflig med glasögon på en godmodig uppnäsa och helskägg kring ett rödblommigt ansikte, »och jag vill hoppas, att hon behöfver läkarvård, för det skulle san- nerligen bli mig ett nöje.» »Nej, hör på doktorn bara,» ropade hiiradshöf- dingen, »han vore färdig att önska henne hvad ondt som helst, bara för att få plåstra med henne. Men hur är det konsul, du som sett henne — hon såg viil frisk ut, du?» »Frisk som en ros,» utbrast denne och kysste på fingret, »så här hoppas jag doktorn får lång näsa.»63 Ja, riet kan ni vara säkra på,» inföll rystmästa- ren och sträckte på sig där lian satt, »det är gene- ralskan, som är i behof af en badkur, och inte dottern.» »Jaså, ryttmästaren känner dem?» frågade kriti- kern ifrigt, »nå då kan man få veta —» »Om hon är à prendre,» supplerade konsuln och sträckte sig nyfiket fram öfver bordet. »Det heror på, hur man tar det 1 A prendre är ju allting, bara man förstår sig på att fånga det,» sva- rade ryttmästaren öfverlägset. »Och det skall man naturligtvis vara militär till,» inföll häradshöfdingen och tittade i sitt likörglas, all- deles som han menat ingenting med hela sarkasmen. »Ja, inte tror jag damerna tycka om, att man läser lagen för dem,» skrattade konsuln. »Jag tror knappt de ha’ större smak för res- contran eller växlar på sikt,» fortfor juristen, »men hvad fan är det åt vår blifvande professor? Se bara, så han sitter och stirrar.» »Hur är det, Skog? Sitter du och komponerar en ny tafla?» frågade kritikern, i det han slog den unge artisten på axeln. Denne vaknade upp som ur en dröm eller hastigt påkommen slummer. Dragen, som hade slappnat under inflytandet af den dvala, som vinerna och punschen åstadkommit, lifvades af en momentant återvändande sinnesnärvaro, och i det han vände sig mot den i stolen bakåtlutade ryttmästaren, frågade han med lik- giltig ton, men med lätt skälfvande läppar: »Ryttmästaren nämnde ett namn nyss — som — som jag tyckte mig ha’ hört förut — och jag skulle bra gärna — men kanske jag hörde galet — kanske det inte var —»G4 »Generalskan v. Verner, menar herr Skog? Jo, nog var det det namnet jag nämnde.» »Generalska?» mumlade artisten halft för sig själf, — »nej då var det inte — inte — hon.» Och dragen slappades ånyo, och han återföll i samma halfslumrande ställning som förut. »Han måtte inte tåla vidare mycket, den här målarn,» hviskade konsuln till häradshöfdingen, »han tycks nästan vara djuret redan.» »Han är väl inte så väl inlagd, han som du,» svarade juristen elakt, »och när middan var för ho- nom, så är det väl inte för mycket, att han blir fylax. Det vore skam för oss annars, som har repat om att bjuda honom.» »Det har du förbannadt rätt i, så, jurist du än är. Det vore en dålig middag, som inte lämnade ett slaktoffer efter sig Men hör nu ryttmästare. Efter som du tycks känna herrskapet von Verner, så kunde du gärna säga oss —» »Om det finns pengar i familjen, menar konsuln,» ifyllde juristen. »Det menar jag visst inte,» afbröt denne häftigt, »jag menar tvärtom, om det redan finns någon gynnad beundrare, eller om modern kommit hit till badorten för att omsätta eller åtminstone etalera varan? Jag såg en ung militär, som var med dem.» »Det var flickans bror,» upplyste ryttmästaren, »en nybakad underlöjtnant, — förbaskadt stilig pojke för resten och som kan sätta fart i gummans obliga- tioner, ska’ ni tro.» »Det vill säga, generalskan är änka?» frågade doktorn och tände sig en ny cigarett.

»Ja, för en fem, sex år sen. Mannen dog just) 7jk& Se sid. 69. ' ! iloaEa^s&SBéyfi7 som han büfvit befordrad till general, gud vet om han ens hann få nya uniformen färdig.» »Det vill säga, han var öfverste förut?» frågade nu hastigt den unge artisten, i det han rätade upp sig i stolen, drog ett djupt andetag och sedan böjde sig fram öfver bordet, var det inte så?» »Visst fan var han öfverste. Jag var då löjtnant på dragonerna — och det var en ståtlig karl, ska’ ni tro. Hade han varit fransman, hade han slutat som marskalk, — lång, siratlig och fan till fruntim- merskarl se’n — och på tå stodo de för honom vid regimentet och vid hela fördelningen för resten. Han kunde vara ofantligt älskvärd, när han ville, men vände han andra sidan ut, så var han inte god att knäcka nötter med.» »Och ni säger, att dottern är vacker?» frågade artisten med blixtrande ögon, »hur ser hon ut, är hon blond eller mörk, är hon — »Hon är helt enkelt förtjusande,» sade rvttmii- staren emfatiskt och tittade i taket, — »men för resten hvarken det ena eller andra — ja kanske när- mast blond-cendré — med blåa ögon och mörka ögon- hår och ögonbryn — och en växt, en figur---- »Fan i det Du tycks ha’ studerat henne på nära håll,» ropade konsuln. »•Tag dansade med henne några gånger i vintras, då hon för första gången var ute i societén Char- mant flicka för resten, så där riktigt fraîche och naiv och ändå med ett visst något, som höll ungherrarne på afstånd.» Nå de gamla snobbarne då?» frågade juristen satiriskt. »Hur var det med dem?» »Jo det var ett par häradshöfdingar där, som hon dref ined, sä att det var en fröjd åt det Den flickanliar bättre smak än så, det kunde män märka pä att hon egentligen bara dansade med sådana, som buro uniformer.» »Nå ja, det är ju också det enda som uniformer iir till för i våra dagar — om man undantar bevä- ringsexercisen,» svarade häradshöfding Bark, som ville ge’ lika godt igen. »Är det någon som vet, hvar hon bor?» frågade artisten plötsligt och for med en häftig åtbörd genom håret med sin hand. »Hvarför frågar du det?» inföll kritikern och såg med förvåning, hur den nyss så sömnige och loje unge mannen nu hade blifvit vaken och full af energi — »tänker du få måla henne?» »Jag vill se, om det är hon?» »Hon? hon? — Hvad vill det säga? Känner du henne? — nej men har man sett på tusan? Han tror att han skall få en ny modell,» ljöd det rundt omkring. »Um jag känner henne?» ropade den unge ar- tisten, »det vet jag inte. Men jag vill se henne —- jag vill veta om — ni ser på mig? Tror ni jag är drucken? Nej, jag är redigare än någon af er. Ni känner mig, tror ni -— ni har bjudit mig på mid- dag, för att jag målat Cleopatra — men vet ni, hvem ni har bjudit, gossar? Yet ni, att här sitter en stat- torparpojke — skål på er! Ja titta på mig, ni livad skulle ni säga, om här kom någon slyngel — lika 1 grann som ryttmästaren där och skällde* mig för bar- fotalasse? Då skulle ni rusa opp allesamman och ge mig fan, skulle ni — men jag. vet ni hvad jag skulle göra? Jo, jag skulle rusa på honom och ge’ honom ett blått öga nu som då. Skulle jag inte? Jo det skulle jag — och är det någon som vill, så kom hit bara — kom hit. Ha ha ha ha!» Och under dehastigt och afbrutet framkastade orden hade lian sti- git upp, knutna händer och hufvudet tillbakaka- stadt med en utmanande min omkring munnen med den uppkastade öfveriäppen ocli det låg något så kraftigt och så vildt öfver hela den ungdomliga ge- stalten att de andra ovillkorligen sköto sina stolar tillbaka och sågo på hvarandra med tvekande blickar, innan de liksom genom en hastig öfverenskommelse brusto ut i ett skratt, som skulle se ut och låta som ett utbrott af munterhet, men som nu i stället lät tvunget och besväradt. »Bravo, Skog,» ropade slutligen häradshöfdingen, »du är en riktig renässansfigur. Duger till allting. Lika god skådespelare som målare — kanske när allt kommer omkring, både bildhuggare och arkitekt.» »Ja, nog är han en huggare att måla,» skrek konsuln och klingade med ett glas, »och nu får jag uppmana er, mina herrar, att dricka ett glas för den ur kojans famn utgående konstnären. Skål professor, ty det blir du — var lugn för det — och kommer någon och skäller dig för Barfota-lasse — nej för fan, jag säger det ju inte,» ropade han och drog sig ha- stigt tillbaka, då Skog mattade åt honom med knuten hand, »jag bara säger det, att —» »Skrik då inte så förbaskadt,» ropade härads- höfdingen och röck honom i armen, »nu trör jag det är på tid, att vi bryter upp — det börjar bli folk- samling därnere Och se där. Nu slå de upp dör- rarne till societetssalongen.» »Det vore kanske skäl i att vi uppförde oss som städade karlar,» sade ryttmästaren högdraget och med en ironisk blick på den unge artisten, »annars kan man ju tro, att vi alla kommit från samma håll, som70 vår utmärkte artist nyss sä skämtsamt påstod att lian gjort. » »Det var inte något skämt,» sade Skog och satte sig igen, »jag är stattorparpojke, och det är jag stolt öfver Och den vackra flickan, som ni talade om nyss •— henne har jag burit på mina armar, ni — åt henne har jag varit häst, ni, och hon har suttit på mina axlar — så här — och jag har hållit om hennes små fötter. » »Det slipper du allt att göra nu,» skrattade kri- tikern, »men det är i alla fall förbaskadt intressant. Det kommer jag att skrifva en essai om, när du målar din nästa talla.» »Vågar

du smutsa min vackra barndomsidyll med ditt bläck och din trycksvärta, sä slår jag ihjäl dig — Och den flickan har gjort mera än så, ni — hon har tagit emot ett piskslag, som var måttadt at mig, — och det glömmer jag aldrig — men jag ska’ för- eviga henne — jag ska’ göra henne lika namnkunnig som Rafales Fornarina, som Leonardo da Yinçis Mona, som Titians Venus.» Det blir väl ändå inte i samma kostym?» frågade häradshöfdingen sarkastiskt, »för det tänker jag att hon inte vill vara med om precis. Artisten ämnade gifva ett häftigt svar, dä bad- läkaren med en blick åt den öppnade dörren helt hastigt afbröt honom med ett : Anstand und Würde, mina herrar. Här kom- mer damer.» IL. Det hade emellertid blifvit lifligare nere på pro- menaden utanför societetshuset, och den ena gruppen70 vår utmärkte artist nyss sä skämtsamt påstod att lian gjort. » »Det var inte något skämt,» sade Skog och satte sig igen, »jag är stattorparpojke, och det är jag stolt öfver Och den vackra flickan, som ni talade om nyss •— henne har jag burit på mina armar, ni — åt henne har jag varit häst, ni, och hon har suttit på mina axlar — så här — och jag har hållit om hennes små fötter. » »Det slipper du allt att göra nu,» skrattade kri- tikern, »men det är i alla fall förbaskadt intressant. Det kommer jag att skrifva en essai om, när du målar din nästa talla.» »Vågar du smutsa min vackra barndomsidyll med ditt bläck och din trycksvärta, sä slår jag ihjäl dig — Och den flickan har gjort mera än så, ni — hon har tagit emot ett piskslag, som var måttadt at mig, — och det glömmer jag aldrig — men jag ska’ för- eviga henne — jag ska’ göra henne lika namnkunnig som Rafales Fornarina, som Leonardo da Yinçis Mona, som Titians Venus.» Det blir väl ändå inte i samma kostym?» frågade häradshöfdingen sarkastiskt, »för det tänker jag att hon inte vill vara med om precis. Artisten ämnade gifva ett häftigt svar, dä bad- läkaren med en blick åt den öppnade dörren helt hastigt afbröt honom med ett : Anstand und Würde, mina herrar. Här kom- mer damer.» IL. Det hade emellertid blifvit lifligare nere på pro- menaden utanför societetshuset, och den ena gruppen71 efter den andm hade börjat spatsera förbi på den sed vanliga kvällstrippen ut till den höga bergsudden med sin platå, från hvilken inan hade utsikt åt hafvet. Afven inne pä verandan hade en och annan tittat ut genom de öppna dörrarne, men genast dragit sig tillbaka igen, sedan de upptäckt det högljudda säll- skapet omkring de båda sammanförda borden. Den ena tjänstanden efter den andra hade gjort sig ärende med att gå iraui till balustraden och se nedåt, för att sedan vända sig om till de drickande och rö- kande herrarne och genom hostningar och miner ge tillkänna, att de borde bryta upp eller åtminstone maka ihop sig, så att äfven andra kunde fä plats. En äldre vaktmästare, som var ett slags trojänare på platsen, kom med Servietten öfver armen in i full fart, ställde i ordning ett bord vid sidan af balustra- den och vände sig sedan inåt salongen, i det han gjorde sin sirligaste bugning och ropade sä artigt han kunde: »Om damerna behaga ta’ plats här, så finns det både utsikt och frisk luft — var så goda, mitt herrskap!» Och innan ännu de ankommande hunnit igenom dörren, sprang han fram till kotteriet vid de båda borden och bugade sig med ett artigt grin : »Och om jag ber herr ryttmästaren och herr kon- suln och de andra herrarne, så får vi nog flytta bor- dena åtskiljs, för nu kommer det gäster allt hvad det hinner.» Och utan att vänta på svar, vinkade han åt ett par yngre medhjälpare, som genast kommo ut och började städa af borden för att skilja dem åt. Den unga artisten ville protestera, men hejdades af de andra, då just i detsamma de väntade damerna inträdde.72 »För fan i våld! Stall inte till någon skandal! Det är hofrättsrådinnan ined sina charmanta döttrar,» hviskade ryttmästaren hastigt, »det går inte an att » »Nå än se n! Ha’ inte vi lika god rätt som de — är inte verandan för alla?» protesterade artisten, men nedtystades af de andra, just som ett vålfödt, medelålders fruntimmer steg ut ur de öppna dörrarne, förd af en ung, mörklagd kavaljer med ståtlig håll- ning och militäriskt utseende, samt följd af ett par unga damer i lätta, eleganta sommardräkter, fladd- rande af band och spetsar. »Här, mina damer, ha’ vi en utmärkt plats!» sade den unge mannen och visade på bordet vid balustraden. »Här kan man se bade promenaden och regattan senare på kvällen.» »Ja, det blir ju charmant, herr löjtnant, eller hvad säger ni flickor?» » Utmärkt1 Förtjusande, mamma lilla!» ropade de unga damerna i korus och skyndade fram till bröstvärnet för att genast taga de förbigående i be- traktande. »Men tror ni inte, att vi störa de där herrarna?» frågade hofrättsrådinnan Becker och bredde ut sin omfångsrika personlighet på en af stolarne samt fort- for sedan i det hon sänkte rösten ännu mer: »eller att de komma att störa oss! Jag tycker, att de se tämligen glada ut — eller hur?» »Det har ingen fara! De gå nog snart, tänker jag! För resten är det ryttmästar Zidell, ser jag, och han är en mycket fin och belefvad karl.» »Och ser du, mamma!» utbrast den äldsta af flickorna, i det hon såg sig om: »det är herr Skog, artisten —» »Tala inte så högt, Alma lilla — ja nu ser jag,}s Se sid. 81. Vacklande grand. mmm E9BSdet är verkligen ryttmästaren — och konsul Bagge — nå ja, när

han är i så godt sällskap, så kan du känna igen honom, i fall han skulle komma och hälsa. Men hvar i alla tider tog generalskan vägen?» »Och Signe?» tilläde den yngsta flickan, i det hon såg inåt societetssalongen med stora, nyfikna ögon, »hon var ju alldeles nyss —» »Min mor och Signe träffade en gammal bekant, hofpredikanten Florell med sin fru — min för detta informator för resten,» upplyste den unge mannen, »och de stannade för att prata med dem. Det är för resten eget, hvad man vid en sådan här badort kan helt oväntadt träffa på gamla bekanta. Men hvad behaga ni nu, mina damer? Kalfe, limonad eller om jag skulle våga föreslå en Sherrycobler — det är charmant svalkande i värmen.» »Ja, hvad säger flickorna?» frågade hofrättsrå- dinnan, i det hon vände sig till döttrarna, »för min del tror jag att jag föredrar limonad » »Och fröken Alma, och fröken Lilly —» »Jag är alldeles förtjust i Sherrycobler, svarade Alma hastigt, »men om ingen annan —» »Jo, det vill jag också ha,» ropade den yngsta gladt, »det är så amerikanskt. Och så är det så roligt att suga genom röret.» Lilly dål Du är ju en riktig barnunge,» ban- nade modern mycket lent, »du får lof att tänka på, att du är sjutton år och att — »Men för all del, fru hofrättsrådinna. Det klär fröken Lilly alldeles förtjusande. Alltså säger jag till om limonad och bakelser och tre Sherry-cobler.» »Nej tag då hellre fyra. Jag vill inte sitta en- sam och dricka limonad,» förklarade modern med en76 min, som om hon också ville vara lika ung som hennes döttrar. I samma ögonblick som den unge mannen när- made sig dörren för att vinka ut vaktmästaren, som hade försvunnit på ett ögonblick, kom han ansikte mot ansikte med den unge artisten, som under tiden också hade stigit upp och var på gång ut. Deras väg korsades och som den unge militären hade brådtom, kom han att knuffa till den andre, hvarpå han med ett vårdslöst: ursäkta ville skynda förbi, då den andre hastigt tog ut ett steg och ställde sig i vägen för honom. I samma ögonblick var konsuln framme och tog honom under armen för att föra honom åt sidan, i det han hviskade: »Hvad gör du, din bråkmakare? Ställ inte till något spektakel.» »Jag ville bara veta, hvarför den där herrn knuffas?» »Helt enkelt därför, att ni står i vägen,» svarade den andre och skyndade ut i salongen. »Ah, vänta du,» mumlade Lars Skog med knutna händer, »jag träffar dig väl någon gång.» »Hvad tusan är det åt dig, karl?» fortfor kon- suln och höll fast honom, medan ryttmästaren, härads- höfdingen och doktorn skyndade fram till damerna, med hvilka de började en liflig konversation, och den melankoliske kritikern satt ensam kvar vid det enda bordet, sedan det andra blifvit bortflyttadt, »hvad har du med den där unga snobben att göra?» »Jag har en gammal räkning ouppgjord med ho- nom. En räkning som ska' kvitteras en gång. Släpp mig, hör du, jag vill göra upp den nu — just nu.» »Är du galen? Tror du, att du får lefva som duvill, därför att du målat en tafla som väckt litet uppseende? Seså, trefliga professorsämne, var nu glad och bär dig åt som folk, så gå vi fram och hälsa på feta gumman och de vackra flickorna. För inte sant, du — de ä' vackra, isynnerhet den äldsta — och pengar har de som gräs .— kom du, så ska' vi lägga an på dem.» »Tror du inte, att jag känner dem? Den äldsta har tagit lektioner för mig — hon skulle måla, gud- bevars, men duger ingenting till.» »Åh fanken! Ja det är mycket möjligt — men vacker är hon, du. Och en sådan figur se'n ! Det vore en modell du.» »Hur kan du veta, om jag inte målat henne i stället för att lära henne måla?» »Nej har du? »Jag säger inte, att jag har, men jag bara frågar: hur kan du veta, att jag inte har det?» »Lustigkurre där. Det är middagen, som talar ur dig, men det är detsamma. Kom så gå vi fram och språka med dem. »Nej säger jag. Jag vill inte. Se där kommer han tillbaks igen, den där — men livad ser jag? Hvem är det som — som —» Och han mglade tillbaka så häftigt, att konsuln släppte hans arm och hviskade, i det han såg ut åt salongen : »Det är den vackra flickan — det är hans syster, efter hvad Zidell sade. För sju tusan, livad hon är grann!» »Hon — hon,» mumlade den unge artisten och svängde sig hastigt in i vrån mellan verandaväggen och bordet, »och jag — nej, nej, jag måste bort härifrån — jag måste ut — ut i det fria.»78 Och han kastade sig ner på stolen bredvid kri- tikern, medan löjtnant Otto v. Verner helt glad och strålande trädde ut ur societetssalongen med mor och syster under armen, efterföljda af den långa, magra och högtidliga hofpredikanten Florell med sin lilla, fetlagda, nästan färglösa fru, som knappast nådde honom upp till axeln. Och när de nykomna väl hunnit fram till det vid balustraden samlade sällskapet, där en allmän rörelse med hälsningar och presentationer vidtog, steg den unga artisten hastigt upp, hvälfde i sig ett fylldt glas punsch och störtade ut i societetssalen. Han armbågade sig fram mellan de allt tätare samlade badgästerna och skyndade ut i det fria, där han be- gaf sig in pa en smal gångstig, som ledde direkte från den allmänna, stora promenadvägen och upp till de skrofliga klippafsatserna på ön, där blott en och annan lutande fiskarkoja reste sig upp emot de branta väg- garne omkring bergskrefvorna, hvilka en gång i längst förflutna tider blifvit urhålkade af det väldiga

hafvet III. Däruppe drog ännu den västliga brisen fram ifrån fjärran, icke våldsam, men med långa saltmättade pustar. Solen hade nyss gått ner, och öfver luftkret- sen västerut låg ett rödviolett, disigt skimmer, som återspeglade sig i det blåvattrade hafvet. Ett och annat segel från utkryssande fiskarbåtar hägrade långt ute, och längst bort vid synranden syntes de trenne masttopparne af ett skepp, som svaga konturer mot luften, medan längre åt norr det lätta rökmolnet från78 Och han kastade sig ner på stolen bredvid kri- tikern, medan löjtnant Otto v. Verner helt glad och strålande trädde ut ur societetssalongen med mor och syster under armen, efterföljda af den långa, magra och högtidliga hofpredikanten Florell med sin lilla, fetlagda, nästan färglösa fru, som knappast nådde honom upp till axeln. Och när de nykomna väl hunnit fram till det vid balustraden samlade sällskapet, där en allmän rörelse med hälsningar och presentationer vidtog, steg den unga artisten hastigt upp, hvälfde i sig ett fylldt glas punsch och störtade ut i societetssalen. Han armbågade sig fram mellan de allt tätare samlade badgästerna och skyndade ut i det fria, där han be- gaf sig in pa en smal gångstig, som ledde direkte från den allmänna, stora promenadvägen och upp till de skrofliga klippafsatserna på ön, där blott en och annan lutande fiskarkoja reste sig upp emot de branta väg- garne omkring bergskrefvorna, hvilka en gång i längst förflutna tider blifvit urhålkade af det väldiga hafvet III. Däruppe drog ännu den västliga brisen fram ifrån fjärran, icke våldsam, men med långa saltmättade pustar. Solen hade nyss gått ner, och öfver luftkret- sen västerut låg ett rödviolett, disigt skimmer, som återspeglade sig i det blåvattrade hafvet. Ett och annat segel från utkryssande fiskarbåtar hägrade långt ute, och längst bort vid synranden syntes de trenne masttopparne af ett skepp, som svaga konturer mot luften, medan längre åt norr det lätta rökmolnet från79 en bortilande ångare drog ett snedt, sakta förtonande band mellan horisonten och vattnet. Några måsar seglade högt uppe i luften, så högt att den nyss sjunkna solen färgade deras hvita underkroppar med en skär an- strykning, mot hvilken de mörka vingpennorna bröto af som en nyckfull chattering af den kommande nat- ten, hvilken redan bredde ut sina skuggor öfver de vågiga bergkonturerna i öster. En och annan sten- skvätta hoppade med vippande vingar och stjärt och med vaksamt spejande hufvud upp och ner bland stenarne, och nere vid stranden hördes på långt håll strandpiparens långdragna kvitter, snarlikt ett skratt som slutar med en snyftning. Här i ensamheten kastade han sig ner på en stenhäll, slängde den tillbucklade hatten ifrån sig och lät den friska aftonvinden leka med det yfviga håret, medan han sökte reda sina förvirrade och upphetsade tankar, påverkade som de voro af de uppståndna minnena från det förflutna. Han knöt händerna i maktlös förbittring, då han kände, hur ruset omtöcknade hans hjärna, och han erfor inom sig denna djupa leda för sig själf, som är det återvändande förnuftets första kännetecken, sedan man förnedrat sig genom att tanklöst försänka sig i ett tillstånd, som' skulle kunna kallas ett själfvaldt vansinne. Och sådan var han, då han återsåg henne, det rena, afgudade minnet från hans barndom. Sådan var han, han som inom sig lofvat, att han skulle bli något stort och återgälda henne den barnsliga hängifvenhet hon visat honom, torparsonen, den fattige, utskällde pojken med de bara fotterna och med straffpiskan öfver sitt hufvud. Var det väl underligt, att han flydde, att han inte ville visa sig för henne sådan han80 mi vâr — medveten visserligen om sin begåfning och viss om att kunna segra genom sin konst, men på samma gång också medveten om, huru vildt och obe- tänksamt han mer än en gång slösat med sittlif och med sitt eget jag. Allt efter som de af vinet framkallade dimmorna så småningom började skingras och hans hjärna bör- jade klarna, genomgick han sitt förflutna lif under de tio år, som förflutit från den aldrig förgätna stunden, när han tog afsked af sin mor och vid sin lärares sida gaf sig af ut i världen, full af svindlande glädje och skyhöga förhoppningar. Han mindes, hur i hans barnsliga själ två makter stridde om herraväldet — två makter som i de flesta fall gifva klafven till hela vår tillvaro — kärleken och hatet. Hur hade icke den ljusa och varma af dessa båda gifvit honom begär att lära, styrka att försaka, och hur hade inte den andra, den mörka och iskalla, så iskall att den brände — hur hade den inte dragit ned honom, kommit honom att trotsa och förvildas, att kasta bort sig i sinnesrus och utsväfningar? Han blygdes djupt, och under den förkrossande känslan af denna blygsel stönade han tungt och klämde in hufvudet hårdt mellan sina händer. Men så vak- nade trotset inom honom på nytt, och han tog bort 'händerna, höjde det sjunkna hufvudet, kring hvilket kvällsluften spelade i rena, friska drag, och blickade tankfull ut emot det halfslumrande hafvet därute, i det tankarne jagade kors och tvärs genom hans huf- vud. Och ovillkorligt utbrast han i hastiga, tvärhuggna ord och meningar, som för den vida rymden omkring honom och för de harmoniska, på inga hårdragna kom- binationer ingående naturbarnen därute i ödsligheten, fåglarne soin

flögo, och insekterna som surrade, skulle81 förrådt hans upprörda sinnestillstånd, om de nämligen haft en aning om den storm, som kan uppröra en människosjäl, när den evigt laglydiga naturen uppgår i det helas stora, djupa tystnad och hvila. »Men hur hade jag det, sedan jag lämnat hem- met, som inte var något hem? Hade jag kärlek, hade jag vård af en mor — en mor! Hon har haft en sådan, hon. Hon har haft värma, finhet, allt hemmets behag från det hon var så stor, så hon knappast kunde tänka. Ja, men det hade ju han också — han, som skälde ut mig då och som knuffade bort mig nu. Jag har inte haft, något af allt detta — vagabond från det jag kommit till — vagabond i dag — vagabond i morgon — när hemmet kunde göra honom till en oförskämd snobb — hvarför skulle inte hemlösheten göra mig till en vild, oborstad, måttlös stackare, som inte har hejd, när han kommer i farten — bara rullar som en kastad sten — utför och oupphörligt utför — till dess jag stannar i moraset — djupt i kärrets dy, — Men jag vill icke stanna där —- jag vill upp igen — jag skall up]> — det är min konst, som skall rädda mig — konsten och hon. — Bah, boni — Tänker hon väl på mig mera — minns hon ännu den fattige pojken, som var hennes häst? — Och om hon ännu kommer ihåg mig — är det inte som en grof leksak — ett lägre väsen — något som hon kunde roa sig med och sedan kasta bort?» Han sprang upp på klippafsatsen bredvid sig, slog upp rocken och lät kvällsvinden spela in på sin nakna hals, sitt blottade hufvud. »Men jag vill inte bli bortkastad — jag skall inte kasta bort mig själf. Jag har en framtid — jag måste ha' det. Min lärare sade mig det, han sade det till och med, när han retades som värst af mina82 tjufpojkstreck och min lättja. »Du har fått en guda- gnista,» sade han, »och om du bara vill arbeta—-om du ville skaffa dig bildning.» Ha ha! Bildning! Hvad vill det säga? Gröta i böcker, ta' reda på namn och årtal — veta när renässansen började eller när baroc- ken eröfrade världen? Har jag inte bildning nog i mina penslar — i färgen, hvars alla hemligheter jag känner — i formen som jag träffar på kornet — har jag nånsin misstecknat de mjuka konturerna på en kvinnokropp — har jag förfelat den knutna kraften i ett manligt muskelparti? Nej gossar, där är jag stark — där skall jag visa er hvad -jag duger till. Min Cleopatra är bara en barnlek, ett haltande lär- lingsprof — det är inte ur forntiden jag skall måla hädanefter •— fast det är den enda tid, ur hvilken man kan framställa naken natur — det är ur vårt eget lif, som jag skall trolla fram bilder, bilder som ska' förvåna hela den här bräkande fårhopen, som inte förstår konst, men som skränar, när den få se något som sticker i ögonen — ah, vänta bara! Bildning? En konstnär behöfver inte någon annan bildning än han- dens — ingen annan lärdom än teknikens — och den har jag. Ah, hvad det svalkar skönt häruppe. Och ändå — ändå längtar jag dit ner — jag vill se henne — tala med henne — säga henne, att det är jag, jag som — om jag visste hur jag skulle träffa henne ensam — utan modern och — nej, inte utan modern! Hon var god emot mig -— hon får gärna vara med — men inte han — Otto — den uslingen -— hvad han ser bra ut — jag undrar, om han ser bättre ut än jag? Nej det gör han inte. Det är fint, men det är vek- ligt — utpjaskadt — fördärfvad race — då här däre- mot — här är bondblod — friskt, rödt blod som rin-83 ner i ådrorna och ger kraft åt musklerna — kraft, kraft ! » Och han slog sig med knutna händer mot bröstet, och lyssnade med välbehag till det djupa återljudet från dess fasta hvalf, han sträckte armarne upp och hufvudet stolt tillbaka, skådande utåt i den allt mera skymmande kvällen. »Det gör ingenting, att jag svultit, sedan jag som adertonårig rymde från min mästare, när han ville sätta mig i slöjdskolan för att lära mig ett handtverk, som skulle skaffa mig bröd, jag behöfde inte något handtverk — jag svalt hällre för att få bli konstnär. A, mina första år vid akademien, svält om dagarne, arbete om kvällarne, tokiga upptåg om nätterna — min första tafla, tiggargubben på Norrbro — såld för tio kronor — och sedan de badande flickorna, såld för hundra -— modellerna vid Brunnsviken en som- marmorgon —- när jag gått ifrån kamraterna på Stallmästargården och lagt mig att sofva i en gräs- backe — jag minns som i går, hur jag väcktes af plasket hur jag ritade af dem — fabriksflickorna präktiga flickor — hvitmjälla och runda nog att kunna väcka afund hos en prinsessa — muntra flickor, som sedan de klädt på sig, bara skrattade, när jag visade dem min skiss — skrattade och bjödo mig på kaffe, som de hade med sig i en butelj — och den vackraste, som när vi skildes åt, hviskade mig i örat hvar hon bodde — hon, som sedan blef min modell till flera tailor än denna — och så när jag fick komma ut — inte med stipendium — ha ha ha. Tack vac- kert. Bortkörd från akademin — och så den heder- lige professorn, som skaffade mig några hundra att lefva på — och så svält igen, när de togo slut — hu svält därute — det var värre än här — dränggöra84 på ateliererna — en brödbit här — ett glas vin där — några centimer där — och så slutligen genomsla- get, triumfen! Engelsmannen med fickan full af pund — taflor här och där till konsthandlare och liebhabrar — fickorna fulla med guldmynt —

och glada supéer — parisiskorna som trängdes kring den »vackra sven- sken» — och så hem — en artist med rykte — som hade sålt på salongen — en artist med namn — bar- fotalasse hade fått namn! Ha ha ha.» Han skrattade hejdlöst och kastade sig ner på klippbranten, slående i berghällen med händer och fotter. Det var som om ruset hade kommit tillbaka på nytt, under den snabba, vilda mönstringen med tiderna, som hade flytt. Men så satte han sig upp igen, strök det nedfallna håret ur ögonen, lade ar- marne i kors öfver bröstet och fortsatte samtalet med sig själf, men nu i en djupare tonart än förut. »Men nu skall det bli annorlunda. Nu har jag återsett henne — nu skall det bli allvar af leken. Jag har haft min storm- och brytningsperiod, jag som alla med något inombords — ty jag har något inombords — jag vore en enfaldig åsna, om jag nekade till det. Och jag ska' visa världen, att jag har det, jag ska' förvåna den med något stort, något öfyer- dådigt — något kolossalt. Men hvad ska jag hitta på? Ska' jag måla något ur historien. Gustaf den tredjes mord — nej, fy tusan, det är inte måleriskt. Ja, men hvem vet ändå? — maskeraddräkterna — ljuset — dansen — och de svarta dominoerna i ett hörn af salongen — den dansanta kungen med sin sväfvande gång och masken som lägger sin hand pa hans axel — röken af skottet — den började föiGi- ringen — ja, det vore kanske inte sa dumt. Eller också någonting nymodernt — någonting symboliskt85 — en hel färgsymfoni — något som skulle slå brac- korna med förvåning —» »Det är rätt min gosse. Slå dem, slå dem. Jag skall hjälpa dig — jag skall skrifva en apologi öfver din symbolism,» hördes nu en röst alldeles nedanför honom, och när han vände sig om, såg han kritikerns bleka ansikte höja sig allvarligt och melankoliskt upp ur bergskrefvan vid hans fötter. »Jaså, det är du, Rahm?» sade Lars Skog lik- giltigt, i det han tittade ner på honom med en viss ringaktning i blicken, »hvad vill du —- .hvad srör du här?» »Jag söker dig,» svarade denne och steg upp till honom på klipphällen, »jag kunde tro, att du hade gått hit upp, och jag hörde dig deklamera på långt håll. Hvad har du egentligen gjort här?» »Jag har haft en uppgörelse med mig själf. » »Lfter en så grundlig middag? Då måtte du inte ha varit lika sträng som jag, när jag skrifver kri- tiker?» »Det vetdu så litet. Hyaräro de andra?» »De ärokvar ännu ute på verandan och tänka stanna där för att se på regattan. De ha frågat efter dig. » »Hvilka då?» »Kors, damerna naturligtvis. Generalskan von V erner och hennes dotter ha hört talas om dig och ville göra din bekantskap. Ryttmästaren skulle just piesentera dig, när man fick se, att du gifvit dig af. Da erbjöd jagmig att söka upp dig, och om du nu vill följa med —» »Ja, det vill jag,» svarade Lars Skog beslutsamt, »jag ämnade just ge mig af.» »Men hör du, hedersvän,» fortfor Rahm litettvekande, — »hur år det med hufvudet ? Du var allt litet i gasken nyss, och det är fint folk, skall du veta — det vore kanske inte riktigt lämpligt att — jaja, du förstår.» »Var du lugn,» svarade den unga artisten och slängde på sig hatten, »jag är fullkomligt redig om jag vill.» »Så mycket bättre. Du vet, hur det är med frun- timmerna i det där fallet. Och det vore ju bia, om du gjorde ett godt intryck på dem — ty de äro rika och förnäma — just sådana som kunna poussera en konstnär.» »En konstnär sådan som jag pousserai- sig själf bäst,» sade Lars Skog, i det han vårdslöst tog honom under armen och förde honom med sig nedåt. »Nå, hvad som än kommer att hända dig, kära bror,» sade kritikern med allvarlig öfvertygelse, »men inte kommer du att gå under af brist på själfkänsla åt- minstone. Det gör nu ingenting, att jag hör det — jag som känner och beundrar dig men annais borde du vara litet försiktig.» »Det behöfver man inte, när man har talang. Då just kan och bör man vara ärlig. Men säg mig en sak,» och här tvärstannade han midt i nedstigandet, »hur föreföll fröken v. Verner?» »Å, alldeles förtjusande, du, något så friskt, så oförfalskadt, så sympatiskt. Hon väcker allmän be- undran, du — och våra vänner därnere svärma om- kring henne som flugor kring en sockerbit. Du kom- mer nog att göra så med — till och med jag skulle vara färdig att glömma bort min melankoli - jaja, du skall få se bara — du kommer nog att göra all- deles som de andra.»87 »Bara jag inte i stället skrämmer bort dem som en stor broms, som kommer surrande in i laget.» »Du kunde väl åtminstone säga fjäril — det är mycket mera öfverensstämmande med din natur,» svarade kritikern och log, trots sin melankoli. IV. När de båda så olika vännerna kommo tillbaka upp på verandan, voro alla dess platser upptagna, och den gamle vaktmästaren kom genast emot dem och sade med den halft förtroliga ton, som han alltid be- gagnade mot stamkunderna på platsen: »Herrskaperna ha tagit stora salongen en trappa upp — fruntimmerna tyckte, att det. drog litet svalt härnere — och om herrarne vill stiga upp — de hålla just nu på att dricka te.» »Hvad säger du om vi skulle gå in i toalet- ten och ajustera oss litet?» hviskade Rahm till Skog, medan de gingo tillbaka genom läsrummet, »däruppe är det naturligtvis starkare belysning, och —» »Gå du och borsta dig, om du vill,» svarade Skog, »jag behöfver inte göra annat än så här.»

Därmed drog han fingrarne genom det yfviga håret, slätade ut rocken med några raska slag med händerna och gick med hastiga steg mot dörren, som ledde till trappan. »Vänta då åtminstone på mig,» ropade Rahm, efter honom, »jag som bara är en vanlig människa och inte något sekularsnille — jag behöfver se ut som folk.» Oeh med denna vänliga släng skyndade han in87 »Bara jag inte i stället skrämmer bort dem som en stor broms, som kommer surrande in i laget.» »Du kunde väl åtminstone säga fjäril — det är mycket mera öfverensstämmande med din natur,» svarade kritikern och log, trots sin melankoli. IV. När de båda så olika vännerna kommo tillbaka upp på verandan, voro alla dess platser upptagna, och den gamle vaktmästaren kom genast emot dem och sade med den halft förtroliga ton, som han alltid be- gagnade mot stamkunderna på platsen: »Herrskaperna ha tagit stora salongen en trappa upp — fruntimmerna tyckte, att det. drog litet svalt härnere — och om herrarne vill stiga upp — de hålla just nu på att dricka te.» »Hvad säger du om vi skulle gå in i toalet- ten och ajustera oss litet?» hviskade Rahm till Skog, medan de gingo tillbaka genom läsrummet, »däruppe är det naturligtvis starkare belysning, och —» »Gå du och borsta dig, om du vill,» svarade Skog, »jag behöfver inte göra annat än så här.» Därmed drog han fingrarne genom det yfviga håret, slätade ut rocken med några raska slag med händerna och gick med hastiga steg mot dörren, som ledde till trappan. »Vänta då åtminstone på mig,» ropade Rahm, efter honom, »jag som bara är en vanlig människa och inte något sekularsnille — jag behöfver se ut som folk.» Oeh med denna vänliga släng skyndade han in88 i toalettrummet, medan den unge artisten, utan att vänta på honom, gick uppför trappan med hastiga steg. När han kom halfvägs upp, hörde han sorl och skratt, några hastiga och starka ackorder på ett piano och så på nytt ett stigande prat, som dränkte musiken i ett virrvarr af röster, bland hvilka de manliga stämmorna voro de öfvervägande. Han stannade några ögonblick utanför dörren och hämtade andan, och en hel mängd olika tankar jagade genom hans hufvud. »Månne de känna igen mig]? — Nej, det är inte gärna möjligt — men om jag skulle ge mig till- känna? — det är frågan — nej, först vill jag se — jag vill veta, om de komma ihåg — jag skall försöka blanda in min gamle lärares namn i samtalet — och om jag ett ögonblick kan hli ensam med henne — ja då — då —» Han hann inte tänka ut den tanken, som gjorde honom varm, förrän han hörde någon, som fattade i dörrvredet inifrån, och för att inte bli öfverraskad med någon tvekan, tog han själf ett raskt grepp uti det — dörren sprang upp, och han stod ansikte mot ansikte med föremålet för sitt hat. Det var den unge löjtnanten, som öppnat dörren, och strax bakom honom syntes hufvudet af den glad- lynte konsuln, som genast utropade: »Nej, se där ha vi ju vår store artist. Tillåt mig presentera — löjtnant von Verner, artisten Skog. Hvar tusan har du hållit hus så länge? Damerna vill göra din bekantskap — åh, herr löjtnant, vill ni inte vara så god och presentera vår vän för er mor och syster, så skall jag skynda ut och skaffa båtar i ert ställe.» Och därmed var konsuln redan utför trappan, där han höll på att springa omkull Rahm, som justIrläW Se sid. i)2. Vaoklarule grund. >91 nu kom upp för den, sedan han slutat sin toalett och anlagt ett stereotypt leende, som skulle öfverskyla me- lankolin. Den unge löjtnanten kastade en hastig blick pA den nypresenterade artisten, räckte helt nonchalant fram sin hand och yttrade tämligen lätt: »Om jag inte misstar mig, så har vi hållit på att göra bekantskap förut i kväll. Var det inte er- jag mötte i dörren?» »Och som ni knuffade, jo! Jag hade verkligen den äran att...» Löjtnanten tyckte inte om den ironiska tonen och ämnade svara i samma väg, då i detsamma fröken Alma kom emot dem och med det älskvärdaste små- leende kring sina fylliga läppar helt ogeneradt utropade : »Se, där är ju herr Skog! Fy, att löjtnanten står och uppehåller honom här, när generalskan och fröken Signe önska göra hans bekantskap — för att nu inte tala om hofpredikanten Florell,» tilläde hon saktare, med ett skälmaktigt leende. 4 »Jag ämnade just nu fråga herr Skog, om jag inte fick presentera honom,» svarade den unge mili- tären, i det han vände sig till artisten med en väd- jande åtbörd, som denne besvarade med en vårdslös bugning och ett framkastadt: »Inte mig emot.». Den unge löjtnanten gick förut, och just som ar- tisten ämnade följa honom, hviskade den unga flickan hastigt med en blick af hemligt förstånd : »Följer ni med sedan^ut på sjön? Vi ska' delta i regattan. Jag vill nödvändigt tala med er om en tafla.» »Det kunna vi ju göra här,» svarade Lars i samma ton och följde efter löjtnanten, medan denunga. flickan skyndade föro dem Irani till do upp- slagna fönsterna, där systern stod och pratade med häradshöfdingen och badläkaren. Hur hastigt än de få orden blifvit växlade och hur öfvergående närmandet hade varit, iakttogs det likväl af fröken v. Verner, som stod bredvid soffan, där generalskan, hofrättsrådinnan och hofpredikantskan tagit plats, och hvilka vid konsulns högljudda utrop nyss hade vändt sig ät dörren och observerat den unga artistens inträde i salongen. Pion hade hela tiden

endast halft frånvarande lyssnat till ryttmästarens ar- tigheter och till hofpredikantens tal om de förflutna tiderna, nyfiken som hon var att få lära känna den unge målaren, hvars senaste tafia man talat om så mycket. »Alma och han känna hvarann,» flög det nu genom hennes hufvud, och hon fortsatte tankegangen med ett: »jag kan undra, om hon gjort hans bekant- skap nu, eller om —» »Tillåter mamma, och du Signe, att jag presen- terar artisten Skog, vår utmärkte genremålare?» frågade Otto, i det han kom fram till modern och systern -— »min mor, generalskan v. Verner, —- min syster Signe ! ». »Mina damer,» sade Skog bugande, »det är en stor ära för mig, att —» »För all del, herr Skog,» svarade generalskan med ett förbindligt och intagande leende, i det hon räckte den unge mannen sin hand ; »tala inte om ära ; — det är ett nöje för mig och min dotter att fa göra bekantskap med en konstnär, som redan låtit tala så mycket om sina arbeten, som ni.» »Och fast vi ännu inte sett er Cleopatra,» tilläde den unga flickan enkelt, under det hon med en vissnaiv förvåning säg på lians vårdslösa yttre, som så starkt bröt af mot de andra herrarnes oklanderliga toaletter; »men är det verkligen sant, att den kommer att stanna i Göteborg? Kommer den inte att utställas i Stockholm i vinter?» ».lag tror inte det, min fröken,» svarade Skog helt kort, »den är sald till Göteborg, och —» »Ja, dc där satans göteborgarne, » sade nu rytt- mästaren leende och vred sina mustascher, »när det gäller tailor, hålla de sig alltid framme.» »Därför att de äro de enda som kunna betala,» inföll liofrättsrådinnan med beundrande ton, »åtmin- stone vet jag då, att min svåger generalkonsuln köper tailor för flera tusen om året. » ».Ja, och skulpturer sen,» tillfogade hofpredikant- skan lilligt, »å gud, om vi vore rika, hvad jag skulle svärma för skulpturer.» »Min söta vän, svärma kan du ju alltid göra,» inföll hofpredikanten med ett sötsurt leende. »Ja det kostar ingenting,» ropade Alma, som närmat sig gruppen vid soffan, »och fast det inte är på långt när så vackert som målningar, så -» »Så är det ändå bara fåfänglighet — såvida inte konsten träder i religionens tjänst.» »Aek ja, gud hvad det är said,» suckade hof- predikantskan och skickade sin man on tacksam blick, beräknad för det öfriga sällskapet mera än för honom. Under tiden betraktade den unge artisten Signe med oafvända blickar. Hur vacker hade hon inte blifvit, hur hade inte den lilla flickan vuxit upp och utvecklat sig till den mest blomstrande ungmö, på en gång rosig och hvit, frisk och drömmande, fyllig och smärt och med denna doft af renhet och oskuld öfver hela sitt väsen, som aldrig kan öfverträffas eller ens04 uppnås af något studeradt behagfullt eller något inlärdt naivt — med ett ord, med något af detta konstgjorda, som man så ofta ser utbredt öfver ett ungdomligt ansikte, från hvilket världsvanån ooh salongspladdret utplånat den äkta färgen, för att ersätta den med den falska. Han granskade henne noga med målarens vana öga, och fastän hvarje drag för sig inte uteslutande bar den fulla skönhetens stämpel, så blef dock det hela i hög grad intagande och själfullt, just därför att det var lif, strålande och sprittande lif i minspel, blickar och rörelser. Det slog honom som en blixt, att hon skulle vara omöjlig att måla, och detta var för honom kriteriet på den mest anslående kvinnliga skönhet, på samma gång det gjorde honom förtviflad i medvetandet om hur fattig haus konst i själfva ver- ket var — fattig som allt, hvilket vill försöka att återgifva det sköna här i, världen. Efter en stund kom konsuln tillbaka, stolt i med- vetandet af hafva skaffat båtarne för deltagande i re- gattan, och medan de öfriga samlades omkring honom, blef generalskan ett ögonblick ensam med den unge artisten, som hon vänligt erbjöd att taga plats i sof- fan bredvid sig. »Är det inte- ovanligt nog att vid så unga år redan hafva skaffat sig ett så vackert namn som ert?» frågade hon, »och brukar inte konstnärsbanan vara törnströdd nog, har jag hört sägas?» »Åhjo, törnen finnes där tillräckligt, och jag har just inte heller dansat på rosor, fru generalska,» sva- rade den unge mannen. »Må vara, men ni har likväl kommit fram. Och jag undrar just, om man skulle sätta något egentligt värde på framgången, i fall den varit för lätt?»95 »Troligtvis inte, fru generalska. Men när man vet, att man har talang, så är det ju inte för mycket att man slår igenom.» »Mycket sant, herr Skog. Men kan det inte hända, att man tror sig om för mycket?» »Den som inte siktar högt, träffar aldrig målet.» »Kanske det. — Men man kan ju också skjuta öfver målet — inte sant?» »Då får man lära sig att ta bättre sikte gången därpå. Misslyckas kan man alltid, men är man en- vis, så lyckas man till slut. Generalskan förvånar sig öfver, att jag kommit fram, fast jag är ung — men det är de ungas tid nu, det skall bli de ungas tid allt mer och mer. Det gamla får maka åt sig — konsten är ung själf, och den vill dyrkas af sina jamnånga. Det är med den som med kärleken — den tillhör de unga. » »Ja, har det inte alltid varit så? Men åpropos de unga — jag förmodar, att ni känner flera af edra kamratei på samma område — och ni skulle kanske kunna säga mig — mig och min dotter — >, »Hvad då, fru generalska?» »Jo, det är så, att det skulle mycket intressera oss att veta —» Nu kom

hofpredikanten tillbaka från gruppen, som omgifvit konsuln. Han närmade sig långsamt platsen, där de båda sutto, och sade med en bugning: »Tror verkligen generalskan, att nu, så här på kvällen — men jag ber om ursäkt! Jag kommer kanske och stör.» »Nej för all del, herr hofpredikant. Hvad var det ni ville säga?» »Jag ämnade fråga, om generalskan verkligen anser det rådligt att gifva sig af ut på sjön så här96 på kvällen? Hvad mig och min hustru beträffar, så tror jag att vi få afstå från nöjet att — men jag störde bestämdt?» „ 0, , .. »Visst inte, jag ämnade just fraga herr fekog har om en sak, som ni också känner från gammalt^ herr hofpredikant! Om den där gossen hemma pa var egendom, som, under min salig mans hfstid m minns ju — ja, det är väl nu tio år sei1-9 »Jaså, den där vanartiga torparpojken? Ja, det är sant, han hade ju också artistanlag.» Det jäste i den unge artistens inre, dar han satt och hörde den föraktfulla tonen hos denne andans man, som han nu började tycka sig känna igen, och han kunde inte hejda ett skarpt framkastadt: »Kanske han roade sig med att rita af nagon som kände igen sig?» , , ... Hofpredikanten studsade och kastade en hastig blick på det trotsiga, ungdomliga ansiktet i soffan. Han mindes hufvudet med bockhornen, och det var med en stegrad skärpa i tonen som han svarade: »Det var en elak tjufpojke, som gjorde det ena skälmstycket efter det andra, och som salig generalen en dag hade föresatt sig att tukta exemplariskt.» Generalskan, som syntes smärtsamt berörd al hofpredikantens ord, hvilka just.icke vittnade om na- gon särdeles stor kristlig fördragsamhet och glömska, återtog efter en kort, tämligen brydsam paus: >-Jag vet, att man gjorde gossen orätt. Han var visserligen obändig och illa uppfostrad, men det var ingenting ondt hos honom, tvärtom. — Kmellertid hoppas jag, att det gått honom val — och det skulle i högsta grad glädja både mig och Signe » »Bryr herrskapet sig verkligen om att ännu tanka på den bortbytingen?» frågade prästen.97 »Kan hofpredikanten undra på det?» frågade generalskan lifligt; »han var Signes stora favorit som barn, och vi ha sedan många gånger undrat, hvad det blifvit af honom. Fadern dog efter några år, men modern lefver ännu, och de ha’ aldrig hört ett ord från honom. Troligen har han tagit sig ett annat namn — och jag tänkte, att herr Skog möjligen —» Det brusade upp en hel här af olika känslor i den unge artistens hjärta, när han hörde dessa genc- ralskans ord. Med en gång stod det gamla, sorgliga hemmet framför honom — han såg som i en hastig och klar belysning det ruskiga stattorparrummet med den druckne fadern och den bleka aftärda modern — lilla Olle som satt tyst och lekte med sina urblekta trasor i en vrå — och så slog det honom med ens,- att han aldrig skrifvit till de sina — aldrig låtit höra af sig ett ord. Det skar någonting hvasst, som ett samvetskval genom hans själ, han hade nästan en syndabekännelse på tungan — men så hörde han pratet och skrattet från gruppen där borta i salongen, och han sköt hastigt undan de påtvingade tankarne och svarade helt obesväradt: »Det finns ju en sådan mängd artister, och de tiesta äro fattiga pojkar från början 1 Tjufpojkar också, ty jag tänker, att det ligger i blodet, liksom artist- anlagen.» »Ja, det är ett fräckt, gudlöst släkte!» utbrast hofpredikanten och tittade i taket; »och det skulle stå mycket bättre till med sedlighet och moral, om inte deras syndiga bilder uppmuntrade till ett ogud- aktigt lefverne.» »Nå, men nu är väl hofpredikanten ändå väl sträng ! » »Visst inte, fru generalska! Jag är tvärtom all- 08 fieles för mild. Man borde bannlysa all profan konst ur ett kristligt samhälle.» »Hvad skulle man då med prästerskapet att göra?» frågade Lars kärft och såg botpredikanten rätt i an- siktet; »det är ju till enkom för att omvända syndare -— och — och hvad nu för öfrigt den där torparpojken beträffar —» »Hvad för slag?» utropade Otto muntert, i det han kom fram till gruppen vid soffan; »vi talar om den venetianska regattan och ni om torparpojkar; nog tycker jag, att mamma kunde hitta på något ange- nämare samtalsämne!» »Nåja, kära Otto, att den som vi talade om, inte väcker några vidare angenäma minnen hos dig, det är då inte alls att undra på!» »Jaså, talte ni kanske om Barfotalasse?» frågade löjtnanten med ett öfvemodigt skratt; »tror mamma verkligen, att jag tänker på den slyngeln längre? Nej då inte ett dugg! Ni ska’ veta, mina damer,» fort- satte han vänd till de båda flickorna Becker, som kommit efter honom dit, liksom det varit något mag- netiskt i uniformen, »att det var en lymmel till torpar- pojke, där hemma på far mins egendom, och han gaf mig ett blått öga för Signes skull!» »Men det hade ju löjtnanten förut!» ropade frö- ken Alma skrattande; »så vida ni inte bytt om färg sedan dess!» »Nej fröken, det har jag inte! Jag håller alltid färgen! Emellertid blef jag mycket förgrymmad den gången, fast jag nu glömt hela historien för länge se’n. Inte går man och minns gammalt pojkgurgel, sedan man väl blifvit karl, och träffar jag den där Barfotalasse en gång till i lifvet, och det händelsevis blifvit folk af honom, så skulle det inte hindra migatt bemöta honom som hvar oeh en annan, som man kommer tillsammans med.» »Försonlighet är en sant kristlig känsla, och den hedrar min förre

elev. Men förmodligen träffar löjt nanten honom inte vidare, om inte möjligen som simpel karl vid något regimente i fall han ens dugde till det.» »Det skall botpredikanten inte säga. Han hade ju duktiga artistanlag, påstod den där som målade far mins porträtt. Ja, hur var det, jag vill minnas att han porträtterade er också — ja-ja, pojken för- stås — jag minns nu inte riktigt hur men någon- ting lustigt var det.» Hofpredikanten gjorde en mycket förlägen sväng- ning på sin gängliga lekamen, och generalskan, som också kom ihåg teckningen med bockhornen, skyndade sig att falla in: •lag höll just på att fråga herr Skog här, om han händelsevis träffat på honom? Om han behållit föräldrarnas namn, så hette han Lars Blom.» »Jaså, han hade samma förnamn som jag?» frå- gade Lars och låtsade tänka efter några ögonblick, hvarpå han fortsatte så obesväradt han kunde: »Vänta nu, Blom? Nej, jag kan verkligen inte påminna mig, att jag känner någon artist med det namnet, och ändå var vi en hel mängd kamrater, när jag gick igenom akademien.» »Nåja, namnet är ju också både vanligt och vul- gärt,» framkastade löjtnanten vårdslöst, »det är verk- ligen ingenting vidare att fästa sig vid.» »Talar ni om min häst, mamma?» frågade nu feigne, som kom fram till modern, eskorterad af rytt- mästaren och konsuln, medan badläkaren och kritikern100 slagit sig tillsammans om fru Becker, med hvilken de resonnerade om den moderna litteratuien. »Kr häst, fröken?* frågade ryttmästaren aitigt och lifligt intresserad; »ni rider? Det är också den enda sport, som är något med, oeh jag föreställer mig, att ni bör ta' er utmärkt briljant ut på hästryggen.» »Nej, för all del!» svarade Signe med ett lätt skratt; jag är en mycket dålig ryttarinna, oeh det var inte alls så jag menade! Det var ett gammalt barndomsminne, som -—» »Det kan då inte vara mycket gammalt!» ropade konsuln och såg förtjust ut; »på sin högsta höjd --» »Säg inte det, herr konsul! Det är öfver tio ar gammalt, och jag minns det egentligen bara som en dröm. Det var en fattig pojke, som vi brukade leka med, min bror Otto och jag, och jag tror nog, att han var en stor tjufpojke; men det säkra är, att jag tyckte mycket om honom, och att jag var alldeles förtjust öfver att fä ha honom till häst!» »Nå, och om nu fröken skulle återse den dar lekkamraten?» frågade konsuln hastigt med en blick på Lars, som inte tagit sina ögon från den unga flic- kan; »om han helt oväntadt skulle stiga fram och säga: Här är jag! Hvad skulle fröken då — » »Det är ju knappt tänkbart,» svarade den unga flickan med en halft förvånad blick på den frågande ; »och dessutom, nu är det ju en helt annan sak, nu är vi ju inte barn längre.» »Mycket rätt!» inföll Otto; »och jag tanker, att Signe skulle bli så lagom trakterad af ett få återse den där barndomsbekantskapen. » »Det beror naturligtvis på, hurudan han nu ar — om han ännu är i lifvet.» De orden, uttalade af den unga flickan med enloi viss, allvarlig skiftning i stämman, slogo Lars nästan med kraften af den piskslängen han som pojke undgått, genom att hon, som yttrade dem, kastat sig emellan. Hurudan han nu är! Han hade nyss varit färdig att stiga fram och ge sig tillkänna, fattad af ett brinnande begär att få visa henne, visa dem alla tre, att han hade arbetat sig fram till erkännande och konstnärlig betydelse. Men — hvad var det väl som höll honom tillbaka? Var det minnet af middagen, hvars ångor inte helt och hållet dunstat bort, eller var det icke förr min- net af mången vildt genomlefvad stund, som icke kunnat undgå att lämna spår efter sig i sinnet och- karaktären? Han kunde inte i ögonblicket göra sig reda därför; men han kände instinkmässigt att af- ståndet emellan den lekande torparpojken och honom själf var större än klädernas och samhällsställningens och att han inte kunde träda fram inför henne nu — henne, som han återsåg med den vackra pannan och de milda ögonen lika klara och rena, som de voro när hon ännu var barn. Och det var därför som han, till svar på konsulns menande blickar, helt hastigt afbröt det farliga sam- talet med att skynda fram till fönstret och med en blick utåt, där mörkret redan fallit på, utropa med en ton af väl spelad öfverraskning : »Nej ser man på! Regattan har redan börjat! Båten med musiksextetten är redan ute!» Dessa ord gåfvo signalen till allmänt uppbrott. Hofpredikanten bjöd generalskau armen, konsuln fru Becker, häradshöfdingen hofpredikantskan, ryttmästa- ren Signe och löjtnanten den yngsta fröken Becker. Badläkaren och kritikern skyndade fram till fröken Alma, hvar och en ifrig att komma först, men blefvomycket snopna, då denna helt ledigt fattade artistens arm och sade: »Herrarne få ursäkta, men herr Skog hade redan bedt att få bjuda mig armen, när vi kom hit upp. Vi få lof att tala om lektionerna i vinter.» Xå, då får doktorn bli min dam,» förklarade den melankoliske kritikern med komisk artighet och bjöd den runde badläkaren armen, hviskande åt honom, sedan de andra väl kommit ut i tamburen: »Det är fan med de här artisterna. De ha' nästan lika mycket tur som löjtnanterna.» »Jag skulle mycket missta' mig, om inte det där är en gammal bekantskap,» hviskade doktorn tillbaka. »Ah tusan, tror du det. Ja det är sant, han har gifvit henne lektioner.» Doktorn såg mycket mystisk ut, men sade ingen- ting vidare, och när de

komme ut i tamburen, sågo de Lars Skog, som med förströdd min hängde den lätta sommarkappan öfver axlame på Alma, medan de andra redan voro på väg utför trappan. Den unga flickan tycktes hafva sagt någonting skarpt eller spet- sigt åt sin kavaljer, ty den spotskt uppkastade öiver- läpperi och en kort rynka mellan ögonbrynen tydde just inte på något dufvolynne, hur hastigt hon än lyckades släta ut den, när de andra kommo, och det leende, som aflöste munnens trotsiga uttryck, såg be- tydligt tvunget ut. »Nu tror jag visst, att det var hon, som hade gifvit honom en lektion,» sade doktorn halfhögt, medan de togo på sig sina öfverrockar.108 V. Augustikvällen hade bredt ut sina halft genom- skinliga slöjor öfver land och vatten, och månen höll just på att gå upp borta öfver de skrofliga och nakna klipporna österut, där västkustens skoglösa och vågiga konturer sträckte sig än skarpt framträdande, än lång- samt förtonande, så långt ögat kunde se. Ät väster, ut öfver hafvet, låg ännu kvar en rand af aftonrod- nad längs nere vid horisonten, och som en klar stjärna midt i det lätta töcknet därute lyste skenet från den en mil ut belägna fyren, bakom hvilken syntes det stillastående rökmolnet efter en utåt nordsjön styrande ångbåt. Längre ned åt sydväst lyste den uppgående månen på de endast till hälften synliga toppseglen af ett fartyg, som också sträfvade norrut, fördt af ett vinddrag, som man knappast kände därinne i sundet, mellan den större ön och den mindre, som låg strax innanför den, och där regattan skulle äga rum. Den fridfulla stillheten i naturen stördes på ett för mera inåtvända sinnen sårande sätt af harmonimusiken och de kulörta lyktorna på de sakta framseglande båtarne, hvilka voro fullsatta af pratande, skrattande och sjun- gande badgäster. Men de inåtvända sinnena utgjorde minoriteten, och den stora massan af badgäster var förtjust åt bullret och illuminationen som lyste ända ut till yttersta udden, där det gamla, halfraserade fortet låg. Månen tycktes afgjordt tillhöra minoriteten, ty det var med ett uttryck af komisk förvåning, som han blickade fram mellan bergsspetsarne där borta och104 «Ig pii den miificicla belysningen i rödt och blått och grönt. Han drog munnen mer än vanligt på sned, tyckte man, och det såg nästan ut som om han ville säga: »Vänta ni, gossar, till dess jag kommer upp litet högre, så skall jag ge' er för lysa, jag.» Det var också många af badgästerna, som för- argade sig åt, att han just skulle vara full i kväll. Det hade tagit sig mycket bättre ut, påstodo de, om det fått vara alldeles mörkt, och de kunde inte riktigt förstå, hur direktionen för nytta och nöje kunnat ställa till en venetiansk regatta, när det inte var alldeles mörkt. Den som ifrigast klandrade direktionen vai tiu Becker, som inte hade blifvit invald i den, hon som varit med i alla möjliga direktioner vid alla upptänk- liga badorter, och som aldrig kunde glömma, att hon nu blifvit utesluten. »Gud ske lof, att jag inte är med den har gangen!» sade hon åt konsuln, medan de gingo ner till bryggan med hofpredikanten och generalskan i spetsen; »de voro nog och försökte öfvertala mig, men jag svarade absolut nej!» »Det skulle hofrättsrådinnan inte ha gjort!» sva- rade konsuln artigt; »här ser vi nu följderna: Mån sken vid en regatta! Det är ju rent af ett spektakel. »Nåja, herre gud; man får inte begära för mycket heller. Den förnämsta af direktionsledamöterna. ar ju presidentskan Sommar från Kristiansstad, och hon hai väl aldrig sett så mycket som en droppe vatten, annat än möjligtvis i handfatet.» . = Och sedan kammarrådinnan på det sättet lattat sitt hjärta, började hon att se sig om efter sina dött- rar. Hon upptäckte genast den yngsta, som vid'Ottos4k- * 1,4J* •WM Se sid. HO. Vacklande grund. ' *WÂ 'Së~:i107 amt pratade och skrattade af hjärtans lust, men Alma såg hun inte till. Inte för att det direkt gjorde henne orolig •— hon hade i det fallet en mycket lugn natur, men hon tyckte ändå att hon för anständighetens skull borde ha' någon reda på, livar dottern fanns, och därför frågade hon konsuln, om han inte såg till henne bland dem som komm« efter. »Nej, jag kan verkligen inte se fröken Alma; men vi gick ju litet fort utför trappan, och om hofrätts- rådinnan önskar, så kan jag ju springa tillbaka och sc efter.» Konsuln var just inte vidare förtjust öfver att konvojera den tunga frun, och tänkte att det skulle vara mycket roligare att få ledsaga dottern, i fall hon händelsevis vore ledig; men den gången hade han gjort upp räkningen utan värden. Ensam ville den stadiga änkan inte gå, löjtnan- ten ville hon naturligtvis inte taga bort från yngsta dottern — ty herre gud, man kunde ju inte veta! — som mödrarna alltid tänka, i synnerhet vid bador- terna — och därför skyndade hon sig hastigt att lugna både sig och konsuln, i det hon knep ett fastare tag om hans arm än förut. »Nej, för all del, konsuln får visst inte göra sig något sådant besvär. Alma är dessutom tillräckligt gammal att sköta sig själf — och jag förmodar, att badläkarn eller den där författaren —» »Ja, eller artisten,» inföll konsuln och passade på att se på sin dam, för att komma underfund med hvad verkan det inkastet skulle utöfva. »Nå ja, det kan ju också hända. Fast det skulle jag inte tycka särdeles om. Do där unga artisterna äro sådana vindbeutlär, och fast vi visserligen

gjort1 os bekantskap med herr Skog i Stockholm, och fast Alma tagit några lektioner för honom —» »Jaså, fröken Alma målar?» frågade konsuln och försökte se mycket intresserad ut. »Åh, hon har alldeles vådliga anlag! Och isyn- nerhet för figurmålning. Det är bara så rysligt tråkigt att de ska' behöfva modeller. När det är fruntim- mersmodeller, så går det ändå an — men se Alma vill så gärna måla karlar. Men jag har då sagt henne, att det bara får vara små gossar och gamla gubbar — något däremellan kan då inte komma i fråga.» »Ja, men det är ju stor skada för konsten.» »Det kan ingen människa hjälpa. Man får väl också lof att tänka litet på det passande. I fjol ville hon ovillkorligen gå och läsa anatomi på Karolinska institutet —- men det satte jag mig då alldeles emot. Ack ja, herre gud, hvad man har för bekymmer med sina barn.» Man hade nu kommit ner till bryggan, där de båda förhyrda båtarna lågo färdiga med sina kulörta lyktor, och medan man diskuterade fördelningen af platserna, komrao badläkaren och kritikern under liflig diskussion ner till de andra. »Hvar i alla tider är Alma?» ropade fru Decker, när hon fick se dem, »har inte herrarne —•» »Fröken Alma kommer genast,» svarade doktorn artigt, »hon råkade ut för ett litet missöde, när hon skulle gå utför trappan.» »Hon har väl inte skadat sig?» ropade modern förskräckt och släppte i häpenheten konsulns arm, hvarvid denne drog en suck af illa dold belåtenhet och genast vände sig till Signe, som hade släppt rytt- miistarens arm och närmat sig generalskan. »Nej för allt i världen. Hon råkade bara att få1(J9 sin kliidiiing nedtrampad af en vaktmästare, som kom efter och hade brådtom att komma ned.» »Så förargligt.» »Hon är nu uppe hos restauratörens fru för att få den hopsydd och kommer genast. »Snälla konsuln, följ med mig, så gå vi genast tillbaks och hämtar henne. Herrskapet kan ju fara så länge i den ena båten, så komma vi efter.» »Det är alldeles onödigt besvär, fru kammarrå- dinna. Fröken är strax här, och Skog stannade kvar för att vänta på henne, så att nog kommer hon lyck- ligt och väl hit om några ögonblick.» l)et var någonting i doktorns ton, som gjorde att Signe vände sig om och såg på honom. Hon märkte därvid, att han utbytte en blick med sin följeslagare och att det låg något spefullt i blicken, och på nytt föll den tanken henne in, att det måtte vara något emellan Alma och den unge artisten. Om man hade frågat henne hvarför hon lade märke till detta och hvarför det egentligen intresserade henne, så skulle hon inte kunnat svara därpå. Men det var någonting i den unge artistens hela uppträdande som hade förefallit henne olikt alla de öfrigas. Han hade inte närmat sig henne, inte pladdrat någon enda af dessa godtköpsartigheter, som ständigt lågo de andra på tungan, och själfva det mindre regelbundna i hans klädsel och utseende hade frapperat henne. Hon hade inte länge varit ute i världen; men dock tillräckligt för att känna leda vid allt det svammel och alla de plattheter, af hvilka ett vanligt samtal pläga öfver- fiöda, och därför slog det an på henne att se en ung man som kunde tiga — en konst, söm här i världen är svårare än man tror. Under tiden kommo Alma och bars med lång-110 samma steg ner emot strandon, sedan de genm» ben- nes hastigt påkomna listiga infall blifvit efter de andra. Det var inte särdeles rikt med belysningen pä den smala strandgatan, som förde frän societets- salongen ocli ner till bryggan, och hon tryckte sig helt ogeneradt intill honom, såg upp i hans till hälf- ten bortvända ansikte och frågade halfhögt med ifrigt, nästan bedjande uttryck : »Hvarför har du inte kommit upp till oss? Hvar- för undviker du mig så där? Du hade ju lofvat mig att —» »Jag har ingenting lofvat,» svarade han hastigt och påskyndade sin gång — »jag har ju sagt, att det här måste ha ett slut.» »Och det tror du, att jag går in på?» frågade hon och ryckte honom i armen, för att häjda hans fart. »Nej, förr talar jag om alltsammans för mamma — för min syster, ja för hela världen» »Men tänk då på —» »Jag tänker inte på någonting — jag bryr mig inte om något. Förstår du då inte, att jag älskar dig, och att jag vill att du skall älska mig tillbaka — som förut — som då när — när jag i smvg satt för din tafla. Det är mig du har att tacka för, att du slog igenom, att du gjort lycka — och nu? Har jag då blifvit ful sedan dess, har jag åldrats, har jag förändrat mig så, att du inte längre kan hålla af mig, som du gjorde då?» Det låg en så passionerad ömhet i hennes ord, och tonen, med hvilken hon sade dem, att hans lätt rörliga blod började värmas på nytt, och det var en- dast genom att göra våld på sig själf, som han kunde svara: »Jag var galen då, jag visste inte hvad jag sade111 eller gjorde. Tro mig, Alma, det är bäst för dig, för oss båda, att vi aldrig mera se hvarann. Du skall lätt fästa dig vid eu annan — du har ju så många, som svärma omkring dig — den här unga löjtnanten hland andra.» »Ser du, nu försade du dig,» utropade hon med triumferande röst, »du är svartsjuk, du har då inte glömt mig. Det var allt hvad jag ville veta — Men vi måste träffas, hör du — jag kommer till dig —» »Det går inte an — tänk om din mor — om badsällskapet —» »Det bryr jag mig inte om, har jag sagt. Nej, se inte på mig med sådant bistert uttryck —- jag skall inte komma, om du bara kommer i stället,

men jag rtiåste se dig — tala med dig — jag uthärdar inte det här.» »Men hvad vill du då att jag skall göra? Skall jag kanske komma till din mor och be' henne om din hand? Tror du verkligen, att hon — » »Hvem har talat om det? Jag vet ju mycket väl, att hon aldrig skulle vilja ta' en fattig artist till måg, och det är inte det jag vill, Gifta sig med den som man älskar, hu så prosaiskt1 Gifta sig, det kan man göra med en som har penningar eller en ställ- ning, som kan göra en rik och lysande och äfundad — och sådant blir det alltid tid till och råd för - men dig vill jag älska, beundra, hålla af — jag vill att du skall bli en stor konstnär, utan några band, som jag själf — utan några förpliktelser — du skall bara lefva för din konst, för ditt glada, fria lif — af hvilket du blott skall dela några få stunder med mig, som älskar dig därför, att du har talang, därför att du är vacker, därför —» Den unge mannen lyssnade allt villigare till si-112 rénsången, som ljöd så lockande vid hans sida. Han var nära att lofva — det var ju i själfva verket inte någon så svår uppoffring det gällde. Bara ett minne att kväfva — ett fattadl beslut att göra om. Hvarför kunde han inte länka lika fördomsfritt som hon — det heter ju så nu?-— frågade han ironiskt sig själf — och hade han väl någon dygd att skryta af så_ mycket? När hon, den väluppfostrade unga Hickan kunde kasta all hänsyn öfver bord, skulle då han, torparpojken, hålla på den och göra sig löjlig kanske? Och innan han själf visste ordet af, hade han lofvat allt hvad hon ville. Han skulle komma i mor- gon, han skulle återta' lektionerna, som varit afbrutna sedan våren, han skulle —» Hon afbröt honom plötsligt och visade med en nick på den väntande gruppen nere vid bryggan, som de nu voro helt nära. »Där står mamma och de andra. Låtsa nu inte om någonting och bry dig inte om mig, när vi komma i båten, så misstänka de ingenting.» »Jag följer inte med,» sade Lars hviskande och tryckte hennes arm häftigt intill sig, »jag måste röra på mig, gå — ge mig af, ju längre, desto bättre.» »Så mycket bättre — och vi träffas i morgon?» »Ja, i morgon!» Nu voro de framme. Hofrättsrådinnan kom ernot dem, varm och altererad. »Kära barn, hvad du har dröjt. Var det myc- ket han trampade sönder?» »Åhnej, mamma lilla — bara en hit af garne- ringen. Herr Skog var så artig och väntade nedanför, så att jag inte skulle behöfva gå ensam. Jag får tacka herr Skog så mycket.» »Ja, det Var mycket snällt,» tillfogade modern113 med säker ton, '»men nu få vi lof att skynda oss. Generalskan och hofpredikanten ha redan gifvit sig af — han lät öfvertala sig, för att hans fru ville så gärna ut på sjön — jag hoppas, att herr Skog följer med i vår båt?» »Ack ja, gör det, herr Skog. Det skulle bli så roligt att få höra, hvad ni säger om färgeffekterna på vattnet.» »Nej, jag kan verkligen inte,» svarade artisten undvikande, »jag har redan gjort upp med ett par andra bekanta att gå ut öfver till andra sidan och se på månskenet.» »Nå det var rysligt ledsamt,» ropade fru Becker med en ton, som skulle vara beklagande, men som lät tämligen belåten i stället, »ja, om då herrarne vill, så ge' vi oss af. Herr Skog följer inte med — han skall bort på annat håll.» »Hvad tusan?» ropade konsuln—»livart ska' du då ta' vägen? Och vi som hade tänkt få dig med på en liten supé sedan.» Här kände konsuln en liten menande ryckning från hofrättsrådinnan, som på nytt hade fattat hans arm, och som han förstod meningen med den och kom ihåg hennes ord nyss, fortfor han med en blick ned i baten, där löjtnanten med yngsta dottern och kritikern redan hade tagit plats : »För resten är det kanske bäst som det är, tror jag, ty det ser ut, som om det skulle bli för trångt därnere. » »Det kan lätt hjälpas,» ropade Otto nere i båten, »det fanns en plats ledig på den andra båten, och den år inte långt borta. Yi kunna ropa an den, om herr Skog vill följa med. Där är ju bara sex, och dep är betydligt rymligare.»Skog stod ett ögonblick obeslutsam ; mou séduit kastade hau eu blick utåt sundet, där just den andra bäten gled förbi, och när ban i den såg den vackra fröken v. Verner sittande bredvid ryttmästaren, som artigt lutade sig framåt och med några ord aflookade henne ett muntert skratt, fattade han hastigt sitt be- slut, räckte sin hand åt Alma för att hjälpa henne ner i båten, och sade sedan, vändande sig till löjt- nanten, som rest sig upp och väntade på svar: »Nej jag tackar! Jag föredrar att få stanna p;i land! Sådana där sjöfärder roa mig inte.» Och utan att vänta, till dess båten hunnit lägga ut, skyndade han sig hastigt bort ifrån hron och för- svann genom den höljande mängden af åskådare, som samlat sig nere på strandgatan. »Han är då inte mycket artig af sig, den där herrn!» sade Otto och satte sig ner emellan de båda flickorna. Becker; »han anser väl, att det inte behöfs, efter som han påstås vara ett snille, gudbevars.» »Det är inte alls därför!» utropade konsuln och såg mycket viktig ut, »det har ett skäl, som är myc- ket egendomligare. » »Hvad då? Hvad då?» ropade de andra om hvarandra och lutade sig nyfiket fram emot den ta- lande, som riktigt tycktes svälla af viktighet, där han satt bredvid den icke mindre viktiga hofrättsrådinnan längst akterut, med en hel rad af kulörta lyktor öfver och omkring sig, hvilka kastade ett rödt skimmer öfver båda de frodiga gestalterna. »Han fällde

några ord efter middagen, när vi händelsevis kommo att tala om herrskapet' v. Verner, och när jag lägger ihop dem med hvad jag sedan hörde al generalskan där uppe i salongen, så förstår jag mycket viil hvarför han var generad och inte ville115 l'iljn med. Jug är alldeles säker på, att han är just den där lorparpojken som herrskapet talade om.» »Nej, livad säger konsuln y Skulle det vara möj- ligt?» ropade fru Becker. »Den där som gaf mig ett blått öga?» . »Jag tror inte man bör rätta sig så noga efter livad vår unga malare sade efter middagen,» inföll nu doktorn skrattande, »tv middagen var glad och —» »Ja-ja, men, in vino veritas, heter det,» fortsatte konsuln, »och det där som han talade om, att han varit häst åt er fröken syster, det tycks stämma all- deles öfverens med hvad hon själf sade däruppe.» »Ja, se där! Har jag inte alltid tyckt att det varit något simpelt hos honom! Och jag har alltid sagt åt mina flickor, att man inte borde visa sig alltför artig mot en sådan där artist. Herre gud, att han målar taflor — det är visst mycket bra, men — att hålla sådant där folk litet på afstånd, är nödvän- digt, i synnerhet när man tillhör societeten.» »Men när det gäller en erkänd konstnär!» började ki itikern, som tyckte att han borde säga något till försvar för den frånvarande, »så tror jag inte, att societeten riskerar någonting — tvärtom! Och’ det finns nog inte många kretsar, där inte Lars Skog skulle bli mottagen, i synnerhet efter sin sista stora framgång.» »Nå ja, om det verkligen är han, så tänker jag att Signe släpper oss inte, förrän vi få ta' emot honom hemma hos oss. Hon intresserade sig ju så ofantligt för honom, när hon var barn, och får hon nu höra att han är en omtalad artist, så lämnar hon oss väl ingen ro.» »Jag kan undra, om hon verkligen minns honom? lrnr löjtnanten det?» frågade Alma med likgiltig ton ; dcf vill säga, minns annat än självfva saken, menar jag.»116 »Ja, det tror jag, att hon gör! Emellertid är jag inte mycket angelägen om att återknyta bekantskapen, det måste jag tillstå.» »Nej, det får man väl inte undra på! Men ser ni, nu vänder musikbåten!» ropade hofrättsrådinnan; »åh hvad det är förtjusande! Det är bara synd,, att det skall Vara månsken! Hvad är det de blåsa? Jag tycker det låter, som det vore uverturen till Vilhelm Tell? Är det inte det, eller livad säger konsuln, som är operahabitué?» »Nej, jag skulle snarare tro, att det äi Den Stumma!» svarade konsuln med kännarmin. »Ack ja, det är det! Där kommer slummerarian.» Doktorn, som var musikalisk af sig, knuffade kritikern i sidan med armbågen och liviskade i det- samma som den andra båten sackade och kom jämn- sides med dem: . »De där är lika goda kålsupare båda två i Iraga om musik. Det kan ju ett barn höra, att det äi l ia Diavolö.» Och under detta kom musikbåten allt närmare, och de sex musikanterna tutade på allt hvad tygen höllo med uverturen till Hvita Frun. Sedan den ändtligen slutat och de båda båtarne kommit sida om sida med hvarandra, ropade löjtnant Otto öfver till sin mor och syster: »Hör ni! Kan ni tänka er livad jag har fått höra? Den där unga artisten ni, det är ingen annan än vår barfotalasse borta från Yernersnäs.» I detsamma började musiken med ett nytt stycke, och ingen hörde det utrop, som undslapp Signe vid denna underrättelse, som kotn så plötsligt och sa oväntadt. Men de voro nu mbit uppe i regattan med allt dess skimmer af ljus och sorl af röster och buller117 af musiken och plask af vattnet, soin för en väx- ande bris muntert skvalpade mot båtsidorna och svängde de kulörta lyktorna, livilka kastade långa, vatt- rade reflexer ut öfver de mörka, småkrusiga vågorna inne i sundet. VI. Det var en mängd olika känslor, som strömmade in på den unga artisten, när han med så lmstigt be- slut lämnade de lustseglande nere vid bryggan och skyndade sig uppåt den delen af köpingen, som nu låg nästan folktom, därför att allt hvad lif och anda hade var ute och såg på regattan. Men en tanke tog öfverväldet bland alla de andra; Han måste bort, bort härifrån och det så fort som möjligt! Anblicken af den unga flickan, hvars rena och forskande blick han sett fastad på sig med ett sådant spörjande uttryck där uppe i salongen, henne; som han alltid, trots allt lättsinne och alla stormiga frestelser, burit som en helig amulet djupast inne i sitt hjärta, hade helt och hållet kullkastat hela den byggnad af epikureisk lifsfilosoli, som han hade tim- rat upp, och till hvilken grunden lagts af hans hastiga framgångar, både som konstnär och människa. Det var många, som hade hjälpt honom med den byggnaden, många både män och kvinnor — kvinnor i synnerhet; ty det är och förblir en orubblig san- ning, att om det är någon som förstör framtidens emotsedde man för kvinnan, så är det just kvin- nan sjiilf. •lu längre han kom bort ifrån det sorlande 1ifvet 117 af musiken och plask af vattnet, soin för en väx- ande bris muntert skvalpade mot båtsidorna och svängde de kulörta lyktorna, livilka kastade långa, vatt- rade reflexer ut öfver de mörka, småkrusiga vågorna inne i sundet. VI. Det var en mängd olika känslor, som strömmade in på den unga artisten, när han med så lmstigt be- slut lämnade de lustseglande nere vid bryggan och skyndade sig uppåt den delen af köpingen, som nu låg nästan folktom, därför att allt hvad lif och anda hade var ute och såg på regattan. Men en tanke tog

öfverväldet bland alla de andra; Han måste bort, bort härifrån och det så fort som möjligt! Anblicken af den unga flickan, hvars rena och forskande blick han sett fastad på sig med ett sådant spörjande uttryck där uppe i salongen, henne; som han alltid, trots allt lättsinne och alla stormiga frestelser, burit som en helig amulet djupast inne i sitt hjärta, hade helt och hållet kullkastat hela den byggnad af epikureisk lifsfilosoli, som han hade tim- rat upp, och till hvilken grunden lagts af hans hastiga framgångar, både som konstnär och människa. Det var många, som hade hjälpt honom med den byggnaden, många både män och kvinnor — kvinnor i synnerhet; ty det är och förblir en orubblig san- ning, att om det är någon som förstör framtidens emotsedde man för kvinnan, så är det just kvin- nan sjiilf. •lu längre han kom bort ifrån det sorlande 1ifvet118 dar borta vid tummelplatsen för dc sysslolösa bad- gästernas regatta, desto lifligare framträdde föi honom ohållbarheten i den situation, som han själf varit med om att skapa, oeh livars konsekvenser han nu inte hade mod att möta. Den hastigt och obetänksamt knutna förbindelsen med Alma Becker var ett förhål- lande utan något egentligt djup på någondera sidan, af henne ingånget dels af missförstadt frihetsbegär, dels af brist på moralisk ansvarighetskiinsla, jämte ett lika stort öfvertlöd på behof af konstnärsförgudning — en sjukdom tämligen vanlig hos en hel del unga flickor, i synnerhet om konstnären till på köpet är en vacker karl eller har något pikant, något poetiskt i sitt yttre, detta må nu vara speladt eller verkligt. En ieke litet bidragande faktor till den unga flickans handlingssätt berodde nog också pa fåfängan att fa se sig återgifven på duken i all sin fägring, ty hon visste ju, att hon var vacker och välformad, och det var henne inte nog att endast kunna beundra sig själf i spegeln. Det är inte allenast männen, som falla offer för denna själfförgudning, det är kanske inte ens oftast så; nej kvinliga Narcisser finnas kanske Here än man- liga och de anse intet offer för dyrt för att få denna fåfänga tillfredsställd. Och den unge artisten, var väl han den förledde? Nej långt, därifrån; uppammad i ett gladt, oordnat!t bohéinelif, utan hem just under den farligaste utveck- lingstiden, bortskämd af både kamrater oeh umgänges- vänner, tog han helt enkelt hvad som erbjöd sig oeh såg då ingenting ondt uti att begagna tillfället. Han tänkte aldrig så långt, som att af rosenlindor kunde blifva en kedja omkring hand och fot; han förstod into eller ville' inte förstå, att en Häckad fantasi åter-119 verkar lika skadligt på konstyttringarna soin pä själfva lifsåskådningen. Han förstod det heller inte nu ; men minnena frän hans barndom, dessa minnen som nu hade blif- vit väckta, trifdes inte rätt tillsammans med erfaren- heterna från hans senare lif. Det föreföll honom som om han gått i ett djupt mörker, och som en plötslig blixt lyst upp hela horisonten omkring honom och kastat en skarp, nästan bländande dager på de när- maste föremålen. Och den blixten kom inte frän något dystert ovädersmoln, som dragit fram öfver hans lifs himmel —- det var blicken ur ett rent och klart öga, som helt oväntadt föll ned i hans oroliga själs, i dag. kanske mer än vanligt känsliga spegel. Han väcktes hastigt ur sina drömmerier af en djup röst, som pä västkustens något släpiga mål frå- gade helt oväntadt: »Får je kanske segla honom ut och si pä ill- minasjon därborta?» Lars tvärstannade hastigt och såg, att han var alldeles tätt invid en gammal brygga, vid hvilken läg en mindre segelbåt med storseglet uppe och med en lång, mager figur i sydväst stående längst framme i fören på båten. »Är ni hemma här vid badorten?» frågade han tillbaka. »Nä je' ä' borta från fiskläge' här utanföre!» svarade karlen; »och je' gaf mej af in för te' få nâ'n förtjänst, men gu' nå' mej, det blir allt tunnsådt med det, kan jag tycka.» »Till regattan vill jag inte segla,» svarade Lars efter ett ögonblicks paus; »men vill ni segla mig ut åt sjön, hvart som helst, så följer jag med er genast.» »Ja, je' far hvart han vill,» svarade karlen med120 belåten ton, »om det så vore te självfvaste L11vallc eller Strömsta'.» »Vet ni, om det finns något rum att få hyra där ute vid fiskläget, och hur långt är det härifrån?» »Det ä' styfva två mil, och rum tror je nog, att det finns hos lotsålderman,» svarade karlen. »Vänta då här ett par minuter, så går jag och hämtar mina saker.» »Ja, men vi skulle väl först göra opp om betal- ningen,» framkastade karlen litet misstroget, »föi si, je ska' säja —» »Betalningen komma vi nog öfverens om, när vi lagt ut,» svarade Lars, »och tycker jag om rummet därborta, så skall ni få segla mig ut hvarenda dag, om ni vill.» »Ja, det har je' inte nå' emot, för si makrilln ä' slut nu, och långa' har inte komrni' än. Så nog för att det är ti' alti', men si, jag ville allt ha't opp- gjort lite' på förhäfven.» De sista orden hörde Lars inte. Han var redan borta uppför närmaste backklint, där ban bodde hos en styrmansänka, och i ett nu skyndade han in i rummet, packade ihop sina saker, betalte hyran for den veckan som gått, och kom efter en knapp half- timme ner till båten med sitt färgskrin i ena handen och sin nattsäck i den andra, följd af en halfvuxen pojke, som bar en mindre kappsäck på ryggen och det stora staffliet under armen. »Annacka det,» utbrast fiskaren nere i båten, medan han tog emot sakerna, »jo tror

han tänkei flytta me’ samma, je.» »Det är meningen,» svarade Lars, i det han hop- pade ner i båten, »jag har fått nog af badortslifvet. Se sid. 125 Vacklande grand. mm !É»£. : . ~ f , >v y>i <siPi'* i v •och nu vill jag ut i det fria. Tog du med ra- marne, pojke?» »Nej si dom glömde je’,» svarade pojken och lämnade af sin packning, »men de’ ska inte hinke, form je’ kommer te’ baks med dom.» Och han satte af i fullt språng uppför backen igen, under det fiskaren lyfte på sydvästen, klådde sig betänksamt bakom örat och sade helt långsamt och tvekande: »Je kan just undra, om han kommer te’ trifvas därborta, för si där ha’ vi inte myeke te bjuda på. Och mycket göre lär han inte få — för han ä’ väl landtmätare kan je tänka?» Han såg därvid på staffliet med färgskrinet, med något oredigt minne af att han någon gång i tiden uppe på fastlandet sett ett staffli och ett ritbräde. »Nej, min gubbe! Målare är jag,» svarade Lars, »och så länge det finns kobbar och haf och fiskare och fiskarungar att måla —» »Hå kors! Je kan väl aldrig tro, att en målar folk heller,» utbrast fiskaren häpen, »för annars finns det nog bå’ bord och sängar och dragkistor, som kan behöfva strykas, tänker je.» »Det kan jag också, om jag vill,» svarade Lars, »men annars är jag egentligen artist, om ni vet hvad det vill säga.» »Nej, de' vet je inte akkerat så precist, inte. Fast nog såg je några tockna inne i Göteborg tänker je — när di var på törge och blåste.» »Nej, det var artillerister, det,» sade Lavs och kunde inte låta bli att skratta åt misstaget. Men han hann inte att förklara sig vidare, ty nu kom pojken tillhaka med kilvamarne, och sedan han fått124 «ilia drickspengar, slog Lars sig ned på bottnen akter om masten och båten lade ut. Karlen tog först till årorna och klarerade en udde, som låg emellan sundet och fjärden, och just som dc svängde om den, kom brisen och fyllde seg- let, men förde i detsamma med sig några toner af musiken därborta från regattan samt ett oredigt sorl af människoröster. Tonerna gåfvo eko mot berg- hällen midt för, och rösterna dogo bort lika hastigt som de trängt fram. Fiskaren skotade an sitt segel och vände sig halft tillbaka mot det mångfärgade skenet frän de kulörta lyktorna där borta, säg sedan pä den unge mannen och sade långsamt: »Nog ä’ de väl ändå synd, tycker je, att han, som sir ut te’ vara unga kaiTn, ger sej åf ifrån all grannlåten här inne och tänker slå sig ner i tors- lukten borta hos oss, fattiga stackare. Dot kommer’n allt te ångre, tänker je.» »Säg inte det, min gubbe. Den där grannlåten har jag fått nog af.» »Ja, ä’ke det märkligt,» fortsatte karlen, »di som kan ha t, di exmerar det inte, och di som ville sit, di kan inte få. Je tänker bara på mor och uugarne, därute, di skulle väl gapa mun ur le’ på sej, om di’ såg någe toeke.» »Jaså, ni är gift, far?» »•fa, hva’ skulle je annars vare?» frågade fiska- ren förvånad, »je har fyra pojkar, och di två äldsta hjälper te’ me’ fiske längesen. Annars kunne väl inte en fattig fan reda sej, om en inte hade hustru och barn.» »Nå, men brödbiten då? Hur är det med den?» »Ha kors, ena elan räckern och ändra dan räc-125 kom inte. Men så länge en liar sjön oeli vår Herre, sä går det viil, tänker je.» Mu kärade vinden i, oeh seglet fylldes allt mera. Månen hade stigit högre och högre, och när nu båten slörnde af utåt öppna sjön, och landets buktiga kon- turer veko allt längre och längre bort, blef det allt ljusare och klarare därute. Månstrimman låg emellan den framilande båten och det vikande landet som en lång, smal bro af silfver, och det föreföll Lars, som om han på den glittrande silfverbron skulle velat skynda tillbaka till den plais han nyss lämnat, sedan han först i svalget under bron dränkt minnet af sitt vilda ungdomslif, för att kunna komma dit fram endast i sällskap med det rena minnet från sin barndom. Men han insåg, att detta inte kunde ske, och medan han nu satt där hos den tigande fiska- ren och lät sin allt mera drömmande blick följa den blanka månskifvans gång i den djupblå rym- den, mognade inom honom ett beslut, som han ville sätta in all sin kraft på att kunna utföra i handling. Och ju längre do kommo ut, ju mera vinden friskade i, desto klarare låg det för honom, att det fanns endast ett sätt att kunna utplåna det förflutna och bygga upp ett bättre tillkommande, och att det var arbete, strafvan efter fullkomnande, ansträngningar för att stärka den grund, som han nu kände så vack- lande under sina fötter. »Arbete, arbete. Det finns ingenting annat, som upprättar och godtgör,» tänkte han helt högt, i det han reste sig till hälften ur sin liggande ställning oeh kastade blicken åt motsatta sidan, där det klara12« skenet af fyren mötte hans blick som ett lifgif- vunde löfte. »Nä’, det ä’ ja, gu’ sanning, det,» sade fiskaren och skotade an seglet, så att båten sköt ännu star- kare fart bort ifrån badorten och ut mot det fria, lätt krusade hafvet.TREDJE AFDELNINGEN. Artisten på modet. 1. » vem har icke legat i stoftet för tidens mest till- bedda och mest tyranniska gudinna; hon som i dag nalkas lätt och förtjusande som en sommar- fjäril, för att i morgon komma tung och smaklös som en karrikerad varietédam ; hon som, i hvilken skep- nad hon än uppträder, behärskar allt och alla, och ger sin prägel åt det offentliga som det enskilda lifvet. Denna nyckfulla gudomlighet hade nu tagit vår hjälte under armarne och gjort honom till

ögonblic- kets fjäsade keklocka i den ombytligaste af världar, den som man med rätt eller orätt kallar den finat Och hvem var väl denna gudinna? Hvem kunde hon väl vara, annat än modet! Det är förvånande hvad hon har för en öfverna- turlig makt, denna egendomliga gudomlighet, som128 aflat,s af den mänskliga fåfängan och det lika mänsk- liga vinstbegäret, och som lik alla illa uppfostrade barn slutar med att förtrycka dem, som gifvit henne lifvet! Hur viljelöst vi böja oss för henne, höga och låga, fattiga och rika, unga och gamla! När hon stiftar sina lagar för sederna, hur vänder hon inte upp och ned på alla våra begrepp om rätt och orätt, om galet och klokt, om godt och ondt? När hon från sin obestridda härskartron i den stora metro- polen vid Seinen utskickar sitt edikt om dräkterna, lämpande sig för dennas mera sydländska klimat, hur skynda vi oss inte här i den kalla norden att blindt följa hennes bud, trotsande influensa och lungin- flammationer med ett dödsförakt, som vore värdt en långt bättre sak än att göra sig till slafvar under en skräddares sax eller en modesömmerskas nycker. När det lyster henne att utdela en befallning, den må nu vara aldrig så barock, då faller den man- liga stoltheten, och den kvinnliga blygsamheten klär sig halfnaken utan betänkande. Ynglingen döljer sin spänstiga kropp i fin-de-siècle-rockcns vida tomsäck, sätter på sig en krage som är för vid och som är nära att skära af honom halsen, tar ett par skodon som vanställa hans fotter, viker upp sina pantalonger som en bondtölp på en smutsig bygata och tar under ar- men en påk, knöligare och tjockare, än den hans far- far begagnade då han motade ut grannens svin från sin potatisåker, och sätter på sitt maskinrakade huf- vud en hatt, hvars fulhet endast öfverträffas af dess otillräcklighet. Och ungmön, hur envisas hon att se ut, när mo- det befaller? Jo, bred upptill och smal neråt; förvil- lande lik en vandrande strut eller en gående mast med alla tänkbara segel och flaggor och band uppe itoppen. All den naturliga graçe, sont plägar finnas hns en harmoniskt utvecklad ung kvinna, den kastar hon hjältemodigt bort pa den tyranniska gudinnans utfärdade ukaser, och hon går hellre omkring som ett åkerspöke på gatorna, än hon har en egen tanke, en egen vilja i fråga om hvad som klär henne eller inte. Det är så mycket som hon med rätta arbetar på att frigöra sig ifrån i våra dagar; men modets tvång un- derkastar hon sig utan tvekan, till och med när det gör henne vanskapad och obehaglig för den andra hälften af människosläktet; — den hälft som hon vill detronisera, men som hon ändå inte kan undvara. Det finns ingenting, som modet inte behärskar och det så enväldigt som möjligt. Det bestämmer öfver vårt arbete, våra nöjen, våra kläder, våra tankar, våra bostäder, våra framtidsplaner; det styr och leder hela vårt lif, och det släpper oss inte en gång i döden, Och sedan vi själfva äro borta, tyranniserar det ännu für vår räkning våra stackars efterlefvande. Måste kanske inte våra änkor i minst tre månader gå inpackade i så täta, svarta omslag, att de knappast kunna andas fritt, mycket mindre höra och se? Måste de inte ovillkorligen i tidningarna tacka alla möjliga vänner och bekanta, som varit med och gjort oss den sista tjänsten — det vill säga, pratat om vädret och nva skandalhistorier under jordfästningen och talat illa om oss, när de väl kommit utanför kyrko- gårdsporten ? Och om vi också inte lämnat efter oss ett öre åt våra bedröfvade närmaste, måste de kanske inte skaffa oss en dyrbar kista, höljd af lika dyrbara kran- sar, isynnerhet om vi glömt att undanbedja oss så- dana, medan vi lågo där och drogos med döden ? Lik- som det inte vore nog med att den, som verkligt söt-jer obs, låter sin saknads enkla blomma följa med oss i det tysta; ty inte ligga vi väl ett grand mju- kare, därför att den något yrvakna vänskapen kastar dit blomsterhandlarens brokiga mästerstycken, för att det skall se ut som om vi hade gjort annat ån var skyldighet här i 1ifvet? Ja, så där kunna de gamla résonnera. För dem som njuta af ett friskt pulserande, ungt och frodigt lif, är nog inte modet en så farlig tyrann, som vi anse henne vara, när åldern skakat några snöbyar ner öf- ver hjässan och den därpå följande frosten bredt sitt istäcke öfver känslorna och förnimmelserna. Nej tvärtom, de unga anse henne nog mera som en gif- mild vän än som en njugg tyrann, just därför att hennes lagbud så väl stämma samman med deras egna anspråk på att vara med i leken och väcka uppseende bland sina liktänkande. Så var det också med Lars Skog, som nu på hösten öppnat en seperatutställning af sina under som- maren utförda skisser och tailor, och som nu uppbars af en popularitet, hvilken han trodde skulle vara obe- gränsad och ovansklig, liksom det konstideal, som före- sväfvade honom i hans bästa timmar. Han hade kommit tillbaka från sitt obundna fri- luftslif bland västkustens fiskare oeh afmönstrade skeppare och styrmän, med hågen full af arbetslust och själen uppfylld af de vackraste föresatser, om ett ordnadt och arbetsamt lif. Men han hade också portföljerna fulla af studier och utkast; mångfrestare som han var, hade han aflockat hafvet och klipporna deras egendomligaste former oeh deras underbaraste be- lysningar; han hade tjogtals med afbildningar af de trånga

dalkjusornas rika växtvärld, i hvilken niur- grönan, kaprifolien oeh björnbärsbusken virka sitt rikal.'ïl broderi öfvcr de kantiga klippväggarne, och där aspen och björken, lönnen och videt sticka sina hufvuden upp öfver stenbarikaden, för att inom kort fä sina toppar afklippta af stormen och tvingas att försiktigt draga sig tillbaka i lugnet igen, snarlika stympade pyramider. An hade han fästat på duken fiskarbåtarnes hemkomst öfver glittrande vågor, belysta af en strå- lande morgonsol, som speglade sig i hvarje vågkam, lämningar efter nattens oväder; än såg man dem med refvade klutar länsa undan för en växande storm medan kvinnor och barn stodo bäfvande och väntande uppe på bergklinten med den lutande flaggstången, för att ångestfullt kunna upptäcka om makar och fäder kunnat rädda sig undan förstörelsen, eller om sorg och svält väntade dem med det framvältande molnet därute öfver den fräsande vidden. Än var det brän- ningens vilda raseri, när den bröt sig öfver stenref- ven utanför ön, som lockat hans pensel; än månskens- nattens genomskinliga och trolska halfdager, som han försökt återgifva, när den låg dallrande och mattblä öfver föremålen, afslipande alla kantigheter och gyek- lande med alla afstånd, i det den aftecknade alla landets konturer, där de speglade sig i vattnet så starka och fulltoniga, att man knappast kunde reda hvad som var himmel och hvad som var haf. Men äfven andra moment af öboarnes lif hade gifvit ämnen för hans raskt utkastade studier. Än var det några nakna, brunhylta barnkroppar, som pla- skade i lugnvattnet vid läsidan af ön och stänkte upp hela kaskader af lysande pärlor öfver lintottfär- gade hufvuden. An de bärbenta, högt uppskörtade fiskarhustrurna och flickorna, som nere vid sjöbodarna gistade nattens nät under en hällande regnskur; änkarlärne, som sutto vid det halta träbordet inne i lotsstugan med pipsnuggorna i mumien och kadet med skeppargrädden i framför sig i små lermuggar med söndriga handtag, medan lotsfar själf med trovärdig min slog i dem den ena skepparhistorien efter den andra. Men där funnos också mera allvarliga och gri- pande uppträden nr kustens farliga och rörliga lif. Där såg man på en af skisserna, hur räddningsbåten bemannades och sattes ut; där på en annan, hur den stolta tremastaren låg redlös och med söndertrasad rigg uppe på refvet, och hur en man och en kvinna med ett barn på armen stodo omslingrande hvarandra i den högt uppkastade framstammen och väntade på den brusande svallvåg, som skulle skölja dem med sig ned i den våta grafven. Och allt detta hade han sett med egna ögon; hade kastat fram det på duken, djärft, oförmedladt, brutalt, om man så vill, men sant, så att det trängde sig in på åskådarne med slående kraft. Det var nog inte fulländad konst, detta: men det var embryo- net till en konst, som kunde utvecklas till något stort, om den endast först finge smältas och omdanas i en äkta konstnärsandes degel. En sådan konstnär, som icke flyttar naturen fotografiskt in på duken, då han väl vet med sig, att han icke kan få med den dit en enda af dess olika förutsättningar, om rummet som förmedlar färgerna och ljuset som förklarar dem. Alla dessa färgskisser och ögonblicksstämningar hade han nu ställt ut; men ännu väntade den myc- ket uppmärksammade utställningen på en tafla, som var förebådad, men icke blifvit färdig. I motsatts till alla de andra, var den målad ur minnet, men hade dock alla kännetecken af att vara aflockad den let-133 vamlc naturen Han hade börjat rued den några ' a8ar e*ter ^eu nattliga flykten från badorten, där sammanträffandet med generalskan och hennes barn väckt till nytt lit' alla de halfutplånade intrycken af minnena från hans barndom. De allra första dagarne efter sin ankomst dit ut hade han irrat omkring som i ett slags bedöfning. Det var inte blott lämningen af suset och duset som måste blåsas bort af de friska vindarne därute i hals- bandet; det var hela det förslappande minnet af allt godtköpsberömmet som slösats på honom, allt smiek- ret som omHaddrat honom, och slutligen alla dc inre föiebraelserna som stormat in på honom efter mötet nied henne,_ som han lofvat sig själf att växa stor för. Men sa småningom kom han i jämnvikt igen, ty de enkla naturmänniskorna därute kände lika lite till konsten att fjäsa och smickra, som hafsvindarne hade vana att smeka, och när han varit där några dagar och vänjt sig vid att behandlas som en vanlig män- niska, tog hans i grund och botten ofördärfvade och sunda bondnatur ut sin rätt, och han började känna lust för att arbeta på det enda, rätta sättet, nämligen rastlöst och energiskt, med lif och anda, själ och håg. Det var med en nästan barnslig glädje, som han tog till penseln och paletten, för att under dagliga och nattliga ströftåg söka aflocka både djup och höjd deras hemliga gåtor i form och färg. Jlan kunde sitta i timmar på ett klippstycke nere vid strand- biädden, för att försöka återge den gröngula skiftnin- gen hos hafsvattnet, när det rullade fram i långsträckta dymngar öfver den glattslipade stengrunden, eller den skiftande färgbrytningen hos en förbiseglände moln- tapp, da den afspeglade sig i det rörliga vattnet. hn annan dag ägnade han sig uteslutande ätklippornas ådriga ytor och brutna -former, åt den mångfald af färg som luft, sol, vatten och vmd git- vit dem,

och i hvilken den ena nyansen sköt öfver i de olika lagren och i den andra, medan dock hvar och en utaf dem behöll sin säregna grundton. Och nu var han hemma i sin atelier igen ; denna atelier, som han prydt och ordnat med alla de olika föremål, hvilka nu för tiden måste finnas i en sådan. Man säg där Makartsbuketter och japanska solskärmar på väggarne och i hörnen; gamla skåp och kistor här och där ruudt omkring dem ; bonader och draperier och mattor af alla upptänkliga slag ; fajanser och lergods, metallafgjutningar och vapen, skulpterade stolar och färgfläckade stafflier till höger och vänstei. Vid ena långväggen en låg hvilobädd med svällande och brokiga orientaliska kuddar och nedanför den en isbjörnshud som matta, med det öppnade gapet på björnens hufvud vändt åt dörren liksom för att väl- komna eller afskräcka; vid den andra, emellan dörren och kaminen, ett piano med uppslaget lock och pu tangenter och strängar fullt med papper, böcker och tidningar. Öfver hvilobädden en hylla med gamla glas, kannor och pokaler af de mest skiljda formel och’åldrar, och så för öfrigt väggarne fulla med skis- ser och studier af alla slag; — med ett ord: den mest artistiska oreda man gärna kan tänka sig. Midt i all denna oreda stod han själf förmiddagarna i ända klädd i sin korta arbetsblus och lade sista handen vid den tafla, som han påbörjat där nere vid fisklä- get. Hans dörr var stängd, som den varit det ända sen han kom hem, och som han föresatt sig den skulle vara, ända till dess han var färdig med sitt arbete, hvilket han ämnade att fullända utställningenmed och hålla den uppe i allmänhetens nyfikenhet ännu någon tid. Han hade först tänkt vänta till våren för att på den då förebådade allmänna utställningen låta sina arbeten blifva synliga ; men så kommo hans vänner och bland dem Rahm, kritikern, och rådde honom att utställa själf. Och hvarför skulle han inte göra som de andra stora artisterna, gifva publiken en samlad bild af sin verksamhet under den sista tiden? Hvar- för skulle han gå och blanda sig med alla de andra, för att fa kanske bredvid sina djärfvaste dukar några, hvilkas färger skadade effekten af hans egna. Men å andra sidan också, att slå sig igenom, trots alla de andra! Det var nog en tanke, som hade sitt stora behag — om det bara inte hade varit så lång tid till våren. lUt undantag hade lian gjort med den stängda dörren, och det undantaget gällde just Rahm. Han kunde icke för någon längre tid undvara dennes alltid lika varma beundran, och han behöfde till och med hans i allmänhet mycket lindriga, men ofta också mycket träffande anmärkningar. Båda utöfvade en stimulerande° verkan på honom, och när de haft nå- gon riktigt lång och liflig dispyt en kvällstund, då de ute på något kafé sutto vid sitt punschglas och sina cigaretter, sa tyckte Lars, att det gick mycket bättre att måla förmiddagen därpå. Rahms melankoli hade också börjat gifva med sig något, sedan han fått en bättre anställning än förut, och det som konstkritiker i en af de förnämsta tidningarne, samt dessutom lyc- kats att pa hösten få förläggare för ett konsthistoriskt arbete, som han länge haft liggande färdigt. Han var således numera en ganska treflig kamrat, och en sådan behöfde Lars nu bättre än förut; ty det var inte utan136 att hau kände en, längtan efter det rörliga, brusande lifvet därute — detta lif, soin han så länge hade al- hållit sig ifrån att deltaga uti. Ilau motstod likväl tappert denna sporadiska längtan, och det var därför som Rahm tjänstgjorde som en lämplig ventil för det sjudande ungdomsbegäret inom honom. Just nu kände han ett anfall af denna längtan, där han stod framför sitt staffli, dä han i detsamma hörde den öfverenskomna signalbultningen på dörren, två hastiga, sakta slag och därpå ett längre och starkare. »Ahal där har jag honom,» utbrast han halfhögt för sig själf, vände hastigt om staffliet med tatfan, lade ifrån sig sina penslar oeh palett och gick för att öppna. II. Rahm trädde in, kastade en hastig blick på det omvända staffliet och sade, sedan lian först hälsat med ett handslag oeh en niek: »Jaså, ännu inte färdig, ser jag. Oeh jag som trodde, att jag skulle få se någonting fint i dag, oeh att jag ändtligen skulle få komma med en fullständig kritik och anmälan utaf din utställning!» »Var det bara därför du kom, så kan du gärna ge dig af igen.» »Åhnej, inte var det bara därför. Jag kom nog för att få prata litet också.» »Nå, slå dig ner då och tänd en cigarr och tala sedan om allt livad'du vet.» Det blef ett ögonblicks tystnad, medan cigarrerna136 att hau kände en, längtan efter det rörliga, brusande lifvet därute — detta lif, soin han så länge hade al- hållit sig ifrån att deltaga uti. Ilau motstod likväl tappert denna sporadiska längtan, och det var därför som Rahm tjänstgjorde som en lämplig ventil för det sjudande ungdomsbegäret inom honom. Just nu kände han ett anfall af denna längtan, där han stod framför sitt staffli, dä han i detsamma hörde den öfverenskomna signalbultningen på dörren, två hastiga, sakta slag och därpå ett längre och starkare. »Ahal där har jag honom,» utbrast han halfhögt för sig själf, vände hastigt om staffliet med tatfan, lade ifrån sig sina penslar oeh palett och gick för att öppna. II. Rahm trädde in, kastade en hastig blick på det omvända staffliet och sade, sedan lian först hälsat med ett handslag oeh en niek: »Jaså, ännu inte färdig, ser jag.

Oeh jag som trodde, att jag skulle få se någonting fint i dag, oeh att jag ändtligen skulle få komma med en fullständig kritik och anmälan utaf din utställning!» »Var det bara därför du kom, så kan du gärna ge dig af igen.» »Åhnej, inte var det bara därför. Jag kom nog för att få prata litet också.» »Nå, slå dig ner då och tänd en cigarr och tala sedan om allt livad'du vet.» Det blef ett ögonblicks tystnad, medan cigarrerna'll fa * lîSv : Se sid. 189. Vacklande grund. \-T«53tOC3C!Tr m * }. rj'ä ..—.j.tändes. Sedan slog Kaluu sig nod på divanen och sträckte fotterna ifrån sig, medan Lars gick fram och tillbaka mellan honom och staffliet, gjorde emellanåt en ögonblicklig halt framför sin vän och fortsatte se: dan sin promenad som förut. »Hvad jag vet?» återtog Rahm och blåste en tjock rökhvirfvel upp emot taket, »jag vet egentligen ingenting — —» »Ovanlig uppriktighet utaf en resencent,» inföll Lars och stannade framför honom. »Jaja, var så god och låt mig fortsätta, Jag vet egentligen ingenting annat, än att det är ena förbistrade konstförhållanden som vi lefva under. Schismen inom konstnärsvärlden fortfar lika ilsken som förut, om man också inte numera håller på och käbblar i tidningarna. Den ena vill hit och den an- dra dit, liksom inte i ett sådant här litet land den möjligaste största enighet vore rent af en 1ifssak både för konsten och konstnären.» »När har du nånsin sett dem vara eniga, och när tror du nånsin att de kunna bli det? Och hvarför ska' de vara mera eniga än annat folk, kan du säga mig det?» >: Därför att det är mera nödvändigt för deras intresse än för en hel mängd andras. Det är ju en allmän lag här i världen, att en minoritet måste hålla starkare ihop än en majoritet, och att konstnärerna äro i minoriteten, det —» »Jag undrar just om de inte hålla på att bli' majoritet allt hvad det lider.» »Åhå, så långt har det väl ännu inte kommit, Och få se ändå, om det inte blir bättre, när akade- miens nva hus blir färdigt.» »Hör du Rahm, menar du på god tro hvad du140 häger? Tror du verkligen att det är några lass tegel och några slefvar murbruk mer eller mindre som det beror på? Nej, min gubbe, det ligger djupare än sä. Om hela akademien komme bort, det vore kanske ett bättre uppslag.» »Är du nu där igen, broder Lars! I den saken vet du, att vi aldrig kunna tänka lika.» »Hvem tusan har sagt, att vi behöfva tänka lika? Skall den ena människan prompt vara stöpt i samma form som den andra? Kan man inte tala om en sak, därför att man tänker olika med andra? Min åsikt är nu den, att artistfabriken borde rifvas ner och inte byg- gas på. Den har haft sin tid och varit uttrycket föl- en försvunnen tids åskådning. Den stiftades, när man hehöfde uppfostra artister, därför att inga funnos förut, och behofvet af konstverk började att göra sig gällande, sedan man inte längre kunde annektera dem i några segerrika trettioåriga krig. Men nu är det helt annat. Nu målas det here tahor än det linns penningar att köpa dem för och väggar att hänga dem på —- och hvad gör då en sådan där akademi? Jo, uppfostrar medelmåttor och åstadkom- mer öfverbefolkning —- det är hvad den gör.» »Du anser således, att det inte behöfs någon skola, där tekniken kan inhämtas?» »Jo, gudbevars. Men hvarför kan inte den hellre inhämtas i fria skolor än i en priviligierad statsskola?»- »Helt enkelt därför, att fattiga pojkar och Hickor inte ha råd att betala för sin undervisning.» »Mycket sant. Men gör man dem någon tjänst med att ge' dem undervisning gratis, när staten inte på samma gång kan garantera dem, först och främst en afgjord talang och sedermera ett tillräckligt bröd-141 stycke? Nej du, låt plankstrykaren bli plankstrykare och artisten bli artist, och artist blir man endast med guds nåde och inte med akademins. Hur gjorde de gamla mästarne? Jo, de gingo i lära hos en som kunde något, och do blefvo inte sämre för det. Hur har jag gjort? Jo, jag började med att tvätta pens- lar, bära färgskrin och skrapa paletter.» »Jaha, men sedan kom du också in i akademien.» »Nu tyckte du riktigt, att du hittade ett guld- korn. Men det kan hvilken blind höna som helst.» »Du är just inte vidare artig i dag, Lars.» Nej, jag trodde att vi hade kommit öfver artig- hetsstadiet. Och hvarför gick jag dit? Jo, för att jag ville se, hur det gick till, och om jag kunde få lära mig något. Och hvad lärde jag mig egentligen? •To, att bli tveksam, att inte veta, om jag dugde till någonting eller ej, det var alltsammans.» »Men kunde det inte vara lika mycket ditt eget fel som skolans?» »Det är ju möjligt. Men när den ena läraren pre- dikade svart och den andra hvitt, när den ena höll på den riktningen och den andra på den, så gjorde jag som de andra eleverna, stod och fånade på allt- sammans Och så deras förbaskade antik sedan. Kan man tänka sig något galnare än att stå och rita an- tik, sak samma om man tänker bli landskapsmålare, eller om man har anlag för figurerna?» »Ja, men kära vän. Antiken är ändå grunden för det evigt sköna i formen och — » »Nu talar du alldeles som en gammal skolfux, som påstår att latinet är nödvändigt som grundlag för att kunna tala tyska. Men det är så tusan hel- ler ! Om du är författare, så kan inte latinet lära dig hur en nutidens bonde talar eller en schåare tänker.»Nä ja, men into behöfver man väl vara égaré aï någon djupare bildning för att veta det! »Jojo

men, min gosse. Det är just det man be- höfver! Är du lika rå som lian, så kan du nog tala med hans jämnlikar och tänka för dig själf på samma sätt som han ; —• men skall du lägga fram det, så att det blir njutbart för andra — ja, då får du veta litet mera än din modell.» Det var tusan hvad du blifvit djupsinnig,» ut- brast Rahm förvånad, »så där har jag aldrig hört dig tala förr. Du, om någon, har väl litat på intuition och inspiration, och sagt att någon bildning behöfver man inte, när man liar talang. Har du nu kommit på andra tankar?» »Det är ensamheten, som har gjort det. Men nu ska vi tala om annat. Har du träffat några af våra gamla bekanta nyligen? Konsuln eller häradshöfdin- gen eller —» »Nej, för tusan, stopp litet! Den ena först och den andra sen. Men det förvånar mig, att du inte först frågar efter hofrättsrådinnan och hennes döttrar. » »Hvarför skulle jag göra det? De intressera mig inte ett spår mer än de andra.» »Så du säger. Du tror således, att jag inte hade några ögon därborta vid vestkusten? Kommer du inte ihåg efter middagen, när äldsta dottern hult ogene- radt tog din arm och du gjorde henne sällskap ner till bron — efter doktorn och mig? Och så din plöt- sliga flykt både från regattan och badorten? Det har varit något mellan henne och dig, det vill jag våga mitt hufvud på.» »Hon har varit min elev, ja. Och det ville hon bli på nytt. Men jag sade nej helt enkelt, därför att hon har inte ett spår till talang.»143 »Det är mycket möjligt. Men så liar hon däre- mot en växt och ett par ögon, som — nå ja, så mycket bättre att jag misstagit mig. Då gör det dig ingenting, tänker jag, om jag talar om för dig, att hon lär vara förlofvad med vår vän Bark, häradshöfdingen som du nyss frågade efter!» »Nej hvad säger du? Är hon förlofvad?» ut- brast Lars med ett högt skratt; »nå det kan man kalla en nyhet som duger!» »Hör du Lars, det där skrattet tycker jag lät litet tvunget ! » »Tycker du det? Nej du, det är så otvunget som möjligt, och jag skrattar alltid, när jag hör talas om förlofningar. » »Nå, då kan du få skratta ett tag till, för det påstås, att konsuln tänker förlofva sig med gumman.» »Ha, ha, ba. Hvarför tar det nötet inte hellre yngsta flickan, fröken Lilly? Hon är mycket mera lofvande, tycker jag.» »Nej, henne påstås det att löjtnant von Verner har lagt embargo på.» »Hvad säger du?» ropade Lars på en gång helt allvarsam, men han bytte genast om ton igen och tilläde i det han slog sig ner på divanen breclvid sin vän : »Hör du. Det var tusan tilll åtgång, det där. Både mor och döttrar? Nå, de gjorde då inte sin badresa förgäfves.» »Nej, nej, du skall veta det finns godt om pen- gar där i huset. Hofrättsrådet lämnade en styf half million efter sig, och som gumman sitter i orubbadt bo, så är hon den bästa gullfisken utaf alla tre. Alen det förstås, om också flickorna äro mindre rika, så äro de så mycket vackrare. I synnerhet den äldsta144 Det var synd, att du inte var med på sista bazaren, där hon stod i buffeten, klädd som spansk zingarilla. Du skall tro, att där blef åtgång på punschen och li- körerna. En sådan byst, och sådana anklar sen. Och hur väl hon visste att framhålla delikatesserna. Det var en fröjd att se löjtnanterna och gubbarne sen. De äro nu alltid de värsta, som du väl vet.» »Nå apropos gubbar, har du inte hört något om vår vän, ryttmästaren?» »Jo, för tusan. Han ligger kommenderad vid kavalleriskolan på Ladugårdsgärdet, -och det påstås, att han slår för den vackra fröken v. Verner, som i vinter bor i Stockholm med sin mor.» »Hvad säger du? Är generalskan i Stockholm?» »Hvad nu då? Hvarför rusar du upp som en raket? Det är väl ingenting så fasligt märkvärdigt.» »Nej, men jag tänkte — jag trodde inte —» »Jag skall säga dig en sak i förtroende. Unga löjtnanten lär vara en tämligen vidlyftig herre, och därför hafva modern och systern flyttat hit för vin- tern, för att han skall ha ett hem, gudbevars. Inte för att jag tror att han besvärar dem där så fasligt mycket — ty ute syns han då öfverallt — men i alla fall — Nej, men hvad tusan går åt dig? Du tar ju riktiga stormsteg?» »Jaså, man påstår, att ryttmästaren slår för henne?» upprepade Lars och gick häftigt fram och tillbaka på golfvet, »nå, det har han väl ingenting för. En sådan där gammal, utlefvad —» »Säg inte det, du. Har du inte märkt, att det är någonting egendomligt med våra unga flickor? De ha' i allmänhet mera smak för gamla karlar än för unga. Men det är väl motsatserna, som söka hvarann,145 kan jag tro. För när de bli halfgamla eller gamla, så är det tvärtom.» »Men hur vet du allt det där?» »Kors, kära du. Man rår inte för att man har litet vaken blick — att man reflekterar en smula —» »Seså, prata nu inte några dumheter,» afbröt Lars otåligt, »jag menar, hur kan du ha' reda på allt det här, och hur vet du —» »Kära du, det är mycket enkelt. Man behöfver bara gå ner i gropen på Grand eller till vänster inne på Rydberg, så får man reda på allt hvad som händer och sker.» »Och så säger man, att inte karlarne skvallra!» »Du är lustig, du. Det har jag aldrig hört nå- gon annan påsta än just de, som skvallra värst själfva. För resten, hvad vill du att de ska' göra? De kunna väl inte bara drickar vhisky och vatten heller. Men det är lustigt att höra på dem, när de komma från spektakel och baler, och när de låta alla flickor och fruar och änkor springa gatlopp inför vänner och be- kanta till

dem. Du borde verkligen inte stänga in dig så här, utan komma med ut emellanåt — det skulle bestämdt göra dig godt.» »Jag går absolut inte ut, förr än jag fått min tafia färdig.» »Ja, hör du. Din tafla ja. Är det alldeles omöj- ligt att få se den?» »Inte förr än den är alldeles färdig, det vet du.» »Kan jag inte få veta hvad den föreställer, då? Om du säger mig det, så försöker jag under tiden att sätta mig in i situationen — jag gör upp för mig en viss gruppering, vissa dräkter, vissa figurer — och när jag sedan får se den —» »Så blir du förargad, om inte fabeln och upp-146 ställningen äro sådana som du gjort upp föi dig. Nej tack du, det aktar man sig för. Det finns ingen- ting, som jag hatar så mycket, och som är så skad- ligt ' för ett konstverk som all sådan där förhands- kritik ! » »Och den tycka så många artister om!» »Ja, hvarför? Därför att de inte kunna arbeta, om de inte få beröm.» »Men det är ju inte alltid beröm, eller åtmin- stone inte bara beröm de skörda. De få ju också rätt grava anmärkningar.» »Nå, men är det sagdt att dessa alltid äro så riktiga?» »Om inte just det, men för min del tror jag, att de mera gagna än skada.» »Det tror nu inte jag. Att exponera en halftar- dig tafla för vänner och bekanta är precis lika oklokt som att släppa in publik på en generalrepetition till ett teaterstycke. Det är det färdiga konstverket, som publik och kritik ska' bedöma, inte det konstverk som man arbetar på. Det gör visserligen mindre, om man visar det för folk, som ingenting begriper — ty begriper man ingenting, sä ser man ingenting. Men de, som händelsevis förstå sig på saken, de få lätt en skef uppfattning utaf en felaktig detalj, och den sitter kvar i ögat på dem, om den också är utplånad på tafian.» »Nå, när tror du då att du kan ha' den färdig?» frågade Rahm, som inte kände någon vidare lust att inlåta sig på den för en kritiker onekligen något öm- tåliga frågan. »Senast om tre eller fyra dagar,» svarade Lars helt kort. »Nå, och innan dess är det omöjligt att få dig147 med ut? Hiir är mycket att«fcc på nu: nya pjäser pä teatrarna, nva taflor på konstföreningen —» »Tack, dem kan jag utantill. Dilettantarbeten som vanligt. Ar det inte också något nytt lotteri i görningen? »Jo, jag tror till och med ett par.» »Kunde tro det. Jo, det är sköna tillställningar.» »Ja, men hör du, allvarsamt sagdt, tror du verk- ligen, att de äro så skadliga, de där lotterierna? Månne de inte bidraga till att sprida smaken för taflor i dc tätare samhällslagren? Och är det inte så, att när folk fått en tafla på väggen, så ropar den så länge och så ihärdigt på sällskap, att de snart måste skaffa sig en till.» »På ett nytt lotteri, möjligtvis. Det kan du ha' rätt i. Men ein du tror, att en lotterivinst någonsin lockat en braeka att köpa en tafla under hand, så lurar du dig. Han vann ju en i går — hvarför kan han inte också vinna en i dag? Och när han i går vann en för tio kronor eller fem — tror du att han i dag eller i morgon går och köper en för några hundra? Nej, är det någonting som mer än allt annat dragit ner konsten och satt konstnärerna på svältkur, så är det lotterierna. » »Och ändå inrätta de sådana både som korpora- tion och som individer. Det skulle de inte göra, om dc inte trodde, att de spridde smak för bildande konst i vida kretsar, och att det skulle komma både dem och konsten till godo i en framtid.» »Det är ju möjligt att de gå och inbilla sig något i den vägen. Men jag tror för min del, att det helt enkelt kommer sig däraf, att lotterierna äro på högsta modet i våra fiil-de-siècle-tider. Man tog bort gamla nummerlotteriet, för att det var omoraliskt, påstod148 man, och för samma äÄdamål stiftade man lagen mot lotterispel. Men trots det har man nu teaterlotte- rier, statslånslotterier, konstlotterier, handtverkslotterier och en massa lotterier för välgörande ändamål, som det heter. Ja, vet du, om det inte vore så sorgligt, så skulle man rent af kunna skratta sig fördäifvad åt allt det där gycklet med lottsedeln, som skall af- göra allting.» »Du spelar således aldrig på lotteri, du?» »Jo, visst tusan gör jag det! Tror du att jag är en bit bättre än andra? Men ser du, mina tajlor lottar jag inte bort, — förr svälter jag hur länge som helst.» »Det där är rasande lätt att säga, men — » »Tro du mig, det är inte något kallprat. Jag har svultit förr en gång, och vet hvad det vill säga.» »Ja, men det är längesen nu, och sådant däi glömmer man, när man varit mätt en tid.» »Nej du, man glömmer det aldrig. Jag vaknar ännu ibland om nätterna alldeles vild af förskräckelse och har drömt så lifligt, att jag ännu tycker mig vara hungrig. — Men har du nu lust att göra en or- dentlig promenad utom någon af tullarne, så går jag med. Jag behöfver se något annat än husväggar, och i dag blir det ändå inte något mera måla utaf, det känner jag. Du har blandat bort tankarne för mig, och då går det inte.» »Kära vän, om jag det hade vetat — » »Seså, gör dig inga bekymmer för det. Du har kanske bara hindrat mig från att göra några dumma penseldrag, och det går säkert mycket bättre i morgon. Hvad säger du, om vi skulle ge oss af till Lidingö- bro och äta middag därute? Jag tycker jag skulle vilja se litet klart vatten i dag.»149 »Ja, det vore nog tredigt, » sade Kahm med en viss förlägenhet, »men jag är just inte vidare rik för tillfället, och att gå ut bara för att se på vattnet —» »\ ar lugn du,» ropade Lars skrattande, kastade af sig

blusen och gick ut i sitt yttre rum för att taga pa sig krage, halsduk och rock, »jag bjuder både på middagen och vinet, som skall hjälpa oss att uppskatta färgen på Värtans vackra vattenspegel därute.» »fekönt,» ropade Rahm och steg upp, »men hör du, kan jag inte få kasta en liten blick på tallan, medan du klär dig? Jag är så förbaskadt nyfiken.» »Tittar du dit, så — ja, hvad ska' jag taga till? Jo, gör du det, så får du inte annat än svagdricka till middagen.» »Nej, då väntar jag hellre,» ropade Rahm med komisk förskräckelse, och för att inte gifva vika för frestelsen, skyndade han sig ut ur ateliern och in i rummet, där Lars redan stod färdig. III. I konstföreningens gamla lokal, där separatut- ställningen ägde rum, samlades talrika skaror af åskå- dare och förståsigpåare af båda könen under de korta middagstimmarne. Hela Stockholm skulle naturligt- vis dit, och den på senare tider allt sällsyntare vordna pappbiten med det för konstnären glädjande ordet: sald på syntes mot vanan här och där på väg- garne, och antalet af sådana pappbitar ökades för hvarje dag. Detta var ju heller icke så underligt. Den store Goethes gamla sats:149 »Ja, det vore nog tredigt, » sade Kahm med en viss förlägenhet, »men jag är just inte vidare rik för tillfället, och att gå ut bara för att se på vattnet —» »\ ar lugn du,» ropade Lars skrattande, kastade af sig blusen och gick ut i sitt yttre rum för att taga pa sig krage, halsduk och rock, »jag bjuder både på middagen och vinet, som skall hjälpa oss att uppskatta färgen på Värtans vackra vattenspegel därute.» »fekönt,» ropade Rahm och steg upp, »men hör du, kan jag inte få kasta en liten blick på tallan, medan du klär dig? Jag är så förbaskadt nyfiken.» »Tittar du dit, så — ja, hvad ska' jag taga till? Jo, gör du det, så får du inte annat än svagdricka till middagen.» »Nej, då väntar jag hellre,» ropade Rahm med komisk förskräckelse, och för att inte gifva vika för frestelsen, skyndade han sig ut ur ateliern och in i rummet, där Lars redan stod färdig. III. I konstföreningens gamla lokal, där separatut- ställningen ägde rum, samlades talrika skaror af åskå- dare och förståsigpåare af båda könen under de korta middagstimmarne. Hela Stockholm skulle naturligt- vis dit, och den på senare tider allt sällsyntare vordna pappbiten med det för konstnären glädjande ordet: sald på syntes mot vanan här och där på väg- garne, och antalet af sådana pappbitar ökades för hvarje dag. Detta var ju heller icke så underligt. Den store Goethes gamla sats:»Den mycket ger, åt många något skänker,» besannade sig också här, liksom öfverallt. Alla, som hade varit en eller flere somrar nere vid vestkusten, kände igen sig — och de som icke varit oär, kände naturligtvis igen sig ännu mera, för att man skulle tro, att de hade varit där. Men där funnos också verkligt konstförståndiga, som hade sin uppriktiga fröjd åt de raska skizzerna och de djärfva färgspelen på klippor och haf, på fiskarbåtar och barnkroppar. Och när dessa, samlades i små grupper framför de mest framstående studierna och halfhögt eller helt öppet uttalade sina omdömen om dem, så slöto sig andra till, för att, då de icke hade några egna meningar att uttala, kunna få upp- snappa andras, med hvilka de sedan kunde briljera i sina umgängeskretsar, som om de varit uttänkta at dem själfva. Det fanns till och med kritiker, som begagnade sig af den utvägen, för att hafva någonting att komma med, och det sättet är kanske mycket van- ligare än man tror. Att kritikern pa detta sätt, i stäl- let för att vara tolk af en finsmakares på djupa och ge- nomgående grunder baserade omdöme, blir mångas mer eller mindre upplysta, det uppfattas icke af den stora publiken, om det också ibland, och detta med skäl, retar konstnärerna. Bland dem, som några dagar efter de båda vän- nernas sammanträffande på ateliern och promenad ut till Lidingöbro besökte utställningen, voro också ge- neralskan v. Verner och hennes dotter, hvilka båda med stort intresse togo del af den unge artistens mångskiftande bilder. De hade naturligtvis icke varit de minst förvå- nade, då de fått kännedom om hans hastiga försvin- nande från badorten, sedan de först under regattan,151 af Otto och af bordskamraterna från middagen, fått reda på hvem han var. Det var icke utan att gene- ralskan med en viss bitterhet tänkt pä, att den unge mannen, nu sedan han skaffat sig ett namn, icke hade lust att kännas vid något eller någon, som påminde honom om hans torftiga barndom. För Signe ställde sig hans hastiga försvinnande dock annorlunda än för modern. Hela hans uppträ- dande den där kvällen hade berört henne på ett obe- hagligt sätt, och när hon nu fick veta, hvem han var, kände hon sig nästan glad öfver, att han var borta, att hon icke behöfde återse honom så helt och hållet olik den fantasibild, hon skapat sig af barndomslek- kamraten, hvars återseende hon utmålat för sig i helt andra färger, än dem nu verkligheten visade henne. Likväl var det icke någon oblandad glädje, det fanns nog mer än ett grand saknad också uti den och dessutom ett visst något, som hon icke kunde för- klara. Men ju mera hon tänkte på det, desto tydligare framställde sig för henne det ögonblick, då hon er- tappade Alma med den där hviskningen och de där blickarne. Hon kunde icke förklara för sig själ I', hvarför hon fästat sig vid dem; men hon kände in- stinktlikt, att det

närmandet tydde på något som icke var rent — något som andra icke skulle få reda på. Men vid en badort finnes ju nöjen i öfverflöd, och Signe var för ung att icke njuta af dem och allt för firad att icke låta do hvarandra aflösande tillställ- ningarna bortfläkta minnet af ett öfvergående obehag. Hvad hon dock aldrig kunde lära sig, var att fatta näg-on verklig vänskap för Alma Becker, fastän denna å sin sida visade sig i hög grad intagen af henne och hennes sällskap. Då tyckte hon mycket mera om152 Lilly, den yngsta systern, hur pojkaktig och bakvändt enaanciperad denna än var, och när hon såg att hen- nes lättsinnige bror visade den unga flickan en allt mera prononcerad uppmärksamhet, gladde det henne, att det icke var på Alma, som han slösade den. Hon var dessutom själf så omvärfd af ryttmästarens artig- heter och ifriga uppvaktning, att hon icke hade myc- ken tid öfver för några tankar på det som låg så långt borta, fastän det nyss kommit henne så nära för ett ögonblick. Och man må icke tro, att något sorts svärmande barndomstycke fanns kvar hos henne för lekkamraten från förr; långt därifrån. Det var nog ett intresse, en lämning af gammal vänskap, som kan- ske lefde längre, just därför att den hos henne varit af en beskyddande natur; ty det är ju en vanlig er- farenhet, att den som beskyddar, minnes det längre än hvad det merendels plägar vara fallet med den som blifvit beskyddad. Detta skulle för pessimisten kunna utgöra ett sä- kert bevis på, att människan är född otacksam; men månne icke optimisten har mera rätt, då han vill göra troligt, att mycket däraf är mera förhållandenas fel än individens? Har den elektriska strömmen en gång blifvit afbruten emellan den som ger och den som tar emot, så är det nog icke lätt att få ledningen lagad igen, framför allt när det ligger år och i syn- nerhet utvecklingsstadier emellan afbrottet och sam- manknytningen. Den fina världens promenad- och skådetimme var inne och tillströmningen var därför, till och med för denna utställning, ovanligt stark. En hel klunga af yngre artister, några med redan vunnet namn, andra åter med fickorna fulla af framtida växlar på sådana, voro däruppe, sägo, mönstrade och klandrade. Jaja153 — de berömde också, somliga helt ärligt och rättfram, andra med underförstådda anmärkningar, som neutra- liserade berömmet En hel mängd damer, äldre och yngre, med de- ras obligata ackompagnemang af officerare och diplo- mater — mer och mindre diplomatiska — kikade, skreko, förvånades och hviskade sins emellan. Ty det är ju det vanliga på utställningar, att när damerna tala med herrarne, så skrika de ut sin förtjusning el- ler sin förståelse — men när de göra sina anmärk- ningar till hvarandra, sker det med hviskningar, hvilka icke någon oinvigd kan begripa, äfven om en sådan kunde uppfatta dem. De äldre damerna voro absoluta kännare, när det gällde barnkropparne; de yngre rodnade och sågo för- lägna ut, i synnerhet därför att flertalet af fiskarbar- nen voro pojkar. Bland åskådarne var också en äldre man, som med intresseradt utseende längre än de andra stan- nade framför hvarje skiss, såg på dem pröfvande, än nära, än på längre afstånd, än med handen öfver ögonen och hufvudet på sned, än åter med högrest hufvud och helt och hållet fri blick, medan ibland ett gillande småleende lekte kring hans läppar, för att en och annan gång aflösas af ett ogillande drag kring munnen och en rynkning af ögonbrynen, som yfviga krökte sig öfver de något djupliggande ögonen. Just när generalskan och hennes dotter kommo fram till den skiss, som framställde skeppsbrottet och räddningsbåtens utsättande, utbrast mannen högt för sig själf, i det han helt och hållet och uteslutande var upptagen af taflan och alls icke lade märke till de båda fruntimmerna: »Bra, mycket bra! Det har han lyckats med, den Vacklande grund. 12154 satans pojken. Nå, jag visste ju, att det skulle bli något af honom, om han bara ville arbeta.» »Ser du mamma,» hviskade Signe hastigt och visade på den talande, som stod något framom dem åt ena sidan, »tycker du inte, att — att det där an- siktet förefaller bekant?» »Jo, men jag kan bara inte — jag förstår inte — jag tycker att —» »Jag misstar mig inte, mamma. Det är bestämdt han, som målade pappas porträtt.» »Jo minsann, du har rätt, Signe lilla. Det måste bestämdt vara han.» I detsamma vände Hörner på hufvudet och äm- nade just draga sig ännu mera åt sidan, för att lämna plats åt de båda damerna, då han helt hastigt kom att kasta en blick på generalskan. Han gjorde en rörelse, som om något minne vaknat hos honom ; men så såg han på henne ännu en gång, flyttade sedan den sökande blicken på Signe, skakade tveksamt på hufvudet och ämnade just gå bort till en annan af skisserna, då generalskan med en artig böjning på hufvudet tog ett par steg emot honom och sade: »Jag vet inte, om jag misstar mig, eller om — förlåt, men är det inte herr Hörner?» »Jo,» svarade denne med en artig bugning till- baka, »och jag tycker också att — men som jag inte var säker, så vågade jag inte hälsa.» »Jag undrar inte på, att ni inte kände igen oss strax; min dotter har blifvit stor, och jag har blif- vit gammal.» »Åh, hvad det senare beträffar —» »Nej, för guds skull, inga godtköpsartigheter, herr Hörner. Elfva år gå inte spårlöst förbi någon af

oss, och är ni densamme som ni var på Vernersnäs, så155 säger ni helt uppriktigt, att ni inte kunde känna igen mig just därför. » »Och ändå är ni sä lik er, fru öfverstimm, när jag ser rätt på er. Och det här är er fröken dotter? Ja, hon har förändrat sig mera, det måste jag till- stå. Henne skulle jag icke kunnat känna igen, hur väl jag än minns den lilla flickan, min elevs vänliga skyddsängel. Ja, ty ni vet ju, att utställaren här är den där unga gossen, som» — här afbröt han sig själf med ett leende och fortfor sedan, i det han med en handrörelse visade på taflorna, »ja, hvad säger ni, mina damer? Inte sant att det blifvit en duktig målare af vår lilla Barfota-lasse?» »Tack vare er, som var hans lärare,» sade Signe och räckte honom handen. »Ack gunås,» svarade Hörner, »af mig fick han bara de första grunderna, och sedan har han för det mesta uppfostrat sig själf — om jag undantar ett par terminer på akademin. Men så är det heller inte utan, att det ännu fattas honom åtskilligt i tekniken — nå, hvem har väl den inne helt och hållet? — men se färg det har han, och det är väl ändå det vik- tigaste.» »Har ni träffat honom nyligen?» frågade genc- ralskan, »och vet ni hvar han bor?» »Nej, jag vet ingenting. Jag har bara varit hemma ett par dagar, sedan jag vistats utrikes i flere år. Men har han då inte sökt upp sina välgörarinnor, eller vet han kanske inte, att ni befinner er här?» »Jag tror knappast det,» svarade generalskan, »och för öfrigt är det ju inte alls sagdt, att han kom- mer ihåg —» En underlig stille är han visserligen, det har jag nog hört,» fortfor Hörner ,»men att han glömt er båda,156 mina damer, det kan jag ändå inte tro. Och hur skulle ni i så fäll kunna veta, att det just är han, som är utställare utaf de här präktiga studierna?» »Vi träffade honom händelsevis i somras just borta vid vestkusten, fäst vi inte förr än efteråt fick veta, att det var han,» inföll Signe. »Nå, men visste han då inte, att det var ni?» »Det gick väl med honom som med er, att han inte kände igen oss,» svarade generalskan leende, »och i synnerhet var det ganska förklarligt, då vi bara träffade honom en enda gång, och —» Här stannade hon tveksamt, och när hon efter ett ögonblick ämnade fortsätta, afbröt Signe och vände sig till Hörner med en blick på do närmaste skisserna : »Herr Hörner anser således, att de här arbetena bära vittna om verklig talang?» »Ja visst, min fröken, eller livad säger ni själf?» »Ack, jag förstår så litet. Nog tycker jag, att de tilltala mig, men —» »De bära vittna om mycket stor talang, det kan jag försäkra er.» »Det tror jag också,» inföll generalskan, »men säg mig en sak, herr Hörner — eller vänta, nu kom- mer jag ihåg, har ni inte blifvit utnämnd till profes- sor? — jo, stod det inte i tidningarna häromda- gen, Signe?» »Det såg jag verkligen inte, mamma,» »Låt oss alldeles glömma det, mina damer. Det är inte professor vid akademin, utan professors namn, heder och värdighet, som det heter, och det är ju inte så fasligt mycket att hurra för. Men tillåt mig nu en fråga, hur mår öfversten — jag hoppas, att han befinner sig väl.» Det kom med dessa ord något betryckt, någotlikt en skugga öfver de båda fruntimrens ansikten, och Hörner förstod, att det var en ömtålig sträng, som blifvit vidrörd, hvarför han hastigt återtog: »Ack förlåt! Har jag kanske i min okunnighet vidrört någon ömtålig sträng, och är kanske öfversten —» »Min man dr död för fiere år sedan,» svarade generalskan enkelt och allvarligt, men utan något för- sök att lägga något djupare vemod i tonen, »och min dotter och jag hafva nu flyttat hit upp för vintern, för att vara närmare Otto, som är militär, och som behöf- ver ett hem, då han måste ligga i garnison här i hufvudstaden. » »Nu påminner jag mig. Jag läste därnere i Pa- ris, där jag då vistades, att en general von Verner hade aflidit. » »Det var min man,» svarade generalskan. »Ah, då ber jag om ursäkt att jag begagnat den gamla titeln, fru generalska. Jaså, er son är militär? Och jag förmodar, att han vuxit upp till en riktigt ståtlig och rask ung man -— det var duktigt gry i honom redan som gosse.» »Ja, gud ske lof. Hurtig och rask är nog Otto, kanske litet för rask ibland.» »Nå, det hör ungdomen till. Kan ni tänka er, den här artistynglingen, som hade en sä pass tryc- kande och sorglig barndom, honom blef det en riktig vildbasare utaf! Från mig så godt som rymde han, — och från akademin likaså — och så var han ute i Paris med två tomma händer; men slog sig igenom gjorde han — och svalt gjorde han också med besked, innan lyckan kom i hans väg. Jag har hört det af ett par andra som voro samtida med honom där — jag var då i Italien, så jag träffade honom inte. Men nu skall jag söka upp günstig herrn, ty det skall på det hög-158 sta intressera mig att sc, hur lian för öfrigt har ut- vecklat sig.» »Skulle ni vilja taga honom med er till oss?» frågade generalskan, »ty det är klart, att håde min dotter och jag gärna skulle vilja träffa honom igen.» I detsamma uppstod i entrérummet bredvid det, där de samtalande befunno sig, en ovanlig rörelse. Man såg de besökande nyfiket vända sig ifrån taflorna och skocka sig tillsammans, antagligen för att betrakta någon nykommen, som de i inre rummet stående ännu icke kunde se, och att det måtte vara någon notabel person, förstod man af den uppståndelse som åstadkoms oeh som spridde sig allt mera äfven till rummen

bredvid. »Hvem kan det vara, som kommer?» frågade Signe och drog sig med modern litet tillbaka inåt rummet, »tänk om det är någon af de kungliga?» »Nå, det vore så mycket roligare, så kunde vi få se dem på litet närmare håll,» svarade denna. »Om damerna tillåta, så skall jag se efter,» sade Hörner och närmade sig dörren. Men knappast hade han kommit dit, förrän han ryckte till, och ett ut- tryck af glad öfverraskning spred sig öfver hans ansikte. »Nej, minsann är det inte han själf, » ropade han och skyndade ut i det yttre rummet, där han banade sig väg mellan de sammanpackade nyfiknas leder och försvann ur de förvånade fruntimmernas åsyn. »Tänk om det skulle vara,» hviskade Signe ha- stigt och fattade med ett hastigt grepp om mo- derns arm. »Han?» ifyllde generalskan och såg på henne litet förvånad, »nå, det vore ju så mycket bättre, så kunde vi ju självfva bedja honom att göra oss ett be-159 sök. Ty inte sant, Signe, du skulle ju gärna vilja träffa honom?» »Jag vet inte, mamma,» hviskade den unga flic- kan med orolig min, »jag både önskar det och är rädd för det.» »Rädd? Hvad menar du, kära barn?» »Jo, tänk om han alltid uppträder så där, som han gjorde borta vid badorten?/ »Din toka,» svarade modern leende, »då hade han ju varit på middag, och när herrarne varit på middag, får man inte räkna så noga med dem. Att han här talang, och att han vill arbeta, det se vi ju på hans utställning här. Vi kunna ju också hoppas, att han för öfrigt är en ung man, som man inte be- höfver skämmas för.» »Ja inte sant, mamma. Det bör man ju kunna hoppas? Inte kan en god konstnär vara en dålig människa, och nog måste karaktären inverka på hans konstnärsskap, tror du inte det?» »Jo mitt barn, det tror jag visst. Man kan sä- kert inte umgås med det sköna, utan att själf blifva god. Men inte tror jag därför, att man får bedöma människan uteslutande efter konstnären. Konstnär är han i sina bästa stunder, men det är inte sagdt därför att han är mindre än människa i sina sämsta. Det är väl där som öfverallt, att godt och ondt äro blandade.» »Bara det goda är öfvervägande.» »Yi ska' hoppas det, kära Signe. Jag vill tro, att det också skall vara fallet hos Otto, fast det ser betänkligt ut ibland.» »Han skulle ju komma hit, mamma?» »Ja, han skulle göra hofrättsrådinnan och flickorna sällskap, men de komma kanske inte förrän senare.» »Tänk då, om Otto och han skulle —»160 »Skulle komma ihop sig, menar du? Nej men, kära du, det kan jag väl aldrig tänka mig. De äro ju inte några pojkar längre, och den gamla historien är nog glömd för länge sedan. De hafva väl fått an- nat att tänka på, och —» Generalskan tystnade hastigt, ty Hörner kom i detsamma i dörren, glad och upplifvad, och drog med sig den unge artisten in i rummet, hållande ett säkert tag med sin arm under hans, och ropade helt obe- kymrad om alla de andra, som trängdes efter dem in i rummet: »Seså, kom nu bara. Här träffar du gamla be- kanta, som du säkert inte glömt. Se här fru gene- ralska, här min fröken, ha' vi honom. Tillåt mig presentera —» »Någon presentation behöfs ju icke,» inföll ge- neralskan med bastig fattning, i det hon gick emot dem och räckte den unge mannen sin hand, »och här är ju dessutom herr Skog hemma hos sig. Här är det vi, som äro hans gäster, och han bjuder sanner- ligen på sådant som man inte ser alla dagar.» »Fru generalska,» stammade Lars, som icke anat att han skulle träffa dem, »det här är verkligen en lyckodag för mig. Först min gamle lärare och sedan — sedan — » »Så gamla vänner,» fortsatte generalskan, »jag hoppas det var det ni ville säga.» »Ack mera än sål» svarade Lats varmt och försökte hämta sig från den förvirring, som han i första ögonblicket icke kunnat bekämpa, »ty jag har icke glömt —» »Inte vi heller,» sade Signe sakta och räckte fram sin hand, »och när vi nu se allt detta, som bär vittne om så mycken — så stor —»Se sid. 165 Ni-Jî-f*-\ck det är ett intet emot livad jag hade velat,» afbröt Lars och tilläde med en hastig blick på den unga flickans vackra, lätt rodnande ansikte, »och mot hvad jag skall komma att göra, om jag bara får tid på mig. Men nu måste jag be er ursäkta mig ett ögonblick. -Jag har någon därute, som väntar på mig och som jag får lof att först göra mig af med.» Och därmed gjorde han sig lös från Hörners arm bugade sig lätt för mor och dotter och skyndade ut i yttre rummet, dit de nyfikna genast följde efter. Om några ögonblick kom han tillbaka, åtföljd af ett stadsbud, som bar en stor tafla, tätt omhöljd af filtar och omsurrad med ett tåg. »Något nytt?» ropade Hörner med en liflig blick, när Lars hastigt inträdde, följd af stadsbudet. »Ja, men den kommer inte att utställas förr än i morgon,» svarade Lars och gick före stadsbudet in i det innersta rnmmet, dit allmänheten icke hade tillträde. De uttalade orden hördes af alla dem, som nyfi- ket samlat sig vid dörren och i rummet utanför. »1 morgon, i morgon,» hviskades det öfversllt. »Nå, då måste man hit. Den får man lof att so! Det är en miirkärdig karl att vara produktiv.» Och ut skyndade den ena gruppen efter den andra för att kring staden sprida den uppsnappade nyheten, att artisten Skog hade en ny tafla färdig, och att den skulle utställas redan dagen därpå. V. Samlingen hade glesnat betydligt, när Lars kom ut igen, en stund efter sedan han skickat bort stads-*-

\ck det är ett intet emot livad jag hade velat,» afbröt Lars och tilläde med en hastig blick på den unga flickans vackra, lätt rodnande ansikte, »och mot hvad jag skall komma att göra, om jag bara får tid på mig. Men nu måste jag be er ursäkta mig ett ögonblick. -Jag har någon därute, som väntar på mig och som jag får lof att först göra mig af med.» Och därmed gjorde han sig lös från Hörners arm bugade sig lätt för mor och dotter och skyndade ut i yttre rummet, dit de nyfikna genast följde efter. Om några ögonblick kom han tillbaka, åtföljd af ett stadsbud, som bar en stor tafla, tätt omhöljd af filtar och omsurrad med ett tåg. »Något nytt?» ropade Hörner med en liflig blick, när Lars hastigt inträdde, följd af stadsbudet. »Ja, men den kommer inte att utställas förr än i morgon,» svarade Lars och gick före stadsbudet in i det innersta rnmmet, dit allmänheten icke hade tillträde. De uttalade orden hördes af alla dem, som nyfi- ket samlat sig vid dörren och i rummet utanför. »1 morgon, i morgon,» hviskades det öfversllt. »Nå, då måste man hit. Den får man lof att so! Det är en miirkärdig karl att vara produktiv.» Och ut skyndade den ena gruppen efter den andra för att kring staden sprida den uppsnappade nyheten, att artisten Skog hade en ny tafla färdig, och att den skulle utställas redan dagen därpå. V. Samlingen hade glesnat betydligt, när Lars kom ut igen, en stund efter sedan han skickat bort stads-164 budet, som burit dit taitan. Generalskan och Hörner hade gått in i innersta rummet på motsatta sidan, där månskensstudierna vore uppsatta, och Signe stod en- sam kvar i ett angränsande, framför en af stormskis- serna med det upprörda hafvet, som bröt sig i vilda bränningar mot den sönderskurna stranden. Hon var så fördjupad i åskådande, att hon icke märkte att modern aflägsnat sig och denna hade å sin sida under samtalet med Hörner icke gifvit akt på, att dottern ej följt med henne dit in. När Lars fick se, att den unga flickan var ensam, flög ett hastigt drag af glädje öfver hans ansikte, och han närmade sig henne, sedan han först kastat en blick omkring sig, för att se, om de voro ostörda. Där var också endast en gammal herre, som med glas- ögonen på näsan gick så nära taflorna han kunde och lade ansiktet nästan inpå duken, medan han för hvarje gång sköt upp glasögonen i pannan, för att genast låta dem halka ner igen, så snart han närmade sig en annan. För hvar gång han kom nära en skiss, mum- lade han för sig själf något om färgklunsar och re- flexer, och att det inte var meningen, att målaren skulle gä in på skulptörernas område, och slutade alltid med ett andäktigt: »Nej tacka vill jag förr. Då klatschade man inte, utan då strök man ut färgen.» Lars hörde visserligen något af det som han mum- lade, men det brydde han sig inte om; han gick fram till Signe, som stod helt och hållet försjunken i åskå- dandet af stormen. »Såg fröken någon storm därnere?» frågade Lars, som hellre skulle velat fråga om något helt annat, »och tycker ni, att ni känner igen er?» Hon vände sig öfverraskad om, och utan att be-165 svara hans fråga, såg hon sig oroligt omkring efter modern. »Generalskan är därinne i nästa rum,» sade Lars, »jag såg när jag kom ut, att hon stod och ta- lade vid professorn.» »Jag var så upptagen af stormen här, så jag märkte inte, att de gingo ifrån mig.» »Hvad det gläder mig! Då tycker ni, att den är sann?» »Ja mycket sann — så vidt jag förstår. Hvad det måtte vara roligt att, så där kunna återge på duken — » »Det finns någonting, som är ändå roligare,» fortsatte Lars och sänkte rösten, i det han gick henne närmare, »och det är att få återse i verkligheten, hvad man drömt om och tänkt på i många år.» Det låg en varm skiftning i hans ton och blick, och när den. unga flickan såg upp till honom, bredde sig en hastig rodnad öfver hennes kinder, och hon flyttade hastigt sin något förlägna blick tillbaka på taflan, i det hon med en viss tvekan återtog: »Ni har således inte glömt bort edva gamla vänner? » »Har ni väl kunnat tro det? Vore det väl möj- ligt, att jag någonsin skulle kunnat glömma -—» »Yi fruktade det nästan, därför att ni aldrig låtit höra af er — nog visste ni ändå, att vi —» Här tystnade hon helt hastigt, rädd kanske för att säga för mycket; men återtog efter ett par ögonblick : »Nog förstå vi för öfrigt, att man under så trägna studier och så mycket arbete och resor ocli — och framgångar kan glömma bort en liten episod från sin barndom — och när ni försvann så där hastigt från badorten, så trodde vi naturligtvis att — att —» f166 »Att jag var en otacksam slyngel — var det inte så?» »Om inte precis det, så —» »Någonting nära ditåt, eller hur?» frågade han ifrigt och såg på henne, lycklig åt att ett litet leende spelade kring hennes läppar, »men om det nu i stäl- let var — var —» Han stannade tveksam och visste inte rätt, hui u han skulle fortsätta. »För att ni hade varit på middag?» frågade hon hastigt och vände sig halft bort, brydd öfver att ha låtit dessa ord undfalla sig. »Tack, tack, ni har gissat det,» ropade han och fattade hennes hand med ett hastigt grepp, och innan hon hann draga den undan — om det verkligen vai hennes afsikt. Hans utrop kom så oväntadt och sades så högt, att gubben med glasögonen vände sig om och såg på dem med förvånad och förargad blick, hvilken först fick det förra likgiltiga uttrycket, när Lars fortsatte, som om han talat

om skisser: »Det var verkligen den värsta stormen som in- träffade under hela tiden.» , Gubben kastade en hastig blick öfver glasögo- nen på skissen framför hvilken de stodo och gick ut i den närgränsande afdelningen, i det han mumlade för sig själf : »Kan väl vara vatten för det och mte sapiodder. Nej, tacka vill jag förr.» När Lars öfvertygat sig om, att de voro ensamma, fortfor han hastigt: •»Och så var det också med mig. Det rasade en hel storm af olika känslor inom mig, när jag fick se er mor och er. Men att jag ingenting glömt, att jag be-167 hållit er och henne i tacksamt minne — det skulle jag kunna öfvertyga er om på ett sätt, som —» »Kanske genom att återigen helt och hållet för- svinna, så som ni gjorde då? Hvarför har ni inte sökt upp oss? Nog visste ni väl ändå, att mamma ville se och tala med sin skyddsling från Yernersnäs och att jag —» »Jag ville att ni först skulle få tid att glömma mitt uppträdande därborta —» »Var det väl så ovanligt för en ung, firad artist?> »Ni tycks inte ha' mycket höga tankar om arti- sterna, fröken Signe.» Det var första gången han nämnde hennes namn, sedan de voro barn, och hon tyckte att det lät så vackert, fastän kanske litet för förtroligt i hans mun. Med en liten släng af ofrivilligt koketteri återtog hon. i det hon undvek att se på honom: »Ni kommer ihåg mitt namn, herr Skog? Det trodde jag verkligen inte.» »Och ni har troligen glömt mitt?» frågade han och ställde sig framför henne, så att hon nästan tvangs att se på honom. »Nej, hur var det? Jag tycker jag vill minnas, att det var Lars?» »Ja, så ungefär,» svarade han och slog in på samma kallt skämtsamma ton som hon själf, »och vore ni riktigt densamma som förr, så kallade ni mig så på nytt. Det skulle påminna mig ännu lifligare om en tid, som jag ändå aldrig kunnat glömma.» »Det säger ni bara. När man inte under alla dessa år skrifvit ett enda ord eller på något annat sätt låtit höra af sig. » »Jag har målat, jag har studerat, jag har inte haft tid att skrifva. Och det är ju möjligt att det168 var orätt af mig — men jag är nu en gäng sådan, — Jag ville komma hem och vara färdig, och då!» »Då skulle ni på en gång uppträda så, att vi inte mera skulle tänka på den fattiga gossen? Vär det inte så? Men vet ni hvad det kallas, herr Skog? Jo det kallas för högmod, eller åtminstone kallar jag det så. Och det är fult att vara högmodig, och i synnerhet mycket fult att vara högmodig mot sina vänner —» »Nå ja, jag vill inte neka till, att jag är en smula högmodig. Det vill säga: artisten Skog är det, men er förre lekkamrat Lars är det inte.» »Bevisa mig det genom att komma till oss — ja, genom att nu strax följa med oss hem och stanna kvar hos oss till middagen i sällskap med er gamle lärare, som jag är säker om att mamma bjudit till oss •— bara för att få tala om er.» »Träffar jag er bror, om jag kommer?» »Troligtvis. Har ni ännu inte kunnat glömma, att han var elak pojke då? Han har för längesedan glömt det blåa öga ni gaf honom.» »Jag glömmer inte så lätt, jag. Hvarken godt eller ondt. Vill ni ha' ett bevis på det? Ett verk- ligt talande bevis?» »Ni nämnde nyss också några ord om — jag förstår inte hvad ni menar?» »Ni skall snart förstå mig. Jag har en tafla där- inne, som jag vill att ni och er mor skall se på. Följ med mig ut, så ska' vi fråga henne — och min gamle lärare också — han skall vara med.» »Var det den som nyss hars igenom här?» frå- gade Signe nyfiket, »och vill ni visa oss den nu?» »Ja, ni ska' bli' de första som får se den. JagSe sid. 17S. Vacklande grund.171 har ännu inte visat den för någon. Och den skall bättre än allt annat bevisa er, att jag —» Men fortsättningen uteblef, ty Signe hade redan skyndat ifrån honom och ut till modern, som hon mötte på halfva vägen i sällskap med Hörner, som just ville aflägsna sig nu och med framräckt hand kom för att taga farväl af den unga flickan. »Nej, herr professor. Nu får ni visst inte gå,» ropade Signe glad och upplifvad, »herr Skog vill visa oss den nya taflan, som kom nyss. Vi äro de första, som få se den.» »Nå ja, det anbudet var verkligen lockande,» ut- brast Hörner och slog Lars på axeln, »är det också en västkuststudie?» »Nej, den är från fastlandet,» svarade denne och tilläde, i det han bugade sig för generalskan, »får jag bedja fru generalskan stiga dit in och se på den?» Generalskan såg sig omkring, och när hon öfver- tygat sig om, att de voro ensamma i rummet, räckte hon handen åt den unge mannen och sade med ett varmt, vänligt leende: »Fru generalskan går inte med dit in, men kan- ske den gamla tanten, om Lars ber henne vackert.» Signe såg häpen och tviflande på modern, men Lars skyndade fram till henne, fattade hennes bägge händer och kysste dem lifiigt, i det han fram- stammade : »O tack, tack. Men är det väl möjligt, är det tänkbart att jag, att torparpojken —» »Torparpojken finns ju inte mera,» inföll gene- ralskan med samma leende som förut, »och jag tror vi hafva alla möjliga skäl att vara stolta öfver arti- sten. Eller hur Signe? Du har nog ingenting emot172 att vi från och mrd i dag anse den återfunne som < en medlem af familjen?» »Nej, mamma. Och nu kan jag gärna tillstå det: jag höll nyss på att kalla honom Lars, helt rätt och slätt, alldeles som när vi voro barn.» »Ja, men låt oss nu se på taflan,» påminde Hör- ner, i det han såg på klockan, »för jag måste vara borta om en halftimme.» »Men

sedan äter ni ju middag bos oss, herr professor?» »Med nöje, om jag bara slipper heta professor hos er, fru generalska, utan helt enkelt herr Hörner som förr.» »Kom då tant, kom då Signe,» ropade Lars stolt och glad och gick före dem inåt det innersta rum- met, »jag skall bara aftäcka taflan och ställa upp henne på ett staffli i den rätta dagern och sedan — sedan skall Signe få se, att jag ingenting glömt.» »Men gud ske lof, åtskilligt lärt,» sade Hörner leende, under det Lars skyndade in i rummet och stängde igen dörren om sig. »Hvad tror du, att det kan vara för ämne, mamma?» frågade Signe med en väntansfull oro, som hon inte kunde behärska. »Kära barn, det är inte godt att säga. Hvad tror ni, herr Hörner? Kanske någonting historiskt?» »Möjligtvis,» svarade denne, »men egentligen vet jag inte rätt, om min duktiga elev har något sinne för det historiska. Nå nå, vi få väl se. Han har kunnat utveckla sig helt annorlunda än hvad jag fö- reställer mig; fast om jag skall döma efter hvad vi här se, så tyckes det, som om hans egentliga genre -—» Hörner hade tämligen utpräglade anlag för skä- ligen omständliga, något docerande föredrag om de olika173 konstyttringarna, men denna gång hann han inte längre, ty i detsamma slogos dörrarne upp och Lars stod leende och förväntansfull på tröskeln och ropade med en inbjudande handrörelse: »Vill ni vara så goda och stiga in, mitt herrskap.» Hörner bjöd artigt generalskan armen, och Lars skyndade sig fram till Signe, som helt lätt lade sin hand på hans arm, hvarpå de trädde in i rummet, hvars dörr stängdes bakom dem af den unge artisten. Det var ett tämligen stort, ljust rum med ett högt fönster utåt Trädgårdsgatan, och på ena sidan af rum- met stod den stora taflan uppställd på sitt staffli, vänd emot dagern, så att de vid inträdet endast sågo baksidan af duken och den målade sidan i stark för- kortning med blankdager ifrån fönstret. Med snabb målarblick uppfattade Hörner genast hvar den lämpligaste synpunkten fanns, han förde de båda fruntimren dit, och Lars stannade en bit ifrån dem, vid sidan af taflan, samt med spänd väntan motseende den effekt den skulle göra. Knappt hade de tre åskådarne kommit fram till den afsedda platsen, förrän från dem alla tre hördes ett häftigt, gemensamt utrop af häpnad och öfver- raskning. Hörner tog hastigt ett steg framåt mot taflan, och generalskan fattade med ett krampaktigt tag om dotterns arm, medan en plötslig blekhet ut- bredde sig öfver hennes nyss så liffulla ansikte. Hon tycktes vackla och var nära att falla, under det att blodet hastigt strömmade upp på den unga flickans kinder och hennes blickar med ett halft frågande, halft förskräckt uttryck fästes vid den lifliga, färgmättade framställningen på duken framför henne. Det var det våldsamma barndomsminnet från Yernersnäs som den unge artisten framställt och han174 hade i raska, slående drag målat den dystra situatio- nen. Där stodo de lifslefvande, den stränge öfversten med sin befallande min och sitt af vrede uppdrifna ansikte, den rödbrusige kusken med piskan höjd öf- ver hufvudet på den darrande pojken, kring hvars magra arm den råe tjänarens stora hand fattat sitt järnhårda grepp och slutligen den lilla ljuslockiga flickan, som ryckt sig lös från den förskräckta modern, och som just rusade fram så att man såg att pisk- slaget måste drabba henne; — de på afstånd fram- skymtande hufvudena af de på en gång nyfikna och förfärade barnen och drängarne — och hela denna lätt begripliga scen omgjuten af en strålande sommar- sol, som kastade hela knippen af skarpa reflexer öfver gårdsplanen och byggnaderna, samt de på afstånd synliga fälten och skogsranden som afslutade land- skapet. »Mästerligt, duktigt, ja rent af präktigt, du Lars,» ropade Hörner, glömsk af allt annat än den måleri- ska effekten, »där har du gjort ett bra grepp — ja, om inte rent af ett mästerstycke både i gruppering och färg.» »Förfärligt, afskyvärdt,» hviskade generalskan till Signe, i det hon rätade upp sig ur sin vacklande ställning och ville draga dottern med sig till dörren, »om jag hade vetat — om jag hade kunnat ana —» »Men mamma — mamma — hvad menar du?» frågade Signe, som icke kunda förstå moderns upp- rörda utrop, förtjust som hon själf var att den unge artisten mindes så väl, »ser du då inte — han har inte glömt —» »Förstår då inte du, att om denna tafla ställes ut offentligt, så fästes en skamfläck på din fars minne — ja, på hela vår familj.»175 »Nej, men snälla mamma. Det är ju ingen mer än vi som veta, att —» »I morgon vet hela världen det. Åh, att på detta sätt prisge det enskilda lifvet åt en skandalhungrig allmänhet — det är afskyvärdt — det är otacksamt ! O, att endast minnas det dåliga, icke det goda.» Generalskan hade så småningom höjt rösten, och Lars hörde nu med stigande häpnad hennes häftiga anklagelse. Det hade han således vunnit — det var frukten af hans långa, ihärdiga arbete. Han var nära att brista ut i ett bittert hånande skratt åt sig själf — i förebråelser mot dem, som så missuppfattade hans afsikt, då Hörner förekom honom genom att närma sig generalskan och utbrista: »Men min bästa fru generalska, här finnas de ju båda, och man kan inte framställa det ena, utan att gifva plats också åt det andra. Det är nu ep gång så, att ondt och godt beröra hvarann så nära här i världen.» »Om ni haft det ringaste

minne af det goda man gjorde er,» sade generalskan häftigt, i det hon vände sig till den allt mera förvånade artisten, »så hade ni aldrig satt pensel på duken för att måla något så förolämpande för oss som detta. Och den där taflan ämnar ni verkligen ställa ut här?» »Ja, det är min mening,» svarade Lars med af harm sammanbitna tänder. »Det är nog för oss. Jag behöfver inte veta mera. Kom Signe. Här hafva vi ingenting mera att göra. I morgon dag fara vi hem till Vernersnäs.» Och utan en hälsning till afsked, utan att den unga flickan hann yttra ett ord, drog hon henne med sig ut och slog igen dörren med en häftighet, som176 man minst af allt hade kunnat vänta sig af den an- nars så lugna, så värdiga och så välvilliga generalskan. »Låt inte förbluffa dig af det där, min gosse,» sade Hörner slutligen efter en lång, tryckande tystnad, i det han slog Lars på axeln, »hon är sannerligen inte den första, som blifvit förgrymmad, när hon känt igen sig eller någon af de sina i ett konstverk, det må nu vara måladt med färger eller bläck och penna. Sådant händer alla dagar, och det hedrar henne som maka — lika mycket som din tafla hedrar dig som artist. Ty det säkra är, att den är bra — det är ibland det duktigaste jag sett på länge.» »Är (iet er ärliga mening, min gamla lärare?» frågade Lars och såg honom i ögonen med en blick, som nästan skrämde Hörner, så underlig och så upp- jagad var den. »Jag är alltid ärlig, och i synnerhet vill jag vara det mot dig,» svarade denne, »att man kan göra en och annan detaljanmärkning, är ju naturligt. Hvar kan man inte det — men du skall få se att kri- tiken — » »Kritiken,» ropade Lars och drog hastigt upp ur sin ficka något, som han dolde i handen, medan han närmade sig taflan, »kritiken, den utöfvar jag själf. Och den låter så här: Hui, hui.» Han hade obemärkt slagit upp sin knif och nu drog han med det skarpa, uddiga bladet ett kors öfver duken som raspande skiljde sig åt, så att de två nedre flikarne af taflan föllo ned som trasor öf- ver den förgyllda ramen. »Hvad gör du, pojke? Är du galen?» ropade Hörner och rusade fram, men för sent för att kunna hindra förstörelsen, »skall du bara för ett ord, ett missförstånd från — förstöra ett sådant mästerverk.»177 »Det kan jag ha råd till,» ropade Lars med ett trotsigt skratt, i det han med ännu ett par knifdrag fullbordade våldsdådet mot sig själf, »för min skull ska' de inte behöfva gå i landsflykt — det är väl inte för mycket, att jag betalar piskslaget, som jag kom undan ifrån!» V. Ett par timmar sednare ringde Hörner på tambur- dörren till generalskan v. Verners eleganta våning borta på Östermalm, och lämnade sitt kort åt den öppnande betjänten, som svarade, att generalskan inte mådde riktigt väl, men att fröken väntade honom i salongen, om han ville vara så god och stiga in. Inkommen dit mottogs han också af Signe, som kom emot honom ända borta vid dörren och räckte honom vänligt handen, i det ett matt leende upplyste hennes bleka ansikte. »Hvad det var vänligt af er att komma till oss, herr professor,» började hon genast, och efter några ögonblicks tvekan fortsatte hon med en darrning af oro i rösten: »det var mycket ledsamt att — att min mor —» »Ja, jag hör att generalskan är illamående, » sva- rade Hörner tämligen kallt, »jag hoppas, att det inte är något allvarligt?» »Åhnej, litet hufvudvärk — hon är naturligtvis nedstämd efter — efter hvad som hände förut, och —» »Ja, det var lika ledsamt som oväntadt, men om ni tror, att er mor kan taga emot mig, så har jag kanske en underrättelse att meddela, som kan lugna henne. »178 »Hvad menar ni, herr professor? Taüan blir kan- ske inte utställd? Å, jag visste nog, att Lars inte skulle vilja göra mamma ledsen.» »Nej, min fröken, det är verkligen som ni säger: taflan blir inte utställd.» I »Hvad det gläder mig. Tro inte att det är för min egen skull — jag kan inte se det så som mamma gör, men ändå — hon är ju så god, så öm — och det sårade henne så djupt — och när vi väl hunnit lämna hufvudstaden, så kan han ju — men ni till- låter ju, att jag skyndar in till mamma — ni ursäk- tar väl att jag —» »För all del. min fröken. Det var ju därför jag kom,» svarade Hörner, och när Signe skyndat in i det inre af våningen, slog han sig ned vid bordet och började bläddra i ett album, nnder det han tänkte för sig själf: »Få se hvad de göra för min, när de få veta det verkliga sammanhanget. Men är det verkligen skäl i att jag säger dem det? Skall kanske inte Lars känna sig ännu mera sårad om —? Men för tusan, det bryr jag mig inte om. De kunna minsann gärna få veta, hvad ett sådant där missförstånd kan kosta en stac- kars artist.» Han hade under tiden sett igenom albumet och ämnade lägga det tillbaka, då han kom att kasta ögonen på det första porträttet, som framställde ge- neralen i full uniform och med alla sina ordnar på bröstet. »Betydligt mera aftacklad än när jag målade honom,» mumlade han för sig själf, »och den där gamla hustyrannen är man så öm om, att hans fram- vällande i en situation, där ingen nu lefvande skulle179 känna igen honom mer än hon själf och barnen, väcker en sådan storm af förargelse. » Han vände häftigt om bladet. »Aha, där ha' vi pojken. Ser förbaskadt bra ut i uniform, det kan inte nekas. Men får samma hårda uttryck som fadern, när han blir äldre. Håret börjar redan bli litet tunt, tror jag. Skall väl vara ras- tecken,

kan jag förmoda. Det vill säga: degenererad ras. Lars däremot med sin täta, yfviga lugg — det är äkta bondras — kanske litet uppblandad — det glunkades ju om något sådant — men då var det väl med uppkomlingsadel, som inte själf hunnit späda ut bondblodet ännu, så att det blifvit blått. Men tyst, där har jag dem.» Och han lade hastigt tillbaka albumet på bordet och reste sig upp, just som generalskan kom in, stödd på Signes arm. Hon gick rätt fram till honom med både raska och spänstiga steg och sade, i det hon räckte fram handen till hälsning: »Är det verkligen sant, hvad Signe säger, herr professor? Kommer den där afskyvärda taflan inte att bli exponerad?» »Fullkomligt sant, fru generalska. Den kommer aldrig att bli exponerad.» »Ni säger det där med en ton, som —» »Ja, t\' ni får ursäkta mig, men jag tycker inte alls att den är afskyvärd. En afskyvärd tafla, det är en dålig tafla, och den här taflan var bra, det kan jag ge' er mitt ord på.» »Det är ju mycket möjligt,» svarade generalskan kallt, i det hon drog tillbaka sin hand, »men för mig var den endast afskyvärd, därför att den fläckade ett minne, som är heligt för mig. Och inte nog med180 det, den var ett lefvande bevis på hvad jag hatar mest af allt här i världen — otacksamhet.» »Mången skulle ju med lika mycket skäl kunna säga, att det var ett uttryck af tacksamhet mot det som var tack värdt. Ty inte kan ni väl nu vilja för- svara, fru generalska, hvad ni då klagande lika skarpt som någon annan.» »Jag försvarar endast min mans minne. Ty jag kände honom, och jag vet att hans häftighet inte hin- drade, att han hade det bästa hjärta, och att —» »Men det kan han ju ha' också på taflan, fastän målaren aldrig kan gifva en hel följd af hand- lingen, utan måste nöja sig med att framställa ett moment. Emellertid kan ni vara lugn, fru general- ska — jag har sagt er att taflan aldrig kommer att blifva utställd — hur illa det än är för vår fat- tiga konst.» »Och ni är fullkomligt säker därpå?» »Ja, absolut säker. När ni väl kommit utom dörren, så skar han sönder sitt arbete. » »Hvad säger ni?» ropade generalskan och sjönk ner i en fåtölj. »Skar han sönder den?» ropade Signe alldeles likblek, skyndade fram till Hörner och lade sin hand på hans arm, »det är väl inte möjligt — det kan inte —» »Jo, som jag säger,» återtog Hörner med en skärpa, som han icke brydde sig om att mildra, »han skar sönder det i bitar. Så nu kan ni vara fullkom- ligt lugn, fru generalska.» »Mamma, mamma, hvad har du gjort?» ropade Signe och kastade sig ner på en stol bredvid modern, »hur kunde du? Var det då inte nog med att vi181 förr — skulle vi också nu' ingripa på ett sådant sätt i hans öde?» »Det gör mig mycket ondt — jag kunde ju inte föreställa mig —» stammade modern slagen, »det var naturligtvis inte min mening att —» »Ni lät undfalla er ett ord om att lämna huf- vudstaden, och det ville han naturligtvis inte ha' på sitt samvete. Det var galet, dumt, om ni så vill — men jag kan inte klandra det. Jag tror, att jag hade gjort som han, ifall något sådant händt mig, medan jag var ung. Nu är jag luttrad — nu skär jag inte sönder något mera.» »Om jag hade kunnat ana —» »Att er kritik skulle ha' sådana följder,» afbröt Hörner, »så hade ni kanske yttrat er litet försiktigare, fru generalska. Man får i allmänhet lof att vara litet försiktig med artister — de äro känslomänniskor framför allt.» »Och på hvad sätt tror ni, herr professor, att jag skulle kunna godtgöra —- ty det är ju naturligt, att jag inte på minsta sätt vill förorsaka den unge mannen någon skada — framför allt icke någon eko- nomisk förlust.» »Mamma då,» hviskade Signe med en förebrående blick, »du vill väl inte —» »Ersätta honom förlusten?» återtog generalskan hastigt och såg vädjande på Hörner, »jo, det är ju alldeles naturligt, att jag det vill. Eller hvad säger ni, herr professor? Det är väl det minsta, som jag —» »Ja,» svarade Hörner helt lugnt, »jag vet inte, om det är det minsta eller största — men nog är det det sämsta ni kunde hitta på, fru generalska. Han har redan fått sälja alldeles för många af sina182 skisser, för att den ersättningen skulle spela någon roll för honom.» »Och det vore ju endast att lägga en ny föro- lämpning till den förra,» utbrast Signe lifligt, »nej det kan inte vara ditt allvar, mamma. Du, annars så god, så finkänslig —» »Här är hvarken fråga om godhet eller finkäns- lighet, mitt barn. Här är fråga om att godtgöra en förlust, och jag kan inte inse, hur det skulle kunna såra honom?» »Därför att ni inte känner honom, fru general- ska,» inföll Hörner lifligt, »men jag, fast jag nu inte sett honom på så länge, jag känner honom i grund och botten. Han är stolt, mycket stolt ändå — stolt som alla, hvilka blifvit vana att bygga på sig själfva och hysa förtroende till sin egen kraft. Han är dess- utom bortskämd nu och det inte så litet. Jaja, för- stå mig rätt, jag gillar inte hans kanske allt för stora själfkänsla — men jag förstår den, och jag kan också ursäkta den, just därför. Det finns ju en mängd folk här i världen, som äro fullt lika egenkära som han, och de ha' ändå bara rikedom eller samhälls- ställning att vara stolta öfver — det vill säga, de äro stolta öfver andras förtjänster — kan man då inte ursäkta konstnären, för att han är det öfver sina egna? Det är först när man blir gammal som man lär sig att vara ödmjuk, ty först då har man lärt sig att inse, hvilken hjälplös stackare man

egentligen är. Nej, fru generalska, anser ni er härvidlag ha något att försona — så försök inte att göra det med penningar — de hafva för honom mycket mindre värde än för de flesta andra, det kan jag för- säkra er.» »På hvad sätt skall jag väl då kunna? Det kan183 väl inte var er mening att jag och de mina skulle — skulle —» »Förödmjuka er, menar ni, fru generalska? Det har jag aldrig tänkt föreslå er. Men det finns ett sätt utom detta —» »Ack säg det, säg det,» ropade Signe och skyn- dade upp, »och jag är öfvertygad om att mamma —» »Ja, skall jag verkligen behöfva säga det?» frå- gade Hörner och såg på den unga flickan med en väntande blick, »skulle inte ni själf, min fröken —» »Jo, om jag finge råda,» fortfor Signe vänd emot modern, »nog vet jag då hvad vi skulle göra.» »Nå, låt höra,» sade generalskan efter ett ögon- blicks tystnad, »om det finns något sätt, så vet du ju, Signe, att jag lika gärna som du —» »Vi bedja professorn följa oss, mamma. Och så låter du spänna för vagnen, och vi fara genast till honom, och där —» Hörner nickade bifall, och generalskan inföll med harmsen förlägenhet: »Där skulle jag kanske göra afbön? Vet du Signe —» »Nej, mamma, du skulle bara räcka honom din hand och säga, att du missförstått hans afsikt med taflan, och så skulle du —» Hörner nickade ännu mera bifallande än förut, och Signe fortfor, uppmuntrad af att han gillade hennes förslag: »Och så skulle du beställa en annan tafla af ho- nom i stället för den du förstörde.» »Med samma ämne kanske?» utropade general- skan och skyndade upp från sin plats, »hur kan du — » »Det vore kanske det rättaste,» återtog Signe på en gång stilla och djupt allvarligt, i det hon fattade »184 moderns hand, »men när det ämnet sårar din känsla så djupt, så kan ju inte din dotter begära detta af dig. Men jag är öfvertygad om, att om du låter honom själf välja ämne, så skall han nog finna ett som tilltalar dig bättre, ty jag tror på hans talang — och det är ju inte den händelsen som skall re- produceras — utan det är konstverket, som skall ersättas. » »Just så, just så. — Ser ni, fröken Signe. Jag visste nog, att ni skulle träffa det rätta.» »Professorn anser således, att min dotters förslag?» »Är det enda riktiga, ja,» »Nå ja, må så bli' då. Vi ska' fara dit, om professorn vill göra oss sällskap.» »Nej, jag skall föreslå en sak, som är bättre än så,» sade Hörner lifligt, »och det är att jag 'gJr mig af till honom i förväg. Jag känner det där brushuf- vudet. Han vore i stånd att inte släppa in oss, om vi komma öfver honom så där oväntadt. Här är hans adress — jag fick den just i dag.» Han lade ett kort på bordet och steg upp för att taga afsked — tilläggande, som om det varit en helt naturlig sak, fastän han väl insåg, att det mer än allt annat skulle bestämma generalskan för att före- taga färden: »Jag säger naturligtvis ingenting om att jag råkat er, mina damer, det skulle förstöra alltsammans. Jag vill bara försöka att muntra upp honom litet, i fall berserkalynnet ännu behärskar honom från i förmid- dags — öfvertygad som jag är att det inte behöfs många ord af er, fru generalska, för att omstämma honom helt och hållet. Jag hörde tillräckligt för att veta, hur tacksam han är emot er i sitt hjärta och hur väl han minns hvad ni gjort för honom — förut.»185 Det låg kanske litet ironi i de sista orden, men den doldes för väl för att egentligen kunna såra, och Hörner aflägsnade sig så fort han kunde, mera be- kymrad hur han skulle finna sin förre lärjunge än han egentligen ville låta påskina, och långt iirån säker på att han skulle vilja emottaga generalskan och hennes dotter så, att en verklig försoning skulle komma till stånd. När mor och dotter blifvit ensamma, lade Signe smekande sin hand öfver moderns och sade: »Mamma lilla. Du tar ju inte tillbaka hvad du själf föreslog däruppe, innan — innan —» Hon tvekade att fortfara, och generalskan sva- rade, sedar hon några ögonblick väntat fortsättningen : »Jag kan inte neka till, att jag ångrar det, men naturligtvis kan jag inte —- efter hvad som nu händt — men hvad skall Otto säga? Han som är så noga med att hålla på —» »Ja, är han verkligen det, mamma lilla? Jag tycker annars, att hans täta visiter hos hofrättsrådin- nan och hans mycket markerade uppmärksamhet mot döttrarna — för att inte tala om hans lifliga umgänge med konsuln — han har ingenting att säga, och en artist sådan som Lars — månne han icke gäller bra mycket mera än —* »Än din egen bror, vill du väl ändå inte säga?» »Nej, jag frånser helt och hållet, att han är min bror och säger bara : månne inte en artist sådan som Lars gäller bra mycket mera än hvilken liten löjtnant som helst, som ingenting annat gjort än rumlat upp en hel massa penningar för sin snälla mamma?» »Signe, Signe. Hvad i alla tider skall jag tänka?» Vacklande grund. 13186 utbrast generalskan allvarligt orolig, »jag vill väl inte förmoda — du kan väl inte —» »Du får inte förmoda någonting annat, mamma, än att jag önskar godtgöra den förlust som vi, om också ofrivilligt förorsakat Lars. Och om du tillåter, så går jag in och klär mig, så att vi genast få fara dit.» Generalskan såg efter den bortilande Signe med förvånad blick. Hon tyckte, att det hade kommit öfver dottern något bestämdt, något självmedvetet, som hon inte sett hos henne förut. Och hon började inom sig ångra att hon hade gått upp på den där utställningen, där hon

visserligen vunnit att den sårande, för hennes känsla så obehagliga taflan icke blefve exponerad, men där hon kanske förlorat något mycket mera värdefullt, nämligen att som hit- tills vara ett med sin dotter och att kunna leda hennes framtid till hvad hon som mor ansåg vara det bästa. V. Lars hade kommit hem ifrån utställningen i ett fullständigt berserkalynne. Han ångrade icke, att han hade förstört sin tafla — tvärtom — men en hel flod af bitterhet vällde upp inom honom, när han tänkte på, huru detta hans arbete hade blifvit upptaget af dem, som han hade trott sig hedra med sitt minnes- goda återgifvande af den häftiga scenen. Med hvilken brinnande ifver hade han icke ar- betat på denna framställning af den epokgörande händelsen från hans barndom I Huru hade icke hans187 färger blandats med hela styrkan af hans hat mot den elake pojken, som skällde ut honom för hans fat- tigdom, och med hela värmen af den tacksamhet han kände emot den lilla flickan, som så lifligt och så ömhjärtadt tog hans försvar? Huru hade icke harmen öfver den vredgade husbondens råa framfart sjudit inom honom, när han under arbetet på nytt genom- gick i sitt minne den dagens händelser, och huru hade icke husmoderns godhet och mildhet kastat sina solreflexer öfver de mörka skuggor, i hvilka hans pen- sel ville inhölja dem, som stodo färdiga att straffa honom så brutalt för ett pojkaktigt utbrott af en be- rättigad uppbrusning. Och nu. Nu sågo de båda kvinnorna, mor och dotter, i hela hans arbete ingenting annat än en så- rande framställning af en sak och en person, den de ville skydda och förgylla. Fick då icke konsten vara sann? Skulle den breda förmildrande slöjor öfver utbrotten af mänsklig förhäfvelse och mänsklig svaghet? Skulle konstnären sänka sig till att blifva en smickrare, som förfalskade naturens drag och färger, därför att en förklemad värld icke vågade eller icke ville se den nakna sanningen i ögonen? Och hur högt hade han icke i sina bästa tankar ställt dessa båda kvinnor, de rena och upphöjda bil- derna från en barndom, under hvilken så mycken råhet och så mycket elände stått honom nära? Huru hade han icke lefvat och trälat och arbetat för att en dag kunna träda fram inför dem och säga: »Se här hvad jag har blifvit. Och delta har jag blifvit därför, att jag ville tacka er, visa er att ni icke hade kastat bort er godhet på en ovärdig.» Han gick fram och tillbaka i sin stängda atelier188 som ett ungt vilddjur i sin bur, och han slängde ner omkring sig den ena skissen efter den andra, som han hittade på bord och stolar, eller som kommo i vägen för hans vredgade ögon, när han fäste dem på väggarne rundt omkring. På detta sätt fick han också ögonen på första skissen till sin Cleopatra, en yppig kvinnofigur, blot- tad ända till midjan och liggande vårdslöst utsträckt på divanen med de orientaliska kuddarne. Han ryckte ned den från väggen och ämnade slita sönder den, då han hastigt hejdade sig och utbrast högt, som om han talat till bilden, hvilken såg på honom med väl- lustigt beslöjade blickar: »Då var du bättre än de där, ty du var åtmin- stone tacksam, för att jag visste uppskatta din skön- het. Och för tanken på henne, sade jag mig lös från dig. Hvilken åsna jag var! Hvilken dåre! Du hade åtminstone en förtjänst, utom din skönhet, och det var att du inte hycklade en dygd, som du inte ägde. Och för din skull blygdes jag inför de där pryda damerna, som inte en gång våga erkänna en sanning, som är fullt klädd, bara därför att den drabbar dem själfva att eller en som de tro de böra hålla i vördnad.» Han gjorde ett slag omkring rummet med skis- sen i handen. Sedan stannade han midt på golfvet och sade, i det han höll upp den framför .sig: »Hur dum var jag inte som gaf mig af ifrån bad- orten i stället för att — men det är inte för sent ännu! Hon begär ingenting bättre än att få återknyta förhållandet, hon sade det ju själf. Nå ja, sagdt och gjordt. Jag skall gå dit igen — och det genast.» Han lade skissen ifrån sig på bordet, kastade på sig rocken och slängde hatten på hufvudet. Just som han vred om nyckeln i den innanför stängda189 dörren, öppnades den hastigt utifrån, och Hörner in- trädde i rummet. »Hvad nu? Ämnar du gå ut?» frågade han den förvånade Lars, som tog ett steg tillbaka in i rummet. »Ja, det är någonting angeläget, som — som» »Så angeläget är dét väl ändå inte, att du inte kan höra på hvad din gamle lärare har att säga dig. » »Hvad skulle det då vara?» »Du ber mig inte sitta ner en gång? Men det får du förlåta, att jag gör ändå, ty det var ena satans trappor du har.» Och han slog sig ner vid bordet, medan Lars med tämligen missnöjd min tog hatten af sig och stannade framför honom, väntande på hvad han skulle säga. Men det föreföll, som om Hörner letade efter ord, eller som han inte rätt visste, hur han skulle börja. Under tiden föll hans blick på skissen, han tog upp den och höll den framför sig på en armslängd, nickade gillande och utbrast: »En präktig kvinnofigur, det där. Är den där skissen utaf dig?» »Ja,» svarade Lars vårdslöst, »det är studien till min Cleopatra.» »Jaså — ja den har jag hört talas om.» Han såg en stund tyst på skissen och fortfor sedan med en viss klang af ironi i tonen : »För tusan, du har tillgång till fina modeller, du. Det där är ingen yrkesmodell, det syns.» »Det kan väl hända,» svarade Lars

med ett öf- vermodigt kast på hufvudet, »men det var väl inte det som professorn kom för att tala med mig om?» »Fy tusan, pojke. Kallar du mig för professor?»190 ropade Hörner med ett harmset skratt, »det tycker jag inte, att jag har förtjänt af dig.» - »Hvad skulle jag säga då?» frågade Lars, i tyst- het ond på sig själf för att han sagt det, men just därför inte viljande erkänna det med ord. »Säg du eller farbror eller hvad du vill, men kom inte med professorn en gång till. Då går jag tvärt, fast jag har ett ärende till dig. »Helst vill jag säga du, om jag får. »Jaså, du tycker inte, att du vill kalla mig för farbror?» »Nej, det är du för ung till, alldeles för ung.» »Tack för komplimangen — och låt gå för du då. Men då skall du lyda mig nu också och inte vara något sakramenskadt brushufvud, som däruppe på utställningen. »Tala inte om det.» »Just det är det som vi ska' tala om. General- skan och hennes dotter komma hit.» »Adjö,» ropade Lars och satte hatten på hufvu- det färdig att skynda ut, då Hörner hastigt rusade upp och kastade sig emellan honom och dörren. »Stanna kvar nu och bär dig inte åt som en galning,» ropade han och fattade tag i honom om båda armarne, »jag kan ju gärna medge, att du har dina skäl att vara förargad på dem, men nu skall du höra på mig, och sen skall hela saken bli bra igen.» »Det tviflar jag på,» svarade Lars envist och ville göra sig lös ifrån honom. »Men för tusan, tag då reson, karl! Det måtte väl vara nog med att du förstört din präktiga tafla — skall du nu till på köpet förstöra det som är myc- ket mera värdt — hela din framtid.»191 »För min framtid sörjer jag själf, » utbrast Lars trotsigt, »den tänker jag inte tigga dem om.» »Sätt dig nu ner och hör på mig,» sade Hörner med bestämd ton, i det han satte sig på sin förra plats och drog ned Lars i stolen bredvid sig, »här är inte fråga om att tigga, utan endast att taga emot en godtgörelse för den förlust som de tillfogat dig — eller rättare sagdt, som du tillfogat dig själf.» »Har du hört, hur mycket de ämna erbjuda mig?» frågade Lars hånfullt. »Det måtte vara med dig, min gosse, som med den där gamla prosten vid virabordet. Han som drack brorskål med en ung student, bara för att få vara ovettig på honom för spelfauterna.» »Förlåt mig,» sade Lars med ombytt ton och räckte honom bägge händerna, »jag menade inte så illa som det lät.» »Hoppas det, hoppas det,» återtog Hörner med ett leende, »och jag är då inte heller så rädd af mig, Här är inte fråga om någon betalning på sådant sätt att det skulle kunna förolämpa dig. Generalskan vill försöka godtgöra sin missuppfattning af din tafla,. och det har du flickan att tacka för.» »Hur vet du det.» »Hur jag vet det? För tusan, jag kommer ju direkte därifrån, och fastän jag gick dit i afsikt att ställa saken till rätta, så hade jag ingenting kunnat åstadkomma, om inte den präktiga flickan hjälpt mig. Du skulle bara ha hört, hur ifrigt hon talade för dig, och hur verkligt ledsen hon var öfver moderns sätt att gå till väga — eller, rättare sagdt: att gå sin väg från din utställning.» »Talade hon för mig? Var hon verkligen ledsen?» »Det kan du lita på. Och det så ifrigt som om192 du varit — — jag höll på aü säga hennes bror, men jag tror inte, att hon skulle vara så varm på långt när, om det gällde honom.» »Och de komma hit, säger du? Och du råder mig att ta emot dem?» »Ja, det är ju alldeles naturligt att du det saall. Det bjuder ju vanligt folkvett — vanlig artighet — skulle jag väl säga.» »Åhnej, säg du folkvett. Jag vet mycket väl att man tillräknar just inte oss artister så särdeles myc- ket af den varan.» »Hvems fel är det, om så skulle vara?» »Kanhända vårt eget — kanske också brackor- nas. Hvad vet jag.» »Hör du Lars, jag tycker inte om det där ordet i din mun. Jag tänkte, att du skulle ha vuxit ifrån sådana där pojkaktigheter. Hvad har du för rättighet att kalla dem för brackor, alla de som inte kunna se med samma ögon som du? Och efter vi kommit att tala om det där, så vill jag säga dig en sak till, och det just i afseende på den där taflan. Att den var förbannadt duktigt målad, det har jag redan sagt, men ett fel hade den ändå, och det var just det att den persifflerade bestämda personligheter. Konsten får lof att vara objektiv, och man skall aldrig måla af konkreta personligheter oftare än när man porträt- terar dem.» »Kan du säga mig hvarför?» »Det vore illa annars. Vill man drifva en be- stämd sats, så skall man kunna försvara den också. Jo, helt enkelt därför, att åskådarens medvetande om att personerna äro de eller den och den ska- dar det estetiska intrycket af konstverket. Antag att du vore författare i stället för målare, och att du togSe aid. 199, 'ÆM '«'V •« ül195 och ritade af A och B och C, så att hvar människa kände igen dem — i stället för att du borde blanda ihop egenskaperna hos alla tre, så att produkten blefve en människa som kunde heta D — så förstår du kan- ske hvad jag menar. Det är det allmänmänskliga som skall framställas, inte det individuella — ty gör du det som målare, så målar du karrikatyrer, och gör du det som författare, så skrifver du paskviller, det är saken, så som jag förstår den.» »Det är skada, att jag inte är klyftig nog att inse det där,» framkastade Lars med en ton, som skulle vara obesvärad, men som visade att han kände sig träffad. »Säg inte det,» svarade Hörner lugnt, »så klyftig är du nog, om du bara vill

vara det. Men låt oss nu inte längre résonnera om det där — det borde vi ha’ en tidskrift som gjorde — utan nu är frågan den: Vill du ta emot dem?» »Jag får väl lof, efter som du påstår att jag skulle vara ohöflig annars.» »Ja, något annat skulle jag verkligen inte kunna kalla det. Tror du inte då, att det vore skäl i att städa litet i ateliern? Det ser ut, som om du skulle varit ovanligt liflig i dina rörelser, när du kom hem.» Han visade på de kringkastade skisserna, och när Lars, utan att svara, steg upp och började plocka ihop dem, fortsatte Hörner i det han tog upp Cleopatra- skissen från bordet: »Nog har du väl också någon portfölj, som du kan stoppa undan den här uti.» »Visst inte. Jag tänker sätta upp den på den vanliga platsen därborta på väggen,» svarade Lars, i det han tog studien af honom. i196 »Gör inte det,» sade Hörner och såg på honom med en allvarlig blick. »Om de äro så sjåpiga,» ropade Lars förargad, »hvad ha’ då på en atelier att göra?» »Det kan du visserligen ha rätt i, kära Lars. Men du bör väl ändå komma ihåg, att de här inte äro några Stockhoimsdamer, och att när folk har sina fördomar, så får man ju också lof att respek- tera dem.» »Hur fan skulle de då bära sig åt, om de komme till Afrika? Eller bara till Neapel, där både små och stora sköta sig på gatan, som om de vore hemma i sin sängkammare?» »Sverige är hvarken Neapel eller Afrika,» svarade Hörner torrt, tog helt enkelt skissen ur handen på Lars och stack ner den i en portfölj, som stod bred- vid divanen. »Nå, då får väl inte heller den där sitta kvar?» frågade Lars harmset skrattande, i det han pekade på en naken manlig modellstudie bredvid kaminen. »Ja, den kan du gärna låta sitta,» svarade Hör- ner lugnt, »den se de inte på. Och om de också skulle se på den, så generar det dem mycket mindre än fallet skulle vara med den andra.» »Det begriper jag inte.» »Begriper du inte det? Tror du att någonsin en målares fästmö eller hustru skulle bry sig det ringaste om, att han målade af manliga modeller?» »Men här är hvarken fråga om den ena eller den andra.» »Mycket sant. Det är helt enkelt fråga om två fruntimmer. Men ser du min gosse, att du inte be- griper detta, bevisar endast, att du inte känner till den kvinnliga blygsamheten. Den såras mest af att se I197 sitt eget kön i naturlighetens tillstånd. Brukar du nånsin gå upp på museum?» »Åhja, ibland.» »Har du gifvit akt på att till exempel i skulp- turgalleriet kan du ofta nog få se fruntimmer, yngre eller äldre, stanna framför den sofvande Endymion, utan att visa sig brydda, om en manlig besökare kommer in. Men du kan vara alldeles säker på att om de händelsevis stå framför Sergells Venus Calli- pyge eller Molins sofvande Bacchant, så drypa de genast af, när en karl kommer in. Har du inte märkt det?» »Nej, det har jag verkligen inte kommit att tänka på.» »Och ser du någonsin, att några fruntimmer stanna framför Grönbergs sofvande jaktnymf eller framför Eilif Petersens skogsnymf med sin härliga ryggtafla? Nej ser du, och det är inte af sjåperi — det är blyg- samhet. Du 1er tviflande, men det skulle du inte göra, ty du kan lita på, att jag har rätt. Kvinnan är blygsam, och om också en och annan individ af hen- nes kön antingen aldrig haft eller också förlorat den känslan, så bevisar det ingenting för könet i sin helhet.» »Vill du med det säga, %tt karlarne äro födda oblyga?» »Nej, det vill jag visst inte. Det finns många karlar, som äro lika blyga som kvinnorna, om också inte i samma mening som de. Skillnaden är egentli- gen den, att karlarne äro blyga för kvinnornas skull, då dessa däremot äro det egentligen för sin egen. — Men tyst, nu tyckte jag jag hörde en vagn stanna nedanför. Är det nu så pass städadt, att du kan ta’ emot dem?»198 »Ja, nog är det tillräckligt städadt här,» sade Lars med tonvikt, i det han såg sig omkring, »men hur det ser ut här inne —» Han slog sig för pannan och kastade håret till- baka med den vanliga slängen på hufvudet. »Det är ju inte absolut nödvändigt, att du visar dem det,» sade Hörner, satte på sig hatten och gick emot dörren, där han vände på hufvudet och fortfor: »Minns jag dessa fyra trappor rätt, så är det väl så godt att jag går ner och bjuder armen åt gene- ralskan. Hon är nog inte van vid att stiga så högt.» »Det tror jag också,» sade Lars ironiskt, i det- samma han stängde dörren ; därpå kastade han ännu en blick kring ateliern, funderade ett ögonblick, gick sedan med raska steg fram till modellstudien vid ka- minen, ryckte lös den från väggen och slängde ner den i portföljen bredvid den andra, i det han mum- lade för sig sjäif: »Hvarför skulle jag göra dem förlägna den enda gång som de komma hit? Ty att det blir den enda, det skall jag bli man för. Hörner må säga hvad han vill.» • VI. Besöket på ateliern såg i början ut att blifva en helt vanlig artighetvisit i förbigående, ty trots alla Hörners försök att göra stämningen gladare, låg det dock en tryckande förlägenhet öfver de tre hufvud- personerna i den nästan stumma scen, som spelades däruppe. Det såg ut som om generalskan och Signe på vägen dit aftalat något visst sätt att utjämna den uppståndna schismen, ty medan de båda fruntimren198 »Ja, nog är det tillräckligt städadt här,» sade Lars med tonvikt, i det han såg sig omkring, »men hur det ser ut här inne —» Han slog sig för pannan och kastade håret till- baka med den vanliga slängen på hufvudet. »Det är ju

inte absolut nödvändigt, att du visar dem det,» sade Hörner, satte på sig hatten och gick emot dörren, där han vände på hufvudet och fortfor: »Minns jag dessa fyra trappor rätt, så är det väl så godt att jag går ner och bjuder armen åt gene- ralskan. Hon är nog inte van vid att stiga så högt.» »Det tror jag också,» sade Lars ironiskt, i det- samma han stängde dörren ; därpå kastade han ännu en blick kring ateliern, funderade ett ögonblick, gick sedan med raska steg fram till modellstudien vid ka- minen, ryckte lös den från väggen och slängde ner den i portföljen bredvid den andra, i det han mum- lade för sig sjäif: »Hvarför skulle jag göra dem förlägna den enda gång som de komma hit? Ty att det blir den enda, det skall jag bli man för. Hörner må säga hvad han vill.» • VI. Besöket på ateliern såg i början ut att blifva en helt vanlig artighetvisit i förbigående, ty trots alla Hörners försök att göra stämningen gladare, låg det dock en tryckande förlägenhet öfver de tre hufvud- personerna i den nästan stumma scen, som spelades däruppe. Det såg ut som om generalskan och Signe på vägen dit aftalat något visst sätt att utjämna den uppståndna schismen, ty medan de båda fruntimren199 sågo på de kvarblifna studierna, kastade den unga flickan den ena manande och frågande blicken efter den andra på modem, hvilken dock tycktes tveka och hafva allt svårare att komma fram med hvad hon ville säga. Slutligen märkte Hörner tydligt, att det var han som var till öfverlopps i laget, och att han, långt ifrån att hjälpa saken, tvärtom hindrade alla förkla- ringar. Han tog således sitt parti, såg på sitt ur och fann till sin stora förskräckelse, att han var nära att försumma tiden till ett utsatt möte i en viktig ange- lägenhet, hvarpå han tog farväl och skyndade sig bort så fort han kunde. Ingen gjorde heller något försök att kvarhålla honom, och knappt hade han hunnit utom dörren, förrän generalskan steg upp från sin plats på divanen, gick beslutsamt fram till bordet, där Lars visade Signe ett stort album fullt med teckningar och foto- grafier från Paris och Fontainebleau, och räckte fram sin hand mot artisten, i det hon enkelt och varmt på samma gång yttrade med en blick på hans upprörda, halft bortvända ansikte: »Förlåt mig, kära Lars.» »Fru generalska — jag — — ni —» stammade Lars och vände sig emot henne med förvånade ögon, »jag vet inte —» »Seså,» återtog hon med sitt milda, vinnande le- ende, »här finns ingen generalska — endast en moder- lig vän, som ber er glömma —» »Och en syster, som så gärna vill godtgöra,» sade Signe sakta och vände sig emot honom med en bed- jande blick i sina vackra, trofasta ögon. »Nej, men för all del,» stammade Lars, »här är ju hvarken något att glömma eller att godtgöra. Jag har bara målat en dålig tafla som sårade er — och200 den har jag förstört igen — hvad är det vidare att tala om den saken?» »Jo,» inföll Signe lifiigt — »det är mycket att tala om.» »Det tror jag också,» sade generalskan litet mera dröjande, »och om Lars inte vill tala om den, så be- visar det bara att — att —» »Att det är vi som Sårat artisten mycket djupare än hans tafla sårade -r-» Signe ämnade säga oss, men hon ändrade sig hastigt och fortsatte utan att se på modern : »— sårade min mor.» »Låt oss helt och hållet lämna den där olyckliga taflan åt sitt rättvisa öde och tala om någonting an- nat,» inföll Lars med en ton, som han sökte göra så obesvärad som möjligt; »det är ju ingen skada skedd. Jag målar snart en ny tafla, och jag säljer dessutom så mycket på min utställning, att den pekuniära för- lusten inte alls spelar någon rol.» »Så mycket bättre,» sade generalskan med en viss lättnad, »och då kunna vi så mycket lättare tala om den godtgörelse, som Signe och jag kommit öfver- ens om att vi skulle vilja föreslå — och som det förflutna kanske torde kunna gifva oss en viss rättig- het att komma fram med.» »Apropos det förflutna,» skyndade Lars sig att framkasta, fullt besluten som han var att icke taga emot någon ersättning för den förstörda duken, »nu kan jag kanske af generalskan få höra något om min mor — jag hoppas, att hon lefver ännu?» »Ja, hon lefver och bor nu på ett torp under granngodset, dit hon flyttade, när hon blef änka. Lars bror som vuxit upp och blifvit stark och] stor, sköter torpet åt henne.»ââJM - i** -5 *?>'*": ".-1 RS-ia?v%^ iA;,,jç4: Jt » Se sid. 207 Vacklande grund. Jtiå &È»9*riflïVi'r>*mi;ümw'Jà*203 »Ja, Olle lofvade att bli en duktig pojke; — när jag får tid, så skall jag kanske fara ner och hälsa på dem.» »Er mor har nog sörjt mycket öfver att ni inte låtit höra af er.» »Det tviflar jag på, fru generalska. Sä vidt jug minns, var hon just inte vidare ömsinnad af sig. Och jag har nu fått en så helt annan åskådning utaf lifvet och så helt andra intressen, att jag fruktar vi jnte skulle förstå hvarann eller ha’ någon särdeles stor glädje af att komma tillsammans igen.» »Skulle en mor inte förstå sitt barn?» frågade generalskan och såg på honom med en glimt af före- bråelse i blicken. »Jo, när mor och barn alltid varit tillsammans sä som ni och er fröken dotter,» svarade Lars, »dä är det ju en helt annan sak.» »Hvarför talar Lars till oss båda i en så främ- mande ton?» frågade Signe lifligt, »hvarför så cirk- ladt och så främmande? Kommo vi inte öfverens om i förmiddags —» »Jag trodde inte, att ni själfva ville hålla på den öfverenskommelsen längre. Och om ni nu gör

det, för att ni anser er inte kunna göra annat, sedan det en gång blifvit sagdt, så tar jag inte emot en sådan uppoffring. Jag har också min stolthet, och den —» »Den är visst större än vår egen,» inföll general- skan med ett leende och räckte på nytt fram sin hand, »men om jag nu säger, att det inte är sä som Lars misstänker, utan att både jag och Signe af allt hjärta önska att allt skall vara sora förr?» »Då vore jag ju en otacksam lymmel, om jag inte gick in därpå och tackade till!» utropade Lars204 raed holt och . hållet ombytt sätt, »men hvad skall Otto säga?» »Han har nog ingenting emot att återknyta vän- skapen med en barndomsbekant, som blifvit en berömd konstnär,» sade Signe gladt, i det hon räckte honom sin hand; »och ,nu säger ju Lars Signe åt mig och tant åt mamma — är det inte så?» »Ja bara ni inte ångrar er sedan,» svarade Lars, i det han tryckte den lilla mjuka handen mellan sina ; — »ty salongsmanér och sådana där finesser förstår jag mig inte mycket på. Vi artister äro litet burdusa af oss i det fallet.» »Nå, det är väl inte så farligt,» menade gene- ralskan och steg upp, »och nu hoppas jag, att Lars följer med oss hem och äter middag hos oss i dag, så att vi få prata i allsköns lugn och ro.» »Ja, kunna vi inte göra det här?» frågade Lars, utan att direkt tänka på huruvida yttrandet var artigt eller oartigt. »Jag vet inte,» svarade generalskan med en viss förlägenhet, »men det är första gången jag besöker en atelier, oeh jag har därför svårt att känna mig hemmastadd här. Följ därför med oss hem och stanna hos oss hela eftermiddagen, så få vi riktigt tid att tala om nytt och gammalt.» »Men mamma, Lars har kanske något att göra förut,» invände Signe, som såg att den unge artistens ansikte fick ett allt mera bestämdt uttryck af miss- nöje, »och vi äta ju inte förr än klockan fem.» »Ja, jag har verkligen litet att uträtta förut,» in- föll Lars hastigt, »och om jag därför får lof att komma litet senare —» Det blef öfverenskommet, och generalskan och hennes dotter stego upp för att taga afsked. 1 det-205 samma bultade det pä dörren, Lars skyndade sig att öppna, kastade en hastig blick ut i förstugan och ropade utåt: »Vänta därute så länge.» Därpå vände han sig till de båda damerna och följde dem till utgången genom det yttre rummet, i det han som en sorts förklaring yttrade helt vårdslöst: »Det är bara ett stadsbud, som kommer med en ny kilram.» När de båda fruntimmerna kommo ut i förstugan, sågo de samma stadsbud som på utställningen burit den ombonade taflan in i det inre rummet, och Signe hviskade hastigt till modern, medan de gingo utför trappan : »Mamma, det var bestämdt den sönderskurna taflan.» »Tror du? Nå, då var det väl att den inte kom, medan vi voro inne,» sade generalskan, »det skulle varit mycket obehagligt.» »Gud vet om inte det varit bättre,» tänkte Signe för sig själf, ty hon var missbelåten med att icke det blifvit sagdt, som borde sägas vid besöket. VII. Det var med en egendomlig känsla af både bit- terhet och tillfredsställelse, som Lars, sedan han betalt Och afskedat stadsbudet, tog af höljet från sin sön- derskurna tafla och satte upp den på staffliet midt i ateliern, för att riktigt kunna se den förstörelse han åstadkommit. De fyra flikarne hängde lösa på samma sätt som 205 samma bultade det pä dörren, Lars skyndade sig att öppna, kastade en hastig blick ut i förstugan och ropade utåt: »Vänta därute så länge.» Därpå vände han sig till de båda damerna och följde dem till utgången genom det yttre rummet, i det han som en sorts förklaring yttrade helt vårdslöst: »Det är bara ett stadsbud, som kommer med en ny kilram.» När de båda fruntimmerna kommo ut i förstugan, sågo de samma stadsbud som på utställningen burit den ombonade taflan in i det inre rummet, och Signe hviskade hastigt till modern, medan de gingo utför trappan : »Mamma, det var bestämdt den sönderskurna taflan.» »Tror du? Nå, då var det väl att den inte kom, medan vi voro inne,» sade generalskan, »det skulle varit mycket obehagligt.» »Gud vet om inte det varit bättre,» tänkte Signe för sig själf, ty hon var missbelåten med att icke det blifvit sagdt, som borde sägas vid besöket. VII. Det var med en egendomlig känsla af både bit- terhet och tillfredsställelse, som Lars, sedan han betalt Och afskedat stadsbudet, tog af höljet från sin sön- derskurna tafla och satte upp den på staffliet midt i ateliern, för att riktigt kunna se den förstörelse han åstadkommit. De fyra flikarne hängde lösa på samma sätt som206 förut, och när Lars sett på dem en stund under tyst- nad, gick han hastigt fram till en hylla borta vid kaminen, tog ner en flaska med flytande lim, sökte i en kista borta i en annan vrå fram några dukrem- sor afskurna frän färdigspända kilramar, lade sedan taflan med baksidan upp på bordet och limmade fast de långa remsorna bakpå duken för att på detta sätt fästa de lösskurna flikarne tillsammans igen. När detta var gjordt, ställde han upp taflan på staffliet igen, kastade sig ned i en stol framför den och började granska den med kritiska blickar. »Egendomlig slump,» mumlade han med huf- vudet på sned, »Signe och jag äro alldeles oskadade, medan kusken blifvit hufvudlös och öfversten afsku- ren midt öfver bröstet. Modern har också fått sig en skåra midt öfver knäna — hon är nästan half — jaja. Jag undrar om hon också inte

är något ditåt i verkligheten? Det vill säga, till ena hälften är hon god och välvillig — en riktigt bra kvinna — men till den andra hälften full med fördomar och betyd- ligt förnäm af sig. Emellertid ser jag, att om jag vill, sä kan jag laga den. Men att ställa ut den igen? Nej, det gör jag inte. Men jag har ju sagt, att det skulle komma en ny tafla, innan utställningen är slut. Nåja, vill jag, så målar jag en på ett par dar — men jag tror inte att jag vill det. Månne det inte kan bli lika bra att publiken får veta hvad som skett — och det får den, det drar nog konservatorn försorg om, efter som det var han som packade in den och skickade hem den till mig. Det är ju någonting nytt, att för- störa en tafla i stället för att måla en — och det ena kan kanske vara så godt som det andra. Jag undrar bur det skulle vara att måla en hel207 mängd taflor — goda saker, riktigt goda — ställa ut dem några dar och sedan skära sönder hela subberten? Undrar just om inte de dukarue sedan skulle bli för- klarade för mästerverk allesammans?, När jag blir rik en gång — om jag blir det, så ska' jag försöka den saken. Men hvad var det de egentligen ville mig — min nya tant och »lilla fröken», som jag kallade henne, när jag var pojke! Ty inte var det bara för att bjuda mig på middag, som de kommo hit! Nå, vi få väl se! Tant och Signe! Hml Egentligen är det löjligt det där med vårt sätt att lägga bort tit- larne! Hvarför kan man inte säga ni åt hvarandra och vara lika goda vänner för det — till dess man får skäl att säga något som är förtroligare? Men för tusan! Jag skall väl klä' mig! Klockan är half fyra, och jag kan behöfva mig en promenad, innan jag går upp till den där middagsbjudningen! Kan just undra hvad den sturska löjtnanten gör för min, när han får se mig? Men hvarför skall jag egentligen vara rasande på honom? Det var ju han som fick ett blått öga och inte jag! Söt är hon, Signe! En riktigt söt flicka! Vore det fråga om att måla af henne — det skulle jag inte säga nej för! Men hvad var det Kahm pratade om! Att den der ryttmästaren slår för henne och att det till och med vore fråga om förlofning? Det får jag lof att ta reda på i eftermiddag! » Han gick in och klädde om sig När det var gjordt, kom han tillbaka ut i ateliern, stälde sig på nytt framför den lagade taflan och såg närmare på den. »Det syns verkligen inte mycket efter knifven det är väl därför att den var så hvass! Om jag208 ville bättra på den litet, sä skulle bestämdt ingen kunna se, att den varit sönderskuren! Nä ja, jag får se hur de bemöta mig i dag —• därpå får det bero! Känner jag mig hemmastadd där, då slopar jag den på allvar — annars!» Han tog fatt i en duk på ett af borden inne i sitt sofrum, kastade den öfver taflan, satte hatten på sig, tände en cigarr och gick, smågnolande på en gammal visa, som föll honom i minnet. Nedkommen på gatan mötte han Rahm, sonr kom emot honom med andan i halsen. »Tag är just på väg upp till dig,» ropade denne redan pä långt håll, »jag måste ovillkorligen —» »Då får du allt vända om igen,» sade Lars skrattande, »jag har inte tid. Jag skall bort på middag.» »Är det sant, hvad jag fått höra?» »Det beror på hvacl du har hört, min gubbe.» »Att du skurit sönder din nya tafia,» ropade Rahm och fattade honom i armen, »har du verkligen kunnat vara nog galen att begå ett sådant atten- tat mot konsten, mot allmänheten, mot dig själf, mot —» »Mota mig inte längre nu. Jag har brådtom. Föl.j med mig i ställetj » sade Lars skrattande och svängde om honom, tog honom under armen och fort- for med karrikerad högtidlighet; »ja du, jag har be- gått det där fasliga attentatet emot konsten, mot all- mänheten, mot mig, mot —» »Men hvarför har du skurit sönder den?» »Därför att det roade mig. Taflan var min — duken var betald, kilramen likaså, färgerna dess^ likes — och jag ville väl veta, hvem det egentligen skulle angå?»209 »Hvem det skulle angå? Än konsten då, än din egen reputation — taflan lär vara ett mästerverk, har jag hört.» »Ah sjutton, har den redan blifvit det?»'utropade Lars skrattande, — »då har det gått raskare än jag trodde. » Rahm tvärstannade, såg förbluffad på Lars, slog sig sedan efter några ögonblick för pannan och ropade: »Skulle det vara möjligt? Har du verkligen gjort det bara för att väcka uppseende? Vet du, det trodde jag dig sannerligen inte om. Men det är kanske inte så illa, fast det är starkt, mycket starkt.» »Jaså, du tror mig verkligen vara en sådan fähund? » »Nå, alltid skall du då öfverdrifva. Jag säger ju att det är starkt, men att du därför skulle vara någon — någon sådan där som du sade, det kan jag inte gå in på. Sättet är ju för resten både klassiskt och bepröfvadt — Alcibiades skar ju svansen af sin hund, han — bara för att väcka uppseende, och då kan väl du skära sönder din tafla. Det bör då åtminstone inte kunna väcka oro hos Djurskyddsföreningen.» »Nej det har du rätt i. Och inte tänker jag, att konstföreningen heller bryr sig om att anlägga sorg. Men jag skall säga dig en sak: knifven var mycket hväss, och jag tror att jag kan laga den.» »Har du den hemma? Kan jag få se den?» »Om du nödvändigt vill. Hvad gör du i kväll?» »Jag vet inte så noga —• det kan nog hända, att jag kvistar in på Rydberg efter spektaklet.» »Då kommer jag dit efter middagen.» »Hvart är det du skall?» »Till generalskan v. Verner. »- »Åh tusan, har du

träffat dem?» .210 »Ja, de voro uppe på utställningen —» »Var det kanske de båda fruntimmerna som voro där när taflan kom? Vaktmästarfrun talade om, att de hade varit inne i det innersta rummet, och att de en stund efteråt kommit ut och genast gått sin väg och sett mycket upprörda ut. Hänger det på något sätt ihop med den sönderskurna taflan, och kan du inte säga mig —» »För att du sedan skulle få komma med en liten förblommerad artikel i din tidning? Nej tack du, jag har verkligen inte skurit sönder min tafla för att göra reklam, och understår du dig att på något sätt komma och göra några anspelningar, så är det slut med vän- skapen emellan oss. Så mycket du vet det.» »Nå nå, gudbevars,» sade Rahm med förolämpad ton och drog sin arm ur hans, »jag skall visst inte nämna ett ord hvarken om din tafla eller dig. Anser du att du är stor nog att inte behöfva kritik eller vänner, så inte skall jag —» »Seså, var nu inte dum, min gosse! Jag behöfver både vänner och kritik, men indiskreta få hvarken de ena eller den andra vara. Taflan skall du få se, om du kommer upp till mig i morgon, men du får inte snoka efter mina bevekelsegrunder till det som jag gjort — ty ser du, det har inte med konsten, att göra — det är min privataffär, begriper du.» »Nå, men säg mig en sak, hvem var den där äldre herrn, som var uppe på samma gång som de båda fruntimmerna och som du tycktes känna så väl?» »Har vaktmästarfrun talat om det också?» »Ja visst för tusan. Hon hade hört att de kal- lade honom professor. Hvad kan det vara för en professor? -Jag känner dem då allesammans, men det211 var ingen af de vanliga som hennes beskrifning slog in på.» »Nej du kan vara lugn för att det var heller ingen vanlig professor.» »Det var kanske någon dansk eller norrman?» »Nej, en äkta svensk du. Det var min gamle lärare och vän, professor Hörner.» »Ah tusan. Det var intressant. Professor Hörner? Vänta litet. Är det inte han som varit flera år ut- rikes och som fått första medaljen på Parisutställ- ningen för — ja, hvad var det nu igen?» »För en scen från kommunupproret, jo.» »Mycket rätt. Så var det, ja», ropade Rahm, tog hastigt upp sin anteckningsbok och skref på stå- ende fot ett par rader; »nå, och det har du väl in- genting emot att man talar om? Han lär ha' varit förtjust i utställningen, påstod frun — det kan ju aldrig skada att man talar om det, eller hur?» »Tror du inte att det vore skäl i att fråga ho- nom först?» frågade Lars spefullt, i det han slog till boken, så att Rahm var nära att tappa den. »Fråga honom? Hvad skulle det tjäna till att springa och besvära honom med det? Jag tänker att om han inte är komplett olik alla andra artister, så har han nog ingenting emot att bli omnämnd i tid- ningarna. Emellertid kunde du ju fråga honom — kanske du träffar honom hos generalskan, efter som han kände dem — hörde jag däruppe på utställ- ningen.» »Hörde du inte också hvad den där frun tyckte om mina skisser?» frågade Lars ironiskt som förut. »Nej, i dag är du alldeles omöjlig att tala för- nuft med,» afbröt Rnhrn skråttande, »men hur är det,21J kommer du in på Rydberg i kväll så där mellan tio och elfva?» »Kanhända. Det beror på.» »Åhjo, gör det. Du träffar bestämdt åtskilliga bekanta där; konsuln brukar vara där och Barken också — och då kan man med detsamma få höra huru det är med den där förlofningen. Jag hörde häromdagen, att det inte skulle bli något af, men däremot lär konsuln verkligen tänka våga kuppen med gumman.» »Vågar hon den verkligen med honom då?» »Ja, hvad tusan skulle hon kunna riskera? Jaså, det är här du skall upp. Du är lycklig, du — som har en fin middag i kikaren. Jag får som vanligt nöja mig med att kvista in på Hamburger börs eller du Nord.» Och med en mycket illa dold suck skiljdes Rahm ifrån sin vän, som nu med hastiga steg gick in genom porten och uppför trapporna till generalskan. »Det vill säga,» tänkte Lars för sig själf, i det han efter vanan tog två trappsteg i språnget, »att om jag ville, så — men jag vill inte sätta i gång någon reklam — jag behöfver det inte. Annars skulle nog inte Rahm begära bättre än att få stöta i trumpeten. » VIII. Den förste som tog emot Lars, när han inträdde i salongen, var Otto, som kom emot honom med framsträckt hand och muntert utropande: »Välkommen! Jag kom nyss hem och fick höra att ni skulle komma hit, herr Skog, och då bad jag 21J kommer du in på Rydberg i kväll så där mellan tio och elfva?» »Kanhända. Det beror på.» »Åhjo, gör det. Du träffar bestämdt åtskilliga bekanta där; konsuln brukar vara där och Barken också — och då kan man med detsamma få höra huru det är med den där förlofningen. Jag hörde häromdagen, att det inte skulle bli något af, men däremot lär konsuln verkligen tänka våga kuppen med gumman.» »Vågar hon den verkligen med honom då?» »Ja, hvad tusan skulle hon kunna riskera? Jaså, det är här du skall upp. Du är lycklig, du — som har en fin middag i kikaren. Jag får som vanligt nöja mig med att kvista in på Hamburger börs eller du Nord.» Och med en mycket illa dold suck skiljdes Rahm ifrån sin vän, som nu med hastiga steg gick in genom porten och uppför trapporna till generalskan. »Det vill säga,» tänkte Lars för sig själf, i det han efter vanan tog två trappsteg i språnget, »att om jag ville, så — men jag vill inte sätta i gång någon

reklam — jag behöfver det inte. Annars skulle nog inte Rahm begära bättre än att få stöta i trumpeten. » VIII. Den förste som tog emot Lars, när han inträdde i salongen, var Otto, som kom emot honom med framsträckt hand och muntert utropande: »Välkommen! Jag kom nyss hem och fick höra att ni skulle komma hit, herr Skog, och då bad jaggumman mor att jag skulle få ta emot er. Det var my<“ket trettigt, att ni kommer till middagen, men först tycker jag, att vi borde göra upp vår lilla affär, så att vi sedan kunna vara så mycket mera ogenerade med hvarandra.» »Jag förstår verkligen inte, herr löjtnant —» »Ah, sesä. Låt nu löjtnanten gå för tusan i våld — och artisten med, för resten. Ska vi inte kunna vara lika goda vänner för att vi hade litet krångel för oss, när vi voro pojkar? Jag medger, att jag var en elak lymmel den där gången, men så fick jag ju också på ögonen för det, och du slapp undan — aj tusan, nu slapp det fram — men gjordt är gjordt. Har du inte lust att låta det vara som förut?» Han såg så rask och ärlig och öppen ut, där han stod med utsträckt hand och leende ansikte, att Lars kände en god del af sin gamla ovilja försvinna; men envis som han var, hvarken kunde eller ville han gifva med sig i första taget, utan svarade tämli- gen kallt: »Om jag också kunde ha lust, så är i alla fall afståndet —» »Just därför,» ropade Otto muntert som förut, »det är ju hela elfva år sedan.» »Nå, det var då just inte det afståndet jag me- nade,» fortsatte Lars, »utan —» »Ja, annars vet jag sannerligen inte af något af- stånd från min sida. Du däremot, som är en berömd artist — apropos det, det var fan så stiliga taflor du har däruppe — jag var där sen, i middags, med flickorna Becker — så att om du nu sätter dig på dina höga hästar, undrar jag sannerligen inte på det, men nog tycker jag i alla fall att du kunde —» »Ja, är det ditt allvar, så —»214 »Visst är det mitt allvar.» Och handslaget växlades nu kraftigt och samti- digt, och därpå drog Otto honom fram med sig mot dörren till de inre rummen, i det han fortsatte med samma muntra sätt som förut: »Kom nu så gå vi in till mamma och Signe, som lära ha' ställt till en förbaskad historia däruppe, hörde jag. Men det var då ocksä tusan, att du skulle vara så rask i vändningarna med knifven. Jag skulle bra gärna ha velat sett den där taflan jag också. Signe påstår, att den var alldeles öfverdådig — och pro- fessorn därinne —» »Är Hörner här?» »Ja visst, och han säger detsamma. I alla fall var det förbaskadt ledsamt, att du skar sönder — och mamma är också mycket ledsen öfver det — se hon håller alldeles vådligt på gubben, förstår du — fast han nog hade sina små sidor förstås. Nå, inte är jag i alla fall den, som skall klandra honom, ty mig var han ju alltid hygglig emot, och det var inte något ondt med honom, fast han var häftig som en raket — du förstår, militär utaf ganda stam- men — de voro inte läsare den tiden, inte.» »Är det några flera främmande?» frågade Lars helt obesväradt, när de kommo fram till dörren, ty han tyckte nu, att han gärna kunde besvara pratet med att visa sig litet hemmastadd. »Nej, inte till middagen. Mamma tyckte att vi borde vara en famille — och både professorn och dig kan man ju godt anse höra till familjen — men i kväll kommer det några flera och —-» Dörren öppnades i detsamma, och generalskan syntes på tröskeln. »Här lin’ vi honom, mamma,» ropade Otto och215 sköt fram Lars emot henne, »och nu ha vi förnyat den gamla bekantskapen och glömt både det blåa ögat och piskan.» »Så mycket bättre,» sade generalskan vänligt och räckte Lars handen, »hjärtligt välkommen, kära Lars, och visa nu riktigt, att du är och vill vara som barn i huset hos oss.» Hon gick före dem in i det lilla förmaket, där Hörner och Signe tycktes hafva träffat någon hastig öfverenskommelse, ty just som de kommo in, sade hon halfhögt till professorn: »Just så hade jag tänkt mig det.» »Så mycket bättre,» svarade han och tilläde sedan med en leende bliek på den inträdande Lars, »men det tala vi inte om förr än efter middagen.» »Lars kände inte någon förlägenhet, fastän han just inte var van vid annat än det obundna lifvet på ateliern och ute bland sina yrkeskamrater och jämn- åriga. Han hälsade helt obesväradt bade på Signe och Hörner, och samtalet flöt lätt och ledigt under den stund, som åtlrstod, innan betjänten kom in och anmälde, att middagen var serverad. »Nu bjuder du, Lars, armen åt Signe och pro- fessorn ät mamma, och jag går förut och visar vägen,» ordinèrade Otto skrattande och ställde upp sig mili- täriskt rak midt på golfvet, tilläggande: »fast nog är det grymt af mamma att inte skaffa mig också en dam att föra till bordet.» »Du ursäktar väl, att jag inte lyder order utan en liten förändring?» frågade Lars leende, i det han gick fram till generalskan och bjöd henne armen, »men första gången jag är här, ville jag gärna göra så här i stället.». Signe såg på honom med en gillande blick, och Hörner sade muntert, i det han närmade sig henne: ».Ja, det är fröken som blir den lidande, inte jag.» Generalskan sade ingenting, pen det syntes, att hon med så mycket större tillfredsställelse fann sig i anordningen, som hon däri såg ett bevis på, att den unge mannen inte hyste något groll mera öfver för- middagens händelse; eller om han ännu hyste det, åt- minstone inte visade att så var. »Han har mera fason på sig

än hvad jag trodde,» tänkte Otto för sig själf, i det han slog upp dörren och gick i spetsen för de öfriga ut i matsalen. Middagen blef i hög grad treflig och just sådan som både Lars och Hörner önskade sig en sådan, med lagom prat och icke allt för många rätter. Man hade god tid på sig, och sedan den första hungern var stillad, kunde man tala både om dagens sma nyheter och äfven om mera allvarliga ämnen, utan att hvar* ken behöfva göra våld på sitt eget ingenium eller begå våld emot andras förhållanden. Inga elaka historier begagnades som pickels för att sätta smak på rätterna. Otto kom visserligen då och då med någen liten anspelning på åtskilligt, som närmade sig den cayennepepprade inläggningen, men både generalskan och Signe förde genast samtalet på andra ämnen, och slutligen fann sig den unge löjt- nanten till sin förvåning midt inne i samtalet om konst, som lifligt underhölls af Hörner och Lars. Den senare hade fått sin plats mellan mor och dotter, Hörner satt på andra sidan om Signe och Otto på andra sidan om modern. På detta sätt hade Lars kommit att utgöra centralpunkten vid det femdukade middagsbordet, och utan att direkt uppmana honom därtill, förstodo de båda fruntimmerna likväl att på.imÄ -i-- Se sid. 222. Vacklando grün 15219 ett fint och älskvärdt sätt få honom att tala om sin konst och sina åsikter om hur han ansåg att vår tid ville se den tillämpad. Hörner å sin sida kom med sina inkast från den äldre skolans åsikter och synpunkter, och både mor och dotter hörde uppmärksamt på deras alltid lifiiga, men därför icke på minsta sätt hetsiga meningsut- byte. Lars var nog mer än en gång på väg att sätta i med lifligare ton och mera absoluta yttranden, men hvar gång detta var fallet, blef det antingen general- skan eller Signe, som med ett i rättan tid mellanskjutet ord eller med en hastigt uppkastad fråga lyckades att få svallningen att lägga sig och åter inleda samtalet i den lugna och breda fåra, där det kunde flyta fram utan forsar och utan kaskader. Slutligen kom man in på frågan om den monumentala konsten och huru- vida den skulle kunna få någon betydelse för vårt land och våra konstnärer. »Enligt min åsikt,» sade Hörner, »är det den som skall rädda oss ur den återvändsgränd, som vi nu ha kommit in uti.» »Vi få aldrig någon monumental konst,» menade Lars häftigt, »det är vi alldeles för fattiga till.» »Jaså, kommer du också med det där pratet om vår ofantliga fattigdom?» frågade Hörner, »det trodde jag annars var ett af den gamla tidens slag- ord. Nu trodde jag verkligen, att det var en öfver- vunnen ståndpunkt, sedan det gjort alldeles tillräck- ligt mycket ondt, genom att alltid vara ett af de obotfärdigas bästa förhinder. Men jag skall säga dig en sak, min gosse: Sverige är inte alls något fattigt land — tvärtom. Hela saken är, att vi inte kunna taga vara på våra rikedomar.» »Ja, jag menar nu inte, att det är fattigt på220 penningar,» invände Lars, »utan att det är fattigt pä konstnärer, det är fattigt pä god vilja att göra någonting för konsten. Monumental konst hos oss — jo, det ville jag just se.» »För tusan,» ropade Otto, »jag tycker man gör ingenting annat än restaurerar kyrkor och slott, och då måtte väl det finnas tillfällen —» »Har du sett någon konstnär få syssla med det, då,» svarade Lars hastigt, »naturligtvis utom arkitek- ten, som de inte kunna undvara? Men hvilken är det annars, som får vara med? Jo handtverksmålaren, som stryker efter schablon — och hvarför? Jo därför att det blir billigare.» »Nu är du orättvis, min vän Lars,» återtog Hör- ner, »hvad säger du om plafondmålningarne i slottet och väggmålningarne på museum då. Är det inte monumental konst, så vet då inte jag.» »Medgifves gärna! Plafondmålningarne på slottet, det är tre lysande undantag från den allmänna regeln. Väggmålningarne på Museum — nå, dem ha vi inte sett än.» »Ja, men nu är det ju afgjordt, att de skola ut- föras, är det inte så? frågade Signe. »Jo, mycket riktigt,» svarade Hörner, »och vänta bara, det blir nog mera än. Tänk bara på hvad som förestår nu i byggnadsväg: nya operahuset och riks- dagshuset och riksbanken sedan.» Här brast Lars ut i ett skratt och Otto instämde genast. »Du är allt bra nair, min gamle lärare, om du tror att där blir fråga om någon monumental konst,» sade Lars och torkade sig i ögonen med servietten, »jag talar nu inte om operan, det är ju ett helt och hållet enskildt byggnadsföretag — där kan det möj-221 ligtvia hända att någon af konsortiet faller på den idén att det skall målas några sånggudinnor i taket. Men riksdagshuset? Det står i vida fältet.» »Och riksbanken. Den ska' ju stå i sjön,» skrat- tade Otto. »Ja herre gud, om man kunde flytta dit riks- dagshuset med, så att det slapp stå på Helgeandshol- men,» fortsatte Lars, »det vore nu det allra finaste.» »Har du således inte så mycket förtroende för ditt lands representation,» återtog Hörner ifrigt, »att du anser den vilja offra något för att låta både ar- kitektur, målarkonst och skulptur bidraga till att pryda den nya riksbyggnad som den ämnar att låta uppföra?» »Nej, sannerligen jag det har,» försäkrade Lars bestämdt, »ty när den först och främst kan begå en sådan vandalism som att med något så barockt miss- pryda hufvudstadens vackraste plats —» »Ja, det är nu olika meningar om den saken,» förklarade Hörner, »och hvar det rätta ligger —» »Det begripa

naturligtvis kamrärne bäst,» inföll Lars med låtsadt allvar, »tänk bara en sådan massa af fackmän där finns —» »Nå, det vill jag då naturligtvis inte påstå,» fortfor Hörner, »men i alla fall —» »Tro inte herrarne, att vi skulle kunna tala om någonting trefligare?» frågade Otto hastigt med en så komisk min, att de allesammans brusto ut i skratt, »det förefaller mig som om vi skulle kommit in på tämligen beniga saker.» »Ja, ellér åtminstone steniga,» tilläde Lars, »och jag ber damerna ursäkta, att jag tog i litet hett —» »Nåja, det är ju också en brännande fråga,» sade Signe, »och hvarken mamma eller jag äro likgiltiga222 för den, det kan jag försäkra Lars om. Och att ni konstnärer äro ifriga, det förstå vi så väl.» »Men nu*tror jag vi öfvergå till något som ligger oss närmare,» började generalskan, i det hon höjde sitt glas, »och det är att säga vår unge konstnär här, hur glada jag och mina barn äro att se honom här hos oss och att finna det gamla vänskapsbandet emellan oss förnyadt. Måtte Lars alltid komma ihåg att han har ett hem här, ett hem, där han är gärna sedd och där man gläder sig åt hans framgångar.» »Bara han inte målar saker, som stöta på pa- trull,» tänkte Hörner inom sig, men låtsade om in- genting och klingade med Lars liksom med de andra. Den unge artisten svarade med några helt korta ord, framförda utan alla anspråk, men också utan någon förlägenhet, och när det var gjordt, höjde Otto sitt glas och ropade: »Och nu bekräftar vi den nya brorskålen och komma öfverens orn, att allt det gamla är glömdt.» »Inte allt,» svarade Lars med en blick på Signe, som helt gladt svarade: »Det vill jag hoppas. Och dä får jag klinga med, så att alla tre lekkamraterna äro tillsammans.» Snart steg man upp från bordet, och nu var det Lars som bjöd Signe armen och förde henne in i sa- longen, där kaffet serverades. IX. Sedan kaffet var drucket, tog Hörner afsked och lämnade Lars ensam i förmaket hos generalskan och hennes dotter. Otto hade nämligen lofvat att träffa 222 för den, det kan jag försäkra Lars om. Och att ni konstnärer äro ifriga, det förstå vi så väl.» »Men nu*tror jag vi öfvergå till något som ligger oss närmare,» började generalskan, i det hon höjde sitt glas, »och det är att säga vår unge konstnär här, hur glada jag och mina barn äro att se honom här hos oss och att finna det gamla vänskapsbandet emellan oss förnyadt. Måtte Lars alltid komma ihåg att han har ett hem här, ett hem, där han är gärna sedd och där man gläder sig åt hans framgångar.» »Bara han inte målar saker, som stöta på pa- trull,» tänkte Hörner inom sig, men låtsade om in- genting och klingade med Lars liksom med de andra. Den unge artisten svarade med några helt korta ord, framförda utan alla anspråk, men också utan någon förlägenhet, och när det var gjordt, höjde Otto sitt glas och ropade: »Och nu bekräftar vi den nya brorskålen och komma öfverens orn, att allt det gamla är glömdt.» »Inte allt,» svarade Lars med en blick på Signe, som helt gladt svarade: »Det vill jag hoppas. Och dä får jag klinga med, så att alla tre lekkamraterna äro tillsammans.» Snart steg man upp från bordet, och nu var det Lars som bjöd Signe armen och förde henne in i sa- longen, där kaffet serverades. IX. Sedan kaffet var drucket, tog Hörner afsked och lämnade Lars ensam i förmaket hos generalskan och hennes dotter. Otto hade nämligen lofvat att träffa223 en kamrat och aflägsnade sig strax efter professorn, sedan han lofvat att komma upp och hälsa på ar- tisten i hans atelier, där han hoppades att han skulle få se några riktigt »stiliga små bitar», som han ut- tryckte sig. »Jag hoppas att både mamma, Signe och du ur- säktar att jag försvinner,» sade han tämligen vårds- löst, i det han gick, »men ni har nog så mycket gamla minnen att språka om, så jag kan gärna vara borta. Så mycket mer som jag just inte spelar någon vidare vacker roll i de där gamla minnena.» När Otto gått, hvilade en viss tryckande förlägen- het öfver trion därinne i förmaket. Generalskan satt och funderade på, hur hon bäst skulle kunna komma fram med hvad hon ville erbjuda för att utplåna in- trycket af förmiddagens händelse däruppe på utställ- ningen. Signe tänkte på detsamma, och Lars undrade inom sig på hvad det skulle betyda att de två andra aflägsnade sig, ungefär som om det hade skett på öfverenskommelse. Han anade nog hvad som skulle komma, och han föresatte sig att han skulle vara på sin vakt, ty han hade bestämdt föresatt sig, att han icke skulle mottaga någon godtgörelse i form af pen- ningar eller skadestånd. Generalskan insåg, att ju längre tystnaden varade, desto svårare skulle det bli att bryta den, och med ett slags förtviflad beslutsamhet, som hon likväl dolde under en antagen lätt och skämtande ton, sade hon slutligen : »Det kan bestämdt inte vara något nöje för dig Lars att sitta här och hålla oss sällskap, och om du därför vill gå ut och röka en cigarr och kanske komma tillbaka om en halftimme.» »Nej tack, tant,» svarade Lars, i det han sträckte224 ut sig i fåtöljen, »jag sitter bra som jag är. Röker gör jag tillräckligt hemma hos mig, och om jag inte besvärar tant eller Signe —» »Hur kan du tänka det,» sade Signe leende, »både mamma och jag äro så glada öfver att du vill stanna hos oss. Vi ha inte många bekanta just, och — » »Men jag tyckte, att Otto sade, att ni väntade främmande i kväll, och därför tänkte

jag —» »Det var hofrättsrådinnan Becker och hennes dött- rar, som ämnade sig hit,» svarade generalskan, »men jag fick återbud från dem, strax innan du kom. Konsul Bagge hade bjudit dem på operan —» »Annars hade nog inte Otto haft så brådtom att gå sin väg,» inföll Signe litet oförsiktigt och fick ge- nast en hastig blick från modern, som strax därpå lutade sig fram ur soffhörnet och lade sin hand på Lars' arm i det hon började: »Jag är verkligen rätt glad åt, att de inte komma, så kunna vi få prata i lugn och ro. Säg mig nu en sak, Lars, på hvad sätt skall jag kunna godtgöra hvad som hände i förmiddags?» »Om vi ska' tala i lugn och ro, som tant nyss sade, så låt oss inte tala om den saken,» afbröt Lars genast och gjorde min af att stiga upp, »jag har en gång sagt, att hela felet låg hos mig, och jag menar det fullt uppriktigt.» »Men det kan jag inte gå in på,» återtog gene- ralskan allvarligt, »jag vill gärna tro, att det är miss- uppfattning från min sida, men jag kunde inte hjälpa det. Jag förstår mig ju inte alls på att se sakerna ur konstnärlig synpunkt, jag dömer bara efter min känsla — det tror jag vi kvinnor i allmänhet göra — men så mycket vet jag, att därför har jag ju ingen226 rätt att tillfoga andra skada. Ock nu vill jag ovill- korligen hålla Lars skadelös för den förlust och det obehag jag förorsakat.» »Men jag vill inte på några villkor, att det skall vara så,» svarade Lars lika bestämdt som hon, »jag har så mycket att tacka er båda för, att den där taf- lan blir så försvinnande liten inför allt det stora och goda ni gjort mig. Och framför allt det, att jag fick bli hvad naturen ämnat mig till, i stället för att an- nars gå som en lastdragare därnere på landet.» »Nå, det var då mindre mammas och min för- tjänst än professor Hörners,» sade Signe, som ville försöka att göra samtalet litet lättare, »och Lars hade nog brutit sig igenom ändå, vår hjälp förutan.» »Det tror jag inte.» »Men jag är säker därpå,» fortfor Signe bestämdt, »sådana anlag kunna inte gå förlorade.» »Jo, hvad de det kunna. Emot en som kommer fram, är det hundrade som hindras. Eller också gå de upp i något annat. Jag hade kanske blifvit en vanlig plankstrykare eller möjligen kunnat komma upp till att måla vanliga bondtaflor med vår herre i trekantig hatt och profeten Elias i pinnkaret. » Signe kunde inte häjda ett muntert skratt vid tanken på en sådan tafla, och generalskan, som under tiden syntes tämligen frigjord från sin förlägenhet, inföll nu hastigt: »Nu får inte Lars säga nej för att måla en an- nan tafla åt oss i stället.» Lars såg på henne med något liknande en glad förvåning, och det var tydligt, att han väntat godt- görelsen i en form, som skulle tilltalat honom mindre än denna. Han var dock ännu icke alldeles befriad från fen viss misstanke, att man kanske ville att han226 skulle framställa den sönderskurna taflans ämne i en annan form och svarade därför litet misstroget: »Ja, det beror naturligtvis pä hvad det skulle vara och om det är något, som jag kan åta' mig.» »Det tror jag nog,» fortfor generalskan, »och jag är öfvertygad om att Signe har samma åsikt som jag. » »Ja, men mamma lilla, du har ju ännu inte sagt mig —» »Nej, jag ville, att det skulle vara en öfverrask- ning för dig också, och jag har ju inte haft så sär- deles lång tid att tänka på saken. Men det blir nog ändå det bästa, och därför frågar jag nu Lars: vill du måla Signes porträtt åt oss?» »Mitt porträtt, mamma?» ropade Signe öfverra- skad och rodnade upp, »tror du verkligen att Lars — att han skulle vilja —» »Ja det beror ju på,» fortfor generalskan med ett tint leende, »och vi få nu höra hvad hun själf säger.» Lars kände blodet rusa upp åt hufvudet på sig, så att han ett ögonblick blef alldeles yr; detta hade han icke väntat sig, och i första ögonblickets öfver- raskning kunde han endast stamma: »Ja — jag vet bara inte — om jag kan —- por- trätter har jag egentligen inte målat — och —» »Säg snarare, att du inte vet om du vill.» »Å, hvad det skulle vara roligt, Lars, om du ville det,» ropade Signe, glömsk af all etikett och alla hvardagshänsyn, hvilka först och främst bjödo att hon icke skulle visa sig så angelägen, »och ännu roligare vore det, om du ville måla både mamma och mig.» »Och kanske Otto också, så blefve det en riktig familjetafla,» framkastade Lars litet ironiskt.227 »Nej, det skulle bara påminna mig om — om,» utbrast generalskan lifligt och tänkte säga: den andra, men sade i stället: »om att jag blifvit gammal, och det vet Lars nog, att vi kvinnor inte gärna vilja. Signes porträtt däremot har jag länge önskat mig, ty förr eller senare kommer hon naturligsvis att lämna mig, och —» Som en blixt stod ryttmästarens blaserade ansikte framför Lars, som nu på en gång kom ihåg Rahms prat om den påstådda förlofningen, och han var fär- dig att med ens säga ett bestämdt nej åt hela för- slaget, då Signe hastigt makade sig intill modern, slog armarne om henne och ropade: »Nej mamma. Det vet du att jag inte gör. Vi komma alltid att vara tillsammans.» »Ja, men när Signe skall gifta sig?» frågade Lars och försökte se obesvärad ut, »och det dröjer väl inte länge. Jag har hört sägas att —» »Att jag är förlofvad kanske?» utbrast Signe med ett muntert skratt, »och med hvem då? Det skulle verkligen roa mig att höra.» »Något namn har jag inte hört,» svarade Lars med en genomträngande blick på mor och dotter, som sutto i samma ställning, »men det är ju natur-

ligt, att en så vacker och så rik flicka —» »Å, livad min häst har blifvit för en riktigt ar- tig kavaljer,» sade Signe skämtsamt med en böjning på sitt vackra hufvud, sedan återtog hon allvarligare: »jaså, Lars har verkligen inte hört något namn? Ja inte jag heller.» Den friska och muntra ton, med hvilken hon sade detta, lugnade Lars helt och hållet. Han kände inte kvinnorna tillräckligt för att veta, att just när de visa sig som mest ointresserade af allt hvad friare och.228 förlofning heter, kunna rte vara som lifligast upptagna af sådana tankar. Det var nu visserligen inte fallet med Signe, men däremot tycktes generalskan icke vara främmande för vissa moderliga spekulationer i den vägen, ty hon svarade tämligen allvarligt: »Hvad som inte är, så kan det väl bli — och naturligtvis har du inga skäl att säga nej, kära Signe, om ett lämpligt parti erbjuder sig.» »Nej, mamma lilla, och om jag tycker om den som erbjuder mig ett lämpligt parti — ty det förutsätter du naturligtvis? Och träffar jag ingen sådan, så stan- nar jag hos dig och lefver fullt ut lika lycklig för det. Men medan vi vänta på allt det där — hur är det nu, vill Lars verkligen måla mitt porträtt?» »Ja, gärna,» ropade Lars, nu helt och hållet be- friad från sina misstankar angående ryttmästaren : »jag vill åtminstone försöka. Men hur det kommer att lyckas, det —» »Å, när Lars kunde måla så bra ur minnet,» sade Signe, men stannade hastigt förlägen och olyck- lig, när hon tänkte på att hon hos modern friskade upp minnet af den sönderskurna taflan. »Och hvar vill Lars måla porträttet?» frågade generalskan, som själf var angelägen att komma ifrån det farliga ämnet. »Uppe på min atelier,» svarade denne genast och utan betänkande, »det är endast där, som jag kan måla som jag vill.» »Men jag trodde annars, att här hemma —•» »Nej tant, det går inte. Man kan hvarken ar- rangera belysning eller bakgrund sådana som de skola vara. Att måla porträtt i hemmen, det är detsamma som att måla ett haf uppe i en skog, eller en stor229 slätt i en liten kammare. Man iar hvarken färg eller lillB — hvarken perspektiv eller djup.» »Men jag förstår inte, hur vi skola kunna arran- gera oss för att —» »Det är den enklaste sak i världen. Tant och Signe komma till mig hvarannan dag mellan tolf och ett eller mellan ett och twä, allt efter som det faller sig bäst for er båda, jag stänger min dörr och sätter ut »modell» på dörren, och da stör oss ingen män- niska. » • »Ja, men dä kan man ju tro att — att du har någon, som du — som du,» —- stammade general- skan, som hade den ärbara kvinnans fasa för allt hvad modeller heter. »Som jag skali mala af, ja,» utropade Lars skrattande, »och det har jag ju också. Och det en förtjusande modell ändå.» »Och hur skall jag klä' mig?» frågade Signe, som inte låtsade höra det sista utropet, »i hemdräkt eller soirédräkt, eller — » »Ju enklare, desto bättre,» svarade Lars, »helst i någon ljus, glad färg, någon som man kan ställa fram riktigt solmättad mot en mörk bakgrund. Por- trättet skall se ut, som om Signe blifvit tagen hemma, utan att veta det — med en bok i handen eller ett arbete. Det finns ingenting afskyvärdare än de där porträtterna, på hvilka man kan se att de satt sig för att bli porträtterade. Alldeles som hos fotografer. » »Ja, men då borde väl också porträttet målas hemma,» inföll generalskan, som tyckte att det skulle vara bra mycket bekvämare, »ty i din atelier, kära Lars, där kan ändå aldrig Signe känna sig hem- mastadd. » »Var inte rädd för det, mamma. När du är med230 mig och när det är Lars som målar jag skall känna mig alldeles som om vi voro hemma på Vernersnäs.» »Nere i parken, nära sjön —» »Där vi lekte som barn, ja.» »Och när vill Lars att vi ska' börja?» afbröt ge- neralskan, som märkte alt de unga åter kommo in på det farliga området med barndomsminnena, »kan- ske redan i morgon?» »Det skulle jag nog vilja, men jag måste först ordna med duk och tillbehör — jag tror därför att det vore bättre att vi väntade till i öfvermorgon. » »Och hur många sittningar anser Lars att det skall behöfvas?» . »Ja, det är omöjligt att säga, förrän jag far bor]a. Först då kan jag säga, om Signe är svår att träffa eller icke.» »Jag får förbereda dig på, Lars, att jag är myc- ket ombytlig. Ibland ser jag hygglig nog ut, men ibland —» . . »De dagar, som Signe är ohygglig, prata vi i stället,» sade Lars muntert, »det finns dagar, då jag heller inte kan göra ett streck med penseln, och då målar jag inte. Således i öfvermorgon klockan tolf __ äro vi öfverens om det? Och han steg upp, räckte fram handen först åt generalskan och sedan åt Signe. »Skall Lars redan gå?» frågade denna och såg litet missbelåten ut. »Ja, nu tror jag, att en cigarr verkligen skulle smaka bra — och' jag skall dessutom träffa ett par bekanta — » »Då ska' vi inte uppehålla längre,» sade gene- neralskan vänligt och höll kvar hans hand, »och nu231 skiljas vi ju som riktigt goda vänner? Är det inte så, Lars?» »Jo, som riktigt goda vänner,» återtog han med tonvikt på ordet och förde hennes hand till sina läppar. »Och nu vet Lars, hvar vi bo, och behöfver ju inte några bjudninger för att komma till oss?» frågade Signe vänligt, i det hon följde honom ut i salongen, medan generalskan dröjde kvar i förmaket. »Bara jag inte kommer så ofta, att ni bli utledsna på mig, » sade Lars och höll hennes hand under några

ögonblick i sin. »Det dröjer nog en tid åtminstone,» svarade Signe och besvarade handtryckningen helt lätt, »men säg mig nu, när mamma inte hör det: Lars är väl riktigt god på henne igen nu, och jag får ju se på den där taflan en gång ännu uppe på ateliern?» »Vill Signe verkligen det?» frågade Lars varmt och såg henne längre in i ögonen, som hon inte slog ned eller vände bort. »Ja, det ville jag. Jag vill se om Lars har lika godt minne som jag.» Han ville svara något ifrigt, oöfverlagdt, oförsik- tigt kanhända — då hon i detsamma helt sakta drog sin hand ur hans, nickade åt honom med ett gladt leende på läpparne och försvann in i förmaket, i det samma som betjänten öppnade salongsdörren från tam- buren och stod där bugande med gästens rock i de upplyftade händerna. Lars tog den hastigt af honom, kastade den vårds- löst öfver axlarne, slängde hatten på hufvudet och skyndade utför trapporna, tände i porten en cigarr och föresatte sig att taga sig en duktig promenad för att försöka reda de många olika intrycken af hvad som händt honom under dagen. 232 X. Framåt elfvatiden på kvällen kom han in i kaféet pä Rydberg, och upptäckte genast vid ett af borden Rahm och Bark, som sutto där rökande och pratande, med en flaska Vhisky ocli några Apollinarisbuteljer emellan sig. Det var för öfrigt tämligen gästfritt därinne, ty spektaklerna hade nyss slutat, och de, som besökt dem, voro ännu inne och superade på andra sidan eller i matsalen en trappa upp. Lars lämnade hatt och rock i vaktmästarens händer och gick fram till vännernas bord, där han af Råhm hälsades med ett kraftigt handslag, i det han helt högt och ogeneradt utropade: »Nå ändtligen kommer du då. Det var tusan till middag att vara storståtlig.» »Det var kanske supé också?» frågade härads- höfdingen. »Nej jag har varit ute och gått sedan,» svarade Lars, i det han slog sig ner vid bordet och ringde på vaktmästaren, som skaffade honom rena glas och tog in mera vatten, »jag har tagit mig en promenad om- kring Djurgården och Skeppsholmen » »Nå, damerna voro väl älskvärda?» frågade härads- höfdingen och lutade sig tillhaka i stolen, »och hur var det, såg du om flickan hade någon ring?» »Du pratar,» sade Rahm skrattande, »den förlof- ningen skulle man nog hört talas om, i fall det varit någon. Men jag tänker det är väl med den som med din egen — den står i vida fältet.» »Den står visst inte i vida fältet,» svarade hä- radshöfdingen vårdslöst och smuttade på sitt glas,o^\ N IgjÉÉjjiajft. Ë Vacklande grund. ^ - ^ Mmsi t1.:4.;--;235 »om jag bara vill, så kan det vara klappadt oeh klart på åtta dar.» »Är du så säker på flickan?» frågade Lars och såg på honom med en ironisk blick. »Ja gudbevars. Vore jag lika säker på min ut- nämning till assessor, så skulle ingenting hindra. Ja det vill säga, det är en sak till.» »Om flickan vill ha dig, ja,» fortfor Lars i samma ton som förut. »Det låter på dig, som du skulle tro, att jag inte är ett parti som duger?» ropade Bark och sträckte sig välbehagligt i stolen, »men det är inte det, utan det är den där galenskapen med konsuln, som går och slår för gumman. Först och främst vill jag inte ha det där djuret till svärfar — det tycker jag skulle vara löjligt, och så blir ju flickan mindre rik, om gumman går och gifter sig. Och ska' man nu gå och gifta sig, så naturligtvis får man lof att ha valuta för sin uppoffring.» »Kallar du det uppoffring att gifta sig med en så vacker flicka som Alma Becker?» frågade Rahm och tittade i taket med svärmisk min, »jag tycker tvärtom, att det vore hon, som gjorde uppoffringen.» »Ja, hon skulle naturligtvis bli mycket lyckligare om hon gifte sig med dig?» inföll Bark hånfullt, »men ser du, jag tror inte, att hon är mycket fallen för att svärma i det blå. Hon är en praktisk flicka och har nog ingenting emot att bli hofrättsrådinna som modern eller kanske till och med presidentska med tiden. Eller hvad tror du, Skog? Du känner ju familjen bättre än vi.» »Jag tror att jag går min väg, om ni inte kan hitta på något trefligare samtalsämne,» svarade Lars och gjorde min af att stiga upp.236 »Ja, du vill naturligtvis att man ska' tala om konst och sönderskurna tailor och —» »Jaha, apropos din sönderskurna tafia,» ropade Rahm och vände sig till Lars, »du ska' tro, att den saken har väckt uppseende så det förslår. Jag var på operan, och där träffade jag flera bekanta — och det var ett allmänt samtalsämne. Och du kan tänka dig, att det går redan de allra vildaste rykten både om dig och taflan.» »Såå? Hvad säger man då?» frågade Lars, lik- giltig till utseendet, men en uppmärksam betraktare skulle lätt kunnat iakttaga, att likgiltigheten endast var spelad, »det är väl några riktiga röfvarhistorier?» »Ahja, inte långt ifrån,» svarade Rahm, »men det är kanske inte värdt, att jag dukar upp hvad jag hörde, ty du blir bestämdt bara förargad.» »Kom du bara med dem, så får jag höra.» »Morgens artist,» ropade Bark och klingade med Lars, »så skall man ta' det. Lugn i stormen, det är någonting som en jurist kan uppfatta.» »Det förvånar mig,» sade Lars spetsigt, »ty då kan han inte ställa till något krångel, och det är ju det han skall lefva på.» »Som artisterna på den mänskliga fåfängan,» ropade Bark och tömde sitt glas. »Kan ni inte sluta med stenkastningen nu, så att jag också får säga ett ord?» frågade Rahm. »En kritiker har ju alltid sista ordet,»

replikerade Bark, »hvad skulle han annars ta sig till?» »Nå börja nu,» sade Lars och satte sig tillrätta i stolen. »Somliga undra,» började Rahm, men afbröts genast af Bark, som ropade i det han härmade en barnröst:237 »Och jag undrar allra mest.» »Nej, gå för tusan i våld' med dina afbrott. Somliga tro då, i fall det smakar bättre, att du hade målat någonting naturalistiskt, som det inte gick an att visa, och att därför konstnärsklubbens styrelse nekat dig att ställa ut det, hvarför du i förargelsen skar sönder taflan.» »Är det alltsammans?» frågade Lars och trum- made otåligt på bordet. *lisch nej,» ropade Bark skrattande, »det är mycket mera, kära du.» »Andra tro, att du hade tagit dig för att por- trättera frälsningsarmén, och att det möjligen kunnat väcka anstöt hos de andligt sinnade, medan andra igen påstå, att du hade målat af en af de många bazarerna för välgörande ändamål, och att du hade karrikerat societetens damer — båda två lika farliga saker. » »Och sådant där anser ni mig verkligen i stånd till att kunna måla?» frågade Lars i samma ton som förut. »Ja för tusan. Hvarför inte det?» frågade Bark och fyllde på hans glas, »man skall måla sådant som folk känner igen.» »Nej, det är just det, man inte skall,» återtog Lars »ty det var det jag gjorde, och —» »Åh tusan,» ropade Rahm nyfiket och böjde sig fram öfver bordet, »var det kanske något som —» »Fråga nu inte ett dugg mera, ty du får ändå ingenting veta,» sade Lars med bestämd ton, »och envisas ni med att tala om det där, så går jag min väg. Men vill ni vara muntra och trefliga och tala om hvad smörja som helst annars, så stannar jag238 ocli tur in punsch — ty det här vattenskvalet kan jag inte med. —- Hör hit, garçon.» I detsamma öppnades dörren, och konsuln tittade forskande inåt rummet. Som han tick syn på de tre vid bordet, drog ett belåtet leende öfver hans väl- födda ansikte, och han skyndade fram till dem, ropande helt högt: »Nå, det var förbaskadt bra att jag träffade er. Jag tänkte nog, att det skulle vara någon här.»' »Slå dig ner,» sade Bark genast och makade fram en stol, »vår vän artisten här vill bjuda på puback.» »Nej fan. Jag kan inte. Jag kommer tvärtom för att enlevera er. Jag har damer en trappa upp i ett af smårummen, och nu får ni lof att komma med och skoja upp dem litet. Och att Skog var här, det var ju riktigt ett fynd. De äro alldeles öfverförtjusta i din utställning naturligtvis och —» »Det är väl gumman Becker och hennes döttrar?» frågade häradshöfdingen. »Ja visst tusan,» svarade konsuln, »jag har ju varit med dem på operan, och så ville de prompt supera ute — du vet, sådant där svärmar fruntim- merna för. Supén stökade vi undan entre nous, men nu skulle vi ha oss litet kaffe med avec — kom nu gossar — ni ska' veta att jag är ensam om tre.» »Jag förstår,» skämtade Bark, »du får inte vara ostörd med gumman. Nå, hur är det, ska ni ekla- tera förlofningen snart?» »Fick du någonting att springa omkring staden med? Men kom nu bara, så ska' vi ha oss ett par treffiga timmar. Flickorna äro ju lifvade, vet jag, och gumman med — och er tycka de om sen i somras.» »Nå ja, kör,» sade Bark och steg upp.239 »Om man bara finge röka,» inföll Rahm dröjande, »men det —» »Visst fan får du röka,» ropade konsuln, »de ha ingenting emot att själfva tända en liten cigarett. Ahja, se så, krångla nu inte med att göra upp — hör nu, garçon, skicka upp räkningen på 11 en trappa upp.» »Jag följer inte med,» förklarade Lars bestämdt, »jag vill ha mig ett glas punsch, och det vill jag dricka i lugn och ro och bolma riktigt ordentligt på min cigarr.» »Det måtte du väl kunna göra båda delarne där- uppe, och det lika bra,» bedyrade konsuln, som alltid var angelägen om att umgås med konstnärer, »du får lof att följa med. Talar jag onv att jag träffat dig och du inte kommer med, så —» »Kan du inte hålla mun då?» frågade Lars ironiskt, »hvad behöfver du säga, att du har träf- fat mig?» ' »Tror du, att sådant kan döljas? När man råkar tillsammans med genier, så få till och med så pro- saiska stofiler som undertecknad ett visst något öfver sig, som i synnerhet fruntimmerna känner igen.» »Nå, det där kan du väl inte motstå?» frågade Bark skrattande, »och när du till på köpet väl vet, att vi andra äro alldeles undanstökade hos damerna, när du kommer med —» Lars tyckte, att det låg en viss ton af undertryckt förargelse i häradshöfdingens skämtsamma utrop, och fast han nyss varit alldeles besluten att inte gå med, tyckte han nu, att det kunde vara lustigt att reta vännen en smula. Kanske låg det också på bottnen af hans beslut ett begär att återse Alma ännu en gång, fastän han inte ville tillstå det för sig själf.240 Och i synnerhet när han nu kunde göra det i så mångas närvaro att något enskildt samtal icke gärna kunde äga rum, tyckte han, att han ingenting riske- rade vare sig i fråga om sin egen framtida ställning eller för det minne som de senaste händelserna väckt till lif i hans inre. Medan han fattade det sista beslutet, hade de alla stigit upp, och konsuln, som riktigt ville visa, hur förtrogen han var med konstvärlden, tog honom under armen och förde honom med sig genom lo- kalen, som nu blifvit befolkad af here gäster än förut. »Den där Bagge är då en riktig konstsnobb,» sade häradshöfdingen halfhögt till Rahm, medan de gingo genom förstugan och uppför trappan, »se nu, hur han hänger sig fast vid

Skog och ger oss fan båda två.» »Ja, men någon tafla har han inte köpt af ho- nom,» hviskade kritikern tillbaka, »och inte lär han göra det heller.» »Han beställer väl gummans konterfej och ger henne till lysningspresent,» skrattade Bark. »Det tror jag inte,» svarade Rahm, »ty han vet mycket väl, att Skog aldrig smickrar, när han målar porträtter. » »Nå så får väl den lycklige fästmannen göra det så mycket mer, när han lämnar det.» I detsamma öppnade konsuln dörren till rummet en tr. upp och ropade, i det han gjorde en stor gest med högra armen: »Se här, mina damer. I kväll tror jag man har konstnjutning så det förslår. Först kommer målar- konsten, sedan konstkritiken och slutligen juridiken.» »Alla tre införda af handeln och industrien, hvars241 ridderliga inbjudning —» ropade Bark, men afbröts genast af konsuln, som med ett gapskratt utropade: »Nej, gå du för tusan, jurist. Tror du, att jag- är någon industririddare.» XI. De båda unga flickorna hälsade med ett muntert skratt den kvicka inledningen till det lilla efterspel, som de sa lifligt längtat efter, sedan »Romeo och Julias» melodirika kärlekssaga, omdiktad i Gounods smältande harmonier, förut under aftonens lopp upptagit deras tankar och lämnat efter sig erotiska ekon i deras nöjeslystna sinnen. Deras mor, ^om för tillfället var mera elegiskt anlagd, hälsade de ankommande med ett svärmiskt småleende och började genast, med de intetsägande ögonen fästade pa taket, en lång utgjutelse om den härliga musiken, hoppade därifrån , så ledigt som hen- nes viktiga natur medgaf tillbaka till utställningen, där hon varit på middagen med sina döttrar, och förklarade med sin djupaste strupton, att det hade varit en i allo särdeles angenäm dag. »För se, herre gud,» utbrast hon, sedan hon hvilat sig litet, »konst det är ändå konst, och —» »Ja det kan då inte disputeras,» inföll härads- höfdingen mycket allvarligt, »och 'utan konst, hvad vore lifvet', säger någon af våra skalder.» »Ack ja, hvad det är sant,» suckade hofrätts- radinnan, »utan konst, hvad vore lifvet. Nå, goda häradshöfdingen, hur var det sedan?» Hofrättsrådinnan hade nämligen den ofta iakt- 241 ridderliga inbjudning —» ropade Bark, men afbröts genast af konsuln, som med ett gapskratt utropade: »Nej, gå du för tusan, jurist. Tror du, att jag- är någon industririddare.» XI. De båda unga flickorna hälsade med ett muntert skratt den kvicka inledningen till det lilla efterspel, som de sa lifligt längtat efter, sedan »Romeo och Julias» melodirika kärlekssaga, omdiktad i Gounods smältande harmonier, förut under aftonens lopp upptagit deras tankar och lämnat efter sig erotiska ekon i deras nöjeslystna sinnen. Deras mor, ^om för tillfället var mera elegiskt anlagd, hälsade de ankommande med ett svärmiskt småleende och började genast, med de intetsägande ögonen fästade pa taket, en lång utgjutelse om den härliga musiken, hoppade därifrån , så ledigt som hen- nes viktiga natur medgaf tillbaka till utställningen, där hon varit på middagen med sina döttrar, och förklarade med sin djupaste strupton, att det hade varit en i allo särdeles angenäm dag. »För se, herre gud,» utbrast hon, sedan hon hvilat sig litet, »konst det är ändå konst, och —» »Ja det kan då inte disputeras,» inföll härads- höfdingen mycket allvarligt, »och 'utan konst, hvad vore lifvet', säger någon af våra skalder.» »Ack ja, hvad det är sant,» suckade hofrätts- radinnan, »utan konst, hvad vore lifvet. Nå, goda häradshöfdingen, hur var det sedan?» Hofrättsrådinnan hade nämligen den ofta iakt-242 tagna svagheten, att när hon hörde en vers reciteras, så ville hon absolut, älven om den var alldeles ut- tömmande i och för sig själf, likväl hatva en fort- sättning, om den också inte hörde dit — hvilket ju ofta nog kan hända här i världen. Häradshöfdingen var allt för artig karl, för att inte tillfredsställa hennes böjelse, och när han tänkt sig om en stund, fortsatte han därför helt ogeneradt : »En öde öken, det är gifvet, — så vill jag minnas att det var.» Och konsuln, som hade sina goda skäl att vilja synas så kvick som möjligt, supplerade genast med hög röst och mycket patetiskt, så att de andra alldeles ovillkorligt skulle få det i sig: »Som kassan utan kreditivet.» De andra skrattade hejdlöst at detta, den väl- tödde affärsmannens öppenhjärtig^ infall, och Lars satt under tiden och betraktade Alma, som just bör- jade servera kaffet, och som med mjuka, våglika rö- relser böjde sig öfver bordet för att med minsta be- svär komma åt de kringsatta kopparne. »Herr Skog tycker bestämdt, att Alma utvecklat sig, sen ni såg henne sist,» utbrast helt oväntadt Lilly och såg på honom med spefull min, i tydlig afsikt att göra honom förlägen. »Nej, det tycker jag inte,» svarade Lars och tog bort blicken, som han i stället fixerade på den talande, »men det har däremot fröken gjort, tror jag.» »Pä hvad sätt då?» frågade hon med utmanande ton och sätt. »Ni har blifvit längre och fylligare,» svarade han helt lugnt, »och det kunde ni behöfva.» »Å, jag var väl inte något barn för tio månader sedan heller.»243 »Det beror på, hur man tar det,» svarade Lars. »Då vill ni väl kanske påstå, att jag rent af har blifvit gammal?» frågade Alma och såg på honom med spefullt frågande blick samt tilläde efter en stund: »ja, kanske rent af att jag har vuxit ifrån mig?» »Så oartig skulle jag inte kunna vara,

om jag också ville,» svarade han, »ty det är inte sant.» »f\å, den ena artigheten mot den andra,» återtog Alma och satte sig bredvid honom, sedan hon ser- veiat kaffet, »ni har aldrig målat så bra förr som de där skisserna från västkusten. Men säg 111ig en sak, har ni nu alldeles fullt och fast beslutat er för att endast vara landskapsmålare — möjligtvis med en och annan figur som bisak, inte vidare. » »Endast landskapsmålare?» frågade Lars med tonvikt, »skulle det då vara någon sorts degradering?» »Ja, så tycker åtminstone jag. När man kan måki figurer som ni — ty det har ni visat, att ni förstår er på.» Orden åtföljdes af en blick, som endast var be- läknad för honom, och som också träffade sitt mål. Han ämnade svara med något, som också skulle för- stås endast af henne — då hofrättsrådinnan, som nu slutat att svärma öfver den vackra versen, kastade sig direkte in på utställningen och utbrast: »Ja, det får jag säga, herr Skog, att det var rik- tigt, så att man tyckte att man var där igen. Men h\ad ni skulle med de där fula ungarne ute i vättnet, det kan jag då rakt inte begripa.» »Han tyckte väl, att de kunde behöfva bli litet rena,» inföll konsuln. »Ja, det ma nog så vara, men jag vet inte, nakna kroppar gör alltid ett obehagligt intryck på mig. Det244 är visserligen sant, att det går an, när det är barn, men ändå —» »Nå ja, gammalt folk målar man ju inte gärna, utan att de ha kläder på sig,» svarade Lars, »tacka gud att man kan det då. Ty några skönhetsideal äro de just inte. Åldern har ju egentligen inte mer än två sätt att prägla oss: antingen märglar den ut oss eller också pöser den upp oss.» »Tala inte om rep i hängd mans hus,» ropade konsuln och fick en tacksam blick af hofrättsrådin- nan, som annars skulle blifvit ensam om pösningen. »Och jag som tyckte, att fiskarbarnen voro så stiliga, » ropade, Lilly, under det hon sörplade i sig sitt kaffe i små munnar, »i synnerhet var det en pojke, som såg ut som en riktig liten Cupido — den där hvithylta, som satt på en sten och plaskade med fotterna.» »Lilly då,» afbröt hofrättsrådinnan med sträng ton, »du förstår visst sådant där, du.» »Å herre gud, nog måste jag väl kunna se, att han var både hvitare och vackrare än de andra,» svarade den unga damen näsvist, »men de där fiskar- hustrurna som höllo på med näten — å, sådana exem- plar af fulhet —» »Ja, de ha inte tid att vara vackra,» inföll Lars tämligen skarpt. »Och så var det ju regnväder,» sade häradshöf- dingen, »och det är inte vidare tacksamt för skön- heternh. » »Nej, då är uppehållsväder tacksammare,» förkla- rade konsuln med ett skratt, »men får jag nu inte be damerna smaka på en liten likör, cacao-vanilj ellei kanske litet chartreuse —» »Så vida inte rent af en liten munk- eller cog-245 nacsspets, » ifyllde häradshöfdingeu med kännarmin, »man böi aldrig förtära de där söta likörerna enbart.» »Usch, tala inte om cognac,» inföll hofrättsrå- dinnan med förskräckt min, »då tror jag alltid, att jag är sjuk, ty det otäcka medicinalrådet vill alltid, att man skall dricka en tår cognac, när man mår illa.» »Ja, och det tycker jag är vådligt godt,» förkla- rade Lilly med hela säkerheten hos en ung dam, som vet att hon kan göra hvad hon vill, »men säg mig, herr Skog, hvad var det" för en tafla, som det talas om att ni har skurit sönder? Var det för att den inte dugde, eller var det för att ni — » »Det var för att den inte dugde,» svarade Lars helt kort. »Det tror jag inte ett spår utaf,» sade Alma halfhögt, nästan som om det varit hennes mening, att han ensam skulle höra det, »ni målar inte någonting som inte duger.» Och den blick, som åtföljde de uttalade orden, var sä varm och lyste af så mycken beundran, att Lars inte kunde undgå att känna sig tacksam därför, hur litet han än ville låta påskina det, fullt besluten som han var att hålla sig på afstånd från det farliga grannskapet lika bestämdt som han gjort det förut. Men han kunde inte låta bli att helt hastigt undra, om han inte liknade hunden som släppte köttstycket för att gripa efter skuggan. Det var farliga minnen som vaknade, när han såg henne framför sig, så vac- ker och så full af beundran för artisten, och hvarför också inte för mannen bakom artisten, hviskade en lockande tanke till honom. »Stiger du inte upp och bugar dig, Skog?» frå- gade Bark, som hade hört orden, utan att likväl se den åtföljande blicken, »det skulle jag göra i ditt ställe.»‘246 »Det tror jag nog,» svarade Alma spetsigt, »men herr Skog är van att bli berömd, och han har också rätt att bli det, ty han har utfört något, något som — » »Nå, tror inte fröken Alma, att jag har utfört processer, som varit fullt ut lika svåra att få bukt på som hans taflor? Men jag är ju bara en prosaisk jurist, — och en sådan är inte van att få nagot be- röm —- inte ens af sina klienter. Ja, det finns inte en gång så mycket som en rättegångstidning, som kan berömma honom, så som Rahm gör med sina herrar målare?» »Ja, men så finns det heller inga, som klandra honom,» fortsatte konsuln ämnet, »utom möjligtvis motparten, men han knyter vanligtvis handen i byx- fickan. Men nu, mina herrar, fatta vi våra glas och tömma dem i botten för de tre representanterna för det täcka könet, som täckas närvara vid vårt lilla nachspiel. Damernas skål.» När skålen var drucken, tackade hofrättsrådinnan på egna och sina döttrars vägnar och undrade sedan på, om det inte vore tid på att bryta upp, då klockan nu snart var

nära tolf; men här afbröts hon af kon- suln, som utropade: »Nej men, älskvärdaste af mödrar, gör oss inte den sorgen att öfverlämna oss at ensamhetens kval. Natten är skön, och klockan ett har jag beställt vagn för damerna hem.» »Ja, och nu först tycker jag, att det blir riktigt lifvadt, när man fått sig en likör,» ropade Lilly, på hvilken det söta fluidet redan tycktes hafva stigit åt hufvudet, »och alltid måtte man väl hinna sofva, kära mamma.» »Hon är då ett sådant yrväder,» sade hofrätts-247 rådinnan och såg litet generad ut, »men efter kon- suln skaffat vagn, så får vi väl stanna —» »Och nu ska' vi tala om konst med vår artist här,» sade Alma och slog sig ner i en mindre soffa ett stycke från bordet, »och jag vill, att han skall säga mig, hvarför han inte vill ge mig några lek- tioner .m? ra> då lag i alla fal1 inte på några villkor afstår ifrån att ägna mig åt målarkonsten.» »Helt enkelt därför, att jag inte har tid,» svarade Lars och intog motvilligt den plats, som hon erbjöd honom vid sidan om sig; »jag har åtagit mig en be- ställning, som gör att jag —» »En cigarett, mina damer?» frågade konsuln och bjöd omkring ett litet elegant silfverställ, »å, tänd en, så kunna vi få röka litet med.» »A ja, låt oss göra det, mamma,» ropade Lilly och tog en cigarett, medan hon kastade en vädjande blick på modern, »det är så vådligt stiligt, när man pratar.» — »Nej mitt söta barn. Jag röker då absolut inte. På min tid passade inte sådana där fasoner — och ni får heller inte —» »A seså, fru hofrättsrådinna, » bad konsuln, »om det nu roar de unga damerna — och om det inte alldeles afgjordt plågar er —» »Nej för all del. Jag tycker mycket om tobaks- rök, »det fick jag minsann nog lära mig, medan min salig man lefde, ty han hade aldrig pipan ur munnen men hvad unga flickor beträffar, så tycker jag, att det är okvinnligt, det ser så rysligt emanciperadt ut.» »Gammalmodiga åsikter, mamma lilla,» sade Alma helt öfverlägset, i det hon tände cigarretten på ett ljus, som häradshöfdingen höll fram åt henne, hvarpå hon lutade sig tillbaka i soffan och kastade det ena248 benet öfver det andra; »hvarför skall det vara mera okvinnligt för oss att röka, än det är omanligt för karlarne? Det kan jag inte begripa. Det är väl inte okvinnligare det än att sätta sig vid en kontorspul- pet eller en bankkassa eller bakom disken på ett postkontor.» »Eller gränsle på en velociped,» inföll Lars iro- niskt, i det han såg på hennes uppkastade fot, som gungade fram och tillbaka med hela kängan och en bit af smalbenet synliga. »Ja, det fattades bara, att de skulle anbringa damsadlar på den också,» skrattade Lilly, »liksom inte vi skullej kunna rida på samma sätt som kar- larne —» »Ja, men då få ni allt klä' er litet annorlunda,» invände Rahm, som hittills inte deltagit i samtalet, men som nu tyckte, att han också borde säga något, »På hvad sätt då, om jag får fråga?» sade den unga damen och_såg honom rätt i ansiktet, utan all förlägenhet. »Ja — det kan jag verkligen inte säga — så — noga,» stammade kritikern förlägen. »Damskräddare tror jag inte Rahm duger till,» skrattade konsuln, »men om jag finge arrangera da- mernas dräkt, i synnerhet sportdräkten —» »Goda konsuln, tala inte om sport,» sade hofrätts- rådinnan med ursäktande min, sedan hon smuttat på sin chartreuse, »det ryser i mig, bara jag tänker pa den. Kan ni tänka er, att häromdagen såg jag verk- ligen ett ungt fruntimmer på velociped midt på Gustaf Adolfs torg —» Konsuln, häradshöfdingen och Rahm stannade nu några ögonblick framför hofrättsrådinnan för att höra hennes med mycken emfas omtalade historia, och Alma•v/,./ Se sid. 231 Vacklande grund.251 lilef ett ögonblick ensam med Lars bakom deras rygg. Hon gaf honom hastigt ett tecken att närma sig henne, och när han vände på hufvudet med en tvekande blick på de andra, höjde hon föraktligt på axlarne, böjde sig hastigt framåt, tog fatt i hans hand och drog honom intill sig på soffan, i det hon helt högt och helt vårdslöst yttrade: »Gif mig litet eld, herr Skog.» Han häpnade öfver det obesvärade sätt, på hvil- ket hon i allas närvaro visste att arrangera ett hastigt mellan fyra ögon, och satte sin cigarr emot hennes cigarett, svarande i samma ton: »Var så god, fröken.» Men i detsamma ryckte hon alldeles oväntadt cigarren ifrån honom, salte den i munnen och blåste sedan ut ett helt litet rökmoln, i det hon blixtsnabbt lutade sig intill honom och hviskade: »Nu ha våra läppar mötts igen, och ingen har sett det.» Han häpnade öfver hennes djärfhet, och det var med en känsla af vämjelse, som han steg upp igen, just som de andra vände sig om, för att indraga dem i samtalet. »Fick ni någon eld, fröken Alma?» frågade Bark, och det lät på tonen, som han märkt något, »annars kanske jag får lof —» »Nej tack, eld har jag nog,» svarade hon leende, som om hon hittat på något riktigt fyndigt, därpå kastade hon bort cigaretten på kaffebrickan och till- lade vårdslöst, »men nu bryr jag mig inte om att röka mera.» »Inte jag heller,» skrattade Lilly och härmade systerns rörelse, »det är bara godt för en liten stund.252 Men jag får bestämdt lof att skölja ner tobakssmaken med litet mera cacao.» »Lilly! Det går verkligen inte an —» »Ah, seså mamma — när jag tycker om det. Och jag blir aldrig yr i hufvudet, det vet du.» »Inte jag heller,» ropade Alma trotsigt, i det hon steg upp och tog sitt urdruckna glas, »och jag vill också ha'

mera.» »Nej men snälla flickor. Jag förstår verkligen inte hvad det är med er —» »Det är Romeo och .Julia, fru hofrättsrådinna,» sade konsuln med en öm likörblick på den frodiga frun, »det är ungdomens höga visa som återljuder i de små rosiga öronen.» »Ja det är en märkvärdig opera,» sade Lars spe- fullt, »när den till och med kunnat göra dig poetisk.» »Å, konsuln är visst inte prosaisk af sig,» prote- sterade hofrättsrådinnan med en lika öm blick till- baka på sin frodige tillbedjare, »det såg jag bäst på spektaklet i kväll, där han satt med tårarne i ögonen, när Romeo kom in i grafhvalfvet. Men nu kommer jag ihåg en sak: var det inte meningen att löjtnant v. Verner skulle komma på operan också — jag tyckte att konsuln —» »Jo, det var uppgjordt,» svarade konsuln, »men han hade väl fått något förhinder —» Under tiden hade Alma gått fram till det i rum- met stående pianot, slagit upp det och börjat spela valsen ur kvällens opera. Som på en gifven signal nickade konsuln at häradshöfdingen, hvarpå de togo bordet och sköto in det till väggen framom soffan, sedan det var gjordt, skyndade konsuln sig fram till hofrättsrådinnan, bu- gade sig sirligt för henne och bad henne om första253 hvarfvet af valsen. Medan hon tvekade, passade hii- radshöfdingen pä och gjorde samma manöver hos Lilly, och just som hon skrattande steg upp och han var färdig att lägga sin arm kring hennes lif, slog Alma till ett starkt ackord, slutade spela och svängde sig helt om på pianostolen, i det hon ropade: »Jaså, tror ni att jag tänker sitta här och spela åt er? Nej tack, jag vill dansa själf. Om vi be herr Rahm, så spelar han nog valsen åt oss. Eller hur, gör ni inte det?» »Åhjo, snälla herr Rahm, gör det. Ni spelar ju utmärkt piano, det kommer jag ihåg sen i somras,» ropade Lilly, som otåligt skyndade fram till honom, dragande häradshöfdingen med sig. Konsuln och hofrättsrådinnan, som nu också kommit på benen, förenade sina böner med de öfrigas, och Rahm satte sig ned, efter många ursäkter för att han inte kunde och inte vågade det utantill, och så spelade han upp »An der schönen, blauen Donau» och de båda paren började svänga om, fast det gick tämligen trögt på den tjocka mattan. Lars tyckte nog om att dansa, han också — men nu tyckte han icke, att det stämde med hvad han förut upplefvat under dagen, och han kände större lust att gå sin väg från alltsammans, om han bara hade kunnat. Men det gick ju inte an — det hade ju varit att visa sig tölpaktig —- och just som han fick se, att konsuln aflämnade den pustande hofrättsrådinnan i soffhörnet, fattade han hastigt sitt beslut, gick fram till Alma, bugade sig för henne och lade helt obe- sväradt sin arm om hennes lif, hvarpå de hvirflade om hastigare och mera uthållande än de båda andra paren, som måste hvila litet emellan.254 Och efter dansen ackompagnerade Rahm konsuln, som sjöng en varietévisa af den vanliga sorten, och nu blef hofrättsrådinnan så förtjust, att hon alldeles glömde bort tiden och stannade ända till klockan tu, innan de väntande hyrkuskhästarne fingo den äran att föra hem henne och hennes döttrar, hvilka i vag- nen kommo öfverens om, att de haft »vådligt» roligt. Detsamma tyckte också herrarne, som ännu stan- nade kvar en halftimme och drucko punsch. De enda, som inte voro särdeles belåtna, voro Rahm, som inte fått göra annat än klinka piano hela tiden, och som nu i förargelsen tömde ett par, tre glas punsch efter hvarann — och Lars, som under en af danserna varit oförsiktig nog att lofva Alma ett möte dagen därpå uppe på ateliern, dit hon ansåg sig så mycket lättare kunna komma, som hon skulle gå till en söm- merska för att profva, och hon visste att modern och systern voro hindrade att följa med henne. »Jag måste ovillkorligen tala med dig,» hade hon sagt med bestämd ton, »det är ett samtal som måste blifva afgörande för oss bägge.» Och när Lars följt hem Rahm och sedan ensam var på väg hem till sig, lofvade han sig själf, att det skulle vara sista gången han tog emot henne, och pri- sade sin försiktighet att icke utsätta Signes första sittning till porträttet förr än dagen därpå. Han hade på hemvägen en svår strid att utkämpa mellan sin sämre natur, som var en ifrig förespråkare för hans vackra modell till Cleopatra, och hans bättre, som höll på barndomsminnet och den vaknande, rena böjelsen för barndomsvännen. 255 XII. Hela förmiddagen därpå var han ifrigt sysselsatt med ordnandet af duken för det blifvande porträttet. Han hade sofvit länge och oroligt, och han var vid ett underligt, tankspridt och söndradt sinnelag, när han väl kommit upp och blifvit i ordning. Det första han gjorde var att hänga undan den hoplimmade taflan, sedan han likväl först sett på den både länge och väl. Ju mera han såg på den, fann han också att han gjort rätt i att skära sönder den, ty han fann den nu manierad och konventionell, sedan han först, fången i sin minnesdyrkan, tyckt att den var ett friskt och raskt utfördt grepp ur lifvet, sådant det kan gestalta sig och äfven ofta gör det. »Det kan inte hjälpas,» sade han för sig själf, medan han stod där framför den och tyckte sig så uteslutande kritisk, som om den hade varit målad af en annan, en för honom vildt främmande artist, »det duger inte att måla uteslutande ur minnet. Det blir ovillkorligen konstruktion — det var bestämdt inte alls på det viset i

verkligheten. Inte stod öfversten och såg så där melodramatiskt skurkaktig ut — för honom var det säkert en mycket hvardaglig sak att man piskade upp en dräng eller en torparpojke. Nej, natur får det lof alt vara — det vill säga, det får lof att se ut, som det vore natur. Det där är ju egent- ligen bara färg. Och så ännu en sak, den som inte har ett dugg reda på saken — begriper den hvad det är fråga om? Att jag begriper det, tacka tusan för det, för jag vet hvad det skall föreställa. Men om det nu konnner256 en annan och ställer sig här — kan han ju mycket väl tro, att pojken har stulit — eller också kan han tro, att det är på kusken, som husbonden är arg, och att han vill hindra honom på sitt sätt, liksom flick- ungen på sitt. Och modern, hvad säger hon för slag? Är hon rädd på flickans vägnar eller på pojkens? Nej, fy tusan. Jag vill inte se på skräpet längre.» Och han slängde undan den i en vrå och började spänna upp duken till porträttet på kilramen. Han tog den hög och stor — han ville måla det i natur- lig storlek och med breda och kraftiga drag. »Skall jag kunna få henne lik?» frågade han sig själf, »skall jag kunna få fram det skiftande uttrycket hos henne — och hvilket passar henne bäst — hvil- ket är det mest vanliga hos henne, glädje eller allvar? Jag känner ju henne egentligen inte ett dugg —- hur fan skall jag då kunna måla henne? Ja, det finns inte mer än ett sätt — jag måste lära känna henne. Men hur skall det gå till, när modern är med? Jag får lof att sätta henne därinne med en bok i hand — härute får hon inte vara. Och så får jag om- växlande söka roa och intressera och förarga henne, så att den rätta, inre människan kommer fram.» »Hvarför kan hon inte komma hit ensam?» frå- gade han sig själf, medan han ställde ramen på staf- fliet och började taga fram bonader och skynken för att söka ordna bakgrunden åt sig som han ville ha’ den, »därför att det inte passar sig, gudbevars! Lik- som artisten, när han målar, vore något annat är ar- tist — såvida han inte är en lymmel. Och det beror lika mycket på modellen som på målaren — ja, myc- ket mera — jag har haft bevis på den satsen. Om konst fick vara konst, så vore det ingen fara. När man har en kysk modell, så kan hon vara hur naken257 som helst — man blir kysk själf inför oförfalskad natur, när den inte verkar som annat än konstmedel. Aldrig äro de där yrkesmodellerna farliga — aldrig väcka de andra begär än att måla, att återge det sköna, så att det blir rent som nyfallen snö.» Nu hade han fått bakgrunden som han ville, i djupa, neutrala färger —• färger som livarken skreko eller voro liflösa — lätta skiftningar och nyanser i dunkelgrönt och ljusmättadt brunt. »Och ändå äro de inte alls rena själfva — åt- minstone de flesta af dem,» fortsatte han sitt själf- samtal, »men just det gör kanske att återgifvandet blir så mycket mera fritt från allt sinnligt. Kanske är det också därför att de sakna renhetens retelse — ty den har en sådan, också den, en instinktif åtmin- stone. Jag kan undra hvad hon vill mig egentligen?» sade han sedan med hastig öfvergång, i det han såg på klockan; »hon skulle komma vid ett-tiden. Vill hon börja med lektionerna igen, så säger jag nej — vill hon att jag skall fria till henne hos modern, så säger jag också nej — jag säger absolut nej till hvad som helst — om inte annat hjälper, så skall jag reta henne, till dess hon lämnar mig i fred. Men om hon verkligen älskar mig? Ah, det gör hon inte. — Ja men om ändå — på sitt sätt? Ja, det kan jag inte hjälpa — jag tycker nog om henne också — på mitt sätt — men det får vara slut med det nu —-jag tänker hvarken uppoffra min konst eller min framtid, för att hon fått den idén att vilja hänga sig fast vid mig som en kardborre. Nu vet jag — när hon kom- mer, så lämnar jag dörren olåst, jag sätter inte ut modelltaflan — jag säger, att jag väntar hit en konst- handlare — åhja, jag skall nog få henne att ta' reson —»258 Därpå skyndade den unge egoisten fram till den uppställda duken och ämnade taga bort den tillika med den upphängda bakgrundsdekorationen samt flyt- tade staffliet tillbaka i sin vrå — då han hastigt be- tänkte sig och ropade helt högt: »Nej för tusan. Tvärtom. Jag låter det stå kvar alltsammans och säger, att jag väntar någon som jag skall porträttera — jag kan gärna säga, att det är en herre — eller vänta? Om jag rent af skulle säga, 'att det är Signe, som — det vore kanske bästa sättet att gå rakt på saken.» Och helt belåten med den nya utsikt, som öpp- nade sig för honom, ordnade han om bakgrunden ännu omsorgsfullare, gick sedan in i det inre rummet och klädde sig så litet vårdslöst och artistiskt som möjligt, tände en cigarr och vandrade därpå med oro- liga steg af och an i ateliern, väntande att få höra bultningen på dörren. Den kom också snart nog, och när han efter ett djupt andetag gick fram och öppnade den, tog han ett steg tillbaka af förvåning, då han i stället för den både väntade och fruktade anblicken af Alma Becker fick syn på Otto v. Verners muntra och öfvermodiga ansikte, där han i sällskap med ryttmästaren Zidell helt ogeneradt trädde in i rummet. Båda voro i uniform och sågo glada och upplif- vade ut sora efter en riklig frukost, på hvilken hvar- ken mat eller dryck saknats. »Hur är det,» ropade Otto och kramade hans hand, »vi komma väl inte olägligt på något sätt? Men Zidell och jag hade en sådan

förbaskad lust att titta opp till dig för att få se någonting stiligt i tafvelväg. » »Stig in då mina herrar,» sade Lars och höll god min, så pass bra han kunde, »men ingenting har jag259 att visa och mycket tid har jag inte heller, ty jag väntar modell.» »Åh fan! Är hon vacker?» frågade ryttmästaren och steg in i ateliern, där han såg sig omkring med något som skulle föreställa kännarmin; »förbannadt stilfullt, det måste jag säga. Ja. se ni artister, ni kan arrangera. — Men hur är det, är hon mycket vacker?» »Hvilken?» frågade Lars. »Kors, modellen vet jag.» »Det hör till målarkonstens hemligheter,» svarade Lars med ett skratt, som skulle dölja hans oro. »Och hur roligt det än var, att ni tittade upp till mig, så får jag allt be' er komma igen en annan gång.» »Ah seså,» utbrast Otto och slog sig ner i en stol, »hvad tusan gör det, att du har modell? Kan inte vi sitta här och prata ändå? Så lär det gå till i Paris, har jag hört.» »Ja det vet jag då af egen erfarenhet,» fortfor ryttmästaren, »för när jag sist var där, så var jag ofta uppe på ateliern hos en målare som heter — ja, hva' fan hette han nu igen? — Jag tror det var Riboud — ja det är detsamma — och han generade sig inte.» »Det är möjligt; men jag generar mig för att måla, när någon är närvarande,» sade Lars tämli- gen kärft. »Nå ja, när det är så,» inföll ryttmästaren täm- ligen högdraget, >så är det väl inte heller värdt att tala om ett porträtt, som jag skulle vilja beställa af dig.» »Och jag skulle bra gärna vilja se den där taflan som du skar sönder.» »Om ni kommer igen i öfvermorgon, så kan både260 det ena och det andra låta sig göra,» sade Lars och såg på sin klocka, »men nu får ni verkligen ursäkta.» »Kommer hon nu genast då,» frågade Otto skrat- tande, »efter du ser så förbaskadt orolig ut? Vet du, hon måtte bestämdt vara alldeles jäkligt fin-fin, den där modellen.» Lars märkte, att han var på oriktig väg, att han icke fick visa sig angelägen att bli af med dem, om de verkligen skulle kunna besluta sig för att gå. Han slog därför alldeles Gm, gick fram till en hylla efter en cigarrlåda, sköt fram en bekväm liggstol åt rytt- mästaren och sade helt lugnt: »Fast, när jag rätt tänker på saken, så kunna ni gärna stanna kvar. Ni ska' gärna för mig få se på gumman, när hon kominer. Jag tror inte, att hon kommer att förföra er till några obetänksamheter.» »Fy tusan. Är det en käring?» ropade Otto och tände sin cigarr. »Då gå vi genast,» tilläde ryttmästaren och gjorde min af att stiga upp ur stolen, där han satt och sträckte benen ifrån sig. »Nej sitt nu, så ska' ni få se ett riktigt prakt-exemplar till trollpacka, » fortfor Lars med så likgiltig ton som möjligt. »Jag ämnar använda henne till modell för hexan i Endor, som Saul kommer för att rådfråga om sina fiender.» »Fy tusan. Tänker du börja på att måla bibli-ska saker?» frågade Otto och biäste föraktligt ut ett tjockt rökmoln, »jag trodde att du var profanmålare framför allt.» »Det ena hindrar inte det andra.» »Det har Skog förbaskadt rätt i,» sade rytt- mästaren gillande, »och nu för tiden är det bestämdt inte dumt att måla bibliska saker. Det är ju riktigti tidens anda, tvärtom, och i gamla testamentet finns det nog saker som äro måleriska. Men hör du, hvad det där porträttet beträffar —» »Var det inte någon som krafsade på dörren?» frågade Otto och tittade ditåt samt gjorde min af att stiga upp, då Lars förekom honom och helt lugnt gick framåt dörren i det han sade: »Du tror väl inte, att det är en katt heller?» »Det kan ju hända, att hon har en sådan med sig,» sade ryttmästaren vårdslöst, »det brukar ju vara hexornas vanliga sällskap.» Lars hade under tiden öppnat dörren helt hastigt, gick ut i förstugan och sade helt lugnt, i det han stängde dörren efter sig: »Frun får komma igen om en halftimme.» De båda innevarande hörde ett par hastiga hvisk- ningar, och just som Otto ämnade smyga sig till dör- ren för att höra hvad som sades, öppnades den på nytt och Lars inträdde, vred om nyckeln i låset efter sig och ropade helt gladt åt sina båda gäster: »Så där ja, nu körde jag af henne på en halftimme. Nu kan ni få prata så mycket ni vill.» »Nej tusan, nu ha vi inte tid längre,» sade Otto och blinkade åt ryttmästaren, »nu måste vi ge oss af, annars kommer du för sent ut till Ladugårdsgärdet.» »Ja för fan, det var så sant det,» inföll denne, som förstod, att de genom att gå genast kunde få se den hemlighetsfulla gumman. »För att ni ska' få ta' reda på, hur hexan ser ut?» ropade Lars muntert, »nej tack ni, nu får ni allt lugna er, tills det roar mig att släppa ut er igen.» »Ja, då får du också lof att visa oss den där taflan som du satte knifven i.» »Ja, visst ja, den har Otto gjort mig riktigt262 nyfiken på, och blir här fråga om atelierarrest, så för- döme mig vill inte jag se den.» »Nå ja, ni ska få se den,» svarade Lars, som inte tvekade att köpa den bortskyndandes säkerhet med alt visa sitt arbete. Han tog fram taflan borta ur vrån vid skåpet, flyttade fram staffliet och ställde upp den så, att baksidan vändes åt de båda besö- kande, och när han ordnat den som han ville, gick han själf fram till bordet, vinkade åt dem och sade till de båda uniformerade herrarne: »Så där ja, nu kan ni komma och se.» »Hvad han är stursk,» tänkte ryttmästaren för sig själf, i det han gick fram, »jag tycker ändå att uniformen borde kunna imponera på en sådan där målarkladd. » »Nej men se på tusan,» ropade Otto, »det är ju farsgubben lifslefvande. Och gumman

mor och Signe —» »Signe? Hvad säger du?» ropade ryttmästaren och skyndade också fram, glömsk af sin förargelse öfver missräkningen för uniformen, — »hvar? hvar?» »Ser du inte där. Det är hon, som rusar fram — och pojken, som håller på att få smörj af kusken, det är —» » BaVfotalasse, » sade Lars med något af det gamla hatet i stämma och blick, »jaså, du känner igen ämnet?» »Jaså. Hon är ju framställd som barnunge,» sade ryttmästaren och säg helt snopen ut. »Ja, hon var inte något annat den tiden,» upp- lyste Lars ironiskt. »Men förbannadt söt var hon då som nu,» ut- brast ryttmästaren, som kilat in monoclen i ögon-263 vrån och såg på taflan med stora, men smått begri- pande ögon. »Det är skada, att du inte kunde ta' mig med, där jag låg i fönstret med den våta kluten på ögat och såg med det andra, hur kusken höjde piskan öfver dig,» sade Otto och vände sig till målaren, som stod bakom dem med korslagda armar. »Ja, det var skada att jag inte kunde det,» upp- repade Lars och såg på honom med en genomträn- gande blick. »Vet du, det är verkligen alldeles charmant,» sade ryttmästaren med kännarmin och det allra finaste och snobbigaste ä-ljud på 'charmant'; »ju mer man ser på den, dess mera lefvande blir den. Det var förbannadt synd att du skulle skära sönder den — » »Men det syns ju knappast, att den är sönder- skuren,» menade Otto, »och det säger jag, att hade jag råd, så skulle jag vilja köpa den.» »Jag med,» ropade ryttmästaren, »hvad vill du ha' för den — restaurerad så att inte skårorna syns?» »Jag säljer den inte,» svarade Lars, »den taflan skall aldrig komma ut i världen, det har jag lofvat din mor.» »Ah tusan, skall du bry dig om hvad gumman säger? Hon har sina idéer förstår du — hon tycker, att du har karrikerat pappa, men jag tycker att han är förbannadt bra. » »Och flickungen är djäfligt söt,» förklarade rytt- mästaren, slukande henne med det monocleväpnade ögat; »vill du sälja den, så ger jag tvärt femhundra kronor. » »Inte för femtusen,» svarade Lars bestämdt, i det han lyfta ner taflan från staffliet och ställde den till- baka i vrån.264 »Jag skall säga er en sak: den där taflan malade jag för min egen skull — och för ännu en — och därför säljer jag den inte.» »Nå, och nu skall du ju måla syster mins por- trätt, hörde jag?» frågade Otto, »när ämnar du börja med det?» »1 morgon, har jag tänkt.» »Jaså! Då är det inte lönt att jag talar vidare om det där andra porträttet.» »Nej, mer än ett om sender åtar jag mig inte,» svarade Lars, »och damerna ha' naturligtvis företrädet » »Tänker du ta henne i helfigur?» frågade Otto. »Nej, det skall bli bröststycke,» svarade Lars. »Jag skulle hellre ta' henne hel och hållen,» sade ryttmästaren och kysste på fingrarne, »ty det får jag säga dig Otto, syster din är verkligen charmant. Det är något af det finaste jag sett på länge, och så lig- ger det öfver henne en candeur — någonting barns- ligt outveckladt på samma gång som kvinnligt moget — ja för en konnäsör är det verkligen vådligt pikant, det där.» »Nej, nu får ni allt lof att knoga er af,» utbrast Lars, som kände en okuflig lust att få kasta ut rytt- mästaren, »ty för andra gången kan jag inte visa af gumman, när hon kommer.» »Ja, kom nu så gå vi,» ropade Otto, »adjö med dig, kära Lars. Jag kommer med upp någon gång, när Signe skall sitta — det kan ju hända att gumman mor blir hindrad någon gång — för hon skall väl annars vara med? Ensam kommer väl inte Signe i lejonkulan. » »Jag kanske också tittar upp någon gång, så kan vi få tala om det där andra porträttet — det vore meningen, att du skulle måla mig själf — till hästJèZL.i Se sid. 272 racklande grund. ' : lüiÊÊ267 -— du skall veta att jag har en förbannadt stilig full- blodshäst, Argus, och jag skulle —» »Djurmålare är jag inte,» sade Lars mycket tvärt, i det han öppnade dörren och sköt ut dem i förstugan. »Inte? Det var förbannadt skada.» »Du kan ju låta honom måla dig som afsutten kavallerist,» skrattade Otto, i det de gingo utför trappan. »Nej, fy sjutton. Jag tar mig bäst ut till häst, jag som alla andra kavallerister. Hör du Lars,» ropade han uppför trappan, »om du målar mig, så kan ju någon annan måla hästen.» »Tacki Låt du en djurmålare göra alltsammans,» ropade Lars nedåt och stängde igen dörren med en dundrade smäll. XIII. Fem minuter efter sedan de båda officerarne gått, öppnade Lars dörren från det inre rummet och till förstugan och lyssnade sakta och spändt nedåt trappan. Han hade först stängt atelierdörren inifrån och skjutit fram den lilla luckan med ordet »modell» på. Nu hörde han lätta, hastiga steg i trappan, och om några ögonblick kom Alma upp, kastade sig hastigt in ge- nom den halföppna dörren, som Lars genast stängde efter henne, i det hon hviskade: »Usch! jag trodde, att de aldrig skulle gå. Så förargligt, att de där skulle komma just i dag — eller hade du kanske gjort upp mecl dem för att hindra mig?» »De kommo alldeles opåräknadt. Men ser du nu 267 -— du skall veta att jag har en förbannadt stilig full- blodshäst, Argus, och jag skulle —» »Djurmålare är jag inte,» sade Lars mycket tvärt, i det han öppnade dörren och sköt ut dem i förstugan. »Inte? Det var förbannadt skada.» »Du kan ju låta honom måla dig som afsutten kavallerist,» skrattade Otto, i det de gingo utför trappan. »Nej, fy sjutton. Jag tar mig bäst ut till häst, jag som alla andra kavallerister.

Hör du Lars,» ropade han uppför trappan, »om du målar mig, så kan ju någon annan måla hästen.» »Tacki Låt du en djurmålare göra alltsammans,» ropade Lars nedåt och stängde igen dörren med en dundrade smäll. XIII. Fem minuter efter sedan de båda officerarne gått, öppnade Lars dörren från det inre rummet och till förstugan och lyssnade sakta och spändt nedåt trappan. Han hade först stängt atelierdörren inifrån och skjutit fram den lilla luckan med ordet »modell» på. Nu hörde han lätta, hastiga steg i trappan, och om några ögonblick kom Alma upp, kastade sig hastigt in ge- nom den halföppna dörren, som Lars genast stängde efter henne, i det hon hviskade: »Usch! jag trodde, att de aldrig skulle gå. Så förargligt, att de där skulle komma just i dag — eller hade du kanske gjort upp mecl dem för att hindra mig?» »De kommo alldeles opåräknadt. Men ser du nu268 hur oförsiktigt — ja, rent ut sagdt, hur galet det var litt --» »Har du verkligen ingenting annat att säga mig, när det är så lång tid sedan vi träffades?» frågade hon och slog armarne om halsen på honom, tryckte hans hufvud intill sitt och såg honom nära och nästan bedjande i ögonen, »har du verkligen alldeles glömt mig och allt som varit oss emellan?» Han försökte att göra sig fri från hennes om- famning och vilie draga hufvudet tillbaka från hen- nes läppar, som sökte hans, men hon var stark och han förmådde det icke. Kanske inverkade också hennes närhet förlamande på hans kraft och på hans vilja — nog af: förebråelserna tystnade och efter en lång stunds tystnad kommo de ut i ateliern arm i arm. Han hade hjälpt henne af med kappan och hatten därinne, och nu drog hon sin arm ur hans och skyndade med lätta steg omkring ateliern, såg på skisserna, lyfte på böckerna, rotade bland taflorna i vråarne och slog sig slutligen ned på den österländska divanen, vinkade åt honom att sätta sig vid hennes sida och började tala, än häftigt och högljudt, än hviskande och afbrutet, på detta sätt genomgående hela tonskalan af häftiga förebråelser, ömma utbrott, lidelsefulla anklagelser, muntra infall, enträgna frågor och lockande förespeglingar — hvilket allt susade omkring hans öron som vårbrus i skogen och gjorde honom yr i hufvudet, som om han druckit mot sin vilja hela bägare af ett rusande vin. Det hjälpte icke att emellan henne och honom gång efter gång en annan makt ville tränga sig fram — bilden af en ung flicka också den — lika vacker som den, hvars närhet nu magnetiserade hans vilja, men af en helt annan skönhet än denna medvetna, fullt ut-269 slagna, nästan pockande på beundran ock känslosvall — ty hon bleknade bort allt mera, och det var som om minnet kastat en blå slöja af töcken öfver henne, medan det närvarande lyste och brann i starka, mät- tade färger. Och faran låg just däruti, att de tilltalade två olika naturer hos honom —- två vidt skilda naturer, som dock voro så nära förenade, att de utgjorde nästan en. Konstnärsnaturen och den sensuella driften hos en ung, varmblodig man, hvars känslor icke hejdas eller styras af något moraliskt ansvarighetsbegrepp. Och besläktad med denna var den glödande naturen hos henne, som nu försökte alla sitt köns både med- vetna och omedvetna lockelser för att draga honom till sig — utan att spilla en enda tanke på följderna därutaf för pem bägge. »Hvarför har du inte gjort något försök att få träffa mig på hela den långa tiden, sedan vi kommo tillbaka från våra sommarfärder? Och hvarför försvann du därborta vid badorten? Hvarför vill du inte låta mig fortsätta med lektionerna, när jag föresatt mig att bli artist liksom du? Att mamma inte vill det, det bryr jag mig inte om — hon slutar alltid med att vilja detsamma som jag — isynnerhet nu, när hon tänker — — åh, hvad det är löjligt. Hon tänker gifta sig med konsuln — hvad har hon då för rätt att sätta sig emot, att jag håller af dig — att du och jag, som äro unga, att vi älska hvarandra? Ty inte sant, du älskar mig ju------- det är inte ditt allvar, att du vill öfverge mig — — du vill bara inte gifta dig med mig? Är det inte så? Men det begär jag ju inte -— jag vill det inte en gång — gifta sig? Det är ju så löjligt. Det är ju att frivilligt sätta en black om foten — det är ju att snöra in kärleken i en270 tvångströja — — och du som är artist, du som har- en sådan talang — hvarför skulle du binda dig — hvarför skulle du åtaga dig plikter, som inte kunna förlikas vare sig med din natur eller din konst. Men du är kanske kär i någon annan — så kär att du vill låta binda dig? — Hvem är det? Är hon vacker — är hon vackrare än jag? Säg mig genast, hvem hon är. — Nej, säg det inte, för jag tror att jag skulle kunna hata henne —- taga lifvet af henne — — — ha, ha, ha — bry dig inte om hvad jag pratar — — älska henne gärna, bara du älskar mig också — —- och framför allt, bara du älskar min skönhet. Du säger ingenting, du tiger, — hvarför svarar du inte. Men det gör detsamma — låt bli att svara mig, om du inte vill — kyss mig —- det är bättre än ord, det är det enda jag begär.» Lars föredrog att svara med ord. »Alma,» började han, »försök att vara förnuftig, låt oss tänka oss för.» »Nej fy, fy. .Jag vill inte tänka. Hvad är det att tänka på? Jag håller af dig, jag vill att du skall bli lycklig som man och stor som målare — och bli det genom mig. Och när jag bjuder dig allt detta, som andra skulle tigga på sina knän om,

så kommer du och talar om förnuft — du vill att vi ska' tänka oss för. Hvad är det vi ska' tänka på? Hvad folk skall säga? Det bryr jag mig inte om — de få säga hvad som helst — och hvad ska' de för resten säga, när de ingenting veta?» »Men om. de få veta — och när de få veta?» »Nå än sedan? Att vi älska hvarann? Att jag är din älskarinna — att du är min älskare — de unga ska' afundas oss, och de gamla kanske med — så vida de inte fördöma oss — och livad gör det?»271 »Men din mor och din syster — och ännu en sak: hur är det med häradshöfdingen — med vår vän Bark? Vill han inte gifta sig med dig?» »Det kan väl hända —• men jag vill inte gifta mig med honom. Fy, en torr jurist — jag vill för resten inte alls gifta mig — och skulle jag vilja det, så nog måtte det väl finnas bättre parti än så — då kunde jag ju hellre ta' löjtnant Verner — han har då åtminstone en stilig uniform.» »Jag tycker inte om, att du talar så där lättsin- nigt om giftermål, Alma. Skulle du kunna gå och knyta ett sådant där förbund med en annan, sedan du vet hvad som varit oss emellan — skulle du — » »Nu talar du som en liten gosse. Hvad behöfver jag vara bättre än den, som skulle bli min man? Hvarför skall icke en flicka ha rättighet att göra som karlarne? Men för resten tänker jag inte gifta mig. — Jag säger ju bara orn. Det vill säga, det kan ju hända, att jag också kommer att tänka annorlunda en gång — när jag blir öfver trettio år — det sägs ju, att vi få andra tankar då. Men apropos löjtnant v. Verner — hur är det med den där tatian som du skar sönder — var det något om dem?» »Vill du se den?» frågade Lars hastigt, angelägen att komma ifrån en närhet, som han insåg skulle bli ödesdiger för hans afsikt att göra slut med sin kär- leksförbindelse. »Har du den liär?» frågade hon och reste sig upp ur sin halfliggande ställning. »Ja visst. Jag har limmat ihop den och här skall du få se.» Han skyndade upp, tog fram tafian och ställde upp den igen på staffliet. Med ett hastigt och lätt språng var hon hos honom, sköt sin arm under hans,lutade sitt hufvud med en katts mjuka rörelse mot hans axel och säg på den en lång stund, tyst, un- drande, tveksam. »Jag tycker inte om det där,» sade hon slutligen, »du skall inte måla barn och grofva, elaka karlar. Det ligger inte för din pensel.» »Hvad skall jag måla då?» frågade han halft nyfiken och halft förargad och såg ned på henne, där hon fortfarande stod med hufvudet mot hans axel. Då såg hon upp på honom med en fuktig, lidel- semättad blick, hennes arm knöt sig om hans lif, och hon slöt sig ändå närmare intill honom, hviskande: »Du skall måla kvinnor — kvinnor sådana som din Cleopatra. Kvinnor sådana som jag — unga flickor med friskt blomstrande, svällande lifsglädje — för deras mjuka linier har du pensel, för deras varma hull har du färg — och för sådana taflor får du alltid publik.» »Det får jag för allt hvad jag målar,» svarade han och undvek att se på henne mera, ty hennes blick brände honom. »Men ingenting målar du så gärna som dem,» svarade hon i samma hviskande ton, »du försöker nog, men för dem har du sinne — både målarsinne och sinne som man.» »Alma,» ropade han och ryckte sig lös ifrån henne, »du vill göra mig till —» ».Jag vill göra dig till en Tizian — en skönhe- tens målare,» svarade hon med något af en bacchants lössläppta rusighet i sin blick och ville draga honom med sig till divanen. Men han slet sig ifrån henne, skyndade tillbaka till staffliet, ryckte ned taflan däri- från och hängde den tillbaka i vrån, kom sedan till-, baka till henne, där hon slagit sig ned på de svällande273 dynorna i samma ställning som förut, och sade med bestämd ton och något tvärhugget i sättet, som tydde på att han gjorde våld på sig för att få det öfver läpparne : »Nu får du allt lof att gå. Jag måste arbeta.» Det flög något liknande ett hot öfver hennes an- sikte, när hon till hälften reste sig upp och, stödjande sig på armbågen, frågade: »Tänker du köra ut mig?» »Nej, men du får lof att gå. Jag måste arbeta, säger jag dig, och här kan komma någon. Om du inte är rädd om dig själf, så måste jag vara det.» »Du var inte rädd om mig förr, då —» »Ja, men nu är jag det.» »Det är någon annan, som du älskar,» ropade hon hastigt och skyndade upp med ett språng, samt fattade tag i hans arm med ett nästan våldsamt grepp, »och det är därför som du visar bort mig? Hvem är det? Är det henne som du målat där på den sönder- skurna taflan som barnunge, och som du träffade i somras som stor — å, tror du inte, att jag såg redan då? Men jag tål inte att någon ställer sig emellan dig och mig — och hvem hon än må vara —» »Så är hon åtminstone inte, en som bjuder ut sig,» sade Lars och gick häftigt fram till dörren, där han vred upp låset. »Å, det är fegt af dig, det är ovärdigt,» utbrast hon och skyndade in i det inre rummet, där hon brådskande och ursinnig kastade öfver sig kappan och satte hatten på hufvudet, »men det här skall du få betala, det kan du lita på. Dii stoltserar på att du är uppburen nu, att du får sälja dina taflor, att du är på modet — men det kan slå om — det skall slå om.»274 »Ämnar du kanske börja skrifva i tidningarna?» frågade han ironiskt med händerna i fickorna. »Därtill behöfs inga tidningar. Det finns nog andra sätt. Ja, du behöfver inte se orolig ut — jag går genast. Det är väl henne du väntar — —-ja gud bevars, du kan gärna säga

ifrån. Kärlek och liât ligga nära hvarann, och jag kan lätt komma att hata dig nu, lika mycket som jag älskat dig förut.» »Gör hvilket du vill. Laga bara att du kommer härifrån —-» »Och ändå har jag älskat dig så högt,» hviskade hon med ett hastigt omslag och började gråta, »och hvad har jag inte uppoffrat för din skull? Om du inte håller af mig längre, så borde du åtminstone vara tacksam därför, att jag för din skull trotsat både de minas och andra människors omdöme —• utsatt mig för förtal och skam och —» »Handen på hjärtat, Alma,» utropade han ovill- korligt och tog ett steg emot henne, »var det verk- ligen för min skull, som du trotsat allt det där?» »Ja, för hvems skulle det annars varit?» frågade hon med en gång så förvånad, att hon upphörde med tårarne. »Jag undrar just om det inte var för din egen?» frågade han, och då hon fortfarande såg lika förvånad ut, fortsatte han lugnt och stödjande på hvarje ord: »ty det slår inte fel, att det egentligen är bara dig själf du älskar. Du vet, att du är vacker, och du är förtjust i din egen skönhet, och därför att jag kunde framställa den i hela dess glans, därför var det som du — —» »Det är inte sant,» ropade hon med på nytt vak- nande förbittring. »Ja, du tror det kanske inte själf, eller också275 vill du inte erkänna det; men det är sant, kommer du ihåg, när jag målade min Cleopatra och du var min modell, hur du ovillkorligen ville, att jag skulle ge henne, inte allenast din kropp, utan äfven ditt an- sikte, för att du riktigt skulle få beundra dig själf?» »Det var bara ett infall för ett ögonblick.» »Ahnej, jag har bättre minne än så. Jag hade besvär nog att få dig att afstå från den där galen- skapen, och det borde du tacka mig för. Ty jag riskerade ju ingenting därpå, men dig skulle den ha störtat, du skulle ha blifvit utskämd i hela staden.» »Ja men jag ville ju själf sedan, att du skulle måla ett annat hufvud på henne — —• jag ville bara se —» »Mycket rätt ja, spegeln var dig inte nog. Och när jag nu strängt höll på, att min Cleopatra skulle hafva den egyptiska ansiktstypen, så fick du slutligen lof att gifva med dig. Men nu nog om det. Du får lof att gå, och du får inte komma igen — det måste bli ett slut på det här.» »Så sade du inte då.» »Jag var yngre då och du vacker nog för att kunna förvrida hufvudet på en kallare än jag. Men jag vill arbeta nu, jag vill stå ren och passionfri gent emot mina modeller — det är ändå till slut det enda sättet att framställa det sanna konstverket. » »Det tråkiga, det döda, det blodlösa, ja.» »Så måste du se det. Så har jag också sett det förut, men jag börjar känna, att det var en förirring.» »Hvartenda ord som du talar, visar att du nu tänker på en annan - ja, du behöfver inte brusa upp — jag går nu — jag skall inte besvära dig längre — aldrig, aldrig mer. Du vill inte ha kärlek mera — nå ja, du skall få hat i stället, Jag vilie276 skänka dig det ena, men jag kan också åstadkomma det andra. Man föraktar inte oss kvinnor ostraffadt. Du frågar, om jag ämnar skrifva i tidningarna? Bah! hvarför skulle man behöfva göra sig besvär? Det finns andra sätt — societeten är en god nyhetstidning — den sprider notiser lika bra som pressen — — å vänta, du skall få se — ni skall få se, herr Skog. » »Gör hvad ni behagar, fröken Becker. Men akta er själf.» »Hvad tänker ni göra? Hvad kan ni göra? Om- tala vårt förra förhållande? Bah, ni har inga bevis på den saken. Men det har jag i edra tafior. Man har ansett dem bra hittills — det är ingenting som hindrar att de kunna bli dåliga hädanefter.» »Jo, det finns någon som kan hindra det,» sva- rade Lars med stolthet, i det han sträckte på sig och gick emot henne, där hon stod med handen på dörrlåset. »Kanske er vän Rahm?» frågade hon hånfullt, »pyh, han är nog inte mindre tumbar än alla andra.» »Nej jag själf,» sade Lars lugnt, »ty hädanefter tänker jag måla bättre än förut.» »Sedan ni skaffat er dygdigare modeller?» frågade hon och öppnade dörren, — »lycka till då. Vi fa väl se —» Därmed slängde hon igen dörren, och Lars gick tillhaka in i ateliern, slog upp det stora fönstret på vid gafvel ocli drog djupt efter andan. »Så där ja,» sade han efter några ögonblick, i det han tände en cigarr och kastade sig ned i den stora länstolen framme vid bordet, »nu har jag bränt mina skepp. Till henne kommer jag aldrig till baka mera. » 277 XIV Det bief nu en tid af ifrigt arbete uppe på ate- liern, och de första sittningarna hade redan ägt rum med uppritning och grundläggning af porträttet, utan att Lars fått, eller ens brytt sig om att skaffa sig, det tillfälle till närmare kännedom om Signes lynne och karaktär, som han föresatt sig att ernå. Generalskan hade han icke kunnat binda vid någotr bok eller vid några fulltecknade album inne i det inre rummet, som han föresatt sig -— hon satt troget kvar ute i ateliern, utan att på något sätt låtsa om, att hon gjorde det af andra skäl än därför, att det föll alldeles af sig själf. För att icke allt för mycket trötta den unga flickan, hade Lars från början bestämt en timma för hvarje sittning, och han hade äfven gjort det därför, att på det sättet skulle porträttet taga mera tid och han få tillfälle att bättre studera henne. Generalskan, som gärna skulle sett, att det kunnat gå något fortare, ville att de skulle taga två timmar åt gången, men det ville hvarken Signe eller Lars gå in på. »Jag orkar verkligen inte sitta så länge på en gång, mamma lilla,» sade Signe leende, »då blir jag trött,

och så kommer jag att se tråkig ut på porträttet — och det vill du väl inte?» »Det är samma sak med mig,» inföll Lars och vände sig om på stolen, där han satt, »en timme är det högsta man kan stå ut med på en gång, när det gäller ateliermålning. I fria luften, det är någonting helt annat.»278 »Ja det är skada, att det inte är sommar och att vi inte äro ute på Vernersnäs, » sade generalskan med en suck, »där skulle det bestämdt gå mycket bättre för dig att måla Lars, och så behöfde jag inte ovill- korligen vara med oupphörligt.» »Är det verkligen nödvändigt då, att tant tröttar sig med att komma upp hvarje gång?» frågade Lars och sysslade ifrigt med Signes hår, hvars skiftande färg han hade svårt att återge på duken. »Ja naturligtvis,» svarade generalskan genast och tittade förvånad upp ur boken, som hon höll framför sig, »inte går det an, att Signe kommer ensam.» »Nej, det förstår jag väl,» återtog Lars med en obesvärad ton, »och jag menade bara det, att om tant inte hade lust eller kanske inte tid, så kunde ju någon annan —» »Ja mamma,» inföll nu Signe hastigt, »om det tröttar dig, så nog kunde väl Marie —» »Det tänkte jag verkligen inte på,» sade gene- ralskan med en ton af lättnad, »gamla Marie kunde verkligen — ifall det inte generar I^ars —» »Visst inte,» förklarade denne, som i hast tänkte på att henne kunde man sätta därinne eller till och med skjutsa ut i något ärende, om det behöfdes, »oss emellan tycker jag inte, att det skulle göra någonting. Roligare är det ju alltid, om tant kommer med själf, men jag tänkte bara att i nödfall —» Och följden af detta samtal blef verkligen den, att när Signe ett par dagar därefter kom upp till sittningen, hade hon gamla Marie med sig i stället. Generalskan var i självfva verket redan trött på att sitta däruppe på ateliern, och det var med verklig tillfredsställelse, som hon begagnade sig af den an- visade utvägen.279 Lars kunde icke återhålla en rörelse af glädje, när han såg den gamla trotjänarinnan inträda hack i häl efter Signe, men han hejdade den försiktigt och lyckades se riktigt förvånad ut, när Signe, sedan hon som vanligt hälsat på honom med en vänlig hand- tryckning, helt osökt sade: »Mamma hade ondt i hufvudet i dag och kunde inte följa med. — Det här är Marie, vår gamla tro- tjänarinna — Lars minns henne kanske?» »Ja visst gör jag det,» svarade han muntert och räckte den gamla handen, »var det inte Marie, som var husa på Vernersnäs?» »Jo då,» svarade den gamla och neg, »men si, jag känner då rakt inte igen honom. Jesses då, hva' han har blifvi' stor och gentil, om det ä' han som då bara va' en pojkvasker.» »Jo jo,» skrattade Lars, förtjust åt anordningen, »när man får lefva, så växer man.» »Jaa då, och lefver en länge, så växer en ner,» sade den gamla, i det hon hjälpte sin unga fröken af med ytterplaggen. »Hvad ska' vi nu hitta på åt Marie att roa sig med, medan Signe sitter och jag målar?» frågade Lars efter en stund, sedan han placerat Signe i den van- liga ställningen. »Å, jag har mitt gamla nöje me' mej, jag,» sva- rade Marie och tog fram en stickstrumpa, »men innan jag börjar med den, så får jag då rakt lof å' titta på hvad det ä' han har gjort för sia'.» Och därmed gick hon fram till staffliet, satte på sig glasögonen och ropade efter ett par ögonblick förvånad : »Nå jästaligen. Det är ju frökna själf lifslefvandé vet jag.»280 »Tycker Marie, att det blir likt?» frågade Signe leende. » »Ja jesses, nog ä' det likt allti. Ja, jag säger väl det, att den där pojkvasken som sprang barfota där nere i Småln -— hå hå jaja — ja si — när en får lära sej någe — Ja, ta' nu inte illa opp, att jag- talar om det som va' — men när han har blifvi' en töcken karl.» »Var lugn, kära Marie,» sade Lars oeh började krama ut färgerna på paletten, »och slå sig nu ner någonstans — hvar vill Marie helst vara? Här inne är det kanske litet för stark dager —» »Ja, nog sticker det lite' i mina gamla ögon,» medgaf den gamla, »för si, det ä' inte mycket me' dom numera inte.» »Då är det kanske bättre härinne,» föreslog Lars och följde med henne in i rummet, »här är en mjuk och bra stol, slå sig ner i den nu, Marie, och vänd ryggen åt fönstret, så förstör hon inte sina ögon.» »Ja tack ska' han ha. Den här den va' riktigt rar den.» »Och så dra' vi till dörren litet, så att inte ljuset faller in härifrån. Bara så här, så att om fröken vill något, så hör nog Marie, om hon ropar.» »Usch ja. Örona di ä' ordentliga. De ä' bara ögona, som ä skrala på mej.» När Lars kom tillbaka ut i ateliern, gick han fram till Signe, gjorde sig ärende med att rätta litet på hufvudets ställning och sade sedan halfhögt, i det han helt lätt lade sin hand på hennes: »Tack Signe!» »Hvad tackar Lars mig för?» frågade den unga flickan och såg på honom med halft förvånad, halfto -, i? jk Se sid. 283. Vacklande grund. 19 - • ___ um283 skälmaktig blick: »det är väl aldrig för att jag tog gamla Marie med mig i stället för mamma?» »Än om det nu vore det då?» frågade Lars och såg på henne tillbaka. »Det vore mycket orätt emot mamma — och emot mig också,» svarade hon efter ett ögonblicks tystnad. »Jag kan inte hjälpa det,» återtog Lars, »men det är nu en gång så. Det är ju inte bara dottern jag skall måla, det är den unga kvinnan, och när tant är närvarande, så är Signe bara dottern och ingen- ting annat.» »Det där förstår jag inte.» »Jag får väl försöka förklara mig då,»

fortfor Lars och gick tillbaka till staffliet, »se det är så, att -— —» »Måla hellre, Lars — jag tror inte, att det behöfs någon vidare förklaring.» »Då förstår också Signe hvad jag menar? Det är inte bara ansiktet jag ville återge — det är den inre Signe, som jag vill att man skall finna här på porträttet. » »Och hon kommer inte fram, när mamma är med?» »Inte fullständigt. Dottern kommer nog fram, men det är ju bara en sida af henne — det är kvin- nan, som jag tänkt mig att jag skulle få måla.» »Det vill säga, om den teorin håller streck, så skulle jag föra med mig olika personer, för att alla mina inre sidor skulle komma fram?» »Nej, det är inte nödvändigt. Det fordras bara att Signe känner sig riktigt fri från allt konventionelt, så kommer det rätta nog fram i olika skiftningar —- och det är det jag behöfver. »•284 »Herre gud. Aldrig kunde jag tro, att det skulle vara så omständligt att porträttera en människa. » Det låg någonting spefullt i tonen, hvarmed hon sade detta, och det retade Lars. »Så är det ändå,» svarade han tämligen kärft, »annars går man till fotografen. Han säger bara: fröken får lof att se glad ut — och därmed är den saken klar.» »Nå men Lars vill väl inte, att jag skall se led- sen ut, för att mitt inre skall komma fram?» »Hvarför kan inte Signe säga du till mig?» »Därför att Lars säger Signe till mig. Som man ropar i skogen får man svar,» sade hon med förställdt allvarlig ton. »Får jag säga du då?» »Jag tyckte, att vi kommo öfverens om det.» Lars drog några raska penseldrag, han höll fort- farande på med håret. »Burra upp håret litet framme i pannan.» »Så här?» »Litet till, om jag får be. — Nej inte på det sättet ! » »Burra upp det själf då. Jag kan inte veta, hur Lars vill ha det.» Han lade bort paletten, behöll penslarne kvar i vänstra handen och kom fram till henne. Sedan ordnade han med högra handen helt lätt om hennes hår vid tinningarna och i pannan, och sade medan han höll på med det: »Det borde vara förbjudet att ha ett sådant där hår.» »Är det så fult då?» frågade hon leende och såg på honom helt öppet med sina stora ögon. »Nej tvärtom, men det är nästan omöjligt att285 måla. Kan Signe säga inig hvad det är för en färg — är det guld eller sol eller brons, som det skif- tar utaf?» Hon rodnade lätt, ty icke ens den renaste och oskyldigaste unga kvinna är helt och hållet okänslig för ett smicker, isynnerhet från en som så är förtro- gen med det sköna i färg och form som en målare. Men med snabb fyndighet redde hon sig ur klämman genom att helt muntert ropa inåt rummet, dår den gamla satt: »Hvad är det för färg på mitt hår, Marie?» Det kom inte något svar. Lars skyndade på tåspetsarne fram till dörren, sköt upp den litet och tittade in. »Gumman har slumrat in i sin stol,» hviskade han och kom tillbaka till Signe, som i detsamma gjorde en orolig rörelse och såg ut att vilja stiga upp. »Vill kanske Signe, att jag skall väcka henne?» frågade Lars, men såg på samma gång så ironiskt på henne, att hon efter några ögonblicks tvekan svarade helt sakta: »Åhnej, låt henne sofva. Det är bäst, att hon får vakna själf, hon skulle bli' ledsen annars, därför att hon försummat sig.» »Tack Signe,» sade han i samma ton och gick tillbaka till sitt staffli, »nu tick du ett uttryck i ditt ansikte, som jag vill försöka fästa på duken med detsamma. » »Och det var?» frågade hon sakta. »Förtroende till barndomskamraten!» svarade han. »Dig skulle jag aldrig kunna misstro,» svarade Signe med en på samma gång glad och tillits- full blick.Och nu målade han ifrigt en lång stund och under fullständig tystnad från dem båda. Men så kom nyfikenheten öfver henne, och hon kunde icke låta bli att gifva den uttryck. Hade hon varit litet äldre, skulle hon kanske hejdat den fråga, som nu nästan erbjöd sig själfmant: »Hvarför trodde du, att jag skulle misstro dig?» Han studsade och såg på henne öfver paletten. Kunde han inte svara, eller ville han inte? Han visste det, inte själf i det ögonblicket, men som han föresatt sig att få fram skiftande uttryck i hennes ansikte, och då han på samma gång ville befria sig från ett bryderi, svarade han i stället med en annan fråga: »Ämnar du gifta dig med ryttmästaren, Signe?» Nu var det hennes tur att studsa. Hon dröjde nagra ögonblick och svarade sedan helt kort: »Det har jag verkligen inte tänkt på så noga.» »Så mycket bättre.» »Hvarför det?» »Därför att han är en torsk — — en urlakad, eländig torsk, som du aldrig skulle kunna bli lyck- lig med.» »Hur vet du det?» *J°> för jag tror inte, att du, Signe, kan ha så små, så tarfliga anspråk på lifvet.» » 1 arfliga ? Ryttmästaren är en fin och elegant karl, med stora utsikter för det kommande, säger mamma. » »Ja, och med ännu mycket större spår efter det förflutna, säger jag. En mycket vanlig, intetsägande herre, som är lika fadd som en urkramad citron. Och att du skulle kasta bort dig, din friska, blomst- rande ungdom åt en sådan — — sådan — _»287 »Så häftigt du tar i. Hvem har sagt dig, att jag skulle ämna gifta mig med honom?» »Jag misstänker det, därför att han umgås så förtroligt med din bror och i somras vid badorten var han ju —» »Det var mycket som hände vid badorten. Du och Alma Becker, till exempel. Då kunde man ju lika väl tro, att ni båda —» »Du vill vända bort saken. Jag bryr mig inte alls om Alma Becker.» »Kan det inte vara på samma sätt med mig och ryttmästaren? Han är mycket

artig mot mig — jag har dansat med honom några gånger — som god vän till Otto har han varit hemma hos oss — och hvem vet? Det kan ju hända att — — men jag har aldrig gått ensam med honom------- i mörkret — som du gjorde med Alma, den där kvällen när regattan var » »Det är helt annat med mig,» utbrast Lars trot- sigt, »jag är artist, och oss artister räknar man inte så noga med.» »Jag undrar, om inte det börjar på att försvinna, . det där att ni artister skola ha några särskilda före- trädesrättigheter? Börjar man inte på att tycka, det ni bör vara lika ansvariga som andra för edra hand- lingar? Å, det retar mig, det där, att ni skall tro, att därför att ni är artister — » »Bravo,» ropade Lars och såg på henne med leende blick; »nu fick jag fram det uttrycket också.» Signe tvärtystnade, utom sig af förvåning. Hon reste sig till hälften upp i stolen, där hon satt, men när hon såg, att han ifrigt sysslade med sina penslar igen, sjönk hon tillbaka ned på nytt och framstammade efter en stunds tystnad:288 »Var det — — var det bara därför, som — — som du —» »Nej, inte bara därför,» svarade han helt allvar- lig igen, »men som målare begagnar jag mig af till- fället. Det är på det sättet, som man narrar fram sanningen i ett ansikte.» »Narra fram sanningen,» upprepade hon med tonvikt på orden, »å, det är afskyvärdt. På det sät- tet skulle vi andra människor vara endast dockor, mannekänger för er artister? Hädanefter säger jag inte ett ord mer — och jag kommer aldrig hit utan mamma.» »Än om jag nu ber dig förlåta mig — om jag säger dig, att det var inte endast artisten — det var också barndomsvännen, som ville locka fram sanningen.» Han hade kommit fram till henne och fattade hennes händer, innan hon hann att hindra det. Det var en massa ord, som brände på hans tunga, en hel värld af tankar, som ville strömma fram, och som helt visst skulle hafva både tjusat och skrämt henne, om inte i samma ögonblick gamla Maries stämma hade låtit höra sig ifrån dörren till inre rummet. »Ä’ det inte slut än? Nu har jag stickat hälen och halfva foten på strumpan min.» »Jo, nu är det strax färdigt,» sade Lars förargad och störd och gick tillbaka till porträttet, »bara några minuter till.» »Då får jag väl ta och sätta mig här ute, så att jag ser ta’ in på stickorna,» sade gumman och slog sig ned vid bordet, »men jesses, att fröken orkar sitta på det vise. Det skulle då aldrig jag stå ut med.» »Och jag som tänkte få ta’ en skiss utaf Marie, när hon kommer med nästa gång,» inföll Lars och försökte se så obesvärad ut som möjligt.289 »Hvad tänkte han göra?» frågade den gatnla förvånad. »Rita af Marie,» svarade Lars skrattande. »Jesses, bevara mig — och honom me’» ropade gumman förskräckt, »hvad skulle han me' ett tocke här gammalt spöke och göra? Nej, tacka vill jag när han kan få ta’ åf vackra flickor, som fröken där. Får jag titta nu?» »Ja kom hon och se, kära Marie.» »Å du himla store, hva’ hon ä’ vacker. Kom ska’ fröken få si Hon ä’ ju ackurat som hon vore lef- vande, vet jag. En kan ju rakt åf stå och förgapa sig i’na.» »Ja inte sant, gamla Marie, kan man inte?» »Kom nu Marie, och hjälp mig på med kappan.» sade Signe, som stigit upp och gick bort till dörren, utan att se på porträttet. »Hon ska’ väl titta ändå på’t först, medan jag gör i ordning kläderna,» sade gumman envist och drog henne utan krus fram till staffliet, »när herrn gör henne så vacker, så ä’ det väl inte för mycket.» Och därmed gick gumman in i inre rummet efter kläderna och lämnade de båda unga ensamma kvar därute. »Är Signe ond på mig ännu?» frågade Lars sakta och såg på henne med orolig blick. »Nej, jag är inte ond, men jag tror, att jag är — ja, hur skall jag säga? — jag tror, att jag är litet rädd för — för barndomsvännen. Han har vuxit ifrån den gamle Lars, tror jag —•» »Liksom du från den lilla Signe — och henne vet du, att jag minns — och när jag nu jämför er bägge —»290 »Jag tror det är bäst, att du bara tänker på att måla af den närvarande,» sade hon hastigt, och han tyckte, att det kom något kallt i tonen. Det retade honom, och han svarade med en bugning: »Det lofvar jag fröken Signe, att jag inte skall glömma » »Fy herr Lars,» sade hon hastigt med ett skratt och räckte honom sin hand med omedvetet koketteri, »om du är så där stj'gg, så tar jag i öfvermorgon med mig både mamma och Otto.» »Och om jag är snäll då?» frågade han med ombytt ton och med värma i blicken, »då?» »Då?» upprepade hon med ett leende, — »då få vi se.» Och det leendet var så gladt, så lofvande, tyckte Lars, att han, när Signe och gamla Marie väl kommit utom dörren, dansade en svindlande galoppad genom ateliem och rummet och tillbaka igen, och i förbi- farten tyckte han att porträttet log emot honom från staffliet, så som originalet nyss hade gjort det borta vid dörren. XV. Gången därpå kom generalskan med i stället för gamla Marie, och hur missnöjd än Lars var med den anordningen, hvarken kunde eller vågade han säga något. Han var fåordig och målade ifrigt, men må- lade illa, tyckte han själf. Samtalet gick också trögt. Generalskan talade om en stor bal som de skulle på om några dagar, och Signe kom endast då och då emellan med ett enstafvigt ord, som hon tycktes uttala 290 »Jag tror det är bäst, att du bara tänker på att måla af den närvarande,» sade hon hastigt, och han tyckte, att det kom

något kallt i tonen. Det retade honom, och han svarade med en bugning: »Det lofvar jag fröken Signe, att jag inte skall glömma » »Fy herr Lars,» sade hon hastigt med ett skratt och räckte honom sin hand med omedvetet koketteri, »om du är så där stj'gg, så tar jag i öfvermorgon med mig både mamma och Otto.» »Och om jag är snäll då?» frågade han med ombytt ton och med värma i blicken, »då?» »Då?» upprepade hon med ett leende, — »då få vi se.» Och det leendet var så gladt, så lofvande, tyckte Lars, att han, när Signe och gamla Marie väl kommit utom dörren, dansade en svindlande galoppad genom ateliem och rummet och tillbaka igen, och i förbi- farten tyckte han att porträttet log emot honom från staffliet, så som originalet nyss hade gjort det borta vid dörren. XV. Gången därpå kom generalskan med i stället för gamla Marie, och hur missnöjd än Lars var med den anordningen, hvarken kunde eller vågade han säga något. Han var fåordig och målade ifrigt, men må- lade illa, tyckte han själf. Samtalet gick också trögt. Generalskan talade om en stor bal som de skulle på om några dagar, och Signe kom endast då och då emellan med ett enstafvigt ord, som hon tycktes uttala. t 291 mera för att det skulle så vara än af något egentligt bestämdt behof. »Det går inte bra att måla ansiktet i dag,» sade Lars slutligen efter en stund, »det är så godt, att jag håller mig till kläderna.» »Kanske Lars vill, att vi ska' sluta för i dag?» frågade generalskan, »det skulle hvarken Signe eller jag ha något emot, för vi skulle fara till sömmerskan.» »Henne träffa vi ju sedan lika bra,» inföll Signe, »ooh ju flitigare Lars målar, desto förr blir det slut.» Lars såg på henne, men som hon såg på modern, kunde han inte komma den underförstådda meningen af hennes ord på spåren. De kunde ju hafva yttrats helt • afsiktslöst, men de kunde också — Och att vara svarslös roade honom inte. »Mycket rätt,» kastade han därför fram helt lätt, »och jag tänker, att med ett par sittningar till skall saken vara klar.» När timmen var förbi och de gjorde sig i ord- ning att gå, sade generalskan, i det hon räckte honom sin hand : »1 öfvermorgon lär jag inte få tid att komma med, utan då får nog Lars nöja sig med gamla Marie igen. Vi få lof att se några hos oss på torsdagen, och — det blir visserligen bara några få personer, men det är ändå alltid litet stök. Och jag hoppas, att Lars kommer med — så gamla bekanta som vi är, behöfver jag ju inte bjuda på kort?» »Egentligen kan jag inte förstå, hvarför tant alls behöfver bjuda mig,» svarade Lars skämtande, t}r ut- sikten för nästa sittning hade gjort honom glad igen, »dels har jag mycket att göra, dels passar jag inte mycket i sällskap —»292 »Nu skall Lars inte göra sig till, och på efter- middagarne kan jù inte något målande komma ifråga.» »Nej, men då tecknar man i stället.» »Lars vill inte komma, kära mamma,» inföll nu Signe, »det hörs ju alldeles tillräckligt. Han har nog roligare än hvad vi kunna skaffa honom.» »Det där är ju alldeles detsamma som att säga: nu måste du komma,» skämtade Lars. »Ja, det var också meningen,» svarade Signe. »Nåja, då kommer jag och är glad åt, att jag får komma,» sade Lars med tonvikt på orden, »men oln nu gamla Marie också har brådtom i öfvermorgon, så kunna vi uppskjuta sittningen till om fredag — så vida inte Signe för en gångs skull toge mod till sig och ville komme ensam » »Hvad tänker du på, kära Lars,» utbrast gene- ralskan hastigt, »det går inte an. Hvad skulle män- niskor sägaV» »Det var en förståndig flicka, — tror jag de skulle säga. Tj- det är ju inte ovanligt att unga flickor gå ensamma hvart som helst.» »Inte till unga målare, kära Lars.» »Ja, jag rår sannerligen inte för, att jag inte är gammal.» »Det har heller ingen sagt, och du får inte tro att det är af något misstroende mot dig personligen — lika litet som mot Signe. Vore vi på Vernersnäs till exempel — det vore en helt annan sak — det behöfdes inte mer än att någon af våra bekanta finge se Signe gå inom porten här ensam — å min gud, sådana historier det skulle bli.» »Ja, men vet du mamma, jag skulle verkligen ha god lust att trotsa alla de där historierna.» »Men det får du inte, barn. Det är min skyl-293 clighet som mor att — och om det också inte är det ringaste ondt uti det, så får man ändå vara rädd för, att inte ens skenet af något otillbörligt faller på dig.» »Jag inser det mycket väl, mamma, men nog är det bra förödmjukande, att man skall anse oss unga flickor så omyndiga i alla afseenden, att vi inte ens tilltros att kunna taga vara på oss själfva.» »Det är nog sant, Signe lilla. Men när nu den åsikten en gång finns, så måste man akta sig att stöta den för hufvudet. Och på samma gång är den ju ändå ett skydd för er.» »Mot de glupande ulfvarne,» inföll Lars ironiskt och hjälpte generalskan på med kappan. »Ahja, du må säga hvad du vill, kära Lars,» svarade hon helt lugnt, »men det är nog ert fel, ni unga män, att det blifvit så.» »Kanhända. Och håller man oss fortfarande ifrån hvarandra utom på kalaser och baler, så blir det väl inte heller annorlunda snart,» fortfor Lars allvarligt och iakttog en snabb och som han tyckte, gillande blick från Signe, som räckte honom handen, afslutande meningsbytet med ett: »Om onsdag således, såvida gamla Marie har tid. Annars om fredag » »Helst om onsdag, så att inte färgen slår in.» Lugnad af den likgiltiga

yrkestonen hos den unge artisten, sade nu generalskan till afsked: »Då få vi naturligtvis göra Marie ledig, det kan inte hjälpas. Det kan ju också hända, att jag kan komma själf. Nå, hur det än blir, så träffas vi om torsdag hemma hos oss klockan half åtta.» »Med frack?» frågade Lars, så litet ironiskt han förmådde. »Ja naturligtvis, när det är den tiden, kära Lars,»294' svarade generalskan och såg på honom litet förvånad öfver hans obekantskap med konvenansens fordringar. »Och med ditt mest strålande lynne,» hviskade Signe och följde modern, som gick förut genom dörren. »Det beror på onsdagen,» hviskade han tillbaka med en hastig handtryckning, innan han stängde dörren. Dagen därpå var Lars uppe på utställningen, som endast några dagar till skulle hållas öppen. Han kom dit vid middagstiden och fann till sin förvåning, att lokalen var nästan tom. Någon mera skyltlapp med ordet »såld» fann han inte heller, sedan han sist varit däruppe, och när han frågade biljettförsäljerskan om, huru det hade varit de sista dagarne, svarade hon | med i ögonen fallande vårdslöshet, alldeles olika hen- i nes sätt under den första tiden af utställningen: »Det har egentligen varit skralt hela tiden, sen di fick veta, att den där nya taflan inte skulle komma. Hade en kunnat få hit denl Och så frågar di, om det inte skall bli lotteri.» »Jaså,» utbrast Lars förargad, »nå, det har ni väl sagt dem att det inte blir?» »Ja det förstås. Fast inte kan jag begripa, att inte herrn gör som di andra artisterna. Nu har folk en gång fått vanan på det — och si då —» »Säg dem, att då kunna de ju roa sig med teater- lotteriet,» svarade Lars och gick ifrån henne tillbaka till de inre rummen. Därinne stod ett par unga herrar och säg på j skisserna. Just när Lars gick igenom till det innersta rummet, där han ville se, om någon af bestyrelsen295 var inne, sade den ene, i det han pekade på en af studierna: »Äh fy fan. Hvad är det här för slag? Det ju- ju bara vanligt vatten. Inte ett dugg stiliseradt. Och di där pojkarna därborta — di är då inte ett spår symboliska.» »Ja, men han lär ju ha målat bra förut, den här Skog,» sade den andra. »Det kan väl hända, men det här sättet är inte modernt längre. Jag var borta här om da'11 på en supé —» Lars ville inte höra längre. Han tänkte just slänga åt de båda konstkännarne ett glåpord, men ändrade sig hastigt och gick sin väg från alltsammans. När han kom ut på gatan, vände han om hörnet ned åt torget och gick västra allén framåt, undvikande med afsikt den så kallade »snobbrännan», där det vimlade af folk, och under det han gick framåt, tänkte han för sig själf: »Här det där varit i säck, innan det kom i påse? Nå, vi få väl se.» Framkommen till Arsenalsgatan, stannade han för att låta en öppen vagn rulla förbi. 1 vagnen sutto hofrättsrådinnan och hennes döttrar. Som på en gif- ven signal vände de alla tre hufvudena nedåt ström- men, som om det varit någonting i hög grad intres- sant att se på teaterkonsortiets fula plank, hvilket ännu i åratal kommer att skämma den vackra plat- sen. Lars hade redan lyftat handen upp till hatt- brättet för att hälsa, men förändrade nu rörelsen till att helt hastigt skjuta hatten litet mera bakut och vände sedan tvärt om, i det han tänkte för sig själf 'med en viss tillfredsställelse, i hvilken likväl blandades icke så litet bitterhet:296 »Nä, nu tycks det verkligen vara slut på den där bekantskapen. Så mycket bättre.» Och när han kom ned till Norrmalmstorg, satte han sig upp i en spårvagn och for ut till Djurgården för att taga sig en duktig promenad. Hela tisdagen var han inne och målade på por- trättet. Det var accessoarerna som han sysslade med, och medan han höll på med dem, granskade han emellanåt, under det han lutade sig tillbaka i stolen, uppmärksamt Signes ansikte, sådant han återgifvit det på duken. »Jag kan undra,» sade han halfhögt för sig själf, »hvad som göms innanför det där lilla vackra huf- vudet? Det skulle vara mycket intressant att veta, på hvad sätt bon tänker på mig. Om det bara är barn- domslekkamraten eller bara artisten, som hon visax intresse för, eller om — jag kan undra, om hon ;ii mycket stolt öfver sitt namn, och öfver att modern är generalska? Ty att gumman håller på det, det har jag sett och hört tillräckligt. »Det är bestämdt en falsk situation jag kommit i Det är visst mycket bra att säga du till mig, att jag får säga tant åt modern och att de vilja ha mig att umgås där — men afstandet gar inte bort för det jag känner det, och de känna det lika väl som jag. Men kanske jag misstar mig — nå, det där alltsam- mans skall jag söka få klart för mig i moi'gon. 1 morgon? — ja om hon kommer — men det — Ajo, hon kommer hestämdt, och gamla Marie far taga sig en lur igen därinne i stolen.»297 Han sysslade nu med den uppstående kragen och de lika uppstående ärmarne med sina rynkade axel- förhöjningar och utbrast förargad: »Sådana fördömda moder 1 Är det rim och reson att så där fördärfva de runda, sluttande axlarne på en vacker flicka. Och halsen sen. Det ser ju ut som om hufvudet stode upp ur en bakelseform. Jag är öfvertygad om, att Signe har en förtjusande hals och gudomliga armar och axlar. Jag var dum, som inte försökte att få henne att låta måla sig i bal- eller supédräkt. — Men det hade hon aldrig gått in på. — Jag undrar hvad Apelles skulle säga, om han stege upp nu och man ville att han skulle måla en

nutidskvinna — eller ltafael eller Tizian? De skulle springa lång väg, eller också skulle de slå ihjäl alla modister och arrangera dräkterna själfva. Å, det var annat att vara målare i de gamla tiderna. Hvad göra vi nu annat än försöka att komma tillbaka därhän igen — utan att tänka på, att vi sakna alla förutsättningarna? Och när vi märka, att det inte går, så börja vi symbolisera. Både målare och skulp- törer. Nu får en gärdesgård inte längre vara en gär- desgård, utan den skall stiliseras till en häck, så att det växer grenar och kvistar och barr på de torra störarne. En naken kvinnofigur får inte längre vara naken figur, utan nu skall hon heta »morgonrodnaden» och »dimman» och »näckrosen» — och fan och hans mor. Har man nånsin hört eller sett något galnare än en dimma utaf sten? •Jag tar bestämdt bort det där otäcka halskråset på Signe och låter halsen vara bar. Här är ju fråga om ett porträtt och inte om någon elfva eller naturande, som tittar upp ur en dubbel crysantemum. Vacklande grund. 20298 Men tänk om gumman kommer med — modern? Ja, det bryr jag mig inte om, — jag talar med dem ändå. Nu är jag led på det här. Å, att sitta och måla ty? »crêpe» och »beige» och hvad det heter allt i stället för naturens härliga väfnad, hullet. Men det går inte an. Tiden är from och tiden är anständig — utom när det är fråga om baler. Då krusar inte den anständigaste flicka för att ha på sig så litet som möjligt. Nej, jag skall bli djurmålare. Kor och hästar och får och svin hehöfva inte och låta inte vanställa sig af modisterna — dem kan man få måla sådana de äro. — Jag får bestämdt lof att ge’ mig af ut på landet, länk om jag skulle fara hem till gumman mor och se, hur hon och Olle ha det. \'i ska fundera på saken, när vintern äröfver. » Och det var som om den tanken hade lifvat honom — han började måla på »bakelseformen» och axellapparne igen, men han gick snart öfver till håret, som både retade och tjusade honom till nya ansträng- ningar — skiftande som det var, kanske lika skiftande som tankarne under det och lika omöjligt att åter- gifva som de. Och så kom onsdagen. Lars hade målat så länge han såg dagen förut, och sedan hade han varit ute och träffat kamrater och bekanta på den vanliga klubb-lokalen. Han gick inte ofta dit, ty de långa diskus- sionerna om påfvens skägg förargade honom. »Målare ska måla och inte prata,» tyckte han;299 men nu gick han dit i alla fall och mest kanske för att se, om man tog emot honom på det vanliga sättet, eller om äfven där vid lag någon förändring hade ägt rum. Någon vidare förtrolighet hade det egentligen aldrig varit mellan honom och de andra artisterna ; — han var för envis och enstörig, tyckte de — och kanske hade han också haft litet för mycket tur och kommit litet för hastigt på modet. Afunden är en mänsklig känsla, och konstnärerna äro lika mycket människor de som andra, kanske att ile i det fallet äro det litet mer än andra — men det är ju så förklarligt. Tafvelmæcenaterna äro så få och artisterna så många. Hvar och en vill fram i bästa belysningen — och då kan det ju så lätt hända, att man försöker knuffa undan en och annan, som man tror stå i vä- gen, eller som verkligen gör det. Men man umgås ändå som folk hos oss — man äter inte upp hvarann direkt — som på så många andra håll. Kanske det rent af är punschen, som håller oss tillsammans — och i så fall är det bra synd om de nationer, som inte ha den ädla saften till nationaldryck. Och när punschen var drucken och man grälat en stund om, hur man skulle få mera penningar till byggnadsfonden, skiljdes man åt, och Lars och Hörner gingo sin väg tillsammans. När de kommo ut på gatan, tog Hörner sin förra elev under armen och sade på sitt vanliga, vän- liga sätt: »Nå, du målar fröken Signes porträtt, hör jag. Ar det färdigt snart, och när får -jag komma upp och se det?» »Jag antar, att jag slutar det med två sittningar till.»300 »Nå, är du nöjd med det?» »Ahja.» »Åhja bara?» »Ja, jag vet inte än. Det är egentligen håret, som är så förbaskadt kinkigt.» »Det är alltid det svåraste, tycker jag. Kitsligt men lockande. När vill du visa mig det?» »När det blir färdigt.» »Tror du inte, att det kunde vara nyttigt att jag- fick se det litet förut. Gammal är äldst, som du vet, och det vore ju möjligt att ett och annat litet råd —» »Tack så mycket, men nu är jag inte elev längre och jag tar helst råd af mig själf. God natt.» Och därmed skildes de åt. »Stursk är han,» sade Hörner för sig själf, i det han gick vidare hem till sig; »men det tycker jag inte illa om. Här finns tillräckligt af dem, som äro all- ting annat utom sig själfva.» XVI. Ju längre det led framåt den tiden, då Signe skulle komma, desto oroligare blef Lars. Han hade hela morgonen sysslat med att ordna ateliern så ar- tistiskt som möjligt, och inne i rummet hade han dukat fram en flaska Chiosvin samt en. korg med drufvor, dadlar och fikon, som han varit ute och skaffat på förmiddagen. Han hade länge tänkt på att på något sätt åter- gälda den gästfrihet han åtnjutit i generalskans hus, och det föreföll honom tryckande, att han förut icke 300 »Nå, är du nöjd med det?» »Ahja.» »Åhja bara?» »Ja, jag vet inte än. Det är egentligen håret, som är så förbaskadt kinkigt.» »Det är alltid det svåraste, tycker jag. Kitsligt men lockande. När vill du visa mig det?» »När det blir färdigt.» »Tror du inte, att det kunde vara nyttigt att jag- fick se det litet förut.

Gammal är äldst, som du vet, och det vore ju möjligt att ett och annat litet råd —» »Tack så mycket, men nu är jag inte elev längre och jag tar helst råd af mig själf. God natt.» Och därmed skildes de åt. »Stursk är han,» sade Hörner för sig själf, i det han gick vidare hem till sig; »men det tycker jag inte illa om. Här finns tillräckligt af dem, som äro all- ting annat utom sig själfva.» XVI. Ju längre det led framåt den tiden, då Signe skulle komma, desto oroligare blef Lars. Han hade hela morgonen sysslat med att ordna ateliern så ar- tistiskt som möjligt, och inne i rummet hade han dukat fram en flaska Chiosvin samt en. korg med drufvor, dadlar och fikon, som han varit ute och skaffat på förmiddagen. Han hade länge tänkt på att på något sätt åter- gälda den gästfrihet han åtnjutit i generalskans hus, och det föreföll honom tryckande, att han förut ickehaft tillfälle därtill. Nu tyckte han, att det skulle vara lämpligt att i ett glas af det eldiga grekiska vinet få tacka därför, och om äfven generalskan själf komme med, skulle hon väl knappast neka att smutta på det och äta litet af de sydländska frukterna. Och om det blefve Marie, som skulle vara förklädet, så skulle ett glas af vinet kanske komma henne att slumra så mycket djupare. Men om det märkvärdiga skulle inträffa — om Signe kom ensam — kanske skulle då den solmät- tade drufvan kunna i hennes ansikte locka fram ett uttryck, som vore fördelaktigt för porträttet — och fördelaktigt ännu mera för målaren själf. Ty Lars kunde icke längre dölja för sig, att de gamla minnena vaknade allt starkare i hans själ, och han längtade allt ifrigare efter en ren känsla, som han både kunde ingifva och dela. Efter den afgjorda brytningen med Alma hade denna längtan blifvit allt starkare, och han hade föresatt sig, att, om tillfälle gåfves, så skulle han i dag söka att komma på det klara med Signes känslor för honom, om hon i honom såg endast barndomsvännen, den uppmärksammade artisten, eller om — Han genomgick för sig själf för hundrade gången de där tankarne, och han stannade nu, som så ofta förut, framför ett, som han föreställde sig, oöfverstigligt hinder: konvenansen. Skulle väl hon, den fint och strängt uppfostrade flickan, träda ut ur en tillbaka- dragenhet, som tycktes tillhöra hennes natur, och yppa för honom hvad hon tänkte och kände, när det gällde honom själf? Och för resten, frågade han sig också — kände hon väl någonting? Ville inte hon, som de flesta andra unga flickor af hennes klass, helt enkelt göra302 ett godt parti — och var han, artisten, vagabondna- turen, väl ett sådant? Men så lade han i vågskå- len på andra sidan den kvinnliga fåfängan, som så gärna faster sig vid ett uppmärksammadt namn, en framskjuten ställning — och han var egenkär nog att anse sig äga båda delarne. Och han skulle komma ännu längre, han skulle bli ännu mera namnkunnig, om han bara ville; om han hade någon som han finge arbeta för — någon som trodde på honom helt och odeladt — inte som Alma, hvilken endast trodde på honom, när han kunde vara piedestal för hennes egen fåfänga eller tjäna hennes sensuela natur som lekdocka för tillfället. Ty så lågt skattade han nu den böjelse, som han förut delat, och som likväl en tid upptagit honom helt och hållet. Men så är det med oss: det finns ingenting som gör oss människor otacksammare än en slock- nad passion. Ändtligen var tiden inne. Klockan hade ännu inte slagit tolf, då det klap- pade på dörren, och när Lars skyndade sig att öppna, tog han förvånad ett steg tillbaka, när han fick se gamla Marie som stod ensam och nigande ute i förstugan. »Kommer Marie med återbud?» frågade han häftigt, i det han tog gumman i armen och drog henne med sig in i rummet. »Nej, inte precis,» svarade den gamla, »men si det ä’ så, att fröken kan inte komma förr än en303 timme senare, och hon ville inte, att herrn skulle vänta na förgäfves naturligtvis.» »Jaså,» Bvarade Lars och drog djupt efter andan, »hvad är det som hindrar då?» »Jo, det va’ så att det kom främmande, just som fröken skulle ge’ sig åf. » »Nå, kunde de inte ha’ gått då eller hon gått ifrån dem?» utbrast Lars otåligt, i det han satte nei- den gamla i en stol, trött som hon var efter trapporna. »Nej — gu’ välsigna honom. Se trapporna tar mig alltid så fasligt. Nej, det kunde hon inte. För si, det var ingenting mer och ingenting mindre än rakt åf en grefvinna som kom, sa di. Och hon hade med sig ryktmästaren —» »Ryttmästaren?» ropade Lars så häftigt, att gum- man hoppade upp i stolen där hon satt. »Ja jesses då — för si hon var hans syster, sa unga herrn, som tog emot dom, och nu kom di och skulle tala med generalskan. Och fröken Signe, som just höll på och skulle göra sig i ordning, hon blef så rasande så.» »Blef hon verkligen?» »Ja det blef hon visst det — och generalskan ville, att hon inte skulle gå hit i dag, men si hon sa’, att hon hade lofvat, och att hon prompt skulle gå, sa’ hon. Och därför så skulle jag gå hit och säga ifrån, och så ska' jag gå bort i ett ärende, och så kommer jag igen klockan ett, för si generalskan har inte tid te’ komma me’ i dag.» »Nå, skynda sig då, kära Marie. Men vill inte Marie ha sig ett glas vin att stärka sig med, innan hon går ? » »Åh, tackar allra emjukast — jag vet bara inte, om jag törs.»304 »Det törs Marie nog. Se här, drick ur det här nu och så tag några

fikon.» »Jo jag tackar jag, det va' då riktigt rart. Â, så sött och godt det va' — ja, det kan då riktigt sätta bena i ordning på en syndare igen. Bara jag- inte blir yr i mössan — men jag ska då ända ner till Dronninggatan, så det hinner väl gå åf mig, tän- ker jag. Ja tack sa fasligt mycke', då går jag då, och klockan ett ä' jag tebaks igen.» Och därmed satte den gamla af i full fart ut genom dörren och utför trapporna, och Lars blef en- sam igen och hade nu fått så mycket att fundera på, att timmen gick som en blink. Hvad ville det säga, att ryttmästaren kommit på visit med sin syster och att generalskan ville att Signe inte skulle sitta? Var det verkligen en förlof- ning i görningen, och hade Signe narrats för honom gången förut, när hon sagt att det aldrig varit fråga om någon sådan? Nå, han skulle snart få veta det, ty nu föresatte han sig, att han skulle tvinga den unga flickan att bekänna kort. Han såg på klockan och beräknade, att den gamla trotjänarinnan kanske inte skulle hinna tillbaka så fort han skulle då få tid på sig, om Signe komme på slaget — och det gjorde hon nog. De skulle kunna bli ensamma några ögonblick, kanske en hel kvart, kanske en halftimme. Fattad af en feberaktig oro tog han fatt i pa- letten för att lägga upp de färger han behöfde. Men han slängde bort den på den vanliga hyllan borta vid kaminen.» »Det är inte sagdt att det blir något måla af i dag,» sade han för sig sig själf, »ty först och främstAy Se sid. 309. u307 måste jag veta — ja jag måste veta, hvad den där visiten hade att betyda.» Klockan hade ännu inte slagit ett, när han, som stod vid dörren och lyssnade utåt, hörde lätta steg i trappan och i förstugan, och när han skyndade sig att öppna, stod Signe utanför dörren. Han väntade, att hon skulle fråga efter gamla Marie, men hon skyndade sig in utan ett ord, och när han vände sig om efter att hafva stängt dörren, såg han, att hon var upprörd, alldeles olik sig. Det jämna, nästan kyliga lugn, som annars nästan alltid låg utbredt öfver hela hennes väsende, var borta, och när han gick fram till henne för att hjälpa henne af med kappan, märkte han, att hon darrade. Slagen af hennes ovanliga och upprörda utseende, var det nu han som i stället började: »Välkommen Signe. Gamla Marie är inte här ännu, men hon kommer väl strax och —» »Det gör ingenting,» utbrast hon hastigt och med oroligt böljande bröst, i det hon såg sig omkring, »har Lars ett glas vatten?» »Det har jag nog — men vill inte Signe i stället dricka litet vin?» »Jo tack, bara ett halft glas.» Han slog i det fullt åt både henne och sig, och hon läppjade på det, satte glaset ifrån sig och sade sedan, som om hon letat efter ord eller velat säga något helt annat: »Mamma ville inte, att jag skulle gå i dag.» »Ja, jag hörde det.» »Hörde du? .Tag det är sant: gamla Marie! Henne glömde jag. Men hvarför är hon inte här? Hon skulle ju —» »Hon har väl inte hunnit än! Men hvad är det308 som — som har upprört Signe så — hvad är det som har händt?» »Händt? — Hvad skulle väl ha händt? Det var bara en visit — någon som kom och hindrade mig — och så gick jag litet häftigt upp för trap- porna —» »Drick litet till!» »Nej! Skaffa mig litet vatten!» Han skyndade ut i ateliern efter ett glas friskt vatten och bjöd henne. Hon hade under tiden tagit af sig hatten och lagt den på bordet, när han nu kom tillbaka, tog hon glaset, drack ett par munnar, doppade sedan sitt näsdukshörn i vattnet och strök sig öfver pannan och ögonen med det fuktiga hörnet. Sedan lät hon näs- duken ligga kvar öfver pannan ett par ögonblick och lutade sig tillbaka i stolen. »Det har bestämdt händt något ledsamt, Signe!» sade han och försökte fatta hennes andra hand, som låg nästan kraftlös i hennes knä. Men hon drog den hastigt tillbaka, reste sig upp med en våldsam an- strängning och sade med en röst, som lät nästan onaturligt kall och hård: »Vill du vara så god och måla nu! Det är ju för det, som jag kommit hit!» Då rann sinnet på Lars, och lika kallt och stelt som hon sade han, i det han steg ur vägen för henne och visade med handen utåt ateliern: »Mycket rätt! Var så god och stig ut, fröken v. Verner!» Men då hejdade hon sig, vände sig mot bordet och tog vinglaset, i det hon med helt och hållet för- ändrad stämma och ett svagt försök till småleende frågade :309 »Vill inte herr artisten klinga med mig först?» »Jo gärna!» svarade Lars och var med ett spräng framme hos henne igen, »om jag får klinga med Signe!» Och så drucko de af det söta, eldiga vinet, och hon tog en liten klase drufvor, som hon delade itu, hvarpå hon räckte hälften åt honom, sägande: »Vill du dela dem med mig?» »Ja, med villkor att de komma från kunskapens träd!» svarade han och tog den lilla klasen. »Kunskapens träd! Hvad är det du vill veta?» »Hvad det var som hände där hemma!» sva- rade han. j »Ingenting alls!» svarade hon dröjande; sedan drack hon ur vinet, satte glaset tillbaka pa bordet och sade med ögonen riktade på dörren: »Att inte Marie kommer! Jag borde kanske inte dröja!» »Hon kommer nog snart, och jag tänker nunn- sann inte äta upp Signe!» svarade Lars, halft skäm- tande, halft förtrytsamt. »Det fruktar jag inte heller! Men du äter ju inte heller dina drufvor1» _ »Drufvor ofvanpå sött vin smaka inte — da äro fikonen bättre. De stämma med vinet — landsman som de äro!» »Kanske detl» »Vill du nu komma och sitta?» Och han räckte fram sin arm, på

hvilken hon efter någon tvekan lade sin lilla hand helt lätt, och därpå gingo de ut i ateliern. »Det är allt rysligt oförsiktigt af mig!» sade hon, i det de helt långsamt närmade sig hennes plats; »och tänk om någon visste —»310 »Att ryttmästarens fästmö är ensam med artisten'» sade Lars helt oväntadt och fixerade henne skarpt. »Jag är inte hans fästmö!» ropade hon häftigt, alldeles purpurröd, och drog genast tillbaka sin hand fran hans arm, »och jag kommer aldrig att bli det! Mamma må säga och göra hvad hon vill ! » »Du har gifvit honom korgen!» ropade Lars för- tjust, och innan hon hunnit hindra det, fattade han nigge hennes händer. Hon ville draga dem tillbaka, iuen kunde det inte — och efter ett ögonblicks mot- stånd lät hon dem stanna kvar i hans och lutade sig intill honom, hviskande: »Jag ville önska, att du vore min bror!» Det föll som en kall vattenstråle öfver den unge mannens upprörda känslor och han hade ett retadt, oofverlagdt svar till hands, då hon såg upp till honom' med en på en gång så hjälplös och förtroendefull blick att han, helt och hållet afväpnad, tryckte henne intill sig och sade nästan lika sakta som hon: »Det kan ju hända, att jag kan vara det, Signe - fast jag inte tror det nu! Men sätt dig nu här och låt mig höra. — säg mig uppriktigt: har han friat till dig!» Hon satte sig i stolen, och han tog plats på pallen, som hon stödde sina fötter på. På detta sätt hop- krupen, såg han upp till henne och fattade på nytt lennes händer, som hon nu godvilligt lämnade honom. »Ja,» hviskade hon först afbrutet, sedan höjde ion lösten och talade allt lifligare, allt efter som de olika intrycken stegrades, »han hade sin syster med sig och det var egentligen hon som — du kan inte tanka dig, hvad hon var nedlåtande och nådig och otäck, den där grefvinnan! Som om det varit den311 största ära för oss — och att mamma — å! jag för- står inte, att inte mamma visade ut henne!» »Man visar inte grefvinnor på dörren, kära Signe!» »Men man borde göra det, när de komma så där! Och medan hon talade, satt han där och vred sina mustascher och såg dum ut! Å, hvad han såg dum ut!» »Nåja, han är då inte heller något kvickhufvud! Hvad som går öfver hästar, det är latin för honom ! » »Och att vilja att en annan skall tala för honom — att inte komma själf, att inte fråga mig, mig som det väl ändå gäller mest — utan bara gå smygvägar! Först har ju Otto inte gjort annat än talat om honom och för honom — och det så att jag blifvit så led vid honom och alltsammans, att —» »Ja men hur var det i somras, Signe, vid bad- orten?» »Nå ja, jag nekar inte till, att jag tyckte honom vara artig och uppmärksam och då — då var han civil — nu däremot, när han kommer så luktar han stall — och så går han alltid och slänger med den där långa sabeln, som han stupar på oupphörligt!? »Nå, men har du inte något värre att anklaga honom för?» »Jo, och så det där som du sade förra gången — jag har tänkt på det sedan — och nu när han satt där och stirrade på mig, så tyckte jag riktigt, att jag skulle velat förbjuda honom att se på mig så där — att det var rent af upprörande, förolämpande — det såg nästan ut, som om han skulle velat köpa mig.» »Det vill han nog också, fast han räknar på att det är din mor, som skall betala köpeskillingen! Åh, jag känner de där herrarna jag! Vore du en fattig312 flicka, så skulle han minsann inte låta grefvinnan göra sig besvär — men nu gudbevars, nu när det gäller att fånga en guldfågel ! Och en så vacker guld- fågel som du!» Han såg upp till henne med beundrande blickar, och utan att han visste det själf, hade lians armar knutit sig om hennes lif och hon tycktes inte heller märka det, ty helt sakta och nästan smekande lade hon sin hand på hans axel och återtog: »Inte sant, Lars! Om du vore min bror, inte skulle du vilja öfvertala mig att lyssna till ett sådant där anbud! Att gifta mig med en —» »Det vill jag inte, fastän jag inte är din bror!» svarade han häftigt och reste sig till hälften upp, så att han blef liggande nästan på knä på pallen fram- för hennes fotter; »eller just därför att jag inte är din bror!» fortfor han med stigande glöd, i det han omfattade henne allt fastare ; »utan därför att jag älskar dig! Och jag tål inte -— jag skall aldrig tåla, att en sådan där gammal utrucklad —» » Släpp mig, Lars ! » bad hon och försökte göra sig lös, »släpp mig, du skrämmer mig! Ah, hvad det är illa af dig! Jag borde aldrig ha kommit hit!» »Du får inte vara rädd för mig, Signe!» bad han, hastigt kufvad af hennes jungfruliga, blyga förskräc- kelse, »ser du, jag lyder dig ju — jag har ju redan släppt dig — jag vilie bara skydda dig för den elän- dige — nej, sitt stilla — jag stiger ju upp, ser du inte, att jag stiger upp? Vill du, att jag skall måla? jag sätter mig här vid staffliet — men gå bara inte! Låt oss tala lugnt — som bror och syster, om du vill — eller vill du, att jäg skall gå ned och se efter, om inte gamla Marie —» »Nej, nu är jag inte rädd längre,» hviskade hon313 och såg icke utan välbehag på den unge mannen, öfver hvilken hon fann sig äga ett sådant välde, »men du får aldrig mera säga, — säga så där som nyss, Lars. Hör du det?» »Får jag inte säga att jag älskar dig, Signe, när jag verkligen gör det?» frågade han lika bedjande som förut, i det han satte sig ned vid staffliet och såg på sidan om hennes porträtt. »Hur kan du älska mig?» frågade hon tillbaka och såg på honom

undrande och skyggt, »det är ju så litet vi haft tillfälle att umgås med hvarandra. » »Behöfs det då åratal för det? — Och tror du, Signe, att jag någonsin glömt dig ända sedan min barndom ?» »Nej, det tror jag inte — men inte har du väl tänkt på mig så?» »Så? Hur menar du?» Hon tvekade ett ögonblick, därpå sade hon helt hastigt, som om hon velat skynda sig att uttala något som det bar emot att yttra: »Så, som om jag skulle bli din hustru.» »Anser du det då alldeles omöjligt?» frågade han med en bitterhet, som han inte kunde hejda. »Jag har aldrig tänkt på dig annat än som en barndomsvän,» svarade hon enkelt och öppet. »Och du tror inte, att det nånsin skulle kunna bli annorlunda?» »Det vet jag inte. Och om jag också skulle — skulle komma att tänka annorlunda — tror du väl, att mamma?» »Nej, det har du rätt i,» svarade han med sti- gande bitterhet, »jag är väl alldeles för simpel att bli svärson åt en generalska.» »Tror du verkligen, hvad du nu säger Lars?» 21 Vacklande grund.314 »Ja, det tror jag,» svarade han trotsigt. »Nåja, kanske att du har rätt,» återtog hon med eftertänksam min, »mamma ser saken annorlunda än jag — det märkte jag nog i dag.» »Tror du då att du skulle kunna?» frågade Lars nu, med en ton, från hvilken all bitterhet var borta, och steg upp från sin plats samt närmade sig ett par steg, »tror du, att du skulle kunna glömma, att jag inte är något så kalladt »godt» parti?» »Ja, om jag älskade dig,» svarade hon. »Men det gör du inte?» och han såg på henne med ångestfullt frågande blick. »Det tror jag inte,» svarade hon. »Vet du det inte?» frågade han med ytterligare ett steg emot henne. »Hur skall jag kunna veta det? Jag har aldrig älskat någon — jag är inte så hemmastadd i detta, jag som du.» Det låg ett tvifvel, en förebråelse i rösten, som slog honom — slog honom så mycket mera, som förebråelsen var grundad. Men hastigt steg en tanke upp hos honom. »Det där har du inte af dig själf, Signe,» ropade han hastigt och stod nu alldeles invid henne, »det har någon sagt dig — hvem är det som har sagt dig det?» »Det är således sant?» frågade hon och såg ho- nom i ögonen med en klar och forskande blick. »Sant eller inte,» svarade han undvikande, »jag vill veta, hvem som har sagt det.» »Det har ingen sagt, men jag har sett det. Du har varit kär i Alma Becker — jag såg det då, där borta vid badorten. Du är det kanske ännu,315 fastän du tar den gamla vänskapen till mig för — för någonting annat än den är.» »Nåja, jag har älskat henne — men det är slut. Jag har älskat henne, men inte så som jag älskar dig. Henne har jag älskat som målare, som artist, som — ja, som livad du vill — men till henne åter- vänder jag aldrig mera.» »Det vill jag se först,» sade Signe med ett djupt allvar. »Det beror helt och hållet på dig,» återtog han på nytt med den öfvertalande värme, som han hade i sin makt, när han själf trodde på hvad han sade — och i denna stund trodde han det obetingadt, »vill du bli min, Signe, så kan och skall jag ägna dig hela mitt lif. Vill du det inte, så kan jag ju kasta det åt hvem som helst. Det rör ingen annan än mig själf.» »Jo, det rör nog ännu en,» sade hon med ton- vikt på orden. »Hvem skulle det vara?» frågade han med sitt gamla trots i blicken. »Din konst,» svarade hon enkelt och lugnt, men just därför slog det honom så mycket mera. »Hjälp mig du att bli något för den,» bad han efter ett ögonblicks tystnad, »du kan det, Signe, och det är ingen annan som kan det än du.» »Tag paletten och börja måla en gång,» svarade hon med ett litet leende, som han tyckte lofvade mera än orden. Och när gamla Marie ändtligen kom och bultade på dörren och blef insläppt, var det endast hon som var olycklig öfver att hon dröjt så länge; men de båda unga sågo så lugna ut, som om han inte gjort316 annat än målat och hon inte annat än suttit för sitt porträtt. »Ä' det länge sen fröken kom?» frågade den gamla pustande, »sir fröken, jag fick vänta så länge.» »Det är nog nära på en halftimme, kära Marie.» »Jesses då, och ändå har jag sprungit, så att jag ä' alldeles utschasad.» »Sätt sig ned i stolen därinne, så ska' Marie få sig litet vin,» sade Lars och förde henne med sig dit in. Och det lät gumman inte säga sig två gånger. Hon fick vinet, tog fram sin stickstrumpa och när hon varit ensam en liten stund, somnade hon som ett godt barn med stickstrumpan i knät och ett halfätet fikon i ena handen. XVII. Det låg en tryckande tyngd öfver middagen hos generalskan, och man växlade vid bordet egentligen endast enstaka ord, det allra nödvändigaste. Inne i förmaket, när kaffet var drucket, såg det ett ögon- blick ut, som om ingenting rörande dagens händelser skulle komma att sägas, då Otto, som hela middagen varit vid riktigt tjurhufvudslynne, hastigt utbrast, sedan han sett att dörren blifvit stängd om betjänten, som bar ut kaffebrickan: »Det måtte ha varit ett skönt mottagande, som Zidell fick här i förmiddags.» »Hvad menar du?» frågade generalskan och för- sökte att se likgiltig ut, »har han beklagat sig?» »Ja, det har han, och det undrar jag inte alls 316 annat än målat och hon inte annat än suttit för sitt porträtt. »Ä' det länge sen fröken kom?» frågade den gamla pustande, »sir fröken, jag fick vänta så länge.» »Det är nog nära på en halftimme, kära Marie.» »Jesses då, och ändå har jag sprungit, så att jag ä' alldeles utschasad.» »Sätt sig ned i stolen därinne, så

ska' Marie få sig litet vin,» sade Lars och förde henne med sig dit in. Och det lät gumman inte säga sig två gånger. Hon fick vinet, tog fram sin stickstrumpa och när hon varit ensam en liten stund, somnade hon som ett godt barn med stickstrumpan i knät och ett halfätet fikon i ena handen. XVII. Det låg en tryckande tyngd öfver middagen hos generalskan, och man växlade vid bordet egentligen endast enstaka ord, det allra nödvändigaste. Inne i förmaket, när kaffet var drucket, såg det ett ögon- blick ut, som om ingenting rörande dagens händelser skulle komma att sägas, då Otto, som hela middagen varit vid riktigt tjurhufvudslynne, hastigt utbrast, sedan han sett att dörren blifvit stängd om betjänten, som bar ut kaffebrickan: »Det måtte ha varit ett skönt mottagande, som Zidell fick här i förmiddags.» »Hvad menar du?» frågade generalskan och för- sökte att se likgiltig ut, »har han beklagat sig?» »Ja, det har han, och det undrar jag inte alls317 på. Har Signe verkligen afböjdt hans frieri — och det fast hans egen syster, grefvinnan Lostjärna, gjort sig besvär att fara upp från Vestergötland för att fria för honom och föra in Signe i den allra finaste societeten.» »Signe har inte definitift afböjt,» fortfor gene- ralskan och såg på dottern med en manande, nästan bedjande blick, som om hon velat förmå henne att vika in på denna lilla ginväg, som hon anvisade henne, »hon har bara inte velat eller kunnat besluta sig just nu —» »Jo mamma, jag har beslutat mig,» svarade Signe och tycktes fatta ett beslut, »och jag blir aldrig rytt- mästarens hustru.» »Det beror väl på mamma och mig och inte på dig,» framkastade brodern spotskt. »Det tror jag inte,» återtog Signe lugnt, »det beror nog på mig själf. Och om jag naturligtvis fogar mig efter mamma så mycket jag kan — så anser jag däremot inte alls, att du har någonting att bestämma i den för mig viktigaste frågan i hela mitt lif.» »Jaså, inte det? Du torde ändå vara så god och komma ihåg, att det är jag, som är familjens hufvud- man och —» »Försök att vara det i stadga och verklig man- lighet då, jag tror att det skulle vara nyttigare — både för mamma och dig själf.» »Gudbevars. Har du gått och blifvit emanci- perad på sista tiden? Men här duger det inte att sätta sig på sina höga hästar och spela reformfröken, kom ihåg det. Och jag antar, att mamma är så god och gör sin makt gällande här vid lag.» »Det har jag alltid gjort och gjort det i kärlek,»318 sade generalskan upprörd, »och det vill jag också göra hädanefter. » »Lagom pjunk bara — det tror jag vore hälso- sammast!» dekreterade herr löjtnanten och såg mera morsk ut än vanligt. »Ar det af dig, Otto, som jag skall höra sådana förebråelser! » »Det är inga förebråelser, kära mamma! Det är bara rakt på sak, och det tror jag inte kan skada. Emellertid måste ni ha' tagit emot Zidell och hans syster på ett förbaskadt märkvärdigt sätt, för han var alldeles ursinnig, när jag träffade honom i torget! Och hvad sjutton är det Signe vill? Duger inte partiet åt henne? Zidell kommer att gå långt — han blir snart chef för Norrlands nya kavalleri — och sen är det inte långt till landshöfdingstolen. Hädanefter komma bara militärer att bli landshöfdingar — det är alldeles säkert! I allmänhet är det nu vi mili- tärer som är uppe i gasken — och ni ska' få se —» »Ja, kära Otto, jag tycker också att ryttmästaren är ett mycket godt parti — och egentligen förstår jag inte Signe —» »Nog förstår du, mamma lilla, att jag först och främst vill kunna älska den man, som jag skall gifta mig med!» »Nå hvad är det som hindrar dig att älska min vän Zidell ? Det är ju en förbaskadt fin och nobel och elegant karl; en karl med världsvana och utsikter, och jag får säga, att när han gör dig den äran -—» »Nå kära Otto, nu öfverdrifver du väl ändå! Min dotter, en fröken v. Verner, är väl inte så obskyr hvar- ken till namn eller samhällsställning, att inte hvilken som helst, i en framstående position, skulle anse föl- en heder -—»319 »Åh, kära mamma! Vi äro inte tillräckligt hvar- ken rika eller förnäma, för att kunna sätta oss och vänta på grefvar och baroner! Jag får ju själf lot att tänka på ett rikt parti — tjänsten och relatio- nerna kosta ju så mycket —» »Ja och spelpartierna!» inföll Signe. »Mycket rätt ja!» ropade löjtnanten med en viss ogenerad galghumor; »de är inte så billiga just! Och apropos relationerna, så behöfver jag också Zidell på mitt håll — han står väl hos krigsstyrelsen och för mitt avancemang spelar det en förbaskadt viktig roll att ha en svåger, som betyder någonting!» »Ja men snälla Otto, med ditt namn och dina kunskaper — » »Åh, kära mamma! Namnet är nog bra, men kunskaperna, dem ska' vi tala lite saktare om! Och i alla fall är det relationerna som tala — utan dem kommer man inte ur fläcken. Jo, det finns nog en sak till, förstås, som tar — men det är så förbaskadt tråkigt och det ligger inte för min röst, som man säger! Jag har inte någon smak ännu åtminstone — att gå med bönboken i fickan ! Då tycker jag mer om fröknarna Boman!» »Otto! Jag förbehåller mig, att du inte kommer med sådana där uttryck i din mors och din systers närvaro! Dina kvinnliga bekantskaper —» ».ah, kära mamma!» upplyste löjtnanten skrat- tande, »det är kortena, som kallas för 'flickorna Boman', fast jag ville vara gentil och säga 'fröknarna' för er skull!» Generalskan drog en suck af tillfredsställelse, om den också inte var

helt och hållet oblandad; ty med äkta kvinnlig instinkt ansåg hon att faran för umgän- get med de fröknarna var mindre stor än den andra,320 »Men kan man nu få den äran att veta, hvarför du säger nej åt Zidell?» frågade Otto och vände sig till Signe. »Det skall jag säga mamma!» svarade Signe kort och bestämdt; »du har inte någon rättighet att fråga mig om mina bevekelsegrunder. » »Jaså, inte det! — Nåja, säg det åt mamma då. Men om dina ’bevekelsegrunder’ är sådana, som jag misstänker, så kan du vara lugn för, att jag kommer att kalfatra både dig och dem! Adjö mamma, jag kommer inte hem förrän sent —• vi ha’ sexa på Hassel- backen för Strömer och Lövenmark, som ska’ resa till Frankrike i morgon.» »Du glömmer väl inte, att vi ha’ främmande i morgon, så att du inte lofvar bort dig?» »Åhnej, det minns jag nog! Adjö med dig Signe! Var nu en förståndig flicka — jag träffar Zidell i kväll, ska’ jag hälsa honom och säga, att det bara var en liten flicknyck — att du bara ville göra dig litet rar — vet du, han är alldeles fasligt illa kär i dig!» »Illa ja!» svarade Signe med tonvikt; »ja, det är jag alldeles öfvertygad om!» »Kanske du tänker sitta och vänta på, att det skall komma något helgon? — Vänta får du! Adjö, mamma lilla! Du kan gärna låta Marie sätta in litet mjölk åt mig — jag tänker det blir godt om punsch i kväll därute!» Och sedan han helt flyktigt kysst modern på pannan och nickat ironiskt åt systern, skyndade det lofvande krigarämnet sig ut ur rummet. »Det är inte något ondt med honom, fast han uttrycker sig litet opoleradtl» sade generalskan efter några ögonblicks t3rstnad, och det lät mera som om hon ville öfvertyga sig själf än Signe om sanningen&:smê Se sid. 320, m ; Ày* .t.*af sina ord; »men säg mig nu, Signe lilla — du har ju alltid haft förtroende för mig, och jag å min sida, har ju också gjort mig förtjänt däraf! Har jag inte?» »Ack jo, mamma!» svarade Signe, i det hon satte sig bredvid henne i soffan och slog sina armar om- kring henne, »och jag skall också säga dig allt! 1 förmiddags ännu kände jag endast en instinktlik mot- vilja för ryttmästaren — det har jag gjort ända från första stunden vi gjorde hans bekantskap!» »Nej men snälla Signe!» sade modern, smekande hennes hår, »först tyckte du ju —» »Att han var mycket artig och rätt treflig — ja, det nekar jag inte till; men det är inte nog — och så har han sedan visat mig en uppmärksamhet som — som gjort ett obehagligt intryck på mig! Han är bestämdt ingen bra karl, mamma!» »Hur kan du säga det? Han åtnjuter ju mycket anseende, och du hörde själf hvad Otto nyss talade om hans utsikter.» »Ack, det är inte det jag menar, mamma! Han är ingen bra karl, när det gäller oss fruntimmer.» »Så du talar! Det där förstår du inte, så ung som du är ! Och när jag, som är gammal och som har erfarenhet — när jag inte —» »1ror du inte, att det är just därför, mamma? Vi hafva andra anspråk nu, än hvad ni unga hade förr!» »Ja det skall gud veta! Och jag fruktar mycket, att det är rena omöjligheter som ni begär. Men du sade att i förmiddags ännu — hvad är det då som har händt sedan dess?» »Jo mamma, jag, har lofvat Lars att jag skall vänta på honom, till dess han kan begära mig till hustru af dig!» Om åskan hade slagit ned för generalskans fötter324 hade hon inte kunnat blifva mera förskräckt. Hon lutade sig tillbaka mot soffhörnet alldeles likblek och kunde i den första bestörtningen inte få fram ett ord. »Hvad i herrans namn — livad säger du, barn?» stammade hon slutligen, »har du — lofvat —» »Ja mamma! Han älskar mig — han är ung — han har framtid — och jag vet inte — det har i dag gått upp som ett ljus för mig — jag tror, att jag alltid älskat honom, fast jag inte haft det klart för mig själf! Men i dag, medan vi voro ensamma -—» »Hvad säger du? Ensamma? Hvad gjorde då Marie — hvarför kom hon inte —» »Hon hann inte tillbaka, mamma lilla.» »Det är oförlåtligt af henne, och jag skall genast —» Generalskan reste sig upp och ville gifva sig af ut för att ge den gamla trotjänarinnan en uppsträck- ning, men hon hindrades af Signe, som slog armarne om henne på nytt och drog henne ned i soffan. »Du skall ingenting säga åt Marie, mamma lilla! Hon har gamla ben, och hon rådde inte för, att hon dröjde. Och det är ju henne jag ändå har att tacka, för att jag kommit till klarhet med mig själf!» »Och du tror verkligen, att jag, att Otto nånsin skulle tillåta —» »Hvad Otto beträffar, så ämnar jag inte under- kasta mig hans vilja, ty han har ingen bestämmande- rätt öfver mig! Din vilja, mamma, den lyder jag, det vet du — och den kommer jag alltid att lyda —- men jag hoppas, att när du får tänka lugnare på saken, så skall du —» »Hoppas inte det, Signe! Du har låtit bedraga dig af din barndomsvänskap — och Lars kan aldrig blifva för dig hvad en make bör vara.» »Och hvarför inte, mamma lilla? För att han325 är fattig, för att han är artist — för att hans här- komst — » »Nej mitt barn, inte alls för det! Jag vet nog, att jag har mina svagheter i fråga om samhällsställ- ning och sådant; men så trångbröstad är jag inte, att jag inte kan bära aktning för ett namn, som man skapat sig själf, sak samma om det är adel eller inte. Men Lars är endast artist, hans bildningsgrad är så mycket underlägsen din egen, att någon verklig sym- pati aldrig kan uppstå er emellan!» »Den bildning som han

inte har, kan han skaffa sig! Och att han blir en stor konstnär, det tror jag — det har Hörner sagt — det sträfvar han för själf, och det är nog för mig. Och det är ännu en sak, mamma, som för mig gäller lika mycket som kärleken, och det är att Lars behöfver mig!» »Han behöfver dina penningar, menar du? .Ja gudnäs, det tror jag nog.» »Nej fy mamma. Hur kan du tro det. Hur kan du tänka så illa om honom? Nej, han behöfver min kärlek, mitt stöd, mitt inflytande, om han skall kunna bli hvad han är ämnad till » »Tänker du verkligen, hvad du nu säger, Signe?» Modern såg på henne med en allvarligt pröf- vande blick. »Ja mamma, hvarför skulle jag inte tänka det.» »Jag trodde inte, att min Signe skulle låta fånga sig i samma snara som alla andra kvinnor, ja, nu kan jag gärna säga det: i samma snara som jag själf har suttit snärjd uti.» »Jag förstår inte hvad du menar mamma? Hvad är det för en snara du talar om?» »Själfbedrägeriets, självförträfflighetens gamla, all- tid på samma sätt gillrade snara: att vi kvinnor skulle326 kunna omvända den, som vi välja till vår make. Att vårt inflytande skulle vara så stort, att de låta leda sig af oss dit de själfva icke vilja gå.» »Tror du då, att det är omöjligt, mamma? Jag tror det inte. Älska vi vår man och älskar han oss, så är det ju naturligt, att han följer oss.» »Det borde vara så; men tyvärr är det det icke. Men du får väl se, om du får lefva. Frågan är nu — och den frågan är viktigare än något annat: Har du verkligen lofvat honom något?» »Ja mamma, som jag sade dig nyss. Jag har lofvat att vänta på honom.» »Och hur länge?» »Till dess han blir färdig.» »Och om han aldrig blir det?» »Han skall bli det, mamma. Jag tror på honom, och han har lofvat mig, att han skall arbeta med brinnande ifver på att skapa sig ett verkligt namn, inte endast ett namn för dagen. Han reser ut nu, när hans utställning är slut — han kan det, han har sålt så mycket, att han kan det — och i vår kommer han hem, och då söker han upp sin mor — och då träffas vi på Vernersnäs.» »Och allt det där har du uppgjort med honom, utan att fråga mig, din mor? Utan att tänka på att jag, hur mycket jag än hyser intresse för hans talang, likväl kan hafva mina grundade skäl att hysa tvekan om hans karaktär och att vara rädd för, att min dotter i ett äktenskap med honom skulle, inte alle- nast blifva bortskymd för den krets hon tillhör, som hon alltid borde tillhöra — utan också olycklig, för- bisedd, öfvergifven kanske, när det första kärleksruset gått förbi — Signe! Signe! jag känner inte igen dig, jag tror, att mitt eget barn blifvit —»»Kära, kära mamma,» hviskade Signe och lade sitt hufvud intill hennes bröst, »jag känner inte igen mig själf. Men det måste ju så vara. En gång skulle ju äfven tanken på min egen personliga fram- tid komma och ställa sig emellan bådas vår gemen- samma. » »Ja gudnås, det visste jag ju. Men att det skulle bli han, vår skyddsling från det förflutna, som skulle skilja oss åt, det -—» »Han skall inte skilja oss, mamma. Du skall sympatisera mycket bättre med honom än med någon annan, som jag kunnat fästa mig vid. Och om det är som du säger, om han inte håller livad han lofvat — om jag en dag får lära mig den bittra sanningen, att allt, äfven kärleken, är förgängligt här på jorden, så — så — hellre olycklig genom honom än en fat- tig hvardagslycka med en annan.» »Men har du tänkt på hvad det vill säga att bli en konstnärs, en målares hustru? För en sådan, om han är det verkligt, är hans konst det första och för- nämsta, och det kan till och med hända att det är det ändå. Skall du ha mod att träda tillbaka för denna förfärliga rival, att nöja dig med andra, kanske tredje platsen i hans hjärta?» »Hellre träder jag tillbaka för den rivalen än för kortleken eller sällskapsvännerna » »Du tänker vackert, mitt barn. Men på dem kan en man tröttna — på det som äggar hans äre- lystnad tröttnar han aldrig. » »Tror du då inte, att jag kan dela hans äre- lystnad?» »Ack, det kan tillfredsställa dig till en tid, men inte för hela lifvet. Ser du mitt barn, vi kvinnor åro egoistiska i vår kärlek, och hur skulle vi kunna328 undgå det? Den är ju egentligen det enda vi hafva att lefva för, då männen däremot hafva sä mycket annat, som upptar deras tankar. Och så ännu en sak, har du tänkt på, att en målares hustru, som älskar sin man, har tusende tillfällen att känna svart- sjuka — har du tänkt på hans modeller —» »Han skall inte hafva några sådana mera, mamma. Det har han lofvat mig.» »Och det tror du?» »Jag har ju sagt dig, att jag tror honom obe- tingadt. » »Och när reser han?» »Om några dagar — så fort han kan. Han far till Paris, och där vill han måla till salongen i vår; han har bedt mig att få taga med mitt porträtt —» »Ditt porträtt? Det får han inte på några vill- kor! Det måste stanna här!» »Men hvarför det, mamma?» »Hvarför? Och det frågar du? Skulle ditt por- trätt, min dotters porträtt, få utställas där, för en skådelysten massa resande från alla världens länder — för att de lättsinniga parisarne och de lösmynta korre- spondenterna skulla få tala om i tidningarna, att ditt porträtt —» »Ja snälla mamma, hvad skulle det göra? För resten behöfver ju ingen veta, att det är jag!» »Du frågar hvad det skulle göra? Och om också ingen annan vet, att det är du — så vet jag det — du själf vet det, och skulle det inte vara förfärligt att tänka sig, hur alla dessa

människor skulle granska hvart drag i ditt ansikte, hvarje detalj i din dräkt, och kanske klandra, anmärka —» »Ja snälla mamma, det gör man ju på hvarje bal, hvar enda supé som vi komma på! Och det är'* iÄ Se sid. 337. Vacklande grund.väl mycket värre när det gäller oss själfva, än när det bara är fråga om ett porträtt. Jag loivade honom så säkert, att han skulle få taga det med sig — och du får inte säga nej, mamma. Jag har dessutom ett skäl till — som du förstår, mamma, och som jag inte ville säga honom» — här lutade hon sig intill modern och hviskade: »jag vill vara med honom ser du. Det skulle ge honom mod att kämpa emot svårigheterna, om han möter några, och det gör han nog. Men han skall besegra dem, det känner jag.» Modern tänkte på sin egen ungdom, och hon höjde fram dotterns hufvud intill sitt eget och kysste henne ömt. »Barn! barn!» sade hon suckande, »hvad du gör mig för bekymmer. Hade jag nånsin kunnat tänka mig ett sådant slut — aldrig hade jag —» »Tyst, tyst mamma lilla. Det var vårt öde — vi måste träffas igen,» hviskade Signe leende, »det skulle bli allvar utaf leken. Och nu mamma lilla, nu tar du emot honom i kväll — han kommer hit klockan sju — och du är vänlig emot honom — är du inte det?» »På ett villkor skall jag försöka att vara det. »Och det är?» »Det får inte vara någonting bestämdt afgjordt — inga band er emellan. Ingen förlofning — inga ringar. Ni måste vara fria — fria båda två — ingen får veta något utom Otto — kanske vore det bäst, att inte han heller —» »Ja mamma. Säg ingenting åt Otto — men oss emellan — du och han och jag —» »Nej, inga löften, annars stänger jag min dörr för honom. Men i morgon skickar jag återbud — då får han inte komma — jag skulle inte kunna —»334 Det vill han heller inte själf, mamma. Men nu skall du vara riktigt vänlig mot honom — ty det blir ändå ingen annan än han, som blir min man. Jag visste inte förut, att jag älskade honom — jag trodde det inte engång, men nu vet jag det, nu tror jag det och tror på honom, och då behöfva vi icke vare sig ringar eller löften.» När Lars kom på den bestämda tiden, var det icke, som han hoppats, Signe som tog emot honom, utan generalskan själf. Hon försökte i det längsta att se så sträng ut som möjligt, och hon hade föresatt sig att vara så kort och så kall hon förmådde. Det gick nog också så där temligen för sig till en början, men när Lars slutligen därinne i förmaket fattade hennes händer och såg på henne med sin öppna fri- modiga blick och frågade henne med en varm skift- ning i rösten: »Är tant ond på mig för hvad som händt emel- lan Signe och mig?» Då kunde hon inte längre kviifva sitt goda hjärtas röst, som talade högre för den unge mannen än hen- nes bekymrade moderliga förstånd, utan svarade mildt och utan all den bitterhet, som hon förut ansett att hon borde och måste känna: »Jag är inte ond på dig Lars ; men jag är ledsen. Jag tror inte att Signe och du passa för hvarandra.» »Tant menar väl, att jag inte passar för Signe?» frågade Lars vekare, än han plägade, »att jag inte är god nog för henne? Och det medger jag så gärna — för Signe är inte ens den hästa god nog — och jag335 är så långt ifrån den bästa, som min fattiga konst är ifrån Rafaels — men jag kan bli bättre, och jag skall bli det.» »Det är inte det jag är rädd för,» svarade mo- dern; »men ni lefva inte i samma världar —- och det är alltid farligt. »Din värld, kära Lars, är kon- stens och hennes —» »Det är god plats i min värld,» svarade han med glad tillförsikt, »och den skall också bli hennes. Eller också blir hennes värld min — kärleken är en god ingeniör. Han kan slå bryggor öfver hvilka afgrun- der som helst.» »Ja nog kan han bygga dem, bara han bygger, så att de hålla. »Man skall bara akta sig för att få dem för tunga, så hålla de nog. Men livar är Signe? Får jag inte träffa henne?» »Jo, men du skall lofva mig en sak först.» »Gärna, allt hvad tant vill.» »Du får inte begära några löften af henne, hon inga af dig —* jag vill inte, att någon af er skall känna sig bunden.» »Det går jag in på. Några yttre sinnebilder be- höfva vi inte.» »Och så tar du farväl af henne i kväll.» »Redan i kväll? Jag kan inte resa förr än om en vecka, och jag trodde ändå —» »Det är mitt bestämda villkor. Signe får lof att pröfva sig sjiilf — hon har kanske låtit taga sig med öfverraskning -— och steget är för viktigt, för att —» »Tant tror mig inte mera än jämt, märker jag.» »Jag vill så gärna tro dig, men det är min plikt som mor att inte tro dig utan prof. Vi känna inte336 hvarandra ännu, Lars — jag vet inte hvad de tio aren gjort utaf gossen, som jag intresserade mig så varmt för — och jag vill först se —» »Ja, men då borde jag viil stanna, för att tant skulle kunna följa mina steg riktigt noga —» »Jag tror inte det. Man studerar människor mycket bättre, då de inte äro för nära.» »Nåja, men om jag går in på detta — och det gör jag naturligtvis — dä måste tant också lofva mig en sak: tant får inte söka inverka på Signe, medan jag är borta, inte tala för ryttmästaren, inte —» »Det lofvar jag inte. Det kan jag inte lofva. Kan jag få Signe att afstå från dig, så tror jag att jag gör en tjänst åt er bägge. Du är konstnär, Lars, och en konstnär blir aldrig en god äkta man.» »Man skall aldrig säga aldrig,» svarade Lars skämtande, ty nu tyckte han, att hans moderliga vä- ninna gick alldeles för

långt. »För öfrigt tycker jag om att spela öppet spel. Gör som tant vill och har samvete till. Jag tror ändå jag, att Signe och jag skola bli ett par, och det ett par som skall komma alla olycksprofeter på skam.» Strax därefter kom Signe in, och det bief en egendomlig, på samma gång minnesrik och glad kväll för de båda unga, huru mycket tvång de än måste underkasta sig. Signe gjorde det gärna för moderns skull, och Lars gjorde det mindre gärna, men likväl villigt nog för Signes. Han tyckte nog, att det var fattigt att behöfva nöja sig med en hastig blick, en förstulen handtryckning, ett flyktigt, men ömt leende, när gamla Marie ibland kom som en räddande ängel och hade något att tala med generalskan om. Men en besvarad337 känsla behöfver icke så mänga bevis på sin tillvaro, och hoppet om en rikare framtid iodes oftare af ett fattigt närvarande, än när man frossar i öfverflöd, så att kanske ingenting finns kvar för stunder, som komma. När stunden för afskedet var inne och de båda unga växlat den sista handtryckningen, tyckte gene- ralskan, att det kunde vara nog ; men Signe, som mötte sin barndomslekkamrats sorgsna blick, slog sina armar om hans hals och tryckte i moderns åsyn en varm kyss påhans läppar. Hon ville gifva honom den med sigpå färden, liksom hon själf ville minnas hans —och modern hade inte hjärta att förebrå henne det. Hon mindes i detta ögonblick, att hon själf varit ung en gång, och när de båda unga stodo där, tätt slutna intill hvarandra, glömde hon både sina moderliga bekymmer och sina förståndiga far- hågor — hon slog armarne omkring dem båda och hviskade sakta: »Det går nog som Gud vill, mina barn.» Och de orden stodo för Lars, när han några dagar senare begaf sig af på färd mot södern. Han hade icke haft tid att tänka mycket på någon gud, och han trodde kanske heller icke så varmt på honom — men de föreföllo honom ändå som in- vigningen till ett nytt lif — ett lif för konsten och för henne. Men när Otto — för hvilken generalskan icke hade kunnat tiga med hvad som skett — fick veta, att Lars hade rest, sade han till ryttmästaren, just när de gingo upp på Sällskapet och spelade ett parti karambole: »Hon var visst litet förlibt i den där plankstry-338 karen, syster min. Men nu är han borta, och du skall få se, att hon glömmer honom snart. Och sen ska vi bli svågrar, du.» »Ja förbannadt söt är hon,» svarade Zidell och gjorde med detsamma en vacker dubblé, »och jag för- söker väl om igen fram på nyåret, när balerna börja.»FJÄRDE AFDELNINGEN. Ny grund. J. S&j intern bade förgått under upprepade försök att få Signe att ändra tankar. Försöken hade varit försiktiga och ömma från generalskans sida, otåliga och ibland brutala frän Ottos och envisa och smickrande från ryttmästarens, hvilken litet emellan uppvaktade med dyra blommor och teaterbiljetter samt äfven litet emellan visade bref från sin syster grefvinnan, bref i hvilka denna i de mest svassande ordalag yttrade sig om den charmanta fröken v. Ver- ner och den figur hon skulle göra i en högaristokra- tisk salong. Men allt detta tjänade ingenting till. Signe höll fast vid sitt en gång fattade beslut, att hon skulle vänta på Lars, och detta hennes beslut fick nya krafter och starkare uthållighet genom hvarje bref, som den unge artisten skref från konstmetropolen där nere vid Seinen.Han beskref i dem öppet och utan omsvep det lit han där förde: ett arbetsamt och ifrigt studielif, endast någon gång emellanåt afbrntet af en glad för- ströelse tillsammans med de öfriga artisterna. Och denna förströelse beskref han så enkel så hygglig och så na- turlig, att man knappt kunde tänka sig det här hemma. Här anser man ju som en trosartikel att ett nöje i Paris ovillkorligen skall hafva något af orgie uti sig — därför att sådana firas där liksom öfverallt — det vill säga, de firas af den stora kontingent af lättingar och sysslolösa, som från hela den öfriga världen samlas dit, liksom korparne om åteln. »Men det enkla, allvarliga och förståndiga lif, som föres af det flitiga, det arbetande Paris, det har man här hemma knappast en aning om,» skref Lars. Ingenstans kan man få vara bättre i fred, få vara mera sig själf, få lefva efter sitt eget sinne och sina egna behof, än just där i denna den europeiska vul- kanens krater med sina oupphörliga eruptioner — hvilka man egentligen hör bättre på afstånd än i deras omedelbara närhet. En utflykt till de närmaste omgifningarna, en vacker vårdag i Fontainebleau-skogen, en båtfärd på Seinen med en liten frugal middag i Sèvres, St Cloud eller Meudon ; en takfärd på omnibus ut till Boulogne och en promenad hemåt genom »skogen» — eller också en utfärd åt andra sidan till St Denis eller Vincennes, — och så vid hemkomsten en atelierfest med en skinkpastej och ett glas godt vin, en bock öl och några cigaretter — se där det rummel man tillät sig — och så disskussioner för resten. Heta, lifliga, stormande idéutbyten, afbrutna af hastiga teck- ningsförsök att förklara de framkastade sakerna — teckningsförsök antingen på atelierväggen eller på341 baksidan af en räkning från pastejbagaren eller vin- handlaren — hastigt utkastade kroquier, ibland gal- nare än det galnaste, ibland sunda och slående, om också så nya att man satt och gapade åt dem till och med här, där allt det nya växer upp som svam- par ur den bördiga nyhetsjordmånen. Men lif var det,

rikt, brinnande, pulserande lif, och Lars skrcf att det föreföll honom, som om han varit bergtagen och kommit upp ur berget igen, kommit ut i solsken och blåglänsande vårluft, kom- mit bort ifrån allt smått och allt tryckande, fått hori- sont med ett ord — klar, vid <3ch leende horisont — sak samma om den också ibland bådade en kommande åska, som kunde slå ner där och när man minst anade det. Men det var inte bara glädje och lycka, som talade ur hans bref — det var längtan också — het, sjudande längtan. »Ack Signe,» skref han, »om du vore här; om jag finge visa dig allt detta lif, som myllrar och sjuder och jäser i allting. Om jag finge föra dig omkring bland allt detta stora, nya, gamla — allt detta som vill upp och vill fram och vill stå kvar; det är annat än våra småstads- och småfolks-förhål- landen därhemma, där man skulle sätta in Sar Paladon och hela »Rose-et Croix» på Konradsberg och där man skulle gapskratta och svära åt de »refuserades sa- long», fast man här anser båda parterna för nödvän- diga banbrytare för en ny konst. Gossar, som kanske sprungit för tidigt upp från skolbänken, men som nog kunna bli karlar en gång — bara de inte svälta ihjäl innan dess. Men hvad gör det konsten, om de svälta ihjäl? Det kommer flere efter, och konstens uppgift är inteatt göda brackor, utan att föda konstnärer, som kunna uträtta något. Man kan vara handtverkare bredvid konstnärsskapet, som under renässansen. Hvarför kan jag inte dekorera ett hem i dag och måla en tafla i morgon? Hvarför kan jag inte teckna till en barnbok i dag eller skulptera i trä åt en snickare i morgon, fastän jag i förra veckan fick in en tafla i salongen eller funderar på att modellera en Apollo, så fort jag får råd att skaffa mig lera?» Men det var icke endast om dessa och liknande ämnen, som han talade i sina bref. Där funnos nästan alltid några särskilda meddelanden på slutet, öfver hvilka han skrifvit de dubbelt understrukna orden: . Endast för Signe.» Han misstänkte nämligen, att hon visade brefven för sin mor, och i de slutorden sparde han hvarken på uttryckets glöd eller stack under stolen med, hur . han längtade efter att hafva henne hos sig, att rå om henne helt och odeladt. För Signe, som var upp- fostrad med all den vana vid förtegenhet, som kon- venansen och seden ålägga, var han ibland alldeles för varm, för frispråkig — och ändå kunde hon icke undgå att fängslas af och vara glad och stolt åt den kärlek, som uttalade sig i hans ord, och som gjorde sig gällande med hela styrkan af en naturkraft, inför hvilken alla de små måtten för det passande måste vika eller justeras om. Han uttalade ibland åsikter, som skorrade i hen- nes öron, van som hon var vid det korrekta, det san- sade, det öfverlagda och sofrade både i åskådningar och uttryck. Hon gladdes nog öfver uttrycken af hans kärlek och hans stormande längtan, men hon rodnade öfver att de voro så häftiga. När han i ett af brefven slutade med : »A Signe,343 om jag hade dig här! Hur jag skulle lyfta upp dig pâ mina armar, krama dig intill mig, kyssa dig, till dess vi båda förlorade andan, och svepa in dig i så mycken ömhet, sä mänga smekningar, att du aldrig skulle komma ut ur dem igen,» så förbjöd hon honom i sitt svar på det strängaste att nånsin mera skrifva så till henne — ty det fick inte i hans bref finnas någonting, som hon inte skulle kunna visa sin mor. »Jag kan inte vara ljum, när det gäller min kärlek,» skref han till svar på detta, »och du vet inte du, hur det käns att gå här och se andra vara lyckliga, medan man själf — Jag skall tala om något för dig. .Jag var i går bjuden till en fransk målare uppe vid Montmartre — en af de yngre, mest talang- fulla — och där fick jag se ett hemlif, som jag ville önska att jag kunde bereda maken till åt oss båda, när jag en dag kan erbjuda dig ett hem. Han hade bara en stor atelier och ett litet rum innanför den — ungefär så stort som mitt — du minns väl? Skulle du tycka, att det vore nog, och tror du inte, att du skulle sakna de stora salarne på Vernersnäs eller den granna våningen på Östermalm? Jag tycker, att när man älskar hvarann, kan man aldrig vara för nära hvarann, och att då bo i en stor våning — det är tokigt, det är ett oting. Stora våningar äro bra, när man grälar och är osams •— älskar man hvarann, så är rummet tillräckligt stort, om man också bor i en skrubb. Men det var inte det jag ville säga, utan att Leroux — så heter min vän målaren — att han har en hustru du — en äkta parisiska, vacker, för- tjusande, glad, spirituell, lirtig — en riktig ingenue med en liten tre månaders pojke vid barmen — hon gaf honom bröstet, när jag kom, och hon räckte mig sin hand utan allt bryderi — här i landet är man344 aldrig brydd eller förlägen för det naturliga. Pojken var alldeles naken — â du Signe! én riktig liten ke- rub — och du skulle ha sett fadern, hur förtjust han var i dem och hur stolt och bur lycklig. Och när vi kommo ut i ateliern, medan madame skulle göra i ordning frukosten, och jag sade honom, att hans hustru var förtjusande, så tog han mig under armen och sade — ja du förstår nog franska, eller hur, Signe lilla?» »Oui, n’est ce pas? Mais nous ne sommes pas mariés, savez-vous. Elle est plus que ma femme — elle est mon amour, ma prospérité, ma muse sacrée. Elle est à la même fois ma maitresse chérie, mon modèle accompli,

et la mère bien-aimée de mon garçon. » Hvad säger du om det, Signe? Jag tyckte, att han hade rätt. Ty nog finns det äktenskap utan kär- lek — det finns till och med godt om sådana, tänker jag, — men ett sådant hemlif som deras utan kärlek —- det låter inte tänka sig. Dock — hur m än komma att bygga vårt hem — vårt lilla näste — utan kär- lek blir det inte, eller hur min älskade?» Det sårade Signe djupt, att han kunde anse att den unge målaren hade rätt, och hon dolde det icke för honom. Hvad som sårade henne mest var att den unga kvinnan kunde taga emot en främmande man med sitt barn vid bröstet och hon skref till honom : »Deras sätt att lefva kan jag visst inte gilla, men det är ju deras sak, och det kanske nyttjas så i Paris; men hvad jag absolut ogillar, är hennes oblyga sätt att taga emot dig. Aldrig skulle en svenska kunnat handla så, ty om det finns något, som en mor villhafva helt och hållet för sig själt', så är det väl det, att vårda och uppföda sitt barn.» På det svarade Lars helt lakoniskt: »När du säger, att en svenska aldrig kunde handla så, så glömmer du, att du hos oss kan få se samma sak i hvarje bondstuga i landet. Men om du hade sagt, att aldrig någon svensk salongsdam handlar så, då hade jag kun- nat hålla med dig, ty de ha merändels ammor åt sina barn.» Men Signe blef honom inte svaret skyldig, fastän det kom under formen af postskriptum. Sedan hon slutat sitt bref, tilläde hon nämligen. »Det var sant, jag glömde svara dig på livad du sist skref om salongsdamerna. Emellan bondkvinnorna och dem finns det en hel mängd andra; men vare sig de bo i ett vindsrum eller hafva en våning, äro de nog lika afundsjuka om sitt lilla barn och sig självfva för det. .lag har talat om det med mamma, och hon säger, att vid sådana tillfällen vill hustrun inte ens visa sig för mannen, mycket mindre för någon annan. Du kan gärna säga, att det är sjåpigt; men jag och många af mina systrar anse, att det är rätt. Och det till och med, om vi varit i Paris.» På det svarade Lars: »Att inte ens vilja låta sin man se, att man ger sitt barn di, det tycker jag är trångbröstadt — vare det sagdt utan all ordlek. Ty när man tänker på hvad som föregått barnet, så måste du väl ändå medge, att den blygsamheten kommer litet post festum. Men det är nog inte så farligt i praktiken, som det kan låta i teorien.» De orden retade Signe alldeles ofantligt, och hon föresatte sig, att hon skulle skrifva ett mycket kallt bref nästa gång, och att han skulle få vänta på det länge nog. Men så kom några dagar därefter ett nytt346 bref från Lars, hvari han omtalade, att hennes porträtt blifvit ntställdt hos en af de förnämsta konsthandlarne vid Rue Rivoli, och att »tout Paris» vallfärdade dit för att se »la belle suédoise». Och fast generalskan alarmerade sig alldeles ofantligt, öfver att hennes dotter skulle vara utsatt för alla de mer eller mindre cyniska blickar, dem flanö- rerna i Paris hade så godt om, så kunde Signe ändå inte låta bli att med hemlig glädje tänka på den triumf, som Lars förskaffat hennes skönhet. Värre blef det, när han i ett följande bref beskref för henne den atelier, på hvilken han arbetade, och där både manliga och kvinnliga artister målade efter modell — manlig eller kvinnlig. »Jag har bredvid mig,» skref han, »en ung ame- rikanska, som inte är blyg af sig, skall du tro. Vi hade i förra veckan en ung italienare till modell, en riktig Antinousfigur — med ett lockigt, korpsvart Apollohufvud och axlar och bröst som en halfut- vecklad Herkules. Ja, du skall få se honom, när jag kommer hem, det är den grannaste manliga kropp jag tror jag någonsin sett. Min unga kamrat föll riktigt i extas, när hon första gången fick se honom, och vi äro allmänt ense om på ateliern, att hon är den som bäst lyckades med att återgifva de svällande musklerna och de varma karnationerna. Pör öfrigt är hon en mycket vacker flicka — och glad och lustig sedan — den bästa kamrat man kan tänka sig och en riktig pojke i sitt sätt. Och så är hon lik dig, Signe — hon har dina djupa, vackra ögon, din panna och ditt hår — och ibland när jag sitter och ser på henne från sidan, tycker jag alldeles, att det är du, som sitter bredvid mig. Jag har talt om för henne, att jag har en fästmö hemma i Sverige, och att du är lik henne— och nu vill hon oupphörligt höra mera om dig. Om du också målar, om du älskar mig riktigt — hon tycks tvifla på det, efter som du kan vara där och jag här — och när jag säger henne, att något annat inte skulle vara passande enligt våra begrepp, så gap- skrattar hon åt mig och påstår, att vi äro dumma. Men det är nu så med de amerikanska flickorna de sköta sig helt och hållet självfva — och de må inte sämre för det.» Det var omöjligt för Signe att kunna förstå och gilla det artistiska »låt-gå»-system som hon tyckte att dessa ord buro vittne om. Hon började frukta, att de aldrig skulle kunna förstå hvarandra rätt, Lars och hon, och att hans obesvärade syn på ting och förhållanden aldrig skulle kunna delas af henne. Och för hvarje gång hon i försiktiga ordalag meddelade modern några af hans uttalade meningar eller åsikter, fick hon bekräftelse på sina farhågor. »Det syns så väl: att han tillhör en helt annan värld än vi,,» sade generalskan, »och du borde be- tänka dig mycket väl, Signe, innan du försöker att öfverskrida den gränsmur, som skiljer er åt. Gemen- samhet i åskådning är lika nödvändig i

äktenskapet som gemensamhet i känslor — ja, kanske ändå mera - ty möter man inte hvarann i åskådningssätt, så kan det hända att man kommer ifrån hvarann äfven i mycket annat.» »inte när man älskar hvarann,» svarade Signe med ungdomens varma tro på kärlekens förmåga att kunna utjämna äfven de farligaste hinder — »ty då öfvergår man så småningom till den älskades ståndpunkt.» »Skulle du vilja och kunna det, Signe, fastän du inte gillar den?» »Hvarför skulle jag gå öfver till hans? Låter Vacklande grund. 23348 det inte lika lätt tänka sig, att det är han som går öfver till min?» »Det beror på, hvem som är karaktärsstarkast af er.» »Jag tror, att det beror på, hvem som älskar varmast och mest trofast.» »Ja, då blir det nog du som måste gå öfver till hans — ty så älska alltid vi kvinnor. För mannen är kärleken en öfvergående glöd -— för oss räcker den hela lifvet igenom.» »Det gör den nog också för honom, om vi förstå att inge en varaktig kärlek.» »Jaja! Vi få väl se, vi få väl se. Måtte du bara inte bygga för vackra luftslott med din kärlek, barn. Jag är rädd för, att grunden inte är säker.» »Då få vi stärka den, mamma lilla. Och du skall få se. När Lars kommer hem, när han kommer under inflytande af hemmets svala och rena luft, så skall det nog bli annorlunda. Då skall allt det där fladdret blåsa bort, som nu lagt sig öfver hans fantasi och hans lifsuppfattning, och den ärliga, goda, redbara svenska naturen skall nog taga ut sin rätt.» «Vi ska hoppas det,» sade generalskan med en suck, i hvilken det likväl låg en liten skiftning af förhoppning om, att ett närmare studium af den unge artistens lynne och egenskaper skulle komma Signe att skrämmas tillbaka och att betänka sig mer än en gång, innan hon skyndade sig att knyta ett band, som kunde blifva en tryckande boja. II. Lars hade blifvit uppmärksammad på salongen vid Marsfältet. Till den gamla i Champs-Elysées hade348 det inte lika lätt tänka sig, att det är han som går öfver till min?» »Det beror på, hvem som är karaktärsstarkast af er.» »Jag tror, att det beror på, hvem som älskar varmast och mest trofast.» »Ja, då blir det nog du som måste gå öfver till hans — ty så älska alltid vi kvinnor. För mannen är kärleken en öfvergående glöd -— för oss räcker den hela lifvet igenom.» »Det gör den nog också för honom, om vi förstå att inge en varaktig kärlek.» »Jaja! Vi få väl se, vi få väl se. Måtte du bara inte bygga för vackra luftslott med din kärlek, barn. Jag är rädd för, att grunden inte är säker.» »Då få vi stärka den, mamma lilla. Och du skall få se. När Lars kommer hem, när han kommer under inflytande af hemmets svala och rena luft, så skall det nog bli annorlunda. Då skall allt det där fladdret blåsa bort, som nu lagt sig öfver hans fantasi och hans lifsuppfattning, och den ärliga, goda, redbara svenska naturen skall nog taga ut sin rätt.» «Vi ska hoppas det,» sade generalskan med en suck, i hvilken det likväl låg en liten skiftning af förhoppning om, att ett närmare studium af den unge artistens lynne och egenskaper skulle komma Signe att skrämmas tillbaka och att betänka sig mer än en gång, innan hon skyndade sig att knyta ett band, som kunde blifva en tryckande boja. II. Lars hade blifvit uppmärksammad på salongen vid Marsfältet. Till den gamla i Champs-Elysées hade349 han icke lämnat in något, ty de flesta unga främ- lingarne hade vändt sig till de mest avancerade både som lärare och kamrater i arbetet. Något pris hade han icke fått, men han hade fått sälja i stället, sälja inte mindre än tre dukar och fått bra betaldt af en ryss och två amerikanare. På Signes porträtt hade han fått Here anbud, och däribland ett verktigt lysande från en engelsk turistlord, som gått och förälskat sig i den vackra svenskans porträtt. Men Lars ville naturligtvis icke sälja det, och när engelsmannen frågade honom om skälet och ville öka på ännn ett par hundra pund, hade ar- tisten svarat: »Det är min fästmö, mylord. Och henne säljer jag inte.» »Aoh,» utbrast mylord förargad, »det är er rät- tighet, sir, att säga nej. But, hvarför visa er fästmö, när ni inte vill sälja henne?» »För att visa, att jag kan måla ett porträtt,» svarade Lars. »Vill ni måla mitt?» frågade engelsmannen, och när Lars förklarat, att det hade han ingenting emot, så dröjde han ännu några veckor i Paris och kom hem med ännu ett par hundra pund i sin ficka. Mylord gjorde till absolut villkor, att Signes por- trätt skulle flyttas hem från konsthandlaren och till ateliern, så att han skulle få se på det under sittnin- garna — och det gick Lars in på — den glädjen tyckte han, att han kunde göra sin frikostige mäcenat. »På det sättet blir jag fri från min spleen och ni målar ett gladt porträtt af mig,» förklarade engels- mannen med ett bredt, belåtet, äkta brittiskt leende öfver sitt långlagda ansikte. Och gladt blef porträttet, och mylord förklarade850 sig nöjd med det. När det var färdigt och han be- talade det öfverenskomna priset, gjorde han ännu ett försök och sade, i det han lade fram en bundt bank- noter på ordet: »Jag betalar tvåtusen guinees, om jag får köpa er fästmös porträtt.» »Jag har ju redan sagt er, att det inte är till salu —» »Godt! .Men ni skall lofva mig en sak.» »Och det är?» »Om ni slår upp med er vackra fästmö — om hon inte blir er hustru — vill ni då sälja mig hen- nes porträtt?» »Det kommer aldrig att ske,» —

svarade Lars segerviss. »Nej, jag förstår. Det. kommer aldrig att ske — men om det ändå —• man kan aldrig veta — om det sker, vill ni då?» »Ja, det lofvar jag er,» ropade Lars skrattande. »Godt! Er hand på det.» »Se här, mylord.» »Mycket bra. Se här min adress: England — Laneasterslnre, Doodly-house ! — Tvåtusen guinees — afgjordt? — Jag sänder efter mitt porträtt — farewell!» »Farväl, mylord. » »Min obekanta vördnad för er fästmö — splendid girl. Merveillous creature! Farewell.» Och mylord aflägsnade sig lika gravitetiskt som vanligt; men ännu i dörren kastade han en sista blick på Signes porträtt, mätte sedan den unga artisten med ön mönstrande blick, ryckte på axlarne och gick. Lars skrattade^ ännu1 sedan engelsmannen stängt dörren, men när han under skrattet kom att kasta en blick på Signes porträtt, tyckte han att hon såg så353 allvarlig ut, att skrattet tystnade och att han med helt och hållet ombytt sätt strök sig öfver sin upp- hettade panna och utbrast helt högt för sig själf: »Här har jag ingenting mera att vinna, tror jag, — hemåt nu, för att försvara hvad jag har där.» Fjorton dagar därefter var han hemma i Sverige. Stockholm brydde han sig ieke om, han for direkte från Malmö och öfver Yestervik till Vernersnäs, dit Signe i sitt sista bref sagt honom att modern och hon skulle hegifva sig i slutet af maj. Det var i första dagarne af juni som han kom dit till de frän hans tidiga barndomsår så välkända trakterna, där de löfrika uddarne spegla sig i den blånande sjön, och där det kuperade Tjustlandet i sakta stigning höjer sig från en strand, genomskuren af djupt inträngande vikar, förenade genom klara, nyckfullt slingrande sund. Han mottogs ömt och varmt af Signe, mera reserveradt, men likväl vänligt och hjärtligt af generalskan, som erbjöd honom att bo i förvaltareflygeln, där det fanns ett stort rum med fönster åt norr, där han kunde måla om han ville. I självfva hufvudbyggnadens gästrum föreslog ge- ueralskan först att han skulle taga in, men det hade Signe motsatt sig alldeles bestämdt. »Du har ju dina tysta och stilla vanor, mamma,» hade hon sagt, »och han sina mera oroliga och bull- rande, tänker jag. IIvarför lägga ett sådant tvång på er bada V Och jag skulle inte heller vilja hafva honom sä nära oss — i början. Han har ju nu varit borta så länge låt oss först se.»352 Geiieralskaii gick gärna in på ombytet; hon hade nog själf tänkt sig det ifrån början, men då hon trodde att det skulle såra Signe, så hade hon ingenting sagt. Så mycket bättre att den unga fästmön själfmant funderat ut det just så. Lars tänkte hvarken på det ena eller andra. Han var så upptagen af återseendets glädje och lycka, att han gärna skulle bott i ett uthus, och det föreföll honom som om all hans artistfafänga helt och hållet dunstat bort inför minnena från förr. Det fanns ögon- blick då han tyckte sig vara den fattige torparpojken från fordom, och den underordnade plats han da in- tagit lade en viss sordin på hans annars sa käcka trotsighet. Han ertappade sig mer än en gång med att då han gick nere i parken i sällskap med Signe och generalskan •— ty det var icke ofta hon lät dem gå ensamma, — så väntade han med en växande hjärtklappning att få se den stränge öfversten träda fram från en sidogång och med sitt barskaste ansikte och sin mest befallande kommandoröst utropa. »Hvad vill du här, barfotalasse?» Han kände med harm, att fattigmansvördnaden satt i honom ännu. Aldrig hade han märkt ett spår af den i Paris — aldrig i Stockholm — men här var det som om den legat gömd på botten af hans väsen, och som den nu flutit upp till ytan igen, när lian stod på det förflutnas grund och botten. Han kände med bitterhet, att underklassmärket satt kvar, och att hon som han älskade, var af ett annat släkte än han — hon och hennes mor. »Skulle de någonsin komma att förstå hvarandra?» frågade han sig själf, »och var det verkligen rätt af en konstnär att gifta sig utom sin idékrets?» Men ögonblicket därpå tänkte han, att konsten353 adlar, och att det är icke så särdeles ofta som ar- tisterna äro födda grefvar eller baroner, inte ens nu i dessa nivelleringens tider. Och att gå tillbaka igen till sitt eget ursprung? Ja, skulle det väl vara troli- gare att han fann sig till rätta där, nu sedan han smakat på annat? Det fanns ett godt sätt att få klarhet i den saken, tyckte han — och det var att söka reda på sin mor och sin yngre bror. De bodde ju en knapp mil ifrån Vernersnäs, och redan andra dagen efter sin ditkomst beslöt Lars sig för att göra en studie- vandring inåt bygden och att söka upp dem med detsamma. Han omtalade sin plan om kvällen för Signe och generalskan, och de uttalade sitt fullkomliga gil- lande därutaf. »Hvad det skall glädja din mor att få återse dig,» sade den senare, »hon har nog längtat mycket efter dig under alla dessa år.» »Kanhända,» svarade Lars tankfull, »kanhända också inte. Inom hennes klass känner man inte på samma sätt som inom er, och mor var inte alltid så ömhjärtad af sig just.» »En mor är alltid en mor, hvilken klass hon än tillhör,» förklarade generalskan med visshet, »och du har nog gjort mycket orätt, som aldrig skrifvit henne till.» »Så mycket gladare skall hon nu bli att få se honom,» framkastade Signe, som iakttog Lars' miss- nöjda min, när generalskan påminde honom om för- summelsen, »och jag tänker vi få väl inte se Lars vare sig i morgon eller

öfvermorgon. » »Då kunna vi ju passa på och besöka några af354 de aflägsnaste grannarne, som vi ännu inte gjort visit hos. Eller hur Signe?» »Som mamma vill. Men jag tänkte annars att Lars -—» »Skulle göra oss sällskap, menar du?» »Det ser jag helst att jag slipper — — ännu så länge,» svarade Lars. »Jag tänkte också, att vi skulle ensamma göra undan de första visiterna, och sedan ämnade jag bjuda hit alla grannarne på middag och vid den presentera din fästman. Då vore alltsammans undangjordt på en gång, och Lars behöfde inte göra någon rundresa i trakten för att presenteras för den ena då och den andra då. Tycker du inte själf, Lars, att det blir bättre så.» »Jo, mycket bättre. Jag vet ju ingenting för- färligare än visiter, och den tanken har tant riktigt tagit ur min egen själ.» »Åja, jag tror mig känna ditt köns egenheter, kära Lars — och när då en karl är artist till på köpet, då vet jag mycket väl, att en visit är det sämsta man kan bjuda honom på.» När Lars hade lämnat dem för att göra i ordning sitt färgskrin och sitt målarparaply — han skulle nämligen gifva sig af vid sextiden pä morgonen därpå — tog Signe sin mor under armen och sade, medan de gingo ner i parken, där de skulle vänta honom, sedan han blifvit i ordning: »Du hade bestämdt ett särskildt skäl med att du ordnade det så där, mamma?» »Hvarför tror du det, mitt barn?» »Jo jag såg det på dig, och jag var rädd, att Lars också skulle märka det.» »Men det gjorde han inte.»JC... .V.; Se aid. 362.357 »Nej, lyckligtvis. Han var bara glad att komina ifrån sjjyldighetsvisiterna.» »Han kunde inte vara gladare än jag.» »Hvad menar du, mamma?» »Jo, ser du, mitt barn. Jag ville verkligen inte utsätta oss för att hafva honom med på de där skyl- dighetsvisiterna. Hur skulle det till exempel ha gått på Segerstad hos grefven eller på Oppervik hos gamla friherrinnan? Du vet ju, hur burschikosa artisterna äro i sitt sätt, och grefven som är en sådan hofman, det skulle aldrig gått väl.» »Men skulle det inte tvärtom ha friskat upp dem? De äro ju så rystigt stela och tråkiga, mamma.» »Ja men helt och hållet »comme il faut», det kan du inte neka till, kära Signe. Nej vet du, mitt barn, det är nog bäst, att han får vara med oss litet först, får lära sig litet salongston och skaffa sig litet konversationsvana — och sedan ska’ vi ställa till den där middagen — när Otto kommer ner — och som jag hoppas har sin fästmö med sig.» »Ja, men de andra komma ju inte med, mamma? Inte Alma och den där förfärliga modern — du har ju inte bjudit dem också?» »Modern kunde jag ju inte undvika — hur skulle det hafva sett ut? Men Alma skulle ju resa till Sehweitz — så det blir ju bara hofrättsrådinnan och Lilly.» »Nåja, då går det ändå an. Men där kommer nu Lars tillbaka -— vi gå neråt sjön och fara ut litet i båt — det är så lugnt och vackert därute.» »Nej vet du barn — på sjön, det —» »Du behöfver ju inte följa med, mamma. Ja, du bör det inte ens — Lars och jag kunna nog sköta oss ensamma.»358 »Ja hm — är det riktigt passande att —; »Att fästman och fästmö följas ät ut på sjön? Jag tror det mamma — du får inte gå så här och valla oss — det är förödmjukande både för honom och mig.» Generalskan ville svara, men Lars hade nu hunnit upp dem, och Signe sade helt gladt, i det hon lade sin arm i hans: »Om du vill, Lars, så fara vi ut på sjön litet, medan mamma går upp till sig och hvilar sig en smula.» Det lät bars inte säga sig två gånger, och med raska steg skyndade de neråt parkvägen, medan gene- ralskan vände sig om och säg efter dem med villrå- diga blickar. Hon kände en instinktlik rädsla för att lämna Signe ensam med den unge artisten, och ändå förebrådde hon sig känslan, som så mången mor före henne hyst, och som lika många efter henne komma att hysa. Och väl var det, att hon inte såg, huru Lars, sedan vägen krökt sig, så att hon inte längre kunde se dem, helt hastigt slog armen om Signe, tryckte henne intill sig och med en lång kyss hvi- skade ett sakta: »Tack Signe.» Och den annars så korrekta, så lugna Signe kunde icke undgå att värmas af hans glöd. Hon slog armarne om hans hals och besvarade kyssen, varmt, hängifvet och självförgätet så som äfven den blygaste ungmö kan det, när våren i naturen kommer det unga hjärtat att klappa fortare och låter henne känna denna gräns- lösa ömhet, som icke fruktar någon fara, därför att den är kysk i sin innersta rot. Och därför att den meddelar kyskhet äfven ät den mest varmblodige man. Så kunde Lars det också3511 i denna stund, och glada som ett par iössläppta barn skyndade de neråt stranden, där himlen låg lika klar- blå, och ren öfver det lugna vattnet, som deras egen kärlekshimmel i det ögonblicket var molnfri och hög. III. Morgonen därpå vid femtiden steg Lars upp. sedan han under natten vaggats af dc mest leende drömmar, i hvilka, Signe var den strålande hufvud- personen, kring hvilken alla de kaleidoskopiska bil- derna samlade sig i prunkande färgglans. När han såg ut genom det öppnade fönstret, sken morgonsolen från en molnfri himmel. Solen hade »bäddat under sig» på kvällen, i det en mörk molnstöd låg nere i väster, och när solen hunnit bakom den, strålade den af det varmaste guld och purpur i de uddiga kanterna. Men den hade dragit bort under natten, och nu syntes i öster och söder endast några lätta fjädermoln, som simmade mot söder för en

lätt vind som knappast var märkbar invid jordytan. Lars var snart i ordning och när han gick ut från förvaltarbyggnaden, tog han vägen nedåt går- den och fäste envist sina blickar på ett hörnfönster i hufvudbyggnaden — ett hörnfönster, som vette nedåt parken, och innanför hvilket han visste att hans äl- skade sof sin lätta morgonslummer, såvida hon inte vaknat för att vinka honom ett farväl. Sedan han stått där några ögonblick, kastade han ett par släng- kyssar uppåt och ämnade vända sig om för att gå, då de3511 i denna stund, och glada som ett par iössläppta barn skyndade de neråt stranden, där himlen låg lika klar- blå, och ren öfver det lugna vattnet, som deras egen kärlekshimmel i det ögonblicket var molnfri och hög. III. Morgonen därpå vid femtiden steg Lars upp. sedan han under natten vaggats af dc mest leende drömmar, i hvilka, Signe var den strålande hufvud- personen, kring hvilken alla de kaleidoskopiska bil- derna samlade sig i prunkande färgglans. När han såg ut genom det öppnade fönstret, sken morgonsolen från en molnfri himmel. Solen hade »bäddat under sig» på kvällen, i det en mörk molnstöd låg nere i väster, och när solen hunnit bakom den, strålade den af det varmaste guld och purpur i de uddiga kanterna. Men den hade dragit bort under natten, och nu syntes i öster och söder endast några lätta fjädermoln, som simmade mot söder för en lätt vind som knappast var märkbar invid jordytan. Lars var snart i ordning och när han gick ut från förvaltarbyggnaden, tog han vägen nedåt går- den och fäste envist sina blickar på ett hörnfönster i hufvudbyggnaden — ett hörnfönster, som vette nedåt parken, och innanför hvilket han visste att hans äl- skade sof sin lätta morgonslummer, såvida hon inte vaknat för att vinka honom ett farväl. Sedan han stått där några ögonblick, kastade han ett par släng- kyssar uppåt och ämnade vända sig om för att gå, då de360 nerfällda gardinerna rörde sig sakta vid ena sidan och en liten hvit hand blef synlig, vinkande honom ett vänligt afsked på färden. Men Lars ville se mera, och med handen pä hjärtat och en lätt förklarad bön i ögat såg han uppåt, och se, då veks gardinen åt sidan och ett friskt, mor- gonrosigt ansikte skymtade fram ett ögonblick, upp- buret af en hvit hals, hvars mjuka konturer han mera anade än såg. Ett rosigt finger på de leende läpparne, en glad nick, och synen var försvunnen. Lydig som en liten gosse vände han sig om och gick tvärt öfver gården, förbi förvaltarbyggnaden och ut genom sta- ketgrindarne bort i det fria. Det var försommarfröjd öfverallt och han kände sitt hjärta slå kapp med lärksången och allt det andra fågelkvittret i buskar och träd. Göken gol och flaxade med täta vingslag och fladdrande stjärtfjädrar emellan löfskogstopparne, glad som en spelman, där- för att han kunde njuta sin fria kärlek, utan att be- höfva bygga bo och tänka på att sätta hushåll. Snö- skatorna däremot kommo blixtsnabbt ut ur sina och skvattrade och grälade på morgonvandraren, som de ansågo ha kommit enkom dit för att oroa dem, och lärkhanen stod stilla högt upp i luften på hvirflande vingar och sjöng sitt jubel ner till den lilla frun, som redan låg på äggen nere på åkern bland den axgångna rågen. Stenskvättan bugade sig med oupphörliga »ack ! tack!», där hon satt på gärdsgårdsstörarne, flög upp, när han kom närmare, och satte sig igen, för att på detta sätt följa honom ett långt stycke utåt vägen, och bofinkar och löfsångare sjöngo sina muntra och melodiska strofer, som om de svarat hvarandra och talat om hur härlig morgonen var. Göktytan var den enda, som lät melankolisk, men det rår hon inte för,361 hon är nog i grund och botten lika glad för det, och törnskatan satt på en törnbusktopp och såg förnöjd på de skalbaggar, dem hon spetsat på törntaggarne lör kommande behof. När Lars kom närmare, blef hon visserligen förargad och svängde stjärten i cirkel och slängde hufvudet upp och ner, men hon såg så humoristisk ut i sin vrede att han måste skratta åt henne, när han gick förbi. Och framåt bar det, backe upp och backe ner och dalkjusor och vågiga höjder dukade upp för ho- nom sina rikedomar af i blom stående buskar och träd, som det tycktes hafva snöat på under natten, så öfversållade voro de med hvitt. Men luften var mild och varm och det kom doftande strömvågor från den skinande snön ; härliga dofter dem han insöp med frossande välbehag, under det lungorna vidgades af sommarmorgonens rena och lätta fläktar. Från back- stugorna och torpen steg den ljusblåa röken upp i lätta ringlar emot skogens gulgröna bonader, dem våren hängt ut för att pryda sin nyöppnade festsal, och vid grindarne stodo här och där små linhåriga barnungar, lätt klädda i skjorta eller lintyg och naturligtvis med fingrarne i munnen, när de finge se den främmande karlen med lådan i handen och det stora ljusgula paraplyet hvilande på axeln som ett gammaldags spjut. När dalbottnarne här och där öppnade sig till vidare rymder med åkrar och ängar och han såg karlarne i färd med plogen och hojtande åt de tröga oxarne, stannade han ovillkorligt, medan han tänkte för sig själf: »Om Hörner inte hade kommit för att måla öfverstens porträtt, och om jag inte råkat att lägga Otto på ögat, så hade jag kanske också gått så som de där nu och svettats vid plogen eller böjt

ryggenkrokig vid dikesränsningen. Hade det varit bättre månntro, eller sämre?» ISu stannade en af karlarne, tog slokhatten af sig och torkade svetten ur pannan med skjortärmen. Oxarne veko sig något åt sidan, där en dikesren med några gröna strån lockade dem — de sänkte mularna och sträckte ut tungan så långt de kunde för att fånga dem åt sig, och karlen gick under tiden bort till ett stenkummel ett stycke därifrån på åkern och tog fram en bleckflaska, som han drack ur, djupa, törstiga drag, och Lars kunde se, hur halsmusklerna rörde sig för hvarje klunk han tog. »Hvem vet, om inte den där är lyckligare än jag?» sade han för sig själf, i det han tog upp sitt skissalbum och gjorde ett utkast af honom, där han stod; »han arbetar sig trött under dageri, behöfver inte bry sin hjärna, äter sina mål och solver som en stock. Och ingen kritik har han öfver sig, och en jänta har han kanske, som han träffar på kvällen, när dagen är slut — eller som han åtminstone på söndagskvällen tar sig en sväng med på någon loge och sedan gifter sig med i en skogsdunge, utan både kloc- kare och präst.» Så långt hade han kommit i sina reflexioner, då han hastigt lick se karlen slänga undan flaskan, taga några långa steg fram till oxparet, rycka upp dem från gräsbetet och börja plöja igen med ovanlig fart och med ett hojtande, som skrämde bort alla värkrå- korna, hvilka efter gammal vana traskade efter i fårorna för att plocka mask. Lars kunde inte begripa, hvarifrån brådskan kommit så plötsligt — då han efter några ögonblick fick sikte på en karl, som från landsvägen sneddade af in på åkern. Han hade hög- stöflar, kavaj, slokhatt, käpp i hand och cigarr iSe sid. 870. Vacklande grund. 'r SiSRfl 2U-«j365 munnen, och på det befallande sättet kunde Lars se att det var inspektorn eller rättaren — troligen det senare, ty han såg ut som en halfherre, där han stöflade fram. Han gick direkte fram till plöjaren, och att han grälade, såg Lars tydligt och klart, fast han ingenting kunde höra. Han pekade på farorna och hytte åt karlen med käppen — de voro inte raka nog, det kunde man se på åtbörden han gjorde. Karlen klådde sig bakom örat, lyfte på hatten, snöt sig och såg för- lägen ut. Halfherren hytte ännu kraftigare med käp- pen, sade några mustiga ord och gick upp på vägen igen, där han svängde af åt vänster och afiägsnade sig med raska steg, troligen för att hemsöka någon annan. Karlen spottade, tog tag i tömmarne och gaf oxarne hvar sitt slag af piskskaftet, som om felet varit deras. »Ingen kritik, sa' jag?» fortsatte Lars sin tanke- monolog, sedan han med några raska streck ritat af herrn med käppen och cigarren — »jo minsann har han så. Och det värsta för honom där är att han inte kan sätta sig öfver kritiken eller huta åt reçen- senten, som en af oss. Och om han också får ut- tömma sin förargelse på en oxe, så är det ändå inte på den oxen, som förargat honom från början. Nej det är likadant öfverallt. Den enda fördelen han har är den att han har lite tjockare hud än vi — och det hjälper honom alltid en smula.» Så gick han vidare. När han hade gått en half mil eller så bortåt, kom han till ett torp, där hela familjen gick och satte potatis. Far körde plogen och kon var den som drog — mor och alla barnen gingo efter honom och släppte ner potatisen i fårorna. Den yngsta bytingen, som inte kunde gå, hade mor366 satt i en korg vid kanten af potatistäppan, och de båda som voro honom närmast, turade om att springa och räcka honom gullvifvor och maskrosor, dem han mottog under höga glädjerop och tvålade om sig i synen med, så att hans ansikte nu var lika gult som håret. Men så började han helt plötsligt gallskrika, och då var det mor själf, som skyndade dit och fick upp honom ur korgen, slog sig ner på gräskanten och öppnade tröjan för bröstet, drog ner lintyget och lade gaphalsen intill en svällande, hvit barm, som stack bjärt af från det bruna ansiktet och de lergrå hän- derna, och då teg den lille genast och grep med de knubbiga händerna om bröstet för att riktigt vara säker på sin frukost. Nu tyckte far, att kossan också kunde behöfva pusta litet, och så samlade de sig, både barnen och far, omkring mor och den lille och sågo förnöjda på, hur han drack sig otörstig ur den varma mo- derskällan. Lars ritade af hela gruppen och tyckte, att han gjort ett riktigt fynd för sitt album. Fram emot åttatiden nalkades han en magrare bygd. De löfklädda ängsgläntorna drogo sig mera till- baka, åkerlapparne blefvo mindre och aflöstes utaf hagbackar och skogsmarker, där det såg ut som något våldsamt oväder gått fram och brutit kvistarne af träden, lämnat dem kvar på marken och tagit stam- marne med sig. Och mellan de rödtorkade grenarne stucko små magra tallar och granar upp sina torra hufvuden, snedvridna af blåsten, som nu hade fritt fält för sina öfningar under hösten och vintern. Lars såg på den plundrade marken med undrande och missnöjda blickar. Han förstod att det oväder367 som här dragit fram, var skogsförödelsens orkan, fram- kallad af det mänskliga vinstbegärets allt uppslukande dämon. .Den stora skogen hade längesedan skeppats ut i form af bräder och plank, den halfvuxna fick nu göra tjänst som grufstöttor borta i England, Tyskland och Belgien — och frosten hade fritt fält för sig i i den skoglösa trakten, från hvilken den ohäjdadt kunde kasta sig fram öfver åkerlappar och potatis-

täppor, medan det kvarlämnade riset kväfde lingon- och blåbärsbuskarne, som förut växte så frodiga och bärrika under storskogens skyddande kronor. På en af de snålast afskalade backarne såg han en hvitmålad stuga med hvita fönsterfoder och bakom den några gråa uthus. Backen var alldeles kal, utom några enbuskar och en halfstor rönn, som hade några magra blomklasar i toppen. En åkerlapp sträckte sig utför sluttningen emot vägen, från hvilken den af- stängdes genom en fallfärdig gärdesgård, vid hvars ena hörn en sned grind hängde på ett gångjärn och läm- nade ingång till en halft igenvuxen gångstig, som slingrade sig uppåt stugan. Emellan gångstigen och åkerlappen var ett djupt dike med litet grumligt vat- ten på bottnen, och ur diket tittade några videbuskar upp och sågo spejande ut, som om de letat efter säll- skap af några flera uppe på backen eller nere på vägen. Ett stycke ifrån grinden mötte Lars en pojke med en liten näfverkorg på armen och stora träskor på fotterna. »Kan du säga mig hvem som bor där uppe i stugan?» frågade han pojken och pekade uppåt backen. »I den dära?» frågade pojken och pekade åt samma håll. »Ja, det finns ju inte någon annan,» svarade Lars förargad.368 »Jo, där bor'la mor Lisa,» svarade pojken lång- samt och skorrande på r-et, »och son hennes.» »Tack för underrättelsen,» sade Lars och gaf ho- nom en slant. Pojken såg storögd efter honom, när han svängde af in genom grinden. IV. Ingen människa syntes till, när Lars. hvars steg blifvit allt mera dröjande, kom upp till stugan. Den enda lefvande varelse han blef varse, var en tupp, som stod på en upp- och nedvänd tunna på gårds- planen mellan stugan och de gråa uthusen och som hälsade honom först med ett ljudligt »kukeliku» och sedan med ett ängsligt och förargadt skrockande, hvilket framlockade två gulbruna hönor, som förut tycktes hafva varit på matundersökningar under en bodbotten. Alla tre sträckte sedan på hufvudena och hönorna började ge hals allt hvad de orkade, hvarpå tuppen flaxade med vingarne, hoppade ner och högg den ena hönan i nacken, gick sedan med stolta steg neråt uthusen, yttrande några befallande »klock, klock», bvilka hade till följd att de båda hönorna helt be- skedligt traskade efter honom på behörigt afstånd. Halfvägs dit mötte de en gulfläckig katt med hvit nos, som, sedan tuppen sagt honom några »klock», satte svansen i vädret och kom direkte fram till Lars och strök sig mot hans ben. »Jag tror du säger mig välkommen, kisse,» sade Lars, som sedan gammalt visste att katten alltid flag- gar, när han är vänligt sinnad.368 »Jo, där bor'la mor Lisa,» svarade pojken lång- samt och skorrande på r-et, »och son hennes.» »Tack för underrättelsen,» sade Lars och gaf ho- nom en slant. Pojken såg storögd efter honom, när han svängde af in genom grinden. IV. Ingen människa syntes till, när Lars. hvars steg blifvit allt mera dröjande, kom upp till stugan. Den enda lefvande varelse han blef varse, var en tupp, som stod på en upp- och nedvänd tunna på gårds- planen mellan stugan och de gråa uthusen och som hälsade honom först med ett ljudligt »kukeliku» och sedan med ett ängsligt och förargadt skrockande, hvilket framlockade två gulbruna hönor, som förut tycktes hafva varit på matundersökningar under en bodbotten. Alla tre sträckte sedan på hufvudena och hönorna började ge hals allt hvad de orkade, hvarpå tuppen flaxade med vingarne, hoppade ner och högg den ena hönan i nacken, gick sedan med stolta steg neråt uthusen, yttrande några befallande »klock, klock», bvilka hade till följd att de båda hönorna helt be- skedligt traskade efter honom på behörigt afstånd. Halfvägs dit mötte de en gulfläckig katt med hvit nos, som, sedan tuppen sagt honom några »klock», satte svansen i vädret och kom direkte fram till Lars och strök sig mot hans ben. »Jag tror du säger mig välkommen, kisse,» sade Lars, som sedan gammalt visste att katten alltid flag- gar, när han är vänligt sinnad.369 »Ja-am,» svarade kisse och strök sig ännu ett tag, så att han lämnade en hel tofs gulgrått hår kvar på den kommandes ben. »Vet du om det är någon hemma?» frågade Lars och strök honom öfver ryggen med paraplykäppen. »Ja-am,» svarade katten och styrde direkte af till förstukvisten med flaggande svans som förut. När han kom dit, vände lian sig om och såg efter den främmande, som om han velat säga: »Nå, har du inte vett att komma efter, när du ser att jag går förut? Ska' man kanske klösa dig i bena för att få dig att röra på dig?» Men det behöfde han inte, ty fastän Lars kände en underlig beklämning, så följde han ändå med, och när katten tjänstaktigt visade honom hvar dörren var, lade han beslutsamt handen på dörrklinkan, öppnade den med ett hastigt ryck och steg in. Det var temligen skumt därinne och en kvaf, tung luft, fylld af ett tjockt kaffeos, slog emot honom från spisen, som var alldeles invid dörren. Midt emot dörren vid sidan om fönstret med sina solbrända, lappade rutor satt en gråhårig kvinna och spann. Katten gick rakt fram till henne, fortfarande med svansen i samma positur, strök sig emot henne ett tag, vände sedan om till Lars, som stod tvekande strax innanför dörren och tilldelade honom samma ynnestbevis. Ljuset från fönstret föll på den spinnande kvinnans hufvud och visade honom ett fåradt, insjun- ket ansikte med

på en gång magra och slappa drag, en infallen mun med hängande mungipor och kring de knotiga kinderna ett tofvigt grått hår, i hvars testar nog ingen kam hade gjort sin utredning på mången god dag.370 Lars gjorde våld på sig för att med så frisk och munter ton som möjligt kunna ropa där han stod: »God morgon, mor!» »Guds fre',» svarade en gnällig röst borta från spinnrocken, »hva ä' de' han vill?» Lars tog några steg fram emot fönstret, slängde hatten af sig, sträckte fram sin hand och sade med en röst som nästan kväfdes af olika sinnesrörelser: »Känner ni inte igen mig, mor?» Kvinnan* vid spinnrocken lyfte på hufvudet, lät rockhjulet stanna och tittade på honom ett par ögon- blick med slö och likgiltig blick. Inte ett spår af något vaknande minne syntes i hennes fårade ansikte ; med en hastig rörelse af handen satte hon hjulet i gång igen och svarade helt kort: »Nej! Hur skulle jag kunna de'? Han har fäll aldri' varit här förr.» »Åhjo, nog har jag det -------om inte just här i stugan —» »Ja, då ä' det fäll länge i våren sen. Och jag minns just inte så bra, inte.» »Mor, mor. Känner du inte igen mig?» ropade nu Lars och skyndade fram till henne, fattande hen- nes händer. »Jesses bevara mej,» skrek kvinnan och ville slita sig lös; »de ä'la en stolle som kommi' in — å Olle som inte ä' hemmave'. » »Mor, mor,» fortfor Lars med sin vekaste stämma, i det han höll henne kvar på stolen; »du får inte vara rädd för mig — jag är ju Lars.» Den vekskiftande stämman lugnade henne; men hon tycktes inte fatta innebörden af hans ord, hon bara svarade som hon skulle svarat hvilken annan vildt främmande som helst:371 »Asch, nu spe'taklar han bara. Vill han ha' ett mål mat eller en kopp kaffe, så kan han fäll' få de utan te' behöfva skapa sej så där.» »Lars, som for ifrån dig med målarn — minns du inte mor? därnere på Vernersnäs — på herrgår- den — när jag hade slagit Otto ett blått öga?» fort- for han, nästan hviskande i hennes öra, »nog känner du igen mig, mor — om du ser noga på mig------- fast nog vet jag, att jag gjort illa mot dig, som inte låtit höra af mig under hela den långa tiden — men ser du, nu är jag här, nù är jag hemma igen och nu har jag sökt upp dig, mor — k, säg att du känner igen mig. Stirra inte på mig så där — då tror jag att du är ond på mig — och det är du ju inte? Du slår nog armarne om halsen på mig och säger: väl- kommen hem, Lars. Gör du inte det?» Och allt efter som han talade, föregick det något underligt med den gamla, förslöade kvinnan framför honom. Den årslånga frosten, som lagt sig i täta lager omkring hennes hjärta från vinter till vinter och som ännu mer förtätats af allt det dagliga släpets affall och damm, den fann sig plötsligt utsatt för en ovan glädjes, en smekande ömhets solvärme och den började tina upp och i droppe för droppe rinna bort från hennes hjärta. Samlad under årslång väntan smälte den nu på några ögonblick, och när den första solstrålen, som inte fann något motstånd af is, trängde direkte in till hennes hjärterötter, då uppgaf hon ett våldsamt rop, slog bägge armarne om sonens hufvud, tryckte det hårdt till sitt vissnade bröst och utropade: »A herre Jesses 1 herre Jesses i himmelen! Ä' det du, ä' det du, Lars?»372 Men när den första rörelsen lagt sig, när hon väl hunnit hämta sig från öfverraskningen, kom det något främmande in i samtalet mellan mor och son. Som så många mödrar af hennes slag lät hon im- ponera på sig af det herrelika sättet och utseendet hos den son, som hon icke sett på så många år, och hon började inom sig själf undra på, om det verk- ligen kunde vara hennes barn, den här unge mannen med det friska, djärfva sättet, de fina kläderna och det trotsiga uttrycket i det högburna ansiktet. Hon satt i tysthet och jämförde honom med Olle, som redan hade fått jordarbetarens tyngd och trötthet öfver de böjda axlarne och den krokiga ryggen, och som endast rätade upp sig, när han fått i sig några supar, och då på en gång öfvergick från det kufvade till det brutala, det vilda och obändiga. Hon visste icke längre, om hon skulle kunna säga du åt den ståtlige herremannen, som satt där bredvid henne — herre tyckte hon likväl icke, att hon kunde säga åt sin son — ty hennes son var han väl, efter som han sade så — och därför gick hon en medelväg och kallade honom »han» — ett ord som landtbon så gärna an- vänder, just därför att det är så obestämdt och äfven därför att han endast säger »ni» åt den, som han kän- ner riktigt väl. »Och nu skall jag tala om nytt för dig, mor!» sade Lars och strök hennes knotiga och magra hand, som låg kvar på spinnrockshjulet; »jag är förlofvad du, och vill det sig väl, så gifter jag mig i höst.» »Ja kors, det kan jag fäll tro,» svarade hon och såg på honom med en blick, som uttryckte både be- undran och skygghet; »det ä' fäll någon i Stockholm?» »Hvarför tror du det, mor?» »Hå kors, inte gifter han sig fäll med någon373 bondtös, tänker jag,» fortfor hon långsamt; »det kan en fäll inte begära åf en töcken herre.» De orden skorrade i Lars' öron, och han började finna sig underlig till mods inne i den kvafva, tarf- liga stugan. Men han skakade med hastig ansträng- ning af sig det tryckande i situationen och svarade med ett försök till munterhet, som han själf tyckte lät ansträngdt och misslyckadt: »Åh, jag är nog inte så fin af mig som du tycks tro, kära mor — och

framför allt är jag väl ingen herre för dig. Hvarför säger du han åt mig? Fort- sätter du med det, så tror jag att jag gått vilse.» »Jaa, är det så visst att han inte har gjort det då,» frågade modern och såg på honom med miss- trogna blickar, »jag kan då aldri' få i mej, att min Lars har blifvi' en töcken storkarl.» »Minns du inte, att jag lofvade det, när jag gaf mig af?» frågade Lars och smekte hennes hand. »Joo — det förstås det — men si lofva ä' ett och hålla ä' ett annat — och en ska' inte döma hund efter hårena, heter det.» »Hvad menar du med det, mor?» »Jo kors, jag menar det, att de ä' fäll inte bara kläderna som gör'et.» »Det tycker jag med, och därför skall du säga du åt mig, fast rocken är litet finare än den vanliga du ser om dagarne. Men du frågar mig inte hvem det är jag skall gifta mig med?» »Nej kors, det ä' fäll i alla fall någen som ja inte ä' känning me', kan jag tro.» »Nu misstar du dig, mor. Du känner henne mycket väl, skall jag säga dig. Det är Signe, du.» »Ocken Signe?»374 »Fröken Signe — henne som jag var häst åt som pojke — generalskans dotter —» »På herrgåln?» »Just hon, ja. Hvarför ser du så förbluffad ut?» »Spetakla inte nu. Det kan fäll aldrig i lefvande lifvet komma på frågan.» »Jo jo men, du mor. Det är uppgjordt sedan i höstas du, och sen har jag varit ute hela vintern, i Paris och förtjänt mycket pengar på mina taflor, du — och nu tänker jag slå mig ner här i trakten och bygga mig en villa, och sen ska' du flytta hem till mig, mor — och sköta hushållet åt mig —» »Och hon skulle gifta sig med en som har en töcken mor som jag? Nej si det kan jag då aldrig få i mej — för ä' han fästman te' fröken på herr- gåln, då kan han rakt inte vara min son — det ä' lika omöjligt som för mej te' ta' och flyga.» »Men nu är det ändå så,» återtog Lars otåligt, »och tror du inte mig, så kom med fram till Ver- nersnäs och du ska — » »Nej, si där sätter jag då allri' min fot mer. Det har jag haft nog åf medan far hans lefde — jaja, det vill säja, han vet fäll i alla fall att nån riktig far hade han inte i Lars förstås — utan det var så, îit/t --- -- » »Var din man inte min far?» frågade Lars, inte utan en viss inre tillfredsställelse, »min gamle lärare sade en gång något ditåt, men jag fick aldrig riktigt reda på, hur det förhöll sig — tala om det för mig nu, mor. Nu äro vi så gamla båda två, att du kan säga det och jag kan höra på, utan att —» Men nu hade hon betänkt sig och svarade därför helt kort:»Jag mente bara det, att nån riktig far va' inte Lars för honom — för han tyckte bara om Olle — » »Du kan gärna säga rent ut, mor: din man var inte min far, och jag är glad öfver, att jag inte har honom att brås på.» »Det sa' di bara i sockna för att jag tjänte hos baron — och för rexten gör det fäll honom detsamma nu, hvem som var far hans, när han komtni' sej opp så bra, så att han kan få självfva frökna på herrgåln!» »Säg inte det, mor. Förstår du inte, att jag tyc- ker jag liksom kommer henne närmare, om jag inte har en stattorpare till far?» »Ja, därför ska' han inte fråga efter mig heller, för det får han bara ledsamheter åf. Har jag varit åf' me' honom så länge, så kan jag fäll vara't hädan- efter me'. Olle ä' snäll, när han inte fått någe' i sej, och stugan har jag te' döddagar, så det går ingen nö' på mej.» Det skar till i bröstet på Lars, och han förebrådde sig i detta ögonblick bittert, att han helt och hållet försummat sin mor under alla dessa år han varit borta. Nu drabbade honom straffet därför —- nu hade hon blifvit likgiltig för honom, nu var han en främling för henne, och den sonen, som stannat kvar, som delat hennes arbete och bekymmer, hennes åskådningssätt och vanor, han hade blifvit hennes allt. Men på samma gång kände han som ett slags befrielse — så långt hade han vuxit ifrån dem, det insåg han nu. Han letade efter livad han skulle säga, han kände elt tvång som började blifva olidligt — han ville ut under Guds fria himmel igen. — Här tyckte han, att det rökiga taket kom allt närmare och närmare hans hufvud, och att det nästan ville kväfva honom. »Kommer inte Olle hem snart? Jag skulle vilja376 se och träffa honom,» utbrast han slutligen, för att säga något. »Jo, han kommer fäll snart,» sade modern, steg upp och gick fram till spiseln, där hon började göra upp eld; »jag ska' ta' och sätta på kaffepanna', så han får någe' te lifs, när han kommer.» »Vill du nu inte bjuda mig också på en kopp kaffe, mor?» »Jo jesses, hvad jag det vill. Men det är bara cikorjan, och tocke dricker han fäll inte.» »Litet kaffe har du väl uti det ändå,» sade Lars med ett försök till skämt; »och hur det än är, så skall det smaka mig bra, tänker jag. — Men hur är det med Olle — har han inte också någon flicka, som han tänker gifta sig med?» »Nog har han fäll, kan jäg tro, fast han inte ä' så pass golik än, så han kan sätta bo. Det ä' en honde, som han plär gå i arbete hos, och di har en dotter, som ä' jämnårig med Olle, och får han henne, så får han åttondelen me', för ho' ä' ensamma barnet förståss! Men si, det går fäll inte, för att han inte har någe' te komma me', kan jag tro.» »Är det penningar han behöfver, så skall han få utaf mig, » ropade Lars, i det han förgäfves sökte öppna fçnstret, som var fastspikadt; »men hur är det, mor — öppnar du aldrig fönstren?» »Nej, hvad skulle det vara bra för?» frågade modern och såg på honom förvånad; »di har för resten hvarken gångjärn eller hakar.» »Vill du inte ställa upp dörren litet då?»

frå- gade Lars pustande, »här är så varmt, att man kan kväfvas. » »Då ryker det bara in,» svarade hon, »och någe' drag tål jag inte ve'.»377 »Nå, då går jag utanför ett tag, medan du sätter på kaffet,» sade Lars, tog färgskrinet och skissboken med sig och gick ut, sedan han i förbigående vänligt klappat den vid spiseln sysslande modern på axeln, »jag får lof att ha litet frisk luft.» När han kom ut på gården, drog han ett djupt andetag, som om han hade blifvit befriad från en börda. Han hade ibland, i synnerhet på senaste tiden, försökt att tänka sig detta möte; men han hade aldrig tänkt sig det så. Han satte sig ned på den upp- och nedvända tunnan, från hvilken tuppen hälsat honom när han kom, och under det han började reflektera öfver sina känslor vid mötet med modern, tog han maskinmässigt upp skissboken och började teckna af stugan. Under tiden stod modern därinne vid spisen och sysslade med kaffepannan och tänkte, hon också, på sitt håll. Var det verkligen hennes son, hennes Lars, den där resliga, fina herrn med sina ståtliga kläder och sitt för henne ovana talesätt? Och om så var, var det väl något underligt uti, att han inte låtit höra af sig, och skulle hon väl nånsin kunna annat än känna sig främmande inför honom? Den rörelse som vid första anblicken uppstått hos henne, hade redan hun- nit lägga sig, och hon hade sedan återfallit i den apati, som det sträfsamma lifvet och de längesedan begrafda förhoppningarna sänkt henne uti. Hon kunde inte reda det själf, men hon kände dunkelt, att det inte är nog med att gifva lifvet åt ett barn, man måste äfven under uppfostran och vård gifva det sina vanor, sitt åskådningssätt, ja, det bästa af hela sin varelse, för att det i anda och sanning skall blifva ett barn af vår själ och icke blott af vårt kött och blod. För den tarfliga, nedtryckta bondkvinnan fram-o no O / O stod detta likväl endast så, att han hade vuxit ifrån henne, att han blifvit herreman, att deras vägar voro skiljda — och hon fann det lika naturligt som att kon inte längre känner igen eller bryr sig om sin kalf, eller kalfven om henne, sedan de varit skiljda, åt några veckor. »Det ska' fäll så vara, kan jag tro,» sade hon för sig själf, medan hon lade på ett mått cikoria och litet mera kaffe än vanligt, för att på detta sätt hedra sin återkomne son. När denne suttit en stund därute och tecknat en rask skiss af stugan och dess omgifningar, hörde han tunga och långsamma steg komma upp för backen nere ifrån landsvägen. Snart blef den kommande synlig; der var en lång, arbetsklädd yngling med ett trasigt förskinn framför ' sig, höga, smutsiga stöflar ofvanpå byxorna och en bred spade och en hacka på axeln. Han hvisslade en dansmelodi, fast rytmen var långsam och takten trög — när han kom fram om stuguknuten och fick syn på den på tunnan sittande ritaren, tvärstannade han, riktade en misstänksam blick ur ett par djupliggande gråblå ögon, kastade ifrån sig verktygen på marken där han stod och ämnade sig tydligen in i stugan, utan att vidare låtsa om den andre. Men när han kom alldeles invid förstukvisten, vände han sig om, skrufvade på mössan, spottade ett tag framför sig och yttrade sedan långsamt: »Hvad ä' det han håller på me?» »Jag ritar af stugan, ser ni väl,» svarade Lars och såg på honom tillbaka. »Hvad ska de vara bra för?» frågade den andre och tittade på honom igen, först på fotterna och sedan vidare uppåt; »och hva' ä' han för en?»379 »Jag äv Lars,» återtog denne, utan att bry sig om att bli förargad öfver blicken. »Ocken Lars?» »Bror din Lars, för du är väl Olle, kan jag tänka mig?» »Ja, nog heter jag Olle, men — att han ä bror min, det —» /fror du inte hvad jag säger?» frågade Lars, steg ner från tunnan och tog några steg emot honom med utsträckt hand. »Tocke kan fäll ocken strykare som helst på- stå,» svarade Olle, vände sig tvärt om, gick med stampande steg in i stugan och smällde igen dörren om sig. När dörren öppnades, stack en blandad lukt af cikoria och rök rätt i näsan pa Lars, som helt hastigt ställde ifrån sig färgskrinet, gick in och tog sitt para- ply, vände sig till modern med ett: »jag kommer väl igen en annan gång», hastade ut ur stugan, tog sina saker och skyndade ner för backen, medan Olle med släpande röst sade till modern: »I låter då också inbilla er allting, mor. Han var fäll bara inne och såg sej om, i fall det skulle finnas någe till stjäla.» »Hur kan du tro någe' tocke om en sån fin herre,» sade modern förebrående, fastän hon ändå nästan var glad öfver att han gått. »Hå, det ä' just tockna som ä' di värsta,» sva- rade Olle och slog sig ner vid bordet, på hvilket modern satte fram kaffepannan. Vacklande grund. 25380 V. Några veckor hade gått, ocli under tiden hade Lars hunnit öfvervinna den första känslan af bristande samhörighet med de sina, om också icke någon egent- lig förtrolighet kunnat uppstå dem emellan. Hur det var så möttes de emellertid, om också de känslor som förestafvade detta tillmötesgående voro tämligen olika till sin natur. Hos Lars var det till största delen självförebråelse öfver det årslånga försummandet af sina närmaste, som gjorde att han icke uppgaf för- söket; hos modern och Olle var det kanske mest egen- nyttan som vaknade. Ty när Olle väl fått klart för sig, att det verkligen var brodern som kommit hem, och när han fått reda på det förhållande, i hvilket denne stod till herrgården, så sade honom hans sluga, praktiska bondförstånd

genast, att en sådan bror kunde man hafva gagn utaf och det på mångahanda sätt. Han tröttnade heller icke att inskärpa det hos Lisa, och om också moderskänslan tog ut sin rätt hos henne, var den dock betydligt uppblandad med andra spe- kulationer, också den. Det förenande bandet emellan dem blef dock icke blodsbandet, som hunnit slappas och nästan brista under de många åren som förgått — det var Signes inflytande, som gjorde sig gällande först och främst hos Lars, sedan hos modern och den yngste sonen. Och om också de bägges tänkesätt föreföllo henne krassa och främmande, visste hon dock med den fin- känsliga kvinnans instinkt att öfverse darmed och att försöka framlocka deras bättre instinkter. På samma381 sätt var det också med Lars, hvars kärlek till henne under denna tid växte sig allt starkare, ju mera han lärde akta henne. Den förlorade ingenting i glöd, men den växte i renhet, och hennes lugna, blyga och på samma gång hängifna natur väckte hos honom det lefvande begäret att närma sig henne i tankar och åsikter, i moralisk ansvarighetskänsla och en hängif- venhet för högre mål, som han förut icke känt och icke ens vetat af att han saknade. Och på detta sätt lades så småningom en ny grund till den sträfvan, som skulle uppfostra mannen lika väl som konstnären. Hos båda finnas ju alltid ämnena till både godt och ondt, sporerna till både låghet och ädelhet i vandel — det beror endast på under hvilket inflytande de råka — och det bestäm- mande inflytandet ligger här, som alltid när det gäller en blifvande man, i kvinnans händer. En god kvinna gör af ynglingen en verklig man — och hon behöfver icke vara någon mentor, någon skolmästarinna för det. Det är själarnes växelverkan som gör det, och hur det är, så finna de liktänkande hvarandra alltid — om de blott vilja rådfråga sina hjärtan i stället för, som det så ofta händer här i världen, endast sina sinnen. Det fanns mycket hos Lars, som stötte Signe under denna deras, visserligen af generalskan bevakade, men dock skäligen obundna och fria sammanvaro, och mången gång undrade hon för sig själf, om de hvassa kanterna någonsin skulle kunna afslipas så, att hon icke i en framtid skulle kunna såra sig på dem. Det fanns mycket hos henne också, som han icke kunde sympatisera med, och mången gång undrade han om icke snörrätheten i hennes åsikter en dag skulle komma honom att finna sig instängd som i en bur, ett helt nät af hänsyn och omständigheter. Det382 var hans artistiskt-burschikosa åsikter, hans förakt för all konvenans och all ton, sonr stötte henne — hennes stränga fasthållande vid det passande och sedvanliga, som generade honom. De hade ofta lifliga dispyter om detta, men så småningom utjämnades olikheterna — den ena jämkade litet då, den andre då, där en jämkning kunde ske, utan uppoffrande af grundsatser — oeh de kommo slutligen till insikt om, att den mänskliga sammanlefnadens första existensvillkor är, fördragsamhet, i synnerhet uti det lilla. Obekantskapen med eller föraktet för den enkla sanningen har förstört harmonien mellan älskande och makar mycket oftare än de stora förvillelserna och de himlastormande passionerna. Längre fram på sommaren när regimentsmötena voro slut, kom Otto ner till Vernersnäs. Det väckte stor uppståndelse att han kom ensam. Det var som Lars haft en förkänsla af att han skulle komma den dagen. Han hade tidigt på mor- gonen företagit en studievandring in åt Gamlebyviken ; »Signe, som skulle göra en skyldighetsvisit, hade erbjudit honom att åka ined sig den första halfva milen, och hon hade ännu inte återkommit på eftermiddagen, då den unge löjtnanten inträffade med skjuts ifrån närmaste järnvägsstation. Han hade skrifvit att han skulle inträffa om några dagar, och inga anstalter voro därför gjorda för hans emottagande. »Du, kära Otto. Hvilken kär öfverraskning,» ropade generalskan och omfamnade honom upprepade883 gånger; »men hvad vill det säga att du — — att du —» »Kommer ensam?» fortsatte sonm, synbarligen vid mycket dåligt humör, »det skall jag säga mamma, när vi komma upp. Det är väl inte skäl i att skrika ut det öfver hela gården.» Generalskan såg på honom och anade genast oråd; hon kunde knappast hejda sig,till dess de kommo in i det stora, trefliga hvardagsrummet, förrän hon fattade hans händer, såg på honom med oroliga blic- kar och frågade ångestfullt: »Hvarför kommer du ensam? Hvar har du din fästmö?» »Hvar är Signe?» frågade han å sin sida, i det han såg sig omkring, »hvar är Signe och» — »plank- strykaren» tänkte han säga, men ändrade sig och sade med ett mycket föraktligt uttryck — »och den där artisten?» »Signe är borta på'visit hos brukspatrons, och Lars är ute på studievandring för hela dagen.» »Nå, så mycket bättre. Jag har åtskilligt att tala med mamma om. Mamma frågar, hvar jag har min fästmö? — Jag har ingen mera. Förlofningen är uppslagen.» »Hvad i herrans namn säger du?» »Rena, klara sanningen. A, det är en förbannad historia, skall du tro. Och livad som förargar mig mest är att — men jag skall väl gå i ordning med frågorna. Kan du tänka dig, gumman har verkligen gått och förlofvat sig med konsuln — de ska’ gifta sig i nästa månad — och då får Lilly naturligt- vis inte mer än sitt fäderne, och det är inte så värst stort.» »Således är det du som slagit upp?» frågade

mo-3S4 dem, inte utan en viss tillfredsställelse, därför att hon aldrig hade varit så särdeles för partiet. »Ja, på sätt och vis — fast inte på vis och sätt,» utbrast löjtnanten och såg litet generad ut; »jag gick just och funderade på, om inte det hade varit det klokaste, då — kan du tänka dig så harmligt — Lilly kommer i förväg och skrifver mig ett spetsigt bref och skickar tillbaks ringen. » »Ja, men du hade väl gifvit henne något skäl. Inte kunde hon väl annars —» »Skäl, ja gudbevars, så kan det tyckas,» svarade den unge mannen med en ton af nästan komisk non-chalans; »men inte trodde jag, att hon var så rasande noga — ser du, mamma, det var så att — -— ja, jag kan ju gärna tala om det för dig —- för jag försäk- rar dig, att det var rakt ingenting — — bara litet »flirtation» —» »Visade du dig artig emot någon annan? Det var mycket illa gjordt af dig, Otto, och —» »Ja, kära mamma, kom nu inte med några mo- ralkakor. Hela saken var den att jag hade varit på en finare middag och var litet lifvad, och så skulle jag upp till Lilly, men då var hon inte hemma, när jag kom, utan jag träffade Alma i stället —» »Systern?» ropade generalskan förskräckt, »det var väl inte henne som du —» »Lugna dig, kära mamma, det var inte så far- ligt. Nu hör det till saken, att egentligen så har jag alltid tyckt att Alma var mycket piffigare än Lilly, och på sista tiden hade hon börjat visa sig så kär- vänlig emot mig, och när jag kom — det var litet skumt inne — så satt hon vid pianot och småsvär- made, och så slog jag mig ned och pratade med henne — och hur det var — ja, det vete fan hur det gick385 till — men när Lilly, som hade kommit hem under tiden, helt oväntadt kom in med lampan, så satt Alma i knä på mig — och —» »Otto! Otto! Hur kunde du,» utropade general- skan alldeles utom sig, »hur kunde du —» »Ja, kära mamma, det var inte så farligt — och för resten, jag är visst inte af is eller snö, och när en vacker flicka kommer och gör sina inviter, så — nog af, Lilly höll på att tappa lampan i förargelsen, och så blef det dåningar och skrik och gumman kom med i högen och — med ett ord, det blef ett för-bannadt spektakel. Jag dröp af naturligtvis, så fort jag kunde — och morgon därpå kom ringen tillbaka — och rätt så godt kunde det vara -— för jag var betydligt utledsen på hela saken.» »Du älskade henne således inte?» »Älska? Ja — det beror på hvad du menar med älska — visst tyckte jag hon var stilig, men vet du, Alma är tusan så mycket stiligare — egentligen. Och nog var det lika mycket för pengarnes skull — och när det nu inte blef så mycket — tja, så får man väl se sig om efter någon annan. Men kära mamma, sätt då inte till att gråta — det är ju ingen fara skedd — du kan väl få dig en mycket bättre sonhustru än den där gåsen — för en gås är hon då egentligen, tast hon är söt nog för resten, gudbevars.» »Otto! Otto! Att du kan tänka på det sättet om lifvets viktigaste frågor!» klagade modern, alldeles utom sig af sorg och grämelse öfver sonens lättsinne och öfver att hon kunnat göra så litet för att bibringa honom bättre tankar och känslor; »inser du inte, hvil- ken orätt du gjort den stackars flickan, har du inte betänkt hvilken sorg du förorsakar henne?» »Å, kära mamma, inte behöfver du ta den där38G saken så tragiskt. Hon har nog den som tröstar sig, det kan du vara lugn för. Konsuln hade på sista tiden dragit dit en massa ungherrar som umgicks där, och en af dem, en ingeniör, slog alldeles vildt för henne, fast hon var min fästmö — så de flickorna reda sig nog. De iiro inte af den blyga sorten, någon utaf dem.» »Men hur kunde du då nånsin träda i så nära förbindelse med en sådan familj — hur kunde du —» »Ja, det är förbaskadt ,lätt sagdt för dig, mamma —- du som är gammal och är ur leken. Men jag som är ung, ser du — — jag som är uppe i gasken — — men åpropos det, hur är det med Signe och målarkludden ? Håller det ihop ännu, och tänker du verkligen låta henne göra en sådan mesallians?» »Han är mycket bättre än du, Otto,» sade modern allvarligt, »och ju mer jag lär känna honom, desto lugnare är jag för Signes lycka.» »Nå, det var ju förbannadt väl, det. Och för mig kan du också vara trankil — jag sköter mig nog. Det värsta är att den här förlofningen och hela lifvet där- uppe både under vintern och nu i sommar kostat så glupskt med pengar. Jag har just kommit för att vigga af dig, mamma lilla, för nu är jag alldeles pank — och det är så mycket förargligare, som jag ville göra mig en tripp ut nu, för att glömma bort hela den här förargelsen.» »Och just nu är här särskildt ondt om penningar,» svarade generalskan med allvarligt bekymmer ; »skörden i fjol blef dålig som du vet, och vår egen vistelse i Stockholm i vintras blef mycket dyrare än vi tänkt — och när jag dessutom tänker på dina rikt tilltagna månadspenningar —;»I I1 j.e-4389 »Ack kiira mamma, med femhundra kronor kom- mer man inte långt, när man skall vara med.» »Nå ja, men lägger du därtill räntan på ditt fäderne —» »Tja, kära mamma! Det ska vi inte tala så högt om, kapitalet är allt tämligen kringskuret redan, och nu, när man inte får mer än tre och en half, högst fyra procent. Det är då också ena fördömda tider. Till slut skall du få se, att man inte får någon ränta alls. Nej mamma, du får allt lof att skaffa mig en fyra- femtusen —» »Det är alldeles omöjligt. Förvaltaren sade mig

senast i förgår —» »Ja, inte skall du fråga efter hvad förvaltaren säger. Sådana gnälla alltid öfver penningbrist, när de inte få stjäla själfva. Låt mig tala med honom, så skall du få se, att han kniper nog fram med slan- tarna. Det beror bara på, hur man tar sådana där herrar. » »Jag hoppas du kommer ihåg, att han är en gammal trotjänare, och att jag inte på några villkor kan tillåta —» »Aja, var lugn, mamma lilla. Jag tänker inte vrida om nacken på honom. Men hör du, mamma, nu föll det mig någonting in. Kan inte Signe —» »Hvad tänker du på? Signes penningar få inte på några villkor röras.» »Jaså! Ja jag förstår. »Barfotalasse» skall väl ha dem att svänga sig med, kan jag tro? Jag tycker att ingenting borde väl ligga närmare till för henne än att hjälpa sin bror —- och när hon kommer hem, ska' jag genast fråga henne, om inte hon vill låna mig den där skräpsumman,»390 »Det får du inte på några villkor, Otto. Att du själf kan vilja — » »Ja, hvad tusan skall jag göra? Jag måste ha pengar — jag har åtskilliga småväxlar förfallna, och om jag skall komma ut — och ut måste jag —- jag har tänkt fara till någon fransk badort, Trouville eller Dieppe eller Biaritz — där finns godt om rika ame- rikanskor, du mamma — och hvem vet? Kanske kan jag komma hem med en liten söt miss, som väger ett par millioner dollars — — de är ju alldeles galna i adelsmän —• i synnerhet militärer — och med mitt utseeende — hvad tror du, mamma lilla?» Och modern, svag som hon var för sin son, kunde inte undgå att finna honom bra vacker, där han satt midt framför henne och smeksamt kysste hennes hän- der, som han fattat. Hon gillade inte hans lefnads- sätt, men vara sträng mot en sådan Adonis — det kunde hon inte, och hur mången mor skulle inte ha gjort som hon? När Otto ville, så kunde han också vara ovanligt älskvärd. Han spelade nu en liten ångerfull gosse och gjorde det med en sådan abandon, att den svaga modern, som inte bättre begärde, lät fullständigt in- söfva sig i den tron, att om han blefve hjälpt, så skulle han sedan blifva så förståndig, så stadig och så rangerad. Alla galenskaper skulle nu vara förbi, och egentligen rådde han ju själf knappast fördern. Det var konsuln, och de andra umgängesvännernas dåliga exempel, som lockat honom med sig — ja själfva ryttmästaren fick till och med sitta emellan nu, när ciet gällde att rädda sig själf. Han var nog en mycket bra, mycket nobel natur — men han spelade gärna, och i synnerhet nu sedan Signe gjort honom olycklig genom sin korg, spelade han alldeles vildt — och391 som otur i kärlek merändels alltid för med sig tur i spel, sä vann han alldeles kopiöst, och i synnerhet när han spelade med Otto. Slutet på den länga, omväxlande i dur och moll exekverade visan, blef att generalskan lofvade att tala med sin förvaltare, denne i sin ordning skulle höra ät med en firma i Vestervik, om han inte på det löpande årets skörd, som lofvade att blifva utmärkt, skulle kunna få låna de nödvändiga medlen. När detta generalskans medgifvande kommit finalen att få karak- tären af en triumfmarsch, bjöd Otto sin mor armen och förde henne till en promenad nere i parken och därifrån utåt vägen, där de skulle möta Signe, som nu längesen borde vara på hemfärd. »I värsta fall, mamma lilla,» sade Otto med in- ställsam ton, i det han klappade moderns hand, som stödde sig på hans arm, »om inte Vestervikarn kan eller vill köpa grisen i säcken, så nog kan väl Signe förskottera dig den där småsaken. » »Mig?» frågade generalskan litet förvånad. »Ja naturligtvis,» svarade sonen hastigt; »när det i alla fall är du som hjälper mig — du som alltid är snäll, mamma lilla — då är det ju inte värdt att jag syns, eller hur? Du kau ju alltid hitta på något skäl för utgiften, och när Signe får igen sina pengar redan på hösten, så är ju ingen skada skedd.» »Nå ja, jag skall tala med henne,» svarade ge- neralskan med en viss beklämning; »men du in- skränker dig ju till det minsta möjliga beloppet, — snälla Otto?» »Ja mamma. Öfver fem begär jag inte. Jag skulle visserligen kunna behöfva sex, men —» »Jag tyckte du sade fyratusen?» ropade general- skan alldeles förskräckt.»Nej, femtusen sade jag — det är det allra minsta jag behöfver — men se där kommer Signe borta vid vägkröken. Hon har jaktvagnen, ser jag. Så mycket bättre. Då sätter du dig upp bredvid henne, mamma, och så kör jag. Det skall bli roligt att få köra för dig igen.» »Ja, men kusken då, kära Otto?» »Än sen? Han måtte väl kunna gå hem den där lilla biten. Han kan behöfva skaka lättjan ur benen på sig, om jag känner min kära Anderson rätt.» Och glad som en lärka öfver att vigilansen lyc- kats, började den unge löjtnanten vifta åt Signe, som lät vagnen stanna ett stycke ifrån dem och som med visst icke oblandad glädje återsåg sin lättsinnige herr bror. VI. När Lars på förmiddagen två dagar därefter kom hem till Vernersnäs och tog vägen genom parken, möttes han där af Signe, som gladt skyndade emot honom och villigt räckte honom sina friska läppar till en välkomstkyss, sedan hon redan på afstånd ropat åt honom: »Å, hvad du har varit länge.» »Tycker du?» sade Lars muntert, i det han ka- stade ifrån sig målarskrinet, den hoplagda fällstolen och paraplyet, för att så mycket bättre kunna taga emot henne; och sedan den vältaliga tystnaden, som nödvändiggjordes af

hälsningssättet, väl tagit slut, fortsatte han glädjestrålande:»Nej, femtusen sade jag — det är det allra minsta jag behöfver — men se där kommer Signe borta vid vägkröken. Hon har jaktvagnen, ser jag. Så mycket bättre. Då sätter du dig upp bredvid henne, mamma, och så kör jag. Det skall bli roligt att få köra för dig igen.» »Ja, men kusken då, kära Otto?» »Än sen? Han måtte väl kunna gå hem den där lilla biten. Han kan behöfva skaka lättjan ur benen på sig, om jag känner min kära Anderson rätt.» Och glad som en lärka öfver att vigilansen lyc- kats, började den unge löjtnanten vifta åt Signe, som lät vagnen stanna ett stycke ifrån dem och som med visst icke oblandad glädje återsåg sin lättsinnige herr bror. VI. När Lars på förmiddagen två dagar därefter kom hem till Vernersnäs och tog vägen genom parken, möttes han där af Signe, som gladt skyndade emot honom och villigt räckte honom sina friska läppar till en välkomstkyss, sedan hon redan på afstånd ropat åt honom: »Å, hvad du har varit länge.» »Tycker du?» sade Lars muntert, i det han ka- stade ifrån sig målarskrinet, den hoplagda fällstolen och paraplyet, för att så mycket bättre kunna taga emot henne; och sedan den vältaliga tystnaden, som nödvändiggjordes af hälsningssättet, väl tagit slut, fortsatte han glädjestrålande:893 »Att tas emot så här, det kunde inge en lust att alltid gå bort.» »Då skall jag spara på välkomstgåfvorna hädan- efter,» sade hon ömt, »annars kanske jag aldrig får behålla dig kvar.» »Jo, jo, alltid, alltid. Man går inte ifrån en så- dan flicka som dig, Signe.» »Ja, men en sådan hustru?» frågade hon med skälmen i blick och ton. »Ack, det är du inte än. Om du bara vore det,» hviskade han och tryckte henne intill sig, varmt, nära och innerligt — »vet du Signe — jag har sett någonting. » »Det vill jag väl förmoda,» log hon, »hvad vore det annars för en studiefärd du hade gjort.» »Ja men det är inte något motiv att måla — det är någonting helt annat, du — någonting förtjusande — idylliskt — härligt.» _ »Låt oss gå till bänken nere vid sjön, så talar du om för mig, hvad det var,» sade hon, i det hon tog upp paraplyet från marken. »Jag har det här,» svarade han och slog på målarskrinet, som han tog upp jämte fällstolen, — »men hvarför kan vi inte sätta oss här på bänken lika gärna?» Han pekade på en stenbänk under en af de stora lindarne vid allén. »Därför att här få vi kanske inte vara i fred,» återtog hon och tittade upp at hufvudbyggnaden, som skymtade fram på afstånd. »Kommer tant ned?» »Nej inte mamma, men kanske — » »Har det kommit främmande?» frågade han med missnöjd blick och ton.394 »Nej inte främmande. Det är Otto, som kom i förgår.» »Otto? Nå, då måtte det väl vara främmande också —?» »Nej du, han är ensam.» »Ensam, säger du? Skulle inte hans fästmö —» »Förlofningen är uppslagen, Lars.» »Hvad säger du? Hur har det gått till?» »Lilly har skickat igen ringen — och det undrar jag sannerligen inte på. Men låt mig nu se hvad du har i ditt skrin.» De voro snart nere vid sjöbänken. Men nu hade han fått annat att tänka på. »Strax, Signe lilla. Men säg mig först — det där kom ju så oväntadt — jag får lof att höra, hvar- för förlofningen blef uppslagen?» »Vet du Lars — det är så uselt af Otto — så riktigt uselt — att jag knappt^vill tala om det. Kan du tänka dig, sådana människor. Det är Almas fel att förlofningen blifvit uppslagen.» »Almas fel?» ropade, han förvånad, »du säger först, att det är uselt af Otto — och sedan säger du, att det är Almas fel — jag förstår inte —» »Ja det är uselt af Otto; men det är ännu uslare af henne.» »Har han kanske förlofvat sig med Alma i stället?» »Nej, inte förlofvat sig med henne — men han har — han har visat sig artig mot henne — och hon har suttit i knä på honom.» »Har hon?» återtog Lars med lugnare ton, »nå det förvånar mig inte. » Signe rodnade upp — hon blef alldeles utom sig, hon andades häftigt, och när han ville närma sig henne på bänken, där de sutto, stötte hon honom häf-395 tigt tillbaka — det blixtrade till i hennes ögon och hon frågade med kväfd stämma: »Har hon kanske suttit i knä på dig också?» »Hvarför frågar du det?» var allt hvad han kunde svara. Han försökte se på henne, men han kunde det inte. Han hade velat gifva en hel värld, om han ägt den, för att kunna se henne i ögonen, utan att rodna. Men han kände på samma gång, att stunden var afgörande och att kanske hela deras framtida lif berodde på hvad han nu svarade. »Jag frågar det därför att jag vill veta det,» svarade Signe med onaturligt uppjagad röst; »därför att jag har rättighet att få veta det. Därför att jag misstänkt det, ända sedan jag första gången såg er tillsammans — och därför att — att jag misstänker det ännu.» »Nåja, jag vill svara helt ärligt och öppet, Signe. Hon har suttit där, men det var innan jag hade åter- sett dig. Och hon kommer aldrig att sitta där mer, det svär jag vid vår kärlek.» »Vår kärlek?» ropade hon, och innan han hunnit hindra det, skyndade hon upp från sin plats och stod framför honom med flammande blickar och med hän- derna sträckta framför sig, som om hon velat skydda sig mot beröringen med något ondt, något som hon fruktade skulle fläcka henne; »vågar du svära vid vår kärlek? Tror du att jag nånsin kan älska en man, som — å fy, fy?» Och hon vände sig om, färdig att skynda bort, då han med ett språng störtade upp från

bänken, ka- stade sig framför henne och hindrade henne att af- lägsna sig, i det han fattade hennes händer och utropade: Vacklande grund. 26396 »Stanna Signe och hör mig. Du har ingen rät- tighet att vara svartsjuk på det förflutna.» Hon hejdade sig några ögonhlick, som om hans ord slagit henne; därpå återtog hon med lika mycken skärpa som förut, fastän tonen lät lugnare : »Det vill säga att, om jag älskat någon — om jag också suttit i någons knä, så skulle du inte fråga efter det?» »Det är en helt annan sak,» utropade Lars lif- ligt; »det ena kan inte alls komma i jämförelse med det andra.» »Och hvarför inte?» »Därför att —- ja, det kan jag inte säga dig nu,» fortfor han med hastig förlägenhet; »det kan jag inte förklara för dig, förrän du blir min hustru.» »Svepskäl, undanflykter,» ropade hon förbittrad; »ert vanliga försök att ställa upp en annan och myc- ket strängare moral för oss än för er själfva » »Den hafva inte vi ställt upp, utan naturen själf,» svarade han; »och har inte naturen gjort det, så är det förhållandena, som bragt det därhän. Och vill du vara rättvis, Signe, så bör du tänka på huru olika vi haft det, du och jag. Du har haft ett hem du, en kärleksfull mor och goda exempel i henne, du har vuxit upp under en vård, som aldrig tröttnat en timme, hemmet har varit din värld, och aldrig har en storm därutifrån drifvit upp några ovädersmoln på din him- mel. Och hur har jag vuxit upp? Jo som en fågelunge, kastad ur boet innan han ännu kunde flyga, utsatt för alla faror och alla frestelser, icke minst af ditt eget kön. Tänk dig en pojke, utan den själens bild- ning, som är långt mera än bokens, utrustad med liflig fantasi och spelande, hetsigt blod, tänk dig ho- nom med konstnärsgry i ådrorna och utan annat stöd397 än lärarens uppe på en atelier — utan något annat hemminne än torparpojkens och piskslagets, som hade drabbat honom, om du inte hade varit.» »Stackars, stackars Lars,» kom det nu som en hviskning ifrån hennes läppar, och utan att lösgöra sina händer, sjönk hon ned på bänken och han hlef stående framför henne. »Det är inte ditt medlidande jag begär,» återtog han med det vanliga stolta kastet på hufvudet, »jag tycker endast, att du borde kunna vara litet mindre sträng i ditt sätt att döma mig. Utkastad som jag varit i världen, har jag visserligen blifvit fåfäng och bortskämd, sedan bifallet kom, men jag har ändå aldrig lekt med löften och plikter, så som din bror, till exempel — han som haft samma skyddande hem, samma goda exempel som du. Och har du inte kär- lek nog för att kunna öfverse med en ungdomsför- virring, lättare att råka in uti än att undvika — ja då, Signe —• då är det så godt att jag packar min kappsäck och ger mig af igen och att vi aldrig mera råkas. » Han släppte hennes händer och tog ett steg för att gå. Hon utkämpade en häftig strid mellan sin kärlek och sin stolthet — hon hade velat se honom på knä inför sig och afbedjande sin synd, och ändå kunde hon icke neka till inför sig själf, att detta skulle hafva sänkt honom inför henne; blixtsnabbt genomkorsades hennes hufvud af den tanken att om han nu ginge, så skulle han vara stolt nog att aldrig vända tillbaka. Och ville hon väl detta? Huru ofta hade icke aningen om ett rikare lif vid hans sida vaknat hos henne, under det han hade varit borta, huru hade den icke stärkts, sedan han kom tillbaka igen, och skulle hon nu kasta bort de ljusa framtids-398 utsikterna, för att i stället nöja sig med en konven- tionell hvardagslycka i sällskap med en annan man, en sådan som hennes bror eller som — det var med en rysning som hon såg ryttmästarens blaserade an- sikte och cyniska blick, som svept sig omkring hennes ungdomliga gestalt. Då såg hon upp på den väntande lekkamraten från sin barndom, han som hade ungdomens hela trotsighet och hela entusiasm, han som stod där med sitt friska utseende och sitt höghvälfda bröst, sitt ännu - af inga passioner härjade ansikte och sin öppna, red- liga, spörjande blick, och glömmande sin svartsjuka på det förflutna, segerviss i tanken på sin kärlek som skulle skydda honom från alla förvillelser, hviskade hon bedjande: »Du får inte gå, Lars. Inte förr än du visat mig din idyll.» Det rika sommarlifvet vid Signes sida, aldrig stördt af några andra misshälligheter än de älskandes sedvanliga gnabb om en nekad kyss, en icke helt och hållet delad åsikt, en önskan att gå till höger, när den andre ville åt vänster, och stödt af en allt mera vaknande sympati från generalskans sida, bidrog till att fullborda Lars’ uppfostran på den nya grund, som skulle göra honom helt till konstnär och man. Han arbetade nu i och för sin konst på ett helt annat sätt än förut, utan alla feberaktiga ansatser till något som skulle väcka uppseende på den stora marknaden, där man framför allt vill hafva något att förvåna sig åt.399 Naturen sådan den blomstrade i de fagra hin- derna, vid de blåglänsande vikarne, nere vid det alltid skiftande hafvet — folklifvet sådant det gestaltade sig vid arbetet med skörden, vid dansgillena efter den och vid fisket i de halfljusa sommarnätterna gåfvo honom ämnen nog till studier, som en dag skulle biifva taflor — liffulla, färgkraftiga dikter, bärande prägeln af konstnärens personlighet och således hvar- ken fotografier efter naturen eller symbolistiska stili- seringar, misshandlande både lefvande och död natur och härmande de gamla,

utan att äga deras naivitet. De få dagar Otto ännu stannat kvar därute hos modern, innan han begaf sig af på sin utländska färd, hade ett slags väpnad fred rådt emellan de båda unga männen. Generalskan hade fått Signes lätt skänkta medgifvande till lånet från hennes fäderne, och Otto tyckte, att när Signe varit så tillmötesgående, så skulle väl han också låta bli att «stuka målarkladden» som han så gärna ville, om han endast hade kunnat. Han försökte nog ändå att vara så stickande som möjligt när han kunde, men Lars blef honom aldrig skyldig något svar. Så fort han fått penningarne i händerna, reste han genast, till stor sorg för generalskan, men till ofantlig lättnad för Signe och Lars, hvilka båda kände att det låg en anda af ofrid öfver hela hemmet, så länge han var kvar. Han hade skrifvit ett par gånger från Trouville, där han slagit sig ner för att fånga sin gullfjädrade amerikanska, och att döma efter brefven, hade det lyckats honom. Fram emot hösten kom ett bref, i hvilket han omtalade att han ämnade tillbringa vintern vid Rivièran, där föremålet också skulle vara. »Och när jag sen kommer hem, kära mamma,»400 skref han till slut, »det kan jag verkligen inte säga. Får jag inte min amerikanska miss, så träffar jag kanske på någon lyckans gudinna i St Carlo — och det skulle jag nästan tycka mera om —- för då be- höfver man inte binda sig. Men du behöfver ju ändå inte vara ensam i vinter, ty jag tänker att Barfota- lasse begär ingenting bättre än att få stanna kvar, och skall han gifta sig med Signe, så tycker jag det vore så godt att de gifte sig ju förr dess hällre.» Detta sonens bref gaf generalskan mycket att tänka på. Det innehöll dessutom ett postskriptum, hvaruti han begärde mera penningar, och hon var allvarligt bekymrad öfver hur hon skulle kunna sända honom några. Affärerna hade inte blifvit bättre, och skörden räckte inte till att återbetala Signes lån, hvilket därför ytterligare fick ställas på framtid. Mor och dotter öfverlade tillsammans om hvad som vore att göra, och Signe sade till modern: »Vi måste höra hvad Lars säger, mamma. Han tillhör ju nu familjen, och han kan nog ge oss ett godt råd.» »Ja, tror du verkligen, att man kan —•?» »Jag tror inte allenast att vi kunna, utan att vi måste. Jag vill gärna hjälpa Otto, om jag kan; men min tillkommande man måste veta af det.» »Din man? — Du har således afgjordt bestämt dig för att —» »Ja, mamma! Om du samtycker till det, så gifta vi oss i höst och stanna kvar här hos dig på Ver- nersnäs i vinter. Lars målar här. sina stora, nya taf- lor till utställningen i vår, och efter utställningen resa vi till Paris, och du följer med oss, mamma.» »Nej, kära barn. Reser ni, så bör ni resa en- samma. Jag är för gammal och för trött, jag skulle401 bara vara er till besvär. Men tror du för öfrigt att Lars vill stanna här i vinter? Han behöfver natur- ligtvis vara i Stockholm, och —» »Det tror jag inte, mamma. Lars stannar gärna, det vet jag, det har han sagt.» »Så är det, kära tant,» sade Lars, som i det samma kom in i salen med ett öppet bref i handen; »här har jag ett bref från min vän kritikern, och hör bara hvad han skrifver: »Lycklig du som kan vara härifrån, där för närvarande den babyloniska förbist- ringen råder både i konst och litteratur. Och ändå lyckligare är du, om, som jag förmodar, du snart kommer att — —» Här afbröt han sig själf, sägande: »Ja, det där är någonting, som inte har intresse för någon annan än mig.» »Jag undrar, det,» sade Signe leende och tog brefvet ifrån honom, läste några rader och sade sedan, gladt rodnande, i det hon lämnade clet tillbaka, »vi ha just talt om det nyss, mamma och jag.» »Nå, nå?» frågade Lars lifligt, i det han slog armen om Signe, »och hvad har ni beslutat?» »Jo, att om du vill som vi, så blir bröllopet i höst,» sade generalskan och tilläde sedan med forskande blick: »och att bröllopstrippen —» »Tala inte om någon bröllopstripp,» ropade Lars hastigt och drog dem båda intill sig; »jag har så länge saknat ett hem. Låt mig nu ändtligen få det, och då kan jag bygga på ny grund, då känner jag att det kan bli något af mig.» »Men den behöfver ju bara bli till Stockholm,» sade generalskan leende. »Nej låt oss stanna här. Inte sant, Signe — här, där vi ändå hafva våra bästa minnen.»402 Hon svarade ingenting först, men hon log med tårar i ögonen. Sedan slog hon armarne om hans hals, lutade sitt hufvud mot hans bröst och hviskade: »Och bröllopstrippen, den göra vi i vår.» »Eller också om ett år, » rimmade han, i det han öfvergifvet glad svängde rundt omkring med sin brud, medan modem betraktade dem med leende och anings- fulla blickar.